

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

2019

Regionální statistiky

Brno, 31. 8. 2020

Kód publikace: 330128-20

Č. j.: CSU-010540/2020-8201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně

Ředitel odboru: Kateřina Sendlerová

Kontaktní osoba: Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 163
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservis hk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

ISBN 978-80-250-2992-3 (pro tištěnou publikaci)

ISBN 978-80-250-3022-6 (pro soubor v pdf)

© Český statistický úřad, Brno, 2020

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků	5
1. Demografický vývoj.....	9
2. Sociální vývoj.....	26
3. Ekonomický vývoj	53
4. Životní prostředí.....	80
5. Mezikrajské srovnání	88
Tabulková příloha.....	100
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	100
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj	101
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj	102
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí	103
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2019	104
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj	106
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj	107
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj.....	110
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí	112
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2014 a 2019.....	113
Zkratky krajů a okresů.....	115

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Jihomoravského kraje v roce 2019, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2014). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2019. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2018, v některých dalších oblastech jsou údaje za rok 2019 pouze předběžné a budou se ještě zpřesňovat.

Z územního hlediska jsme analýzu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, a to podle jednotné osnovy. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od roku vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.brno.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Jihomoravského kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Jihomoravského kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 24. 8. 2020. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Sídelní struktura Jihomoravského kraje je od roku 2006 stálá, tvoří ji 50 měst, 39 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Správní rozdělení 673 obcí tvoří 7 okresů, resp. 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- K 31. 12. 2019 v kraji žilo celkem 1 191 989 obyvatel, za rok se počet obyvatel zvýšil o 4 322 osob, nejvíce obyvatel přibýlo v okrese Brno-venkov, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán pouze v okrese Hodonín.
- Třináctým rokem v řadě se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílel přirozený přírůstek (narodilo se o 1 138 osob více, než zemřelo), vyšší měrou se ale na přírůstku počtu obyvatel podílelo stěhování – do kraje se přistěhovalo o 3 184 osob více, než se z kraje vystěhovalo. Migrační přírůstek obyvatel v kraji trvá nepřetržitě od roku 2003.
- Téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,0 % z celku), ve městech kraje žilo 734,2 tisíc obyvatel (meziročně o 1,1 tisíc víc), podíl městského obyvatelstva tvořil 61,6 % z obyvatel kraje.
- Počet cizinců žijících v roce 2019 dosáhl prozatímního maxima, a to 52,7 tisíc osob (meziroční nárůst o 2,4 tisíc), podíl na obyvatelstvu kraje vzrostl o 0,2 bodu na 4,4 %; podle státní příslušnosti bylo nejvíce osob ze Slovenska (13,6 tisíc).
- V roce 2019 bylo v kraji uzavřeno 6 164 sňatků, což sice bylo jen o 8 více než v roce 2018, byl to však nejvyšší počet od roku 2007, v němž bylo uzavřeno 6 287 sňatků. Úroveň sňatečnosti byla mezi kraji 5. nejvyšší. Rozvedeno bylo 2 631 manželství (59 % manželství s nezletilými dětmi), počet rozvodů se meziročně snížil (pokles byl zaznamenán i v roce 2018), míra rozvodovosti byla mírně pod průměrem ČR a mezi kraji byla 7. nejnižší.
- V roce 2019 se v kraji živě narodilo 13 328 dětí, proti roku 2018 to bylo o 266 dětí méně, ovšem počet živě narozených v roce 2018 byl nejvyšší v novodobé historii kraje. Podíl narozených mimo manželství dosáhl 42,7 %, snížil se o 1,2 procentního bodu – dosud se každoročně tento podíl navyšoval. U 889 živě narozených dětí nebyl uveden otec, což bylo jen o 1 případ více než v roce 2018.
- V kraji v roce 2019 zemřelo 12 190 osob, což bylo o 352 osob méně než v předcházejícím roce. Stejně jako u počtu narozených byl i počet zemřelých v roce 2018 nejvyšší od roku 2000. Hrubá míra úmrtnosti byla mezi kraji 3. nejnižší a pod republikovým průměrem. Příčinou úmrtí téměř u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy a nádorová onemocnění.
- Stěhováním se počet obyvatel kraje v roce 2019 zvýšil o 3 184 osob. Saldo zahraničního stěhování bylo výrazně vyšší - počet přistěhovalých z ciziny převýšil počet vystěhovalých do ciziny o 3 107 osob. Saldo vnitřního stěhování tvořilo 2,4 % přírůstku obyvatel stěhováním – z jiných krajů se přistěhovalo o 77 osob víc, než se do jiných krajů ČR vystěhovalo.
- Na konci roku 2019 bylo 16,1 % obyvatel kraje ve věku do 14 let a 20,0 % obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky.
- Naděje dožití (střední délka života) vzrostla od průměru let 2001 a 2002 u mužů o 4,0 let na 76,6 roku a u žen o 3,5 let na 82,8 roku. Zvyšuje se i naděje dožití „seniorů“ – muž, který žije v kraji a v roce 2019 dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou nejméně 16 let života, šedesátipětiletá žena 21 let, v obou případech je to zvýšení o více než 2 roky.

Sociální vývoj

- Pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2019 tvořilo 601 tisíc osob (588 tisíc zaměstnaných a 13 tisíc nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly zvýšil o 1,7 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 4,6 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 2,9 tisíc osob).
- Míra ekonomické aktivity (EA) podle výsledků VŠPS činila 60,1 % a zůstala na úrovni roku 2018. Dosud nejvyšší míra EA byla v kraji zaznamenána v roce 2016, a to 60,4 %. Zatímco míra EA mužů v roce 2019 proti roku 2018 poklesla o 0,2 bodu na 68,3 %, u žen se hodnota tohoto ukazatele zvýšila o 0,3 bodu na 52,4 %.
- Vzdělanost zaměstnaných se zvyšuje, podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými dosáhl 29,1 %, za 10 let vzrostl o 7,0 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší. Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci, v roce 2019 v kraji tvořili 85,9 % zaměstnaných.
- Na úřadech práce v kraji bylo ke konci roku 2019 evidováno 29 087 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 14 592 žen. Proti konci roku 2018 se počet nezaměstnaných snížil o 2 955. V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (více než rok) sice meziročně poklesl, ale mezi kraji byl 2. nejvyšší.
- Úřady práce nabízely ke konci prosince 2019 celkem 27 149 míst, což bylo o 3 135 míst víc než na konci roku 2018. Zvýšení počtu volných míst a snížení počtu uchazečů o zaměstnání znamenalo pokles počtu uchazečů připadajících na 1 volné místo. Ke konci roku 2018 připadlo na 1 místo 1,3 uchazečů, ke konci roku 2019 to bylo 1,1 uchazečů (4. nejvyšší počet mezi kraji).
- Podle výsledků šetření životních podmínek domácností průměrný čistý roční příjem domácnosti meziročně vzrostl z 182,6 tisíc Kč na osobu v roce 2017 na 196,0 tisíc Kč v roce 2018, průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 15 218 Kč na 16 333 Kč. Nejvíce jihomoravských domácností, a to 28,5 % z celku, mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 12 až 15 tisíc Kč na osobu.
- Ze strukturálního šetření o mzdách vyplývá, že průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 35 356 Kč, vzrostla o 2 717 Kč a byla mezi kraji 3. nejvyšší. Medián mezd, což je mzda uprostřed mzdového rozdělení, dosáhl částky 30 951 Kč a byl mezi kraji 4. nejvyšší.
- Počet dětí v mateřských školách byl ve školním roce 2019/2020 o 5,4 tisíc dětí vyšší než před 10 lety, počet žáků základních škol se za 10 let zvýšil dokonce o 20,3 tisíc. Naopak na středních školách se počet studentů proti stavu před 10 lety snížil o 12,3 tisíc. Snížil se i počet vysokoškoláků – o 20,4 tisíc studujících na vysokých školách v kraji a o 13,1 tisíc studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v kraji.
- V roce 2019 bylo v kraji evidováno 507,4 tisíc nemocensky pojištěných osob, v pracovní neschopnosti strávily 8,54 mil. dnů. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se zvýšilo na 4,612 %, přes každoroční nárůst je krajská hodnota procenta v porovnání s ostatními kraji 2. nejnižší.
- Na dávkách nemocenského pojištění byla vyplacena částka 4,24 mld. Kč (meziročně o 533 mil. Kč více), přes 66 % částky připadlo na nemocenské pojištění.
- Na dávky státní sociální podpory bylo v roce 2019 vynaloženo 3,86 mld. Kč, tři čtvrtiny částky připadly na rodičovský příspěvek.
- V domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem a v domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo na konci roku 2019 k dispozici 6 860 míst. Proti roku 2010 se kapacita zvýšila o 398 míst, stále však zůstává více než 9 tisíc neuspokojených žádostí o umístění do některých ze zařízení.
- Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) v kraji na konci roku 2019 činil 13 331 Kč, pobíralo ho 201,4 tisíc osob (meziročně o 1,0 tisíc více).

- V roce 2019 bylo registrováno 19,8 tisíc trestných činů, po předešlém každoročním poklesu se počet trestných činů o 1,0 % zvýšil. Téměř polovinu objasněných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby.
- Na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2019 k 8 141 dopravním nehodám (o 452 více než v roce 2018), o život při nich přišlo 63 osob (o 14 více), 226 osob bylo těžce (o 100 méně) a 2 772 osob lehce zraněno (o 4 případy méně), hmotná škoda dosáhla částky více než 517 mil. Kč (o 22 mil. Kč více).
- V roce 2019 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 590 požárů, bylo při nich zraněno 93 osob a 4 lidé při nich přišli o život. Přímá škoda způsobená požáry dosáhla částky 130 mil. Kč, zásahem však bylo uchráněné hodnoty ve výši 1,13 mld. Kč.

Ekonomický vývoj

- Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.
- Objem regionálního hrubého hospodářského produktu (HDP) se v roce 2018 zvýšil o 5,3 % (růst ve srovnatelných cenách), přírůstek byl mezi kraji nejvyšší; pouze v Jihomoravském kraji došlo ke zvýšení HDP v 9 letech v řadě.
- Ve skladbě hrubé přidané hodnoty (HPH) podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu, podíl sektoru služeb ve výši 64,1 % byl v novodobé historii kraje dosud nejvyšší.
- Úplné náklady práce v roce 2018 v kraji dosáhly částky 500,9 tisíc Kč, resp. 41 739 Kč měsíčně. Náklady na pracovní sílu byly mezi kraji 4. nejvyšší.
- Saldo hospodaření místních rozpočtů bylo po záporné hodnotě v roce 2018 opět kladné. Příjmy místních rozpočtů v roce 2019 dosáhly 63,7 mld. Kč a výdaje 61,9 mld. Kč. Příjmy meziročně vzrostly o 6,3 mld. Kč a výdaje o 4,4 mld. Kč.
- Jihomoravský kraj si udržuje významné postavení v oblasti výzkumu a vývoje. Vynaložená částka v roce 2018 dosáhla 16,5 mld. Kč, meziročně vzrostla o 1,0 mld. Kč, po Praze byla 2. nejvyšší a činila 16 % republikového celku. Polovina výdajů na výzkum a vývoj byla financována z podnikatelských zdrojů, zároveň do podnikatelského sektoru směřovalo 55 % těchto výdajů.
- V registru ekonomických subjektů v kraji bylo 231,6 tisíc fyzických osob (z toho 210,9 tisíc živnostníků) a 89,2 tisíc právnických osob. Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 2,7 tisíc.
- Na sklizni a hektarových výnosech obilovin v kraji se v letech 2017 a 2018 plně projevila nepřízeň počasí, skutečnost roku 2019 tak byla u většiny komodit meziročně vyšší. V roce 2019 bylo v kraji sklizeno 1 124,7 tisíc tun obilovin při výnosu 5,73 tun z hektaru. Sklizeň byla oproti roku 2018 vyšší o 154,2 tisíc tun, tj. o 15,9 %, hektarový výnos vzrostl o 14,4 %. Nedařilo se ale luskovinám a vinné révě.
- V živočišné výrobě navýšení stavů skotu a drůbeže a pokles stavu prasat doprovázelo navýšení produkce jatečného skotu a jatečné drůbeže, pokles produkce jatečných prasat; zvýšila se produkce mléka a produkce vajec.
- V Jihomoravském kraji bylo v roce 2019 vytěženo rekordní množství dřeva, objem 3,4 mil. m³ dřeva bez kůry byl proti roku 2010 více než dvaapůlnásobný. Více než 70 % těžby tvořila nahodilá těžba hmyzová jako likvidace kůrovcové kalamity, dosáhla objemu 2,4 mil. m³.

- Tržby průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v kraji proti roku 2018 poklesly o 7,7 % na 249 mld. Kč. Pokles tržeb byl zaznamenán po předchozím pětiletém navyšování.
- Základní stavební výroba ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci meziročně vzrostla o 17 % na 21,5 mld. Kč; výrobu realizovalo 9,1 tisíc zaměstnanců, jejich počet se proti roku 2018 nezměnil.
- Počet vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji se v roce 2018 poprvé ocitl pod hranicí 9 tisíc. V roce 2019 došlo k žádoucímu obratu, bylo vydáno 9 344 stavebních povolení, meziročně tak jejich počet vzrostl o 695. Rok 2019 byl výjimečný dosud nejvyšším podílem počtu vydaných stavebních povolení na novou výstavbu bytových budov i nejvyšším podílem předpokladané hodnoty tohoto typu výstavby.
- V roce 2019 bylo v kraji dokončeno 4 719 bytů (o 272 bytů více než v roce 2018). Tento počet byl nejvyšším počtem v posledních 10 letech, mezi kraji byl 3. nejvyšší a tvořil 13,0 % celku ČR.
- V ubytovacích zařízeních na území kraje se v roce 2019 ubytovalo 2,1 milionu hostů, z tohoto počtu bylo 757 tisíc hostů ze zahraničí. Proti roku 2018 se počet hostů zvýšil o 97 tisíc.

Životní prostředí

- V kraji bylo na konci roku 2019 celkem 422,9 tisíc ha zemědělské půdy, z toho 349,0 tisíc ha byla půda orná. Výměra orné půdy se proti roku 2011 v kraji snížila o 4,7 tisíc ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) činil 82,54 % a byl mezi kraji nejvyšší.
- Plocha ekologicky stabilních prvků se v roce 2019 proti roku 2011 zvýšila o 926 hektarů na 291,3 tisíc ha. Do těchto ploch se započítávají sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy.
- V hospodářském roce 2018/2019 bylo v zemědělství spotřebováno 44 tisíc tun průmyslových hnojiv, což v přepočtu představovalo 140 kg na hektar obhospodařované půdy. V porovnání s rokem 2010 byla přepočtená hodnota spotřeby hnojiv o čtvrtinu vyšší. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství. Vzhledem k tomu, že geografické podmínky v kraji jsou vhodné především pro konvenční zemědělství, ekologicky obhospodařovaná půda v kraji tvoří jen 5,5 % zemědělské půdy.
- V kraji bylo v roce 2019 vyrobeno 56,0 mil. m³ fakturované pitné vody, v tomto množství bylo 38,4 mil. m³ vody fakturováno domácnostem. Specifická spotřeba vody na osobu a den ve výši 92,9 litrů zůstala již čtvrtý rok na stejné úrovni, přesto byla mezi kraji 3. nejvyšší.
- Cena vody v roce 2019 v kraji dosáhla částky 36,10 Kč, cena stočného 36,20 Kč. Obě ceny meziročně vzrostly, a to o 1,60 Kč, resp. o 1,70 Kč.
- Hodnoty měrných emisí znečišťujících látek v dlouhodobém pohledu pozvolna klesají, měrné emise oxidu siřičitého byly v roce 2018 nejnižší mezi kraji; velkou měrou se na produkci emisí podílí mobilní zdroje znečišťování.
- Podniky se sídlem v kraji v roce 2018 vyprodukovaly 3,5 mil. tun podnikového odpadu, meziročně to bylo o pětinu více. Nárůst a nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2018 u produkce komunálního odpadu. Populaci v kraji bylo vyprodukováno celkem 386,0 tis. tun komunálního odpadu (meziročně o 11,7 tisíc tun více), na obyvatele kraje připadlo 326 kg komunálního odpadu (oproti roku 2017 o 9 kg více).
- Na ochranu životního prostředí na území kraje byla v roce 2018 vydána částka 1,8 mld. Kč, což byla nejnižší hodnota v posledních 10 letech. Zároveň představovala jen necelou třetinu maxima zaznamenaného v roce 2015, kdy investice na ochranu životního prostředí v kraji dosáhly 6,2 mld. Kč.

1. Demografický vývoj

Územní změny, sídelní struktura

V 7 okresech kraje je 673 obcí.

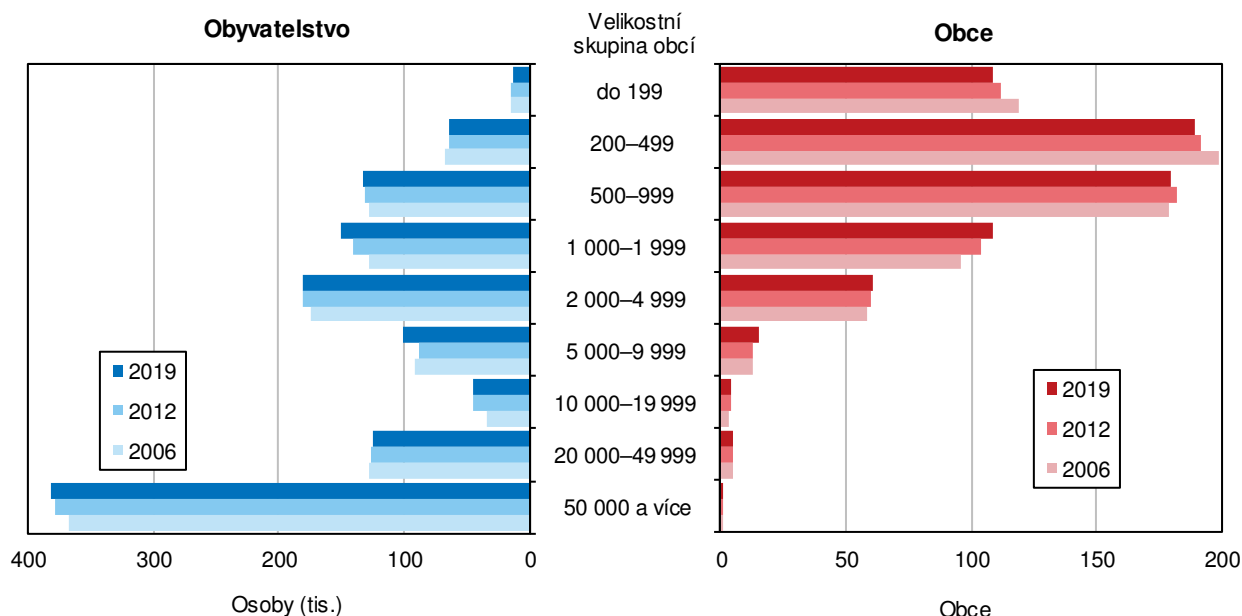
Jihomoravský kraj se rozlohou i počtem obyvatel řadí na čtvrté místo mezi 14 kraji České republiky. Sídelní struktura je od roku 2006 stálá a tvoří ji 673 obcí. Podle správního členění je kraj tvořen 7 okresy, resp. 21 správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), v podrobnějším členění pak 34 správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

Ke změnám ve výměře území kraje došlo v roce 2016.

K poslední změně v území kraje došlo v roce 2016. Podle zákona č. 15/2015 Sb. se katastrální území vojenského újezdu Březina k 1. 1. 2016 zmenšilo o 854 ha, z toho 722 ha přešlo z území Jihomoravského kraje do území Olomouckého kraje (do katastrálního území 5 obcí sousedících s VÚ Březina). Rozloha kraje k 31. 12. 2019 činila 7 188 km², na kilometr čtvereční připadlo 165,8 obyvatel, hustota osídlení byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji). V rámci kraje v členění podle SO ORP byla nejvyšší hustota zalidnění v Brně (1 656,7 obyvatel na km²) a v SO ORP Kuřim (303,0 obyvatel na km²) a Hodonín (212,2 obyvatel na km²).

Graf 1.1 Sídelní struktura Jihomoravského kraje v letech 2006, 2012 a 2019 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

V kraji je 50 měst.

V Jihomoravském kraji bylo k 31. 12. 2019 50 měst, 39 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Obce v kraji mají celkem 907 částí, 582 obcí má jen jednu část, je zde i 60 obcí, které mají 2 části a 12 obcí se 3 částmi. Nejvíce částí má Brno (48), Letovice (17) a Vyškov (13). V roce 2018 se počet částí zvýšil o 2 (v obci Vavřinec na Blanensku se zvýšil počet z 3 na 5).

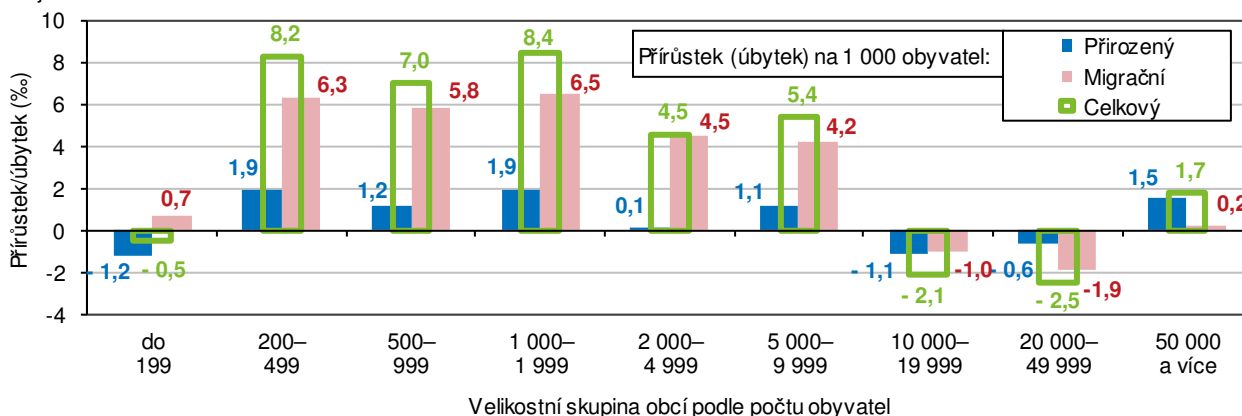
V Brně žije téměř třetina obyvatel kraje, je zde i 109 obcí s méně než 200 obyvateli.

V rozdělení 673 obcí do velikostních skupin podle počtu obyvatel je na jedné straně Brno jako zástupce největší velikostní skupiny a 5 okresních měst ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 109 obcí, v každé z nich žije méně než 200 obyvatel (vojenský újezd Březina nemá žádné obyvatele). Ovšem největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Celkem 189 obcí této velikostní skupiny tvořilo 28,1 % celku, žilo zde však pouze 5,4 % z počtu obyvatel kraje. Ke krajním skupinám velikostního rozpětí

obcí lze uvést, že v Brně žila téměř třetina obyvatel kraje, naproti tomu v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.

Graf 1.2 Pohyb obyvatelstva podle velikostních skupin obcí v Jihomoravském kraji v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce vzrostl počet obcí s 1 až 2 tisíci obyvateli.

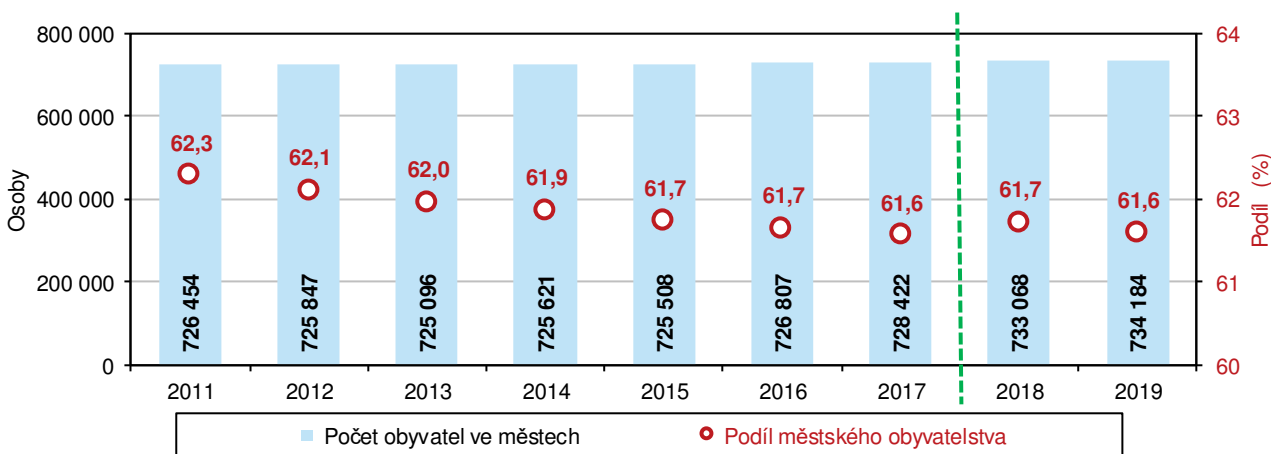
V porovnání s rokem 2006 poklesl počet obcí ve 2 nejmenších velikostních skupinách (shodně o 10 obcí). Zvýšil se tak počet obcí v 5 velikostních skupinách zahrnujících obce s 500 až 20 tisíci obyvateli, nejvýrazněji, a to o 13, vzrostl počet obcí s 1 až 2 tisíci obyvateli. Počet obcí s 20 tisíci a více obyvateli zůstal nezměněn.

Meziročně se snížil počet obyvatel v obcích ve velikostní skupině 10 až 50 tisíc obyvatel.

V porovnání s rokem 2018 počet obyvatel v nejmenších obcích poklesl přirozeným úbytkem, jen migrací by obyvatel přibýlo. Počet obyvatel klesal i v obcích s 10 až 50 tisíci obyvatel, a to „oběma“ způsoby. V Brně ovšem počet obyvatel vzrostl (již 4. rok v řadě) zejména přirozenou cestou a v menší míře i migrací. Nejvyšší celkový meziroční přírůstek obyvatel v relativním vyjádření byl zjištěn v obcích s 1 až 2 tisíci obyvateli (8,4 osob na 1 000 obyvatel).

Graf 1.3 Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Od 27. 8. 2018 se městem stala Veverská Bítýška, data jsou tak s předešlými lety nesrovnatelná

Počet obyvatel ve městech vzrostl, žijí zde tři pětiny obyvatel kraje.

Podle výsledků bilance obyvatel žilo v 50 městech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2019 celkem 734 184 obyvatel, počet obyvatel ve městech se meziročně zvýšil o 1 116 osob. Podíl městského obyvatelstva na konci roku 2019 činil 61,6 % a proti roku 2018 se snížil o 0,1 bodu. Je třeba zmínit skutečnost, že k 27. 8. 2018 se městem stala Veverská Bítýška v okrese Brno-venkov. Podíl městského obyvatelstva v kraji v letech 2018 a 2019 tak není srovnatelný s předchozími lety.

Obyvatel ve městech přibýlo stěhováním i přirozenou cestou.

O zvýšení počtu obyvatel měst se téměř stejnou mírou zasloužilo stěhování (do měst se přistěhovalo o 579 obyvatel více, než se z měst vystěhovalo), nepatrně menší je zásluha přirozené cesty (ve městech se narodilo o 537 osob více, než jich zemřelo). Co do počtu obyvatel jsou nejmenším městem v Jihomoravském kraji Jevišovice v okrese Znojmo, na konci roku 2019 zde žilo 1 168 obyvatel, největším městem je Brno s více než 380 tisíci obyvateli. V „novém“ městě Veverská Bítýška na konci roku 2019 žilo 3 270 obyvatel.

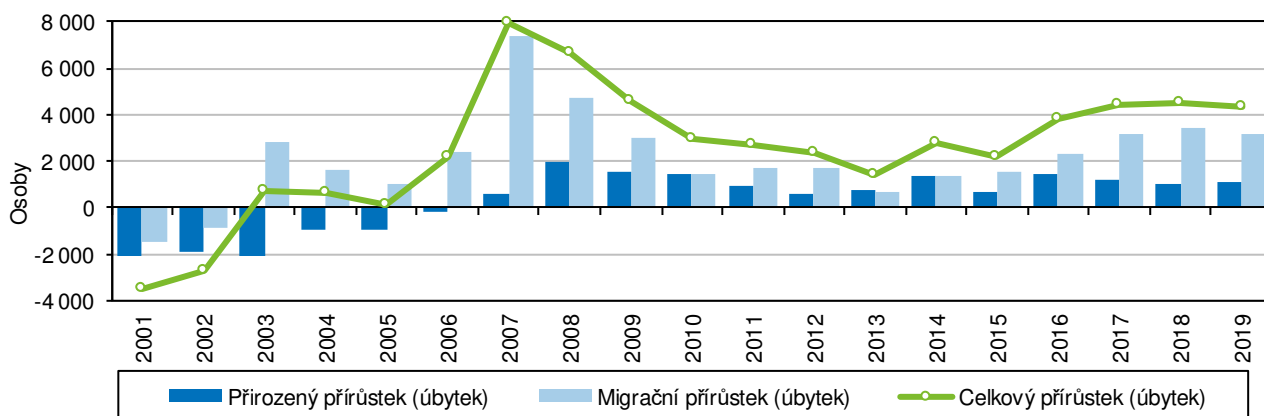
Vývoj počtu obyvatel

Na růstu počtu obyvatel kraje se podílí především stěhování.

Na území Jihomoravského kraje žilo k 31. prosinci 2019 celkem 1 191 989 obyvatel, za 12 měsíců se tak počet obyvatel zvýšil o 4 322 osob. Vyšší měrou se na přírůstku počtu obyvatel podílelo stěhování, tvořilo 73,7 % přírůstku počtu obyvatel (do kraje se přistěhovalo o 3 184 osob více, než se z kraje vystěhovalo). Zásluhou přirozeného přírůstku se počet obyvatel kraje zvýšil o 1 138 osob. Nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán celkem v 10 krajích, ke snížení stavu došlo v Moravskoslezském, Olomouckém, Zlínském a Karlovarském kraji. Počet obyvatel ČR vzrostl o 44,1 tisíc osob, a to pouze zásluhou zahraniční migrace.

Graf 1.4 Pohyb obyvatel v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

K poklesu počtu obyvatel došlo pouze v okrese Hodonín, růst počtu obyvatel kraje pokračoval 17. rok v řadě.

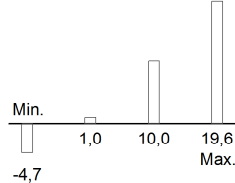
Z okresů kraje se počet obyvatel snížil pouze v okrese Hodonín, a to o 217 osob. Byl zde zaznamenán úbytek obyvatel přirozenou cestou i úbytek obyvatel stěhováním. V okrese Znojmo byl zaznamenán přirozený úbytek obyvatel, celkový přírůstek obyvatel v tomto okrese byl jen zásluhou stěhování. V ostatních 5 okresech kraje byl zaznamenán současně migrační i přirozený přírůstek obyvatel. Nejvíce obyvatel, a to 2 272, přibýlo v okrese Brno-venkov. Počet obyvatel Jihomoravského kraje se zvyšuje nepřetržitě již od roku 2003 (tedy 17 let), ovšem v okrese Hodonín bylo bilanční zvýšení počtu obyvatel zaznamenáno naposledy v roce 1994. V Brně-městě počet obyvatel rostl již čtvrtý rok po předchozích 6 letech poklesu, kdy se počet obyvatel snižoval pouze zásluhou stěhování.

13 let po sobě převyšuje počet živě narozených počet zemřelých.

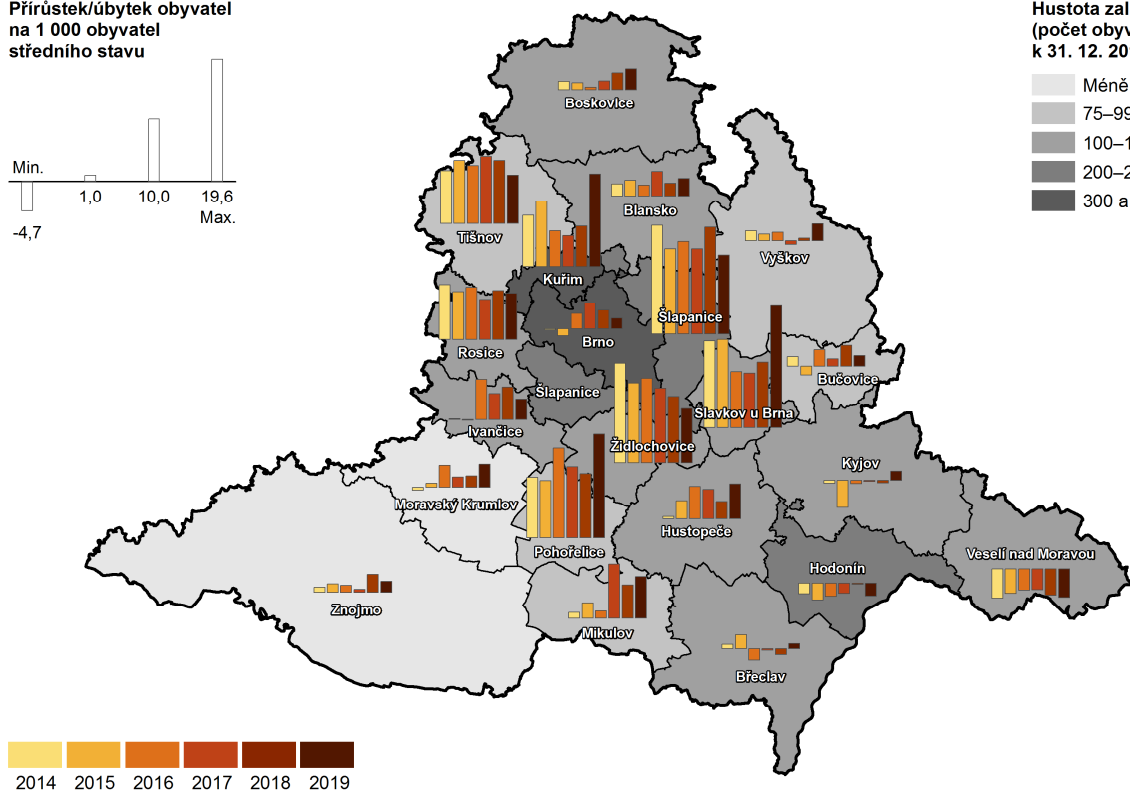
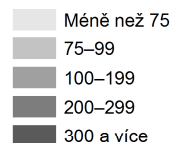
Třináctým rokem v řadě se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílí přirozený přírůstek. Ovšem pouze v letech 2010, 2013 a 2014 přirozený přírůstek převýšil migrační přírůstek. V roce 2010 to bylo převýšení nepatrné (o 2 osoby), v roce 2013 rozdíl činil 119 osob a v roce 2014 pak 31 osob. Nejvyšší přirozený přírůstek byl zaznamenán v roce 2008, a to 1 934 osob.

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje v letech 2014 až 2019

Přírůstek/úbytek obyvatel na 1 000 obyvatel středního stavu

Hustota zalidnění (počet obyvatel na km²) k 31. 12. 2019

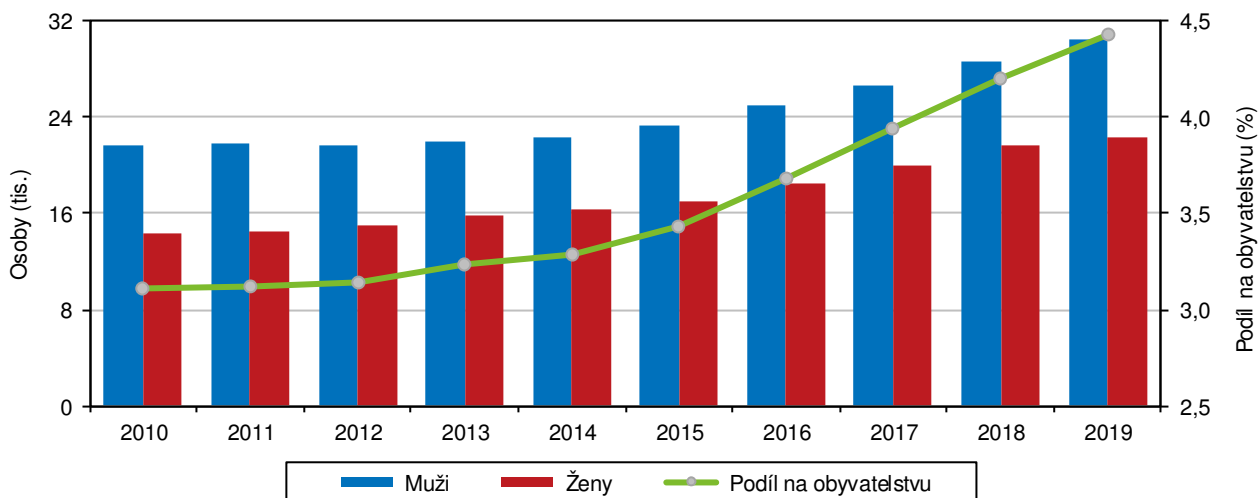
Zdroj: ČSÚ

Migrací obyvatel kraje ubylo naposledy v letech 2001 a 2002.

Migrační přírůstek obyvatel byl s výjimkou roku 2001 a 2002 zjištěn v celém období uvedeném v grafu 1.4. V roce 2019 se do kraje přistěhovalo 12 995 osob a vystěhovalo se z něj 9 811 osob. Migrační přírůstek od roku 2007, kdy byl zaznamenán nejvyšší přírůstek obyvatel migrací (7 374 osob), postupně klesal až do roku 2013. V následujících letech, resp. do roku 2018 se každoročně zvyšoval (až na hodnotu 3 408 osob), v roce 2019 byl zaznamenán mírný pokles na již uvedených 3 184 osob.

Graf 1.5 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Jihomoravském kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Obce s nejvyššími relativními přírůstky ...

Nejvyšší relativní přírůstek obyvatel počítaný jako průměr z let 2014 až 2019 byl zaznamenán v obci Hajany v SO ORP Šlapanice (80,9 osob na 1 000 obyvatel

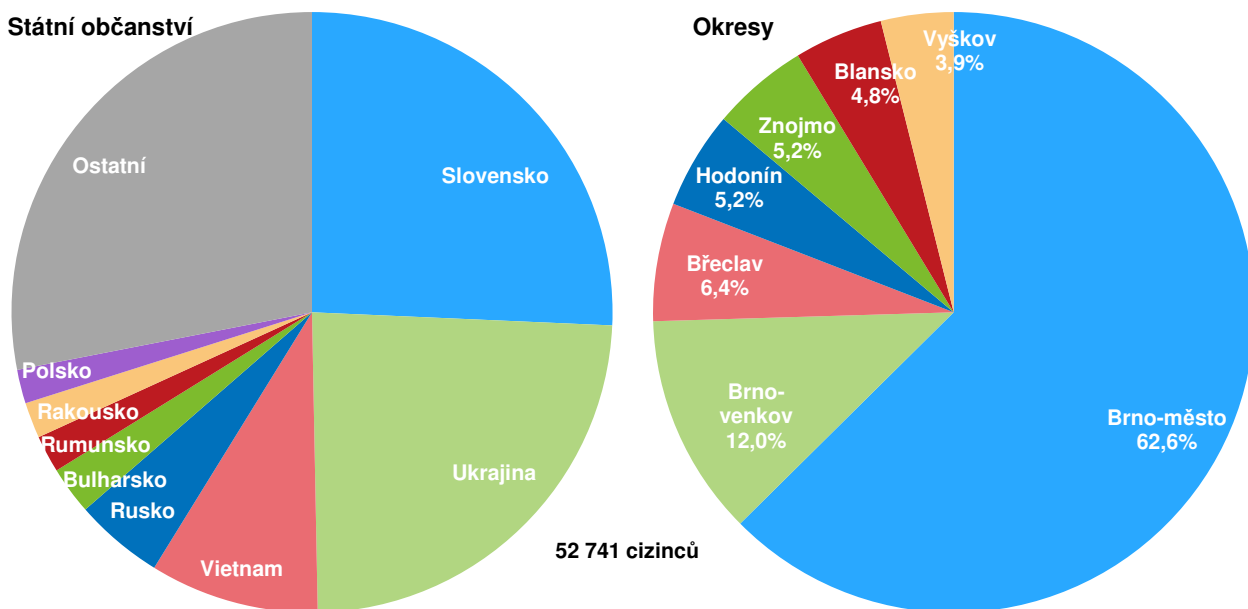

... a úbytky obyvatel.

středního stavu). Následovaly obce s přírůstkem v rozmezí 50 až 53 % - Holubice (SO ORP Slavkov u Brna), Krasová (SO ORP Blansko), Šerkovice (SO ORP Tišnov) a Moravany (SO ORP Šlapanice). Nejvyšší úbytek obyvatel v průměru minulých 6 let byl ve 4 obcích na Znojemsku – Stálky (- 42,7 %), Křepice (- 31,5 %), Jiřice u Moravských Budějovic (- 29,0 %) a Zblovce (- 25,5 %).

Graf 1.6 Cizinci podle státního občanství a bydliště v okresech Jihomoravského kraje (k 31. 12. 2019)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Další nárůst počtu cizinců, polovinu z celkového počtu tvoří občané Slovenska a Ukrajiny.

Na konci roku 2019 žilo v Jihomoravském kraji 52,7 tisíc cizinců, jejich podíl na celkovém počtu obyvatel kraje meziročně vzrostl o 0,2 bodu na 4,4 %. V obou případech se jedná o dosavadní maximum. Meziročně počet cizinců vzrostl o 2 390 osob, od roku 2010 jejich počet v kraji vzrostl téměř o polovinu (o 16,8 tisíc, tj. o 46,7 %). V dělení podle státního občanství bylo mezi cizinci v kraji na konci roku 2019 nejvíce osob ze Slovenska (13 557 osob, tj. 25,7 % celku), z Ukrajiny (12 655, tj. 24,0 % z celkového počtu) a z Vietnamu (4 803, tj. 9,1 % z celku). Z celkového počtu cizinců bylo 42,7 % osob ze zemí Evropské unie (EU28) a 57,3 % osob z jiných zemí. Více než tři pětiny z celkového počtu cizinců v kraji žilo na konci roku 2019 v Brně. Z grafu 1.5. je patrné, že mezi cizinci převažují muži, i když postupně jejich převaha postupně klesá – v roce 2010 bylo mezi cizinci v kraji 60,1 % mužů, v roce 2019 podíl poklesl na 57,7 %.

Demografické události

Existuje šťastné datum pro uzavření sňatku?

Počet uzavřených sňatků se v kraji zvyšoval již osmý rok. Nejvyšší počet sňatků v posledních 20 letech byl uzavřen v roce 2007. Projevila se tzv. příznivá „konstelace šťastných čísel“ a v sobotu 7. 7. 2007 bylo v kraji uzavřeno 487 sňatků. Podobná situace, i když s podstatně nižším počtem uzavřených sňatků, nastala i v roce 2009 (6. 6. bylo uzavřeno 258 sňatků), v roce 2015 (opět 6. 6., kdy bylo uzavřeno 278 sňatků) a v roce 2017 (9. 9. bylo v kraji uzavřeno 291 sňatků). V roce 2019 bylo nejvíce sňatků uzavřeno 7. 9., a to 260 sňatků.

Počet sňatků ...

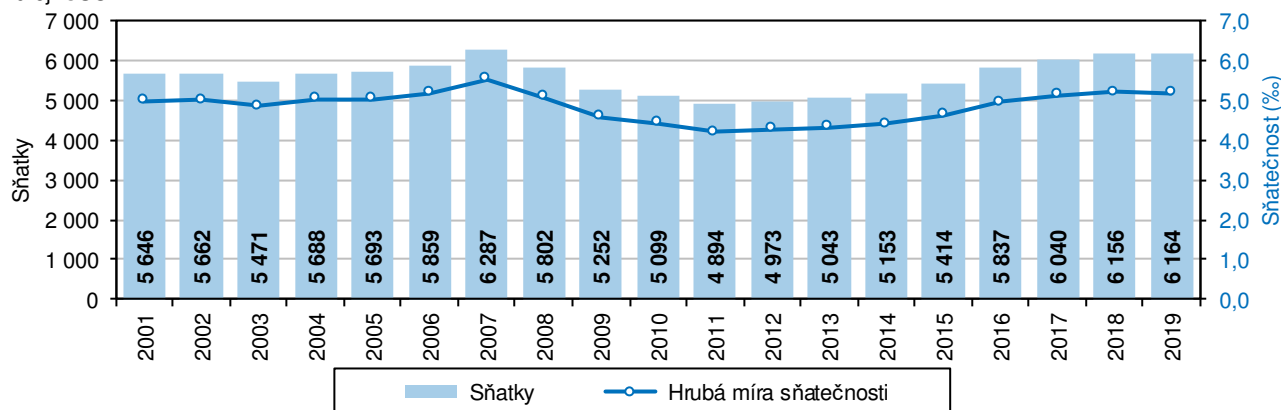
Během roku 2019 bylo v kraji uzavřeno 6 164 sňatků, což sice bylo jen o 8 více než v roce 2018, ale zároveň to byl nejvyšší počet od již vzpomínaného roku 2007

... byl nejvyšší od roku 2007 a 3 roky po sobě překročil hranici 6 tisíc.

(6 287 sňatků). V roce 2011 byl uzavřen nejnižší počet sňatků od roku 1991, tedy od roku, od něhož jsou k dispozici přepočtené údaje za současnou strukturu správního uspořádání Jihomoravského kraje. Úroveň hrubé míry sňatečnosti v roce 2019 ve výši 5,18 % nepatrně převyšovala republikovou hodnotu (5,14 %) a byla mezi kraji 5. nejvyšší.

Graf 1.7 Sňatky v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

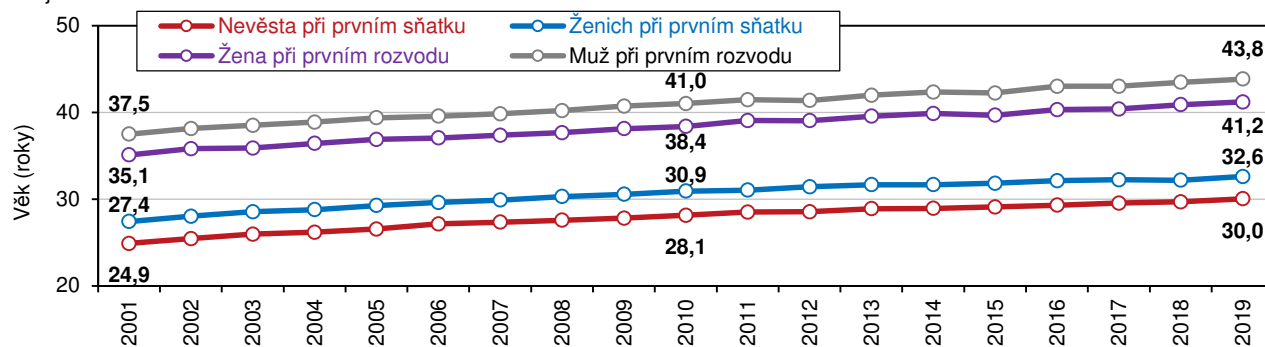

Průměrný věk snoubenců se během 10 let zvýšil téměř o 2 roky.

Průměrný věk ženichů při prvním sňatku v roce 2019 v kraji dosáhl 32,6 let, průměrný věk nevěst 30,0 let. U mužů to bylo o 1,7 roku a u žen o 1,9 roku více než před deseti lety. Zatímco ještě v roce 2010 se na celkovém počtu uzavíraných manželství podílely ženy ve věku 29 let a méně z 57,9 %, o deset let později to bylo už jen 46,8 %. V případě mužů byl tento pokles také zřetelný – z podílu 37,3 % v roce 2010 na 30,7 % o deset let později.

Graf 1.8 Průměrný věk při prvním sňatku a při prvním rozvodu v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Do manželství vstupují mladí snoubenci i lidé v pokročilejším věku.

V letech 2010 až 2019 bylo uzavřeno celkem 54 773 sňatků. Lze také uvést, že sňatek uzavřelo na jedné straně věkového spektra 61 ženichů ve věku do 19 let, nevěst v tomto věku bylo 390. Na opačném konci věkového rozmezí bylo 386 ženichů ve věku 70 a více let, nevěst v tomto věku bylo za 10 let 141. V desetiletém úhrnu sňatků bylo 38 647 sňatků (70,6 %), kdy byli oba snoubenci svobodní. Z ženichů, kteří v průběhu 10 let vstoupili do manželství, bylo 78,6 % svobodných, 20,5 % rozvedených a 0,8 % vdovců. Svobodných nevěst bylo 79,3 %, rozvedených 19,7 % a 1,0 % byly vdovy.

Mírný meziroční pokles počtu rozvodů, ...

Počet rozvodů klesal v posledních 2 letech, i když každoroční údaje jsou ovlivňovány délkou trvání rozvodového řízení. V roce 2019 bylo v kraji rozvedeno 2 631 manželství, což bylo o 53 manželství méně než v předchozím roce. Počet rozvodů v roce 2019 byl z období let znázorněných v grafu 1.9. nejnižší, naopak

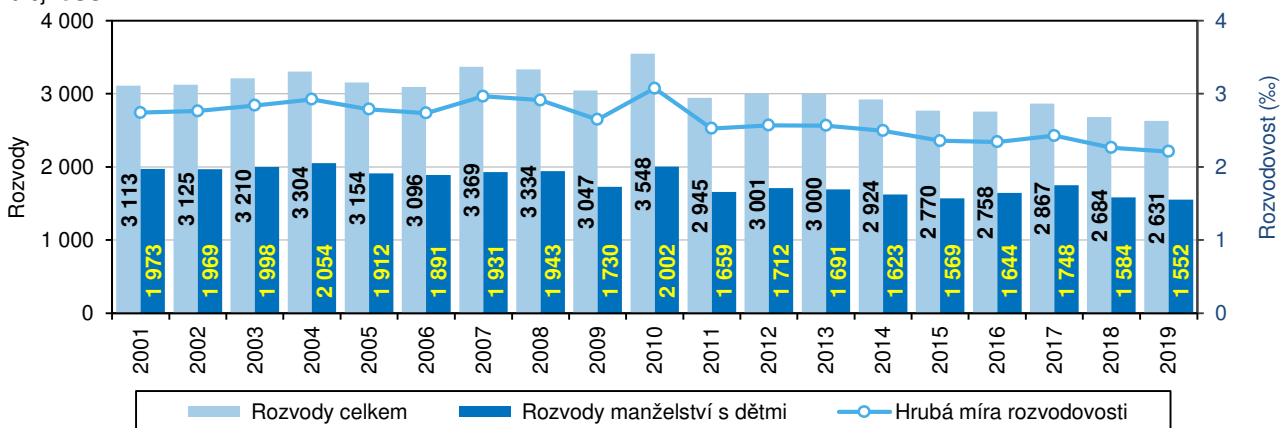

... v porovnání s rokem 2010 byl však počet rozvodů o čtvrtinu nižší.

nejvíce rozvodů bylo zaznamenáno v roce 2010, a to 3 548. Hrubá míra rozvodovosti dosáhla 2,21 ‰, byla nepatrně pod úrovní ČR (2,26 ‰) a mezi kraji byla 8. nejvyšší (resp. 7. nejnižší). Index rozvodovosti (počet rozvodů na 100 sňatků) se v porovnání s rokem 2018 snížil, a to z 43,60 v roce 2018 na 42,68 v roce 2019 (zvýšil se počet sňatků a poklesl počet rozvodů). Extrém byl zaznamenán v již vzpomínaném roce 2010, kdy na 100 sňatků připadlo 69,59 rozvodů.

Graf 1.9 Rozvody v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

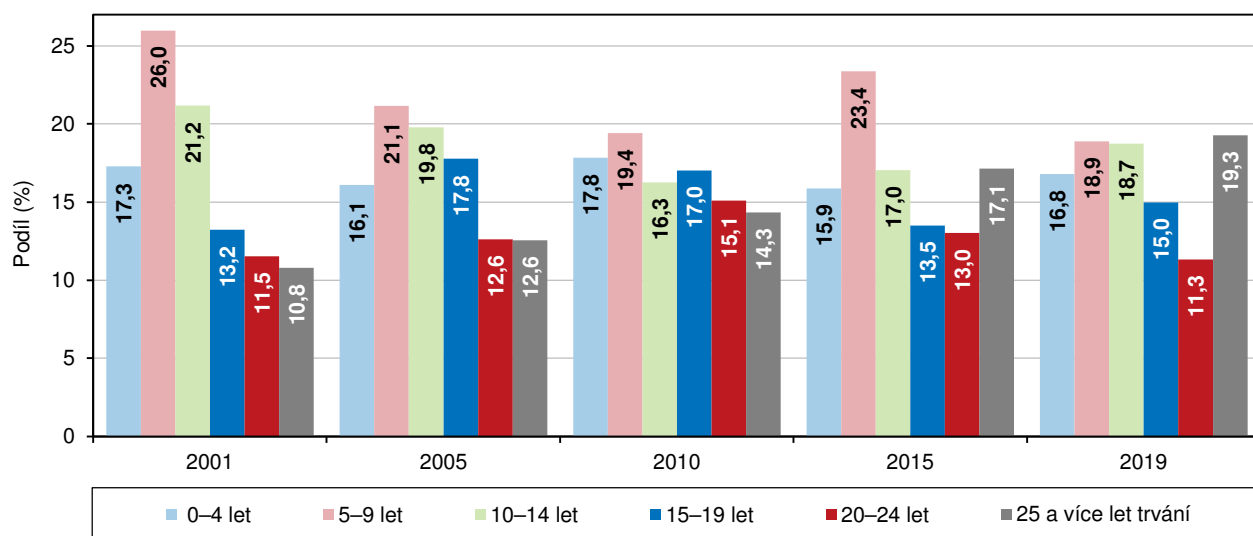

Zvyšoval se i věk rozvádějících se.

Tak jak se v minulých letech zvyšoval průměrný věk při uzavírání manželství, podobně se zvyšoval i průměrný věk při jeho ukončení. U mužů se průměrný věk u prvního rozvodu zvýšil z 41,0 roku v roce 2010 na 43,8 v roce 2019, u žen u prvního rozvodu z 38,4 na 41,2 roků.

Graf 1.10 Rozvody podle délky trvání manželství v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Rozvody manželství bez nezletilých dětí tvoří v průměru jen dvě pětiny případů.

V letech 2001 až 2019 byly v průměru tři pětiny z celkového počtu rozvodů v kraji rozvody manželství s nezletilými dětmi. Nejnižší podíl rozvodů s dětmi na celku byl vykázan v roce 2014, a to 55,5 %. Celkem 1 552 rozvodů manželství s nezletilými dětmi v roce 2019 tvořilo 59,0 % z celkového počtu (728 manželství s 1 dítětem, 718 manželství se 2 dětmi a 106 manželství se 3 a více dětmi). Pod hranicí 60 % byly podíly rozvodů manželství s nezletilými dětmi i v letech 2007 až 2016.

Narůstal podíl manželství, která byla rozvedena po 25 a více letech trvání.

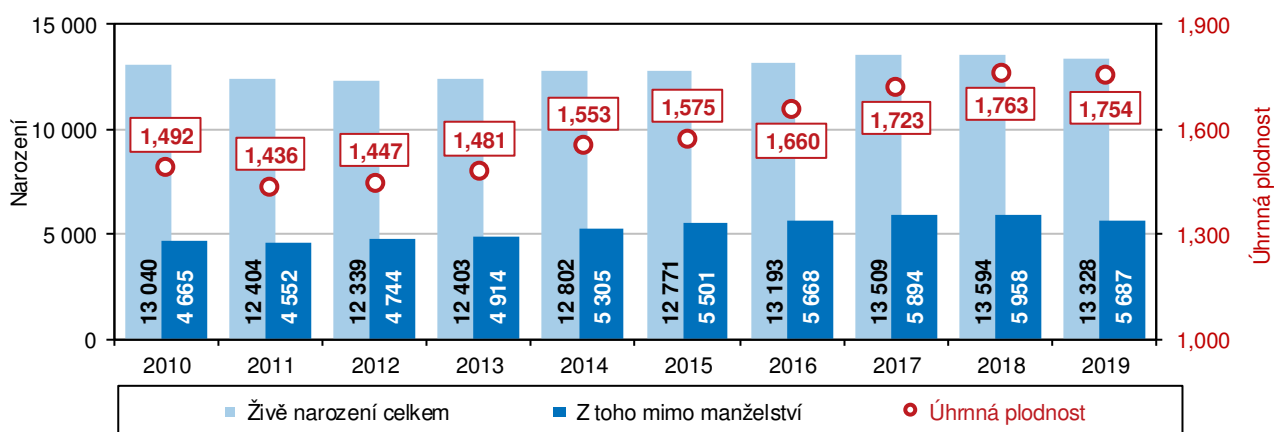
Pokud rozdělíme rozvody z hlediska délky trvání manželství do pětiletých věkových skupin, pak nejvyšší podíl tvořily až do roku 2018 rozvedená manželství trvající 5 až 9 let (v roce 2001 tvořily 26,0 %, v roce 2018 20,0 %, v roce 2019 již jen 18,9 %). Postupně rostl podíl manželství trvajících více než 25 let. V roce 2001 tato rozvedená manželství tvořila 10,8 % celku, v roce 2010 již 14,4 % a v roce 2019 to bylo 19,3 %, což bylo mezi pětiletými skupinami délky trvání manželství nejvyšší zastoupení.

Více než polovina manželství byla v roce 2019 rozvedena na společné přání obou partnerů.

Pouze v jedné šestině případů byl navrhovatelem rozvodu muž (421 rozvodů, tj. 16,0 % celku), v 806 případech byla navrhovatelkou rozvodu žena (30,6 % celku) a 1 404 rozvodů bylo výsledkem společného návrhu (53,4 % z celkového počtu rozvodů). Podíl žen, coby navrhovatelek rozvodu, se v posledních letech výrazně snižoval, naopak narůstal podíl „společného návrhu“. V roce 2015 byla navrhovatelkou u 50,3 % rozvodů žena, muž u 26,1 % a společný návrh byl u 23,6 % rozvodů.

Graf 1.11 Živě narození a úhrnná plodnost v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet živě narozených sice mírně poklesl, ale hrubá míra porodnosti byla mezi kraji 2. nejvyšší.

V Jihomoravském kraji se v roce 2019 živě narodilo 13 328 dětí, proti roku 2018 to bylo o 266 dětí méně, je však třeba uvést, že počet živě narozených v roce 2018 byl nejvyšší v novodobé historii kraje (od roku 2000). Hrubá míra porodnosti (11,20 živě narozených na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji 2. nejvyšší (po Praze) a nad úroveň průměru ČR (10,52). V kraji byla nejvyšší porodnost v okrese Brno-město, kde na 1 000 obyvatel připadlo 12,19 živě narozených dětí.

Příznivý vývoj ukazatele úhrnné plodnosti.

Ukazatel úhrnné plodnosti v roce 2019 (průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během jejího reprodukčního období, tj. ve věku 15-49 let, neměnné) dosáhl v kraji hodnoty 1,754 (5. nejvyšší mezi kraji). Nad hranici 1,7 se tento ukazatel pohyboval až v letech 2017 až 2019, v roce 2010 činil 1,492.

Pokles celkového počtu živě narozených doprovázel i pokles počtu narozených mimo manželství.

Mimo manželství se v Jihomoravském kraji v roce 2019 narodilo 5 687 dětí, což bylo o 271 dětí méně než v roce 2018. Tento pokles je zaznamenáníhodný především proto, že počet dětí narozených mimo manželství do roku 2018 každoročně narůstal. Podíl narozených mimo manželství činil 42,7 % (meziročně o 1,2 procentního bodu méně), byl pod úrovní podílu ČR (48,2 %) a mezi kraji byl po Praze 2. nejnižší.

Počet dětí „bez otce“ se meziročně neměnil.

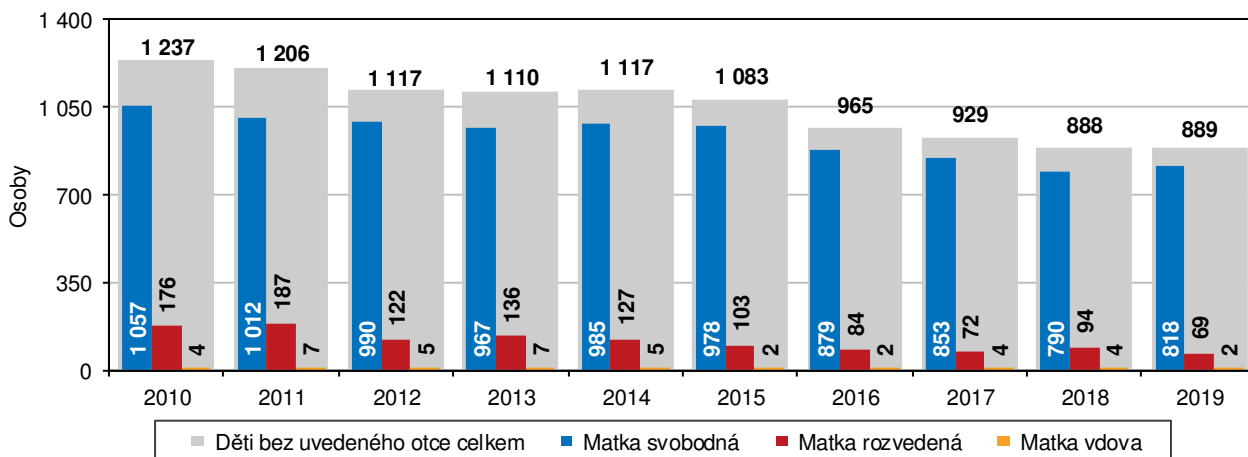
Příznivou skutečností také bylo, že nedošlo k výraznému zvýšení počtu narozených dětí bez uvedeného otce. Ještě v roce 2010 nebyl uveden otec u 1 237 dětí narozených mimo manželství, v roce 2019 jich bylo „jen“ 889, což bylo jen o 1 případ

víc než v roce 2018. U 818 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 69 dětí matka rozvedená a u 2 dětí bez uvedeného otce byla matkou vdova.

Graf 1.12 Rodinný stav matek živě narozených dětí bez uvedení otce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

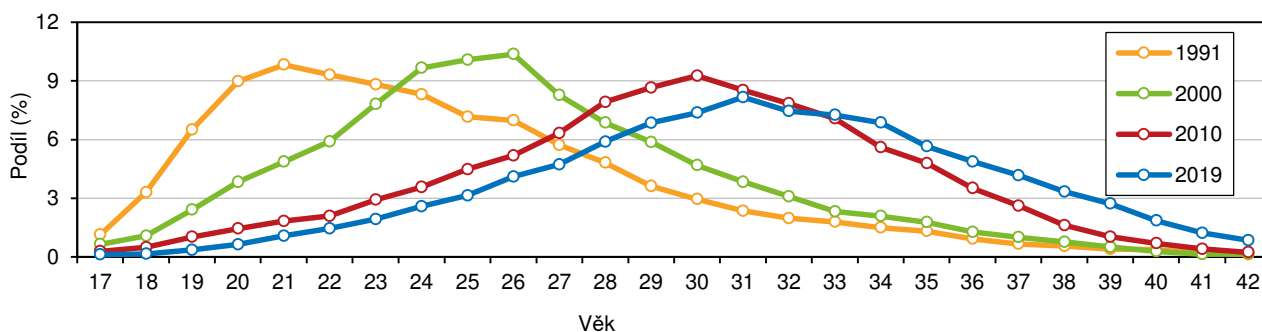

Na Břeclavsku se rodí více děvčat, na Vyškovsku více chlapců.

Mezi živě narozenými dětmi dlouhodobě převažují chlapci, což platilo i v roce 2019, kdy se narodilo 6 772 chlapců (50,8 %) a 6 556 děvčat. V okrese Vyškov chlapci tvořili dokonce 52,1 % narozených dětí, naproti tomu v okrese Břeclav pouze 49,8 %. Nejvyšší podíl chlapců mezi živě narozenými byl v minulém desetiletí v kraji zaznamenán v roce 2014, a to 51,8 %. Celkem 47,5 % všech živě narozených dětí v kraji v roce 2019 bylo prvorozených (6 334 dětí), 38,7 % druhorozených (5 153 dětí), 1 419 dětí bylo pro matku již jako třetí dítě (10,6 %) a 422 dětí jako 4. či další dítě (3,2 %). Nejvíce dětí narozených jako „4. či další dítě“ bylo zaznamenáno v roce 2018 – 503 dětí tvořilo 3,7 % z živě narozených.

Graf 1.13 Podíl živě narozených podle věku matky při narození dítěte v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

V roce 1991 mezi matkami narozených dětí bylo nejvíce matek ve věku 21 let, v roce 2019 mezi matkami narozených dětí bylo nejvíce matek ve věku 31 let.

Průměrný věk matky při narození dítěte se postupně zvyšoval. Z grafu 1.13 je patrné, že v roce 1991 se nejvíce dětí v kraji narodilo matkám ve věku 21 let (9,84 %, tj. 1 407 dětí). V roce 2000 bylo nejvíce dětí matek ve věku 26 let (10,37 %, 982 dětí). Rozdíl mezi znázorněnými roky 2010 a 2019 ale již není tak výrazný. V roce 2010 se nejvíce dětí v kraji narodilo matkám ve věku 30 let (9,27 %, 1 209 dětí) a v roce 2019 se nejvíce dětí narodilo matkám ve věku 31 let (8,17 %, 1 025 dětí). Z grafu je také zřejmé, že postupně narůstal podíl dětí, jejichž matky přesáhly věk 35 let a více.

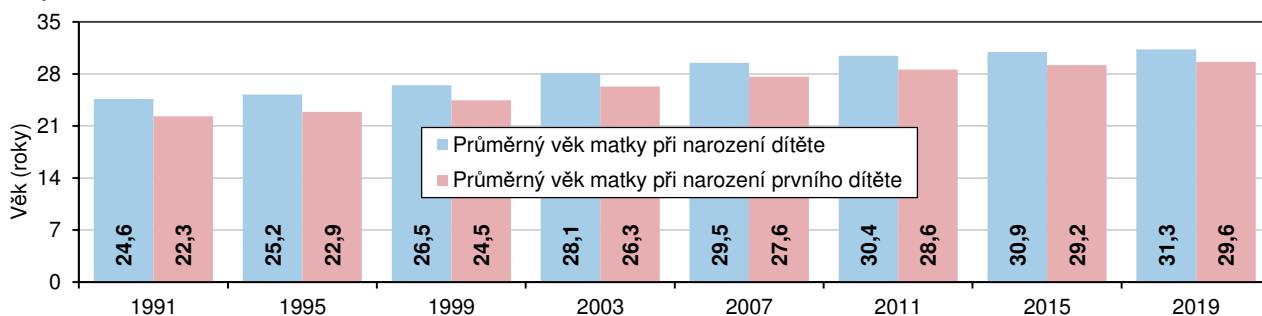
Průměrný věk matky se v posledních letech už nijak výrazně nezvyšuje.

Trend odkládání porodů do vyššího věku matky, a to zejména prvního porodu, sílí až do roku 2011, v posledních letech není zvyšování průměrného věku matky tak výrazné. V roce 2019 rodily ženy poprvé v průměru ve věku 29,6 let, v roce 2011 to bylo o rok dříve, v porovnání s rokem 2000 však rozdíl činil již 4,6 roku. V roce 1991

bylo matce bez ohledu na pořadí porodu v průměru 24,6 let, v roce 2019 již 31,3 let, což je nárůst téměř o 7 let. Ovšem proti roku 2010 se průměrný věk matky zvýšil jen o 1 rok.

Graf 1.14 Průměrný věk matky živě narozených dětí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

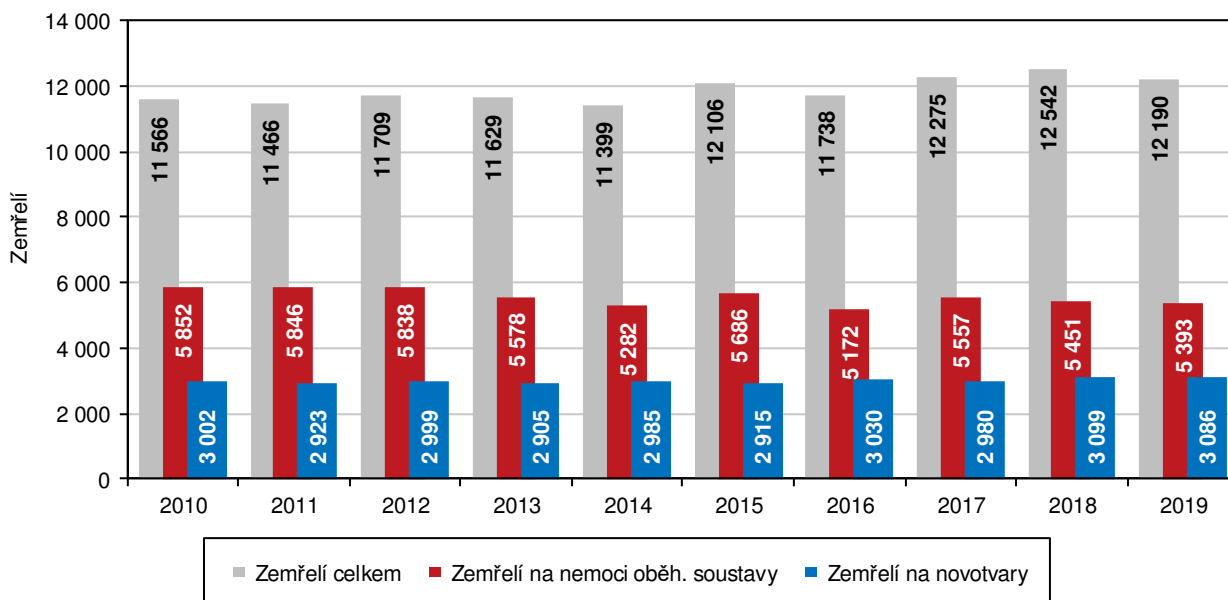

Počet potratů zůstal na úrovni předešlého roku, v dlouhodobém pohledu však klesá, úroveň potratovosti patří mezi kraje k nejnižším.

V roce 2019 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 3 220 potratů. Meziročně byl počet potratů jen o 2 případy vyšší, v dlouhodobém pohledu je však patrný sestupný trend – např. v roce 2010 bylo evidováno 3 730 potratů, v roce 2016 pak 3 413 potratů. Podobně tomu bylo i v případě umělých přerušení těhotenství (UPT). Počet zaznamenaný v roce 2019, a to 1 828 UPT (56,8 % z počtu potratů), byl sice meziročně o 6 vyšší, ale proti roku 2010 to bylo snížení o 483 případů. Potratovost v relativním vyjádření (2,71 potratů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraje 3. nejnižší (po Pardubickém kraji a Kraji Vysočina) a pod úrovní průměru ČR (2,98 ‰).

Graf 1.15 Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin úmrtí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet zemřelých poklesl, míra úmrtnosti byla pod republikovým průměrem.

V roce 2019 zemřelo v Jihomoravském kraji 12 190 osob (6 123 mužů, 6 067 žen), což bylo o 352 osob méně než v předcházejícím roce (je ale třeba uvést, že počet zemřelých v roce 2018 byl nejvyšší od roku 2000). Hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) v kraji činila 10,25 ‰ (3. nejnižší po Praze a Středočeském kraji) a byla nižší než průměr ČR (10,53 ‰). Ve struktuře zemřelých podle věku byla nejpočetnější skupina zemřelých ve věku 80 až 89 let (31,8 %

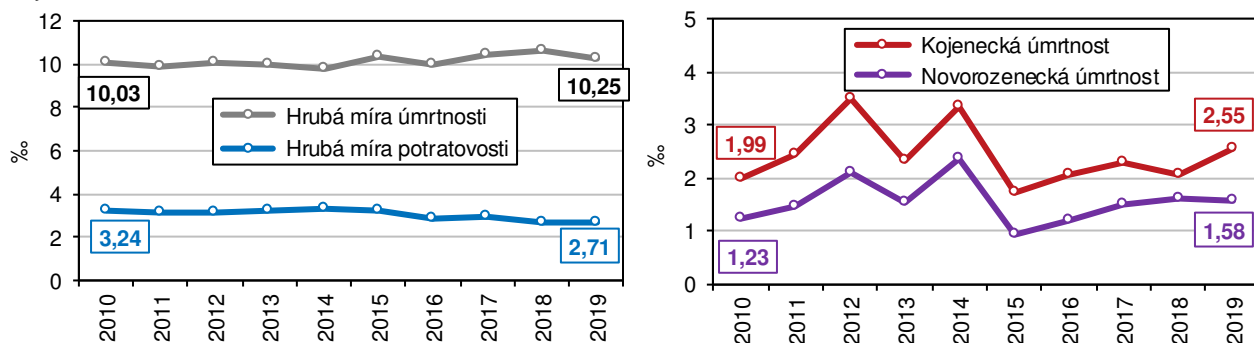
zemřelých) a ve věku 70 až 79 let (26,3 %). Mezi zemřelými však bylo i 34 dětí do 1 roku a 11 dětí ve věku 1 až 14 let (v souhrnu 0,4 % zemřelých).

Příčinou téměř poloviny úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, u čtvrtiny úmrtí to jsou zhoubné novotvary.

Příčinou úmrtí téměř u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě, a to nejen v Jihomoravském kraji, nemoci oběhové soustavy nebo nádorová onemocnění. Nemoci oběhové soustavy v roce 2019 byly příčinou úmrtí 44,2 % zemřelých v kraji a novotvary způsobily 25,3 % úmrtí. Podíl zemřelých na novotvary byl v jednotlivých letech sledovaného desetiletí u obou pohlaví relativně stálý. Podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy se postupně snižoval - u mužů ze 44,3 % v roce 2010 na 39,7 % v roce 2019. U žen z 56,9 % v roce 2010 na 49,2 % v roce 2019.

Graf 1.16 Hrubé míry potratovosti a úmrtnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

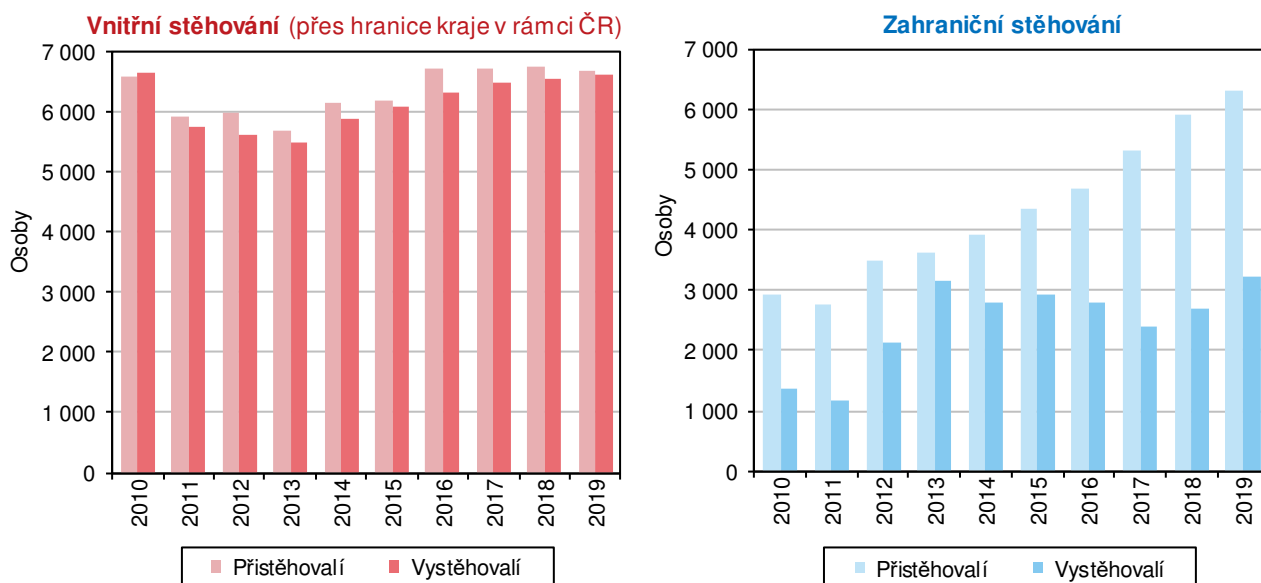

Hodnoty ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti kolísají, byly ale na úrovni republikového průměru.

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku mají v pohledu na delší časové období klesající trend, v krátkodobém pohledu však spíše kolísají. Meziročně byl zaznamenán pokles u novorozenecké úmrtnosti, opak ale u úmrtnosti kojenecké. Oba ukazatele „dětské“ úmrtnosti v kraji byly téměř shodné s průměrem ČR. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila 2,55 ‰ (v ČR 2,57 ‰), novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 1,58 ‰ (v ČR 1,56 ‰).

Graf 1.17 Migrace v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

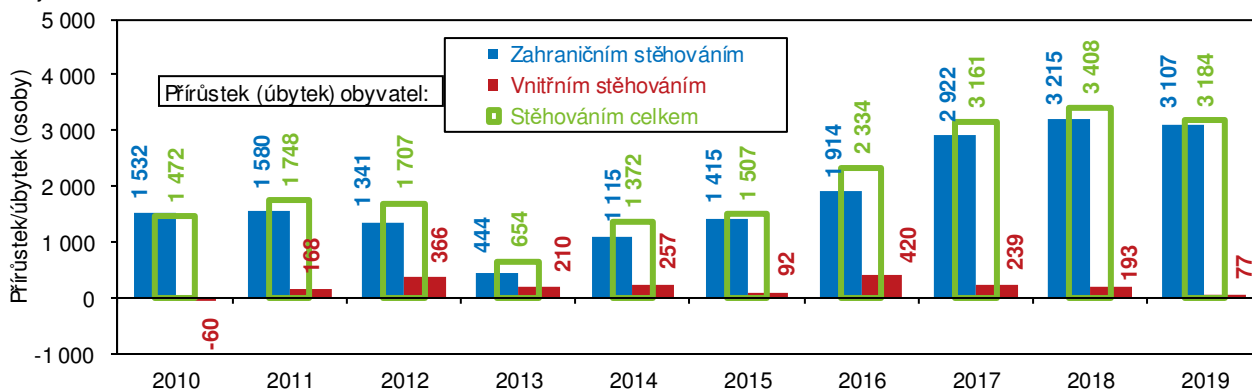

Počet přistěhovaných se zvyšuje 6 let v řadě.

Do Jihomoravského kraje se v průběhu roku 2019 přistěhovalo 12 995 osob, tedy o 346 osob více než v roce 2018 (počet přistěhovaných se zvyšoval 6 let v řadě). Z ostatních krajů se přistěhovalo 6 677 osob (51,4 % přistěhovaných) a 6 318 osob ze zahraničí (48,6 % přistěhovaných). Téměř tři čtvrtiny přistěhovaných z ciziny mířily do Brna (4 522 osob, tj. 71,6 % krajského celku). Podle státního občanství bylo mezi přistěhovanými z ciziny nejvíce osob z Ukrajiny (1 803), Slovenska (864) a Ruska (539). Z kraje se v roce 2019 vystěhovalo 9 811 osob (o 570 osob více než v roce 2018). Do ostatních krajů ČR se vystěhovalo 6 600 osob (67,3 % vystěhovaných) a 3 211 osob se odstěhovalo do zahraničí (32,7 % vystěhovaných). Graf vývoje migrace 1.17 názorně dokládá postupný nárůst počtu přistěhovaných ze zahraničí.

Graf 1.18 Migrační přírůstek/úbytek obyvatel v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

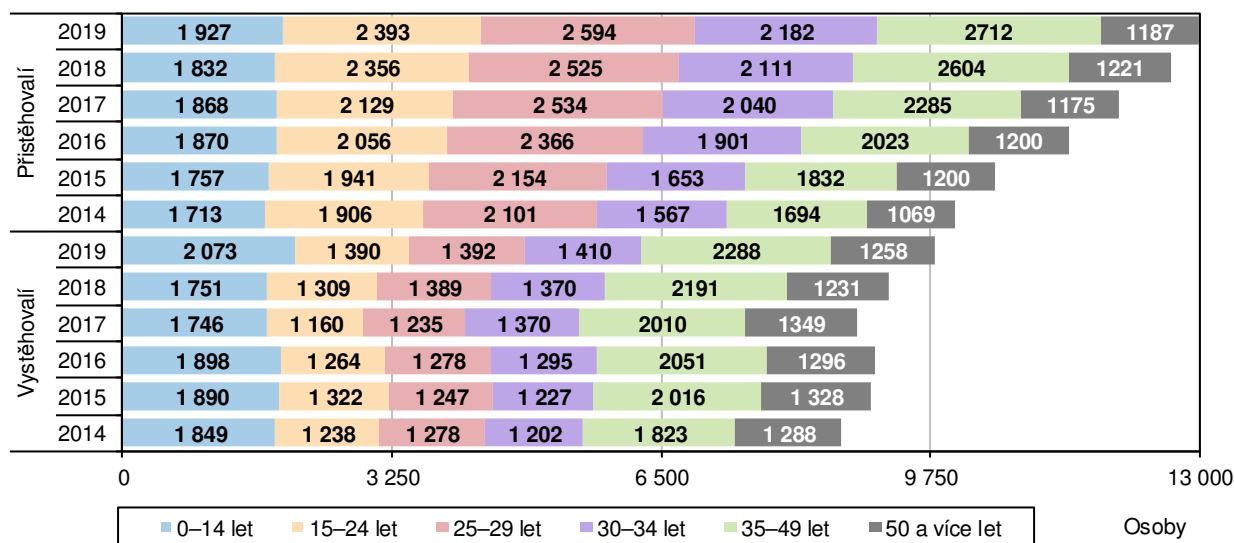

Saldo zahraničního stěhování v roce 2019 výrazně převyšovalo saldo stěhování vnitřního. V uplynulých 10 letech bylo vždy kladné.

Zásluhou stěhování se tedy počet obyvatel v Jihomoravském kraji v roce 2019 zvýšil o 3 184 osob. Saldo zahraničního stěhování bylo výrazně vyšší (počet přistěhovaných z ciziny převýšil počet vystěhovaných do ciziny o 3 107 osob). Saldo vnitřního stěhování tvořilo jen 2,4 % přírůstku obyvatel stěhováním – z jiných krajů se přistěhovalo o 77 osob víc, než se do jiných krajů ČR vystěhovalo. V grafu 1.18. je znázorněn rozklad přírůstku či úbytku obyvatel stěhováním na saldo vnitřního a zahraničního stěhování. Saldo zahraničního stěhování bylo v uvedených 10 letech vždy kladné a v roce 2010 bylo výhradním nositelem přírůstku obyvatel stěhováním, neboť saldo vnitřního stěhování bylo záporné.

Graf 1.19 Přistěhovalí a vystěhovalí podle věkových skupin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Stěhují se lidé všech věkových kategorií, ale pouze ve 3 věkových skupinách zahrnujících věk 15 až 34 let bylo v letech 2014 až 2016 vždy kladné saldo stěhování.

Ve věkové struktuře přistěhovalých tvořily nadpoloviční většinu osoby ve věku 15 až 34 let (v letech 2014 až 2019 v průměru 55,3 %). U vystěhovalých tato věková skupina tvořila v průměru 42,7 %. V jednotlivých letech období 2014 až 2016 ve 3 věkových skupinách zahrnujících věk 15 až 34 let, převyšoval počet přistěhovalých počet vystěhovalých (kladné saldo migrace osob těchto 3 věkových skupin). Ve věkových skupinách 0 až 14 let a 35 a více let byl v uvedených 3 letech jev opačný – počet vystěhovalých převyšoval počet přistěhovalých (záporné saldo stěhování osob těchto věkových skupin). V letech 2017 a 2018 bylo záporné saldo zjištěno pouze u migrace osob ve věku 50 a více let. V roce 2019 bylo záporné saldo zaznamenáno ve věkových skupinách 0 až 14 let a 50 a více let.

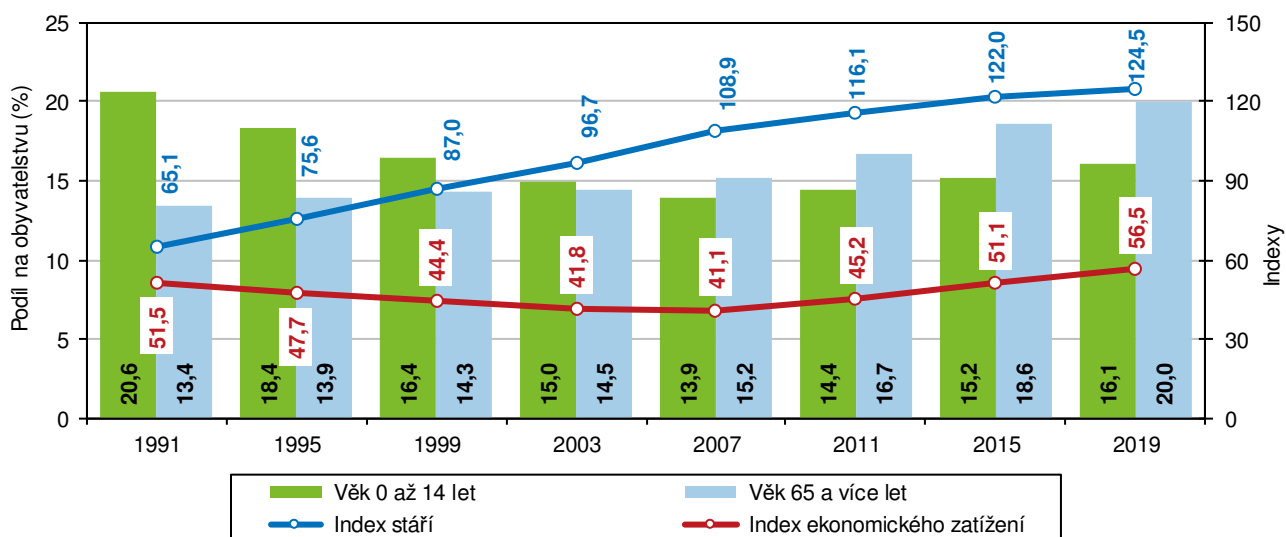
Věková struktura, index stáří, naděje dožití

Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky.

Z pohledu věkové skladby obyvatelstva největší část obyvatel kraje tvoří osoby ve věku 15 až 64 let (761,8 tisíc osob, tj. 63,9 % celku), následuje skupina obyvatel ve věku 65 a více let (238,6 tisíc, tj. 20,0 %), nejnižší podíl, a to 16,1 %, tvoří obyvatelé ve věku do 14 let (191,6 tisíc osob). Proti roku 2018 vzrostl počet obyvatel kraje o 4 322. Počet osob ve věku 65 a více let se meziročně zvýšil o 4 804 osob, počet obyvatel v dětském věku vzrostl o 2 447 osob, poklesl počet osob ve věku 15 až 64 let, a to o 2 929. Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém byl podíl dětské složky obyvatel vyšší než podíl obyvatel ve věku 65 a více let (14,7 %, resp. 14,6 %). Právě podíl dětské složky obyvatel v kraji se po předchozím postupném snižování zvyšuje od roku 2009 (minimum 13,8 % v roce 2008), podíl osob v poproduktivním věku narůstá každoročně. Nejvyšší podíl obyvatel ve věku do 14 let žije ve správních obvodech ORP v okolí krajského města.

Graf 1.20 Věková struktura, index stáří a index ekonomického zatížení v Jihomoravském kraji

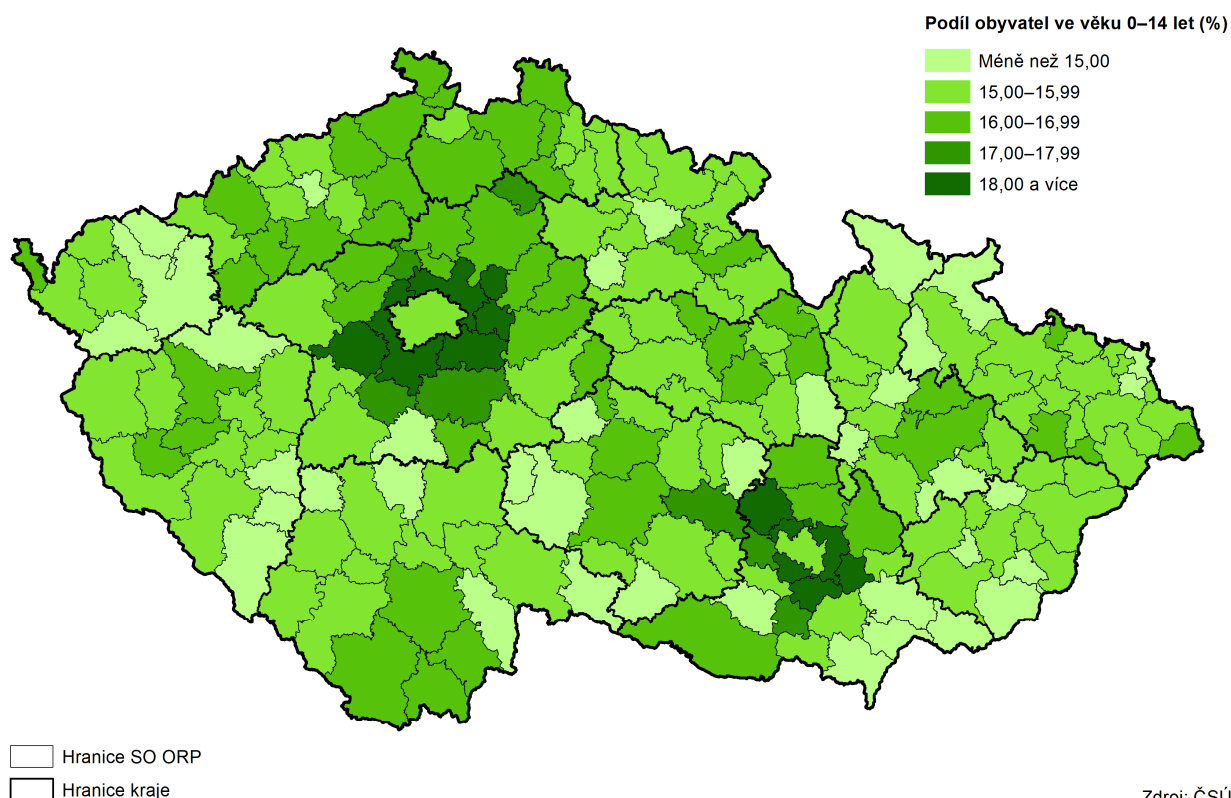
Zdroj: ČSÚ

I přes navyšování podílu dětské složky se každoročně zvyšuje hodnota indexu stáří. Pod hodnotou 100 byl index stáří do roku 2004.

Ze zastoupení 3 základních věkových skupin obyvatel kraje jsou konstruovány indexy stáří, závislosti či ekonomického zatížení. Hodnota indexu stáří udává, že na 100 dětí v kraji připadlo 124,5 osob starších 65 let, v roce 1991 to bylo pouze 65,1 osob starších 65 let. Zvýšení indexu stáří je výsledkem na jedné straně každoročního nárůstu podílu osob starších 65 let a na straně druhé nízkého podílu dětské složky (i přes navyšování podílu v posledních letech). Již uvedený rok 2004 byl posledním rokem, kdy index stáří v kraji byl pod hranicí 100. Index stáří v roce 2019 byl mezi kraji 5. nejnižší a nepatrně pod hodnotou ČR (124,6).

Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2019

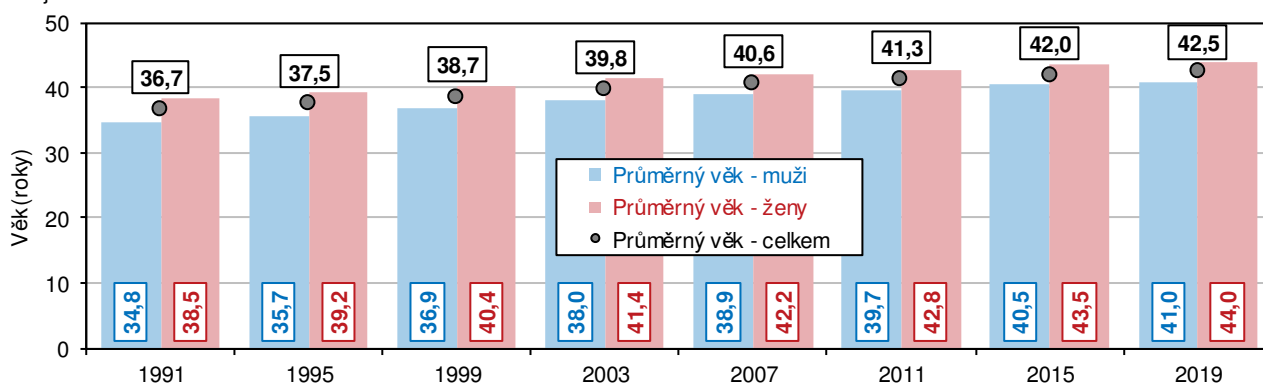
Zdroj: ČSÚ

Od roku 2008 se zvyšuje i index ekonomického zatížení, současná hodnota je mezi kraji 7. nejvyšší.

Hodnota indexu závislosti I udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 25,2 dětí, hodnota indexu závislosti II udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 31,3 osob starších 65 let. Index ekonomického zatížení (počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let) dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2019 hodnoty 56,5 (v ČR 56,1). Mezi kraji byl 7. nejvyšší (resp. 8. nejnižší), minima v kraji dosáhl v roce 2007, a to 41,1.

Graf 1.21 Průměrný věk obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

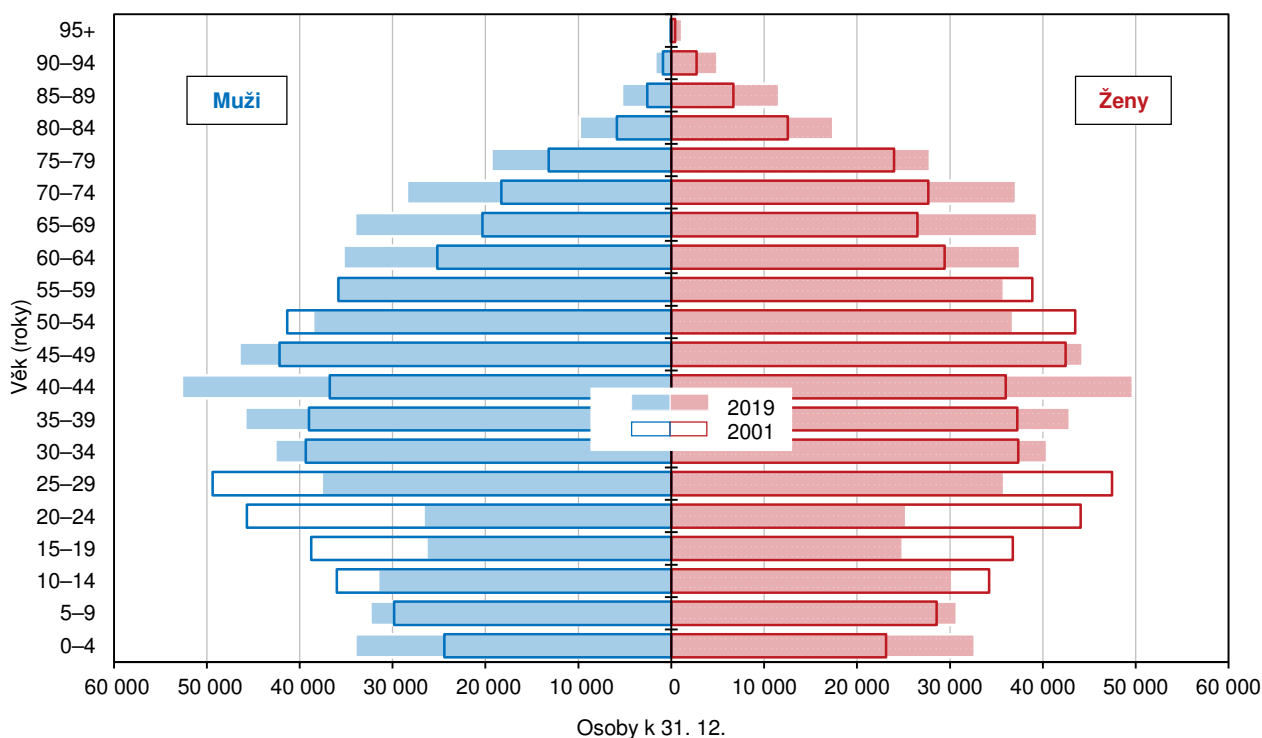

Populace v kraji stárne, průměrný věk obyvatel je ale mezi kraji 5. nejnižší.

Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2019 dosáhl 42,5 roku, ženám bylo v průměru 44,0 roku a mužům 41,0 let. Průměrný věk obyvatel kraje se od roku 1991 (za 29 let) zvýšil o 5,8 roku, u mužů se zvýšil o 6,2 roku a průměrný věk žen vzrostl o 5,4 roku. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší průměrný věk obyvatel byl v Královéhradeckém a Zlínském kraji (43,3 roku), nejnižší ve Středočeském kraji (41,3 roku), obyvatelstvo Jihomoravského kraje má 5. nejnižší průměrný věk.

Graf 1.22 Věkové složení obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

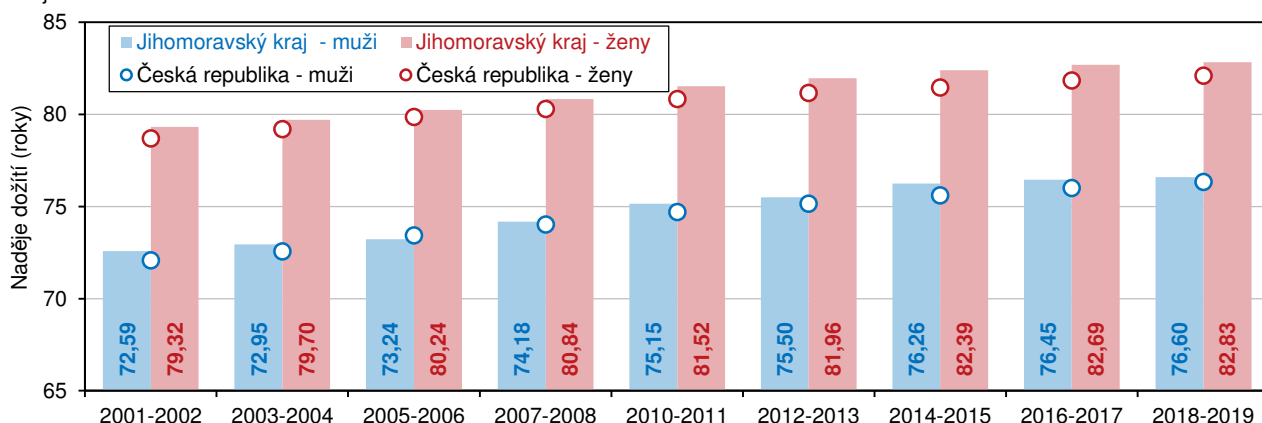

Nejnižší průměrný věk má obyvatelstvo v okrese Brno-venkov, na opačném pólu jsou obyvatelé okresu Hodonín.

V průměru nejmladší obyvatelstvo v Jihomoravském kraji je v okrese Brno-venkov, nejvyšší podíl dětské složky na obyvatelstvu (18,2 %) s sebou nese i nejnižší průměrný věk mužů (39,9 roku) i žen (42,3 roku). Opačná situace byla v okrese Hodonín, zde nejnižší podíl dětské složky na obyvatelstvu (14,4 %) s sebou nese i nejvyšší průměrný věk mužů (42,0 roku) i žen (45,2 roku). Nejvyšší podíl osob ve věku 65 a více let byl zaznamenán v Brně-městě, a to 20,8 %. Nejpočetnější věkovou skupinou mezi obyvateli kraje byly v roce 2019 osoby ve věku 44 a 45 let (21 055, resp. 21 034 osob). Nejvíce mužů bylo ve věku 45 let, a to 10 763, nejvíce žen bylo ve věku 44 let, a to 10 313.

Graf 1.23 Naděje dožití (střední délka života) při narození v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

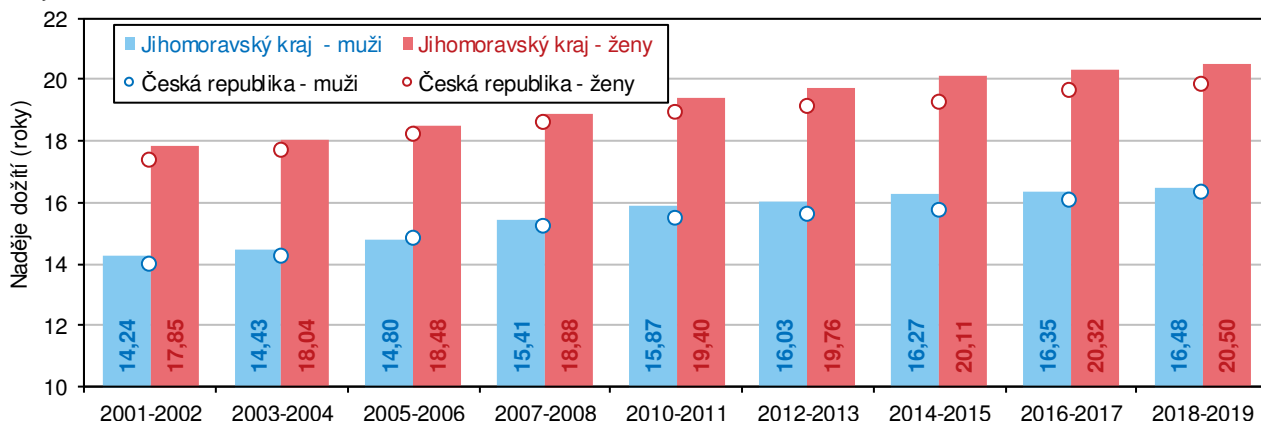
Jihomoravský kraj je dobrým místem pro život žen i mužů.

Údaje o naději dožití (střední délce života) zjištěné z dvouletých průměrů let 2018 a 2019 udávají, že muž narozený v Jihomoravském kraji v roce 2019 se pravděpodobně dožije věku 76,60 let, což je mezi kraji čtvrtý nejvyšší věk. Žena narozená v roce 2019 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije 82,83 let, což je věk mezi kraji druhý nejvyšší. Nejpříznivější údaje o naději dožití mužů i žen jsou

v Praze, oblastí s nejkratší střední délkou života mužů zůstává Ústecký kraj a u žen je to Karlovarský kraj.

Graf 1.24 Naděje dožití ve věku 65 let v Jihomoravském kraji a ČR

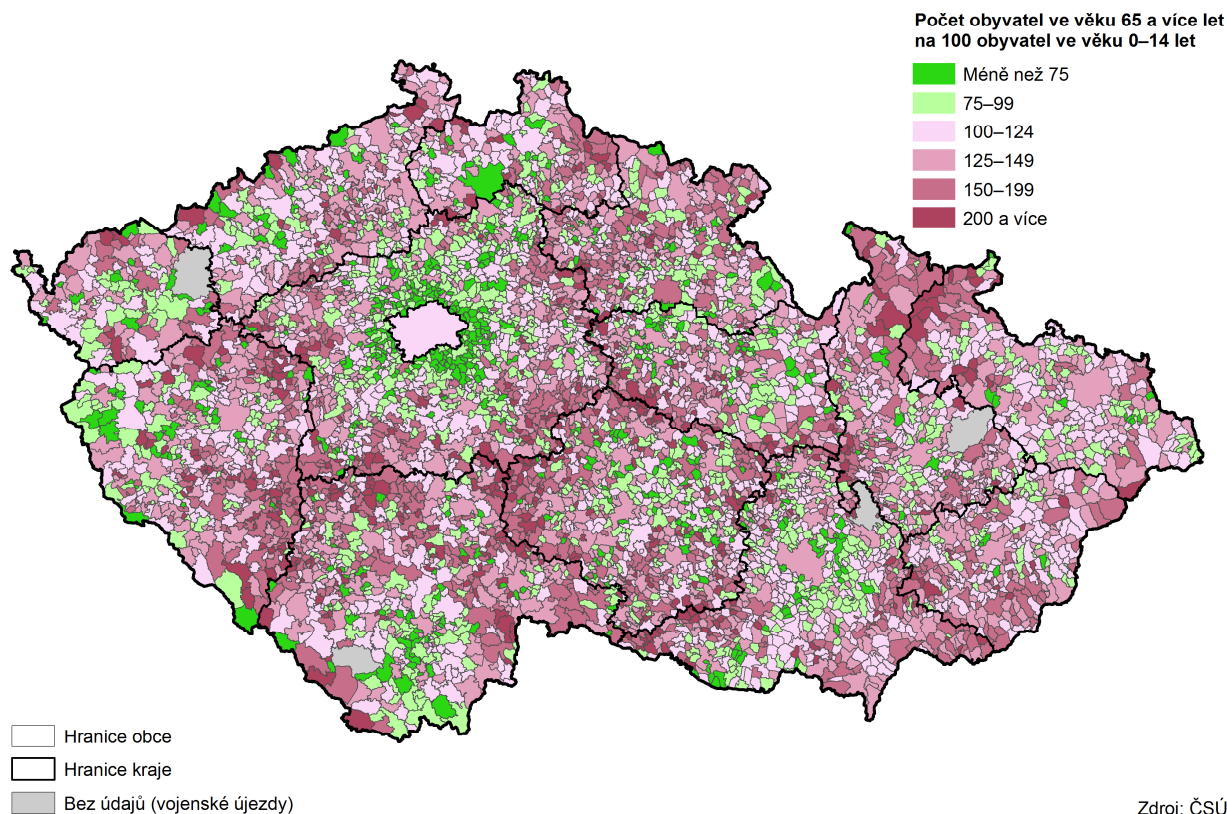
Zdroj: ČSÚ

Pravděpodobnost dožití se vysokého věku se zvyšuje.

Střední délka života se postupně zvyšuje, což je patrné zejména z delšího časového úseku uvedeném v grafu 1.23. Od roku 2001 (resp. průměru let 2001 a 2002) vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 4,00 roku a u žen o 3,51 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 4,25 resp. 3,40 roku). Muž, který žije v Jihomoravském kraji a v roce 2019 dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě nejméně 16,5 roku života, šedesátipětiletá žena 20,5 roku. I zde je patrný nárůst – proti roku 2001 je to u mužů zvýšení o 2,2 roku a u žen v tomto věku zvýšení o 2,7 roku.

Index stáří v obcích k 31. 12. 2019

Zdroj: ČSÚ

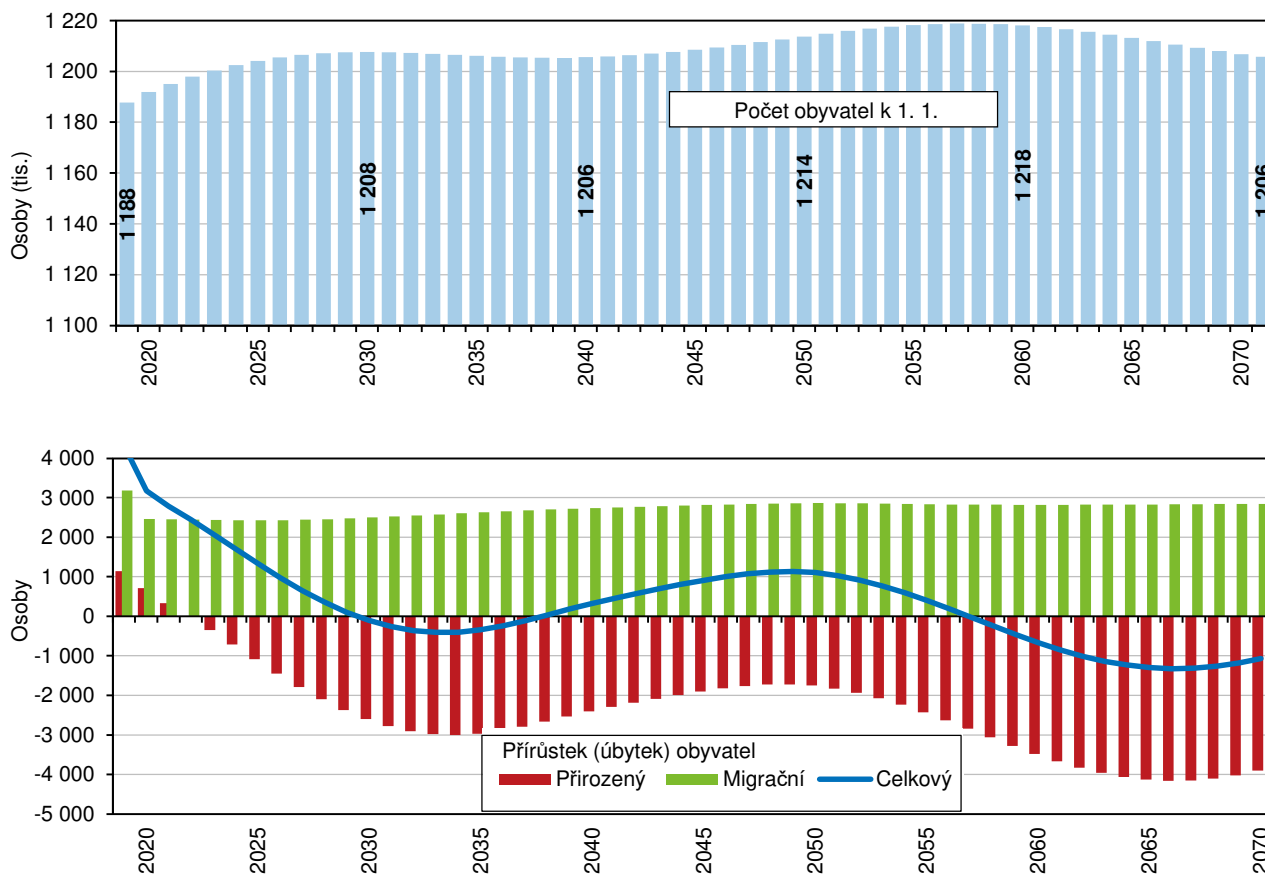
Projekce obyvatelstva

Projekce obyvatel ukazuje na hypotetický vývoj počtu a věkového složení obyvatel kraje.

Český statistický úřad zpracoval novou projekci obyvatelstva v krajích, a to do roku 2070. Navazuje na Projekci obyvatelstva ČR do roku 2100 (na její střední variantu) vydanou v listopadu 2018. Projekce obyvatel ukazuje na hypotetický vývoj počtu a věkového složení obyvatel kraje, který by byl výsledkem naplnění scénáře vývoje jednotlivých složek populačního vývoje. Hlavním předpokladem projekce byl další mírný nárůst průměrného věku matek při narození dítěte spojený se slabým růstem plodnosti, pokles intenzity úmrtnosti a zachování kladného migračního salda.

Graf 1.25 Počet obyvatel a přírůstek/úbytek obyvatel Jihomoravského kraje^{*)}

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR - do roku 2070

^{*) v roce 2019 reálná data}

Za 50 let bude v kraji obyvatel více, jejich počet ale vzroste jen zásluhou stěhování.

Podle projekce dosáhne počet obyvatel Jihomoravského kraje k 1. 1. 2071 zřejmě 1 206 tisíc, což je proti současnosti o 14 tisíc více. Početní nárůst bude ale pouze zásluha stěhování. Předpokladem je, že zahraničním stěhováním do kraje přibude 136 tisíc obyvatel, z jiných krajů přibude přibližně 2 tisíce osob, ovšem přirozenou měnou kraj přijde zhruba o 124 tisíc obyvatel. Očekává se ale, že pokud se naplní očekávané parametry demografického vývoje, stane se Jihomoravský kraj třetím nejlidnatějším krajem ČR po Praze a Středočeském kraji již na začátku roku 2022 a předstihne tak dosud třetí Moravskoslezský kraj.

Populace bude stárnout.

Dál bude pokračovat proces stárnutí populace, vzroste průměrný věk obyvatel, zvýší se i zastoupení seniorů v populaci. Podle projekce bude na počátku roku 2071 průměrný věk obyvatel 46,5 let (u mužů 45,3 let a u žen 47,7 let), vzroste tak zřejmě o 4 roky (o 4,3 roku u mužů a o 3,7 roku u žen). Podíl osob ve věku 65 let a více by měl vzrůst ze současných 20,0 % na 27,5 %, podíl obyvatel v dětském věku poklesne zřejmě jen nepatrně (16,1 % na konci roku 2019, očekávaný podíl na konci roku 2070 je 14,7 %).

2. Sociální vývoj

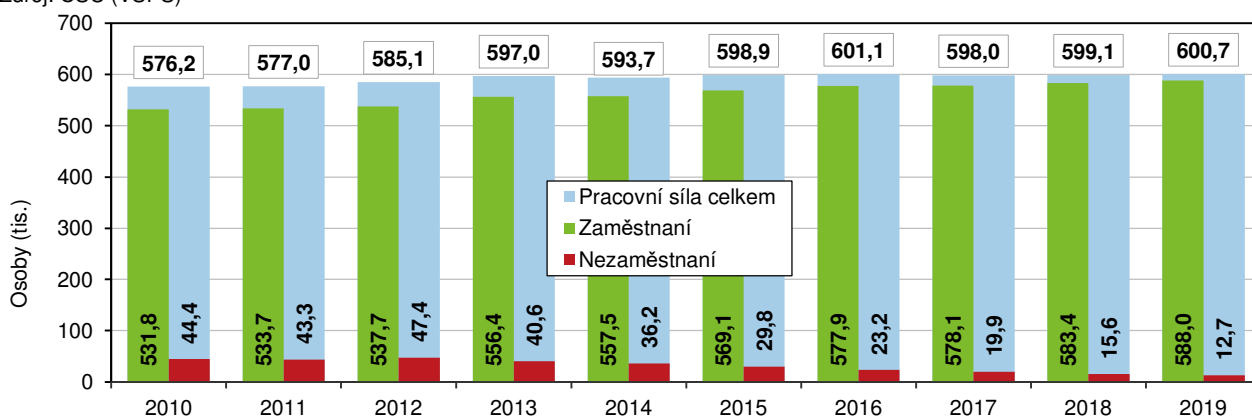
Zaměstnanost vč. ekonomické aktivity

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je výběrové šetření pracovních sil.

Údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti jsou získávány z výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS). Obyvatelstvo ve věku 15 a více let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Účastníci trhu práce vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Využitou pracovní silou jsou zaměstnaní v národním hospodářství, druhou část pracovní síly tvoří nezaměstnaní. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v základním dělení důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu. Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, zejména na úrovni regionů.

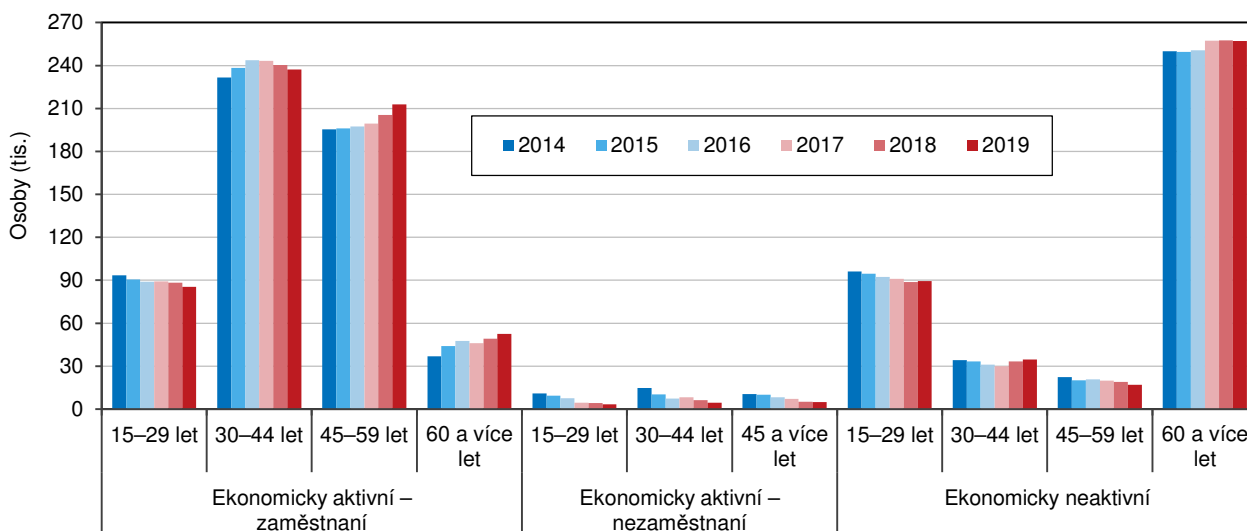
Graf 2.1 Pracovní síla v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Graf 2.2 Obyvatelstvo 15leté a starší podle ekonomické aktivity a věku v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Pracovní sílu v kraji tvoří 600 tisíc osob, prakticky každoročně se velikost pracovní síly zvyšovala.

V roce 2019 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 999,0 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 600,7 tisíc osob (332,1 tisíc mužů a 268,6 tisíc žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 588,0 tisíc zaměstnaných a 12,7 tisíc nezaměstnaných. V dlouhodobém pohledu se velikost pracovní síly postupně zvyšovala (s výjimkou roku 2014 a 2017), meziročně její objem v roce 2019 vzrostl o 1,7 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 4,6 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 2,9 tisíc osob).

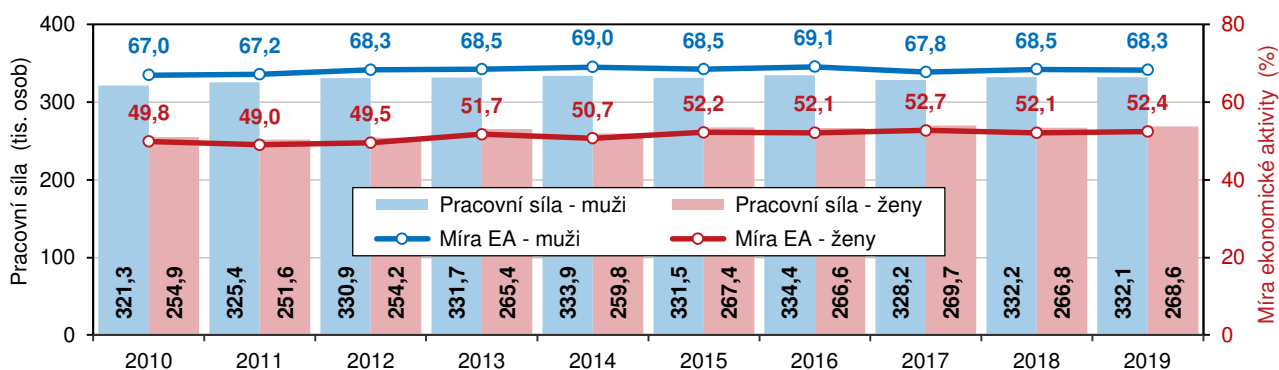

Počet 60letých a starších se zvyšoval mezi ekonomicky aktivními i mezi ekonomicky neaktivními.

Nárůst počtu ekonomicky aktivních byl v posledních 10 letech podporován starší generací (45 až 59 let), do roku 2017 i střední generací (30 až 44 let) a generací ve věku 60 a více let. V případě nejstarší skupiny ekonomicky aktivních se projevil vliv legislativních změn spojených s úpravami věku pro odchod do starobního důchodu. Podíl 60letých a starších na pracovní síle byl proti roku 2005 dvaapůlkrát vyšší a v roce 2019 činil 8,8 %. Nástup „demograficky“ slabších ročníků se projevil poklesem počtu osob ve věku 15 až 29 let, a to v posledních 7 letech mezi ekonomicky aktivními a v posledních 12 letech mezi ekonomicky neaktivními. Mezi ekonomicky neaktivními se každoročně (s výjimkou nepatrného snížení v roce 2015 a 2019) zvyšoval počet osob 60letých a starších, v roce 2019 tvořily již dvě třetiny ekonomiky neaktivních.

Graf 2.3 Pracovní síla a míra ekonomické aktivity podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

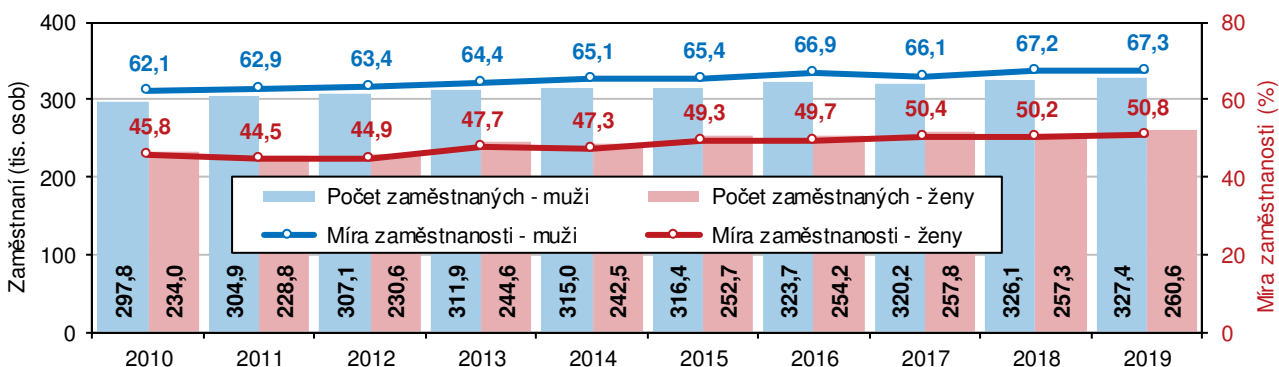

Míra ekonomické aktivity mužů mírně polesla, u žen byl zaznamenán nárůst.

Míra ekonomické aktivity (EA¹) podle výsledků VŠPS činila 60,1 % a zůstala na úrovni roku 2018. Mezi kraji byla 6. nejvyšší (nejvyšší v Praze – 65,4 % a nejnižší v Ústeckém kraji – 57,3 %). Nejvyšší míra EA byla v kraji vykázána v roce 2016, a to 60,4 %. Míra EA mužů v roce 2019 proti roku 2018 poklesla o 0,2 procentního bodu na 68,3 %. Nejvyšší míra EA mužů v uplynulých 10 letech byla zjištěna v roce 2016, a to 69,1 %. U žen tento ukazatel meziročně vzrostl o 0,3 bodu na 52,4 %, nejvyšší hodnota v posledním období byla zaznamenána v roce 2017, a to 52,7 %.

Graf 2.4 Zaměstnaní a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹ Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let; míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let; obecná míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných z pracovní síly.

Nárůst počtu zaměstnaných, míry zaměstnanosti mužů i žen byly na nejvyšší dosavadní úrovni.

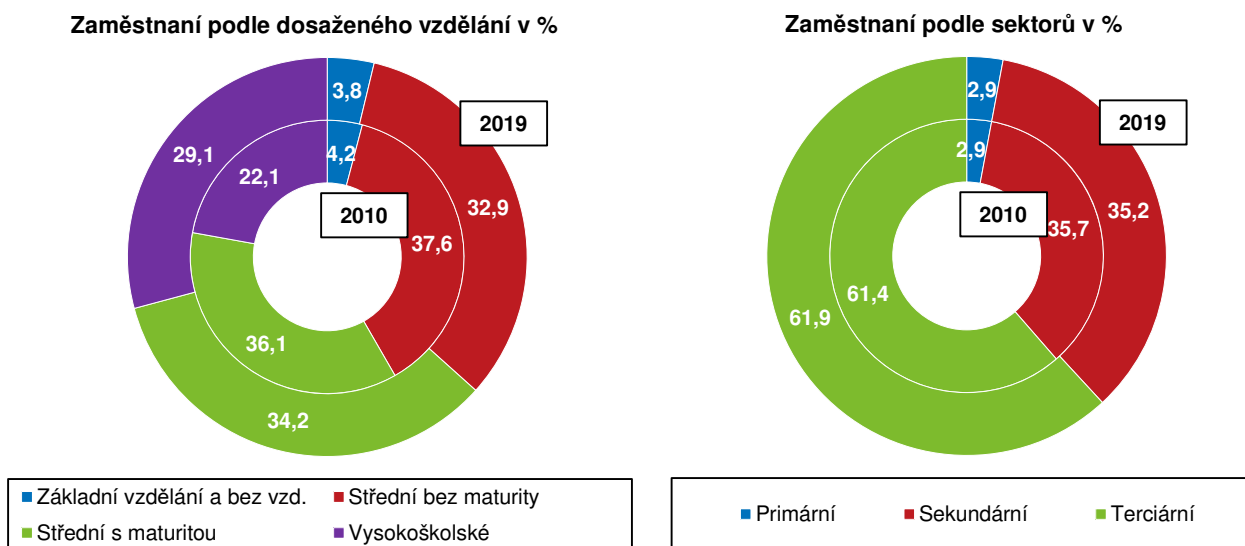
V roce 2019 bylo mezi zaměstnanými v kraji 327,4 tisíc mužů a 260,6 tisíc žen, meziročně se počet zaměstnaných žen zvýšil o 3,3 tisíc, počet zaměstnaných mužů vzrostl o 1,3 tisíc. Změnám v počtu zaměstnaných odpovídaly i změny v míře zaměstnanosti podle pohlaví. Míra zaměstnanosti mužů vzrostla z 67,2 % v roce 2018 na 67,3 % v roce 2019 (nejvyšší hodnota posledních let), míra zaměstnanosti žen vzrostla z 50,2 % na 50,8 % (rovněž nejvyšší hodnota posledních let). Celková míra zaměstnanosti dosáhla 58,9 %, proti předchozímu roku vzrostla o 0,4 bodu a mezi kraji byla 6. nejvyšší. K zásadním změnám v čase došlo v mírách zaměstnanosti podle věku. U osob ve věku 15 až 29 let byla v roce 2010 míra zaměstnanosti pouze 41,3 %, v roce 2019 již 48,0 %. Podobně u osob ve věku 60 a více let - v roce 2010 byla zjištěna hodnota 11,3 % a v roce 2019 již 16,9 %.

Zvyšuje se úroveň vzdělanosti zaměstnaných, podíl osob s vysokoškolským vzděláním za 10 let vzrostl o 7 procentních bodů.

Porovnání vzdělanostní struktury zaměstnaných v delším časovém období dokládá nárůst vzdělanosti. V roce 2019 v kraji se v porovnání s rokem 2010 snížil podíl zaměstnaných se základním vzděláním či bez vzdělání o 0,4 procentního bodu na 3,8 %, podíl středoškoláků bez maturity poklesl o 4,7 bodu na 32,9 % a podíl osob se středním vzděláním s maturitou o 1,9 bodu na 34,2 %. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými tak dosáhl 29,1 %, za 10 let vzrostl o 7,0 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší (po Praze s podílem vysokoškoláků 45,1 %). Podíl zaměstnaných, kteří mají maturitu či vyšší vzdělání, v kraji vzrostl na 63,3 %, tedy o 5,1 bodu.

Graf 2.5 Zaměstnaní podle vzdělání a odvětvových sektorů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Nevýznamné změny v zaměstnanosti podle sektorů.

Struktura zaměstnanosti podle sektorů v kraji nezaznamenala s odstupem 10 let již nijak výrazné změny. U zastoupení sekundárního sektoru se podíl snížil o 0,5 bodu na 35,2 %. Podíl zaměstnanosti v sektoru služeb vzrostl o 0,5 bodu na 61,9 %, podíl zaměstnaných v zemědělství zůstal na úrovni 2,9 %. Zaměstnanost v terciárním sektoru byla v roce 2019 mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji).

Podnikatelé tvořili necelých 14 % zaměstnaných, proti předchozímu roku jejich podíl poklesl a mezi kraji patří k nižším.

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev). V roce 2019 v kraji tvořili 85,9 % zaměstnaných a 13,7 % ze zaměstnaných byli podnikatelé (zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet). Meziročně se podíl zaměstnanců zvýšil o 1,2 procentních bodů, podíl podnikatelů poklesl o 1,0 bodu a mezi kraji patřil spíše k nižším (resp. byl 4. nejnižší).

Podle klasifikace zaměstnání byli v letech 2016 až 2019 nejčetnější skupinou zaměstnání v pozici specialistů.

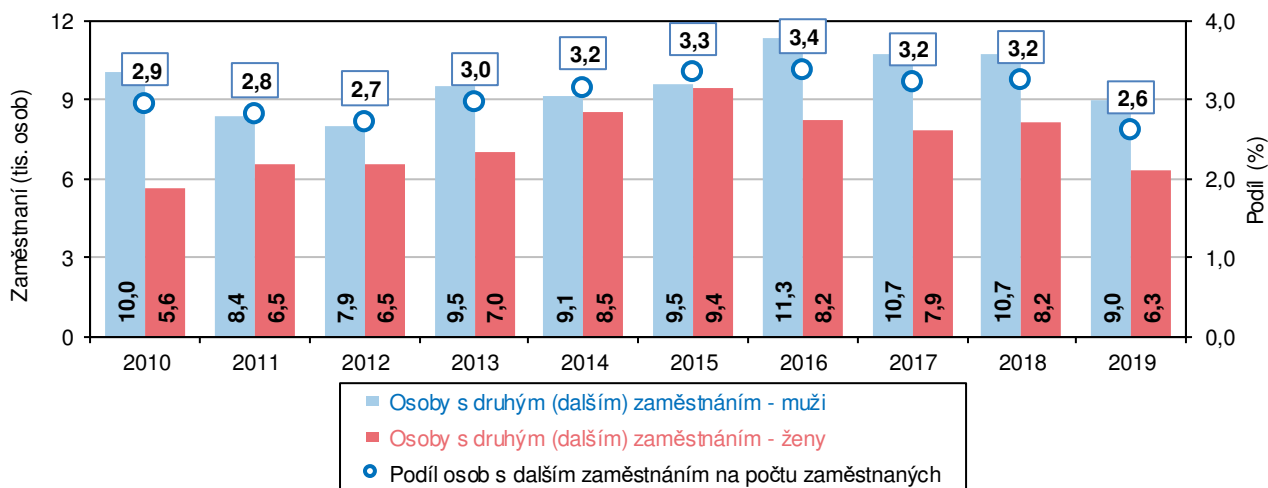
Z pohledu klasifikace zaměstnání ještě v roce 2015 v kraji tvořili největší část zaměstnaných pracovníci zařazení jako techničtí a odborní pracovníci, v pořadí četnosti následovali specialisté a řemeslníci a opraváři. Ovšem v letech 2016 až 2019 už byli nejčetnější skupinou zaměstnání v pozici specialistů, následovali zaměstnání v pozici technických a odborných pracovníků a třetí v pořadí zůstali řemeslníci a opraváři.

Obecná míra nezaměstnanosti byla mezi kraji 5. nejvyšší. Vyšší nezaměstnanost je z hlediska věku mezi mladými a z hlediska vzdělání u osob s nižším stupněm vzdělání.

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2019 v kraji činila 2,1 % (v roce 2018 2,6 %) a byla 5. nejvyšší mezi kraji a mírně nad úroveň ČR (2,0 %). U mužů dosáhla „jen“ 1,4 % (v roce 2018 1,8 %), u žen byla vyšší, a to 3,0 % (v roce 2018 3,6 %). Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly liší, liší se i meziroční změnou. Ve věkové skupině 15 až 29 let činila 3,7 % (v roce 2018 4,5 %), naproti tomu ve věkové skupině 30 až 44 let to bylo pouze 1,9 % (2,6 % v roce 2018) a ve věkové skupině osob starších 60 let dokonce pouze 1,0 % (2,1 % v roce 2018). Jen ve věkové kategorii 45 až 59 let se míra nezaměstnanosti meziročně zvýšila, a to o 0,2 bodu na 2,1 %. Liší se i specifická míra nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání. Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání.

Graf 2.6 Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Když jedno zaměstnání nestačí.

V roce 2012 byl v kraji z 10letého období zjištěn nejnižší počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním – 14,5 tisíc osob tvořilo 2,7 % ze zaměstnaných. Maximálního počtu 19,5 tisíc bylo dosaženo v roce 2016 (3,4 % z počtu zaměstnaných). Druhé či další zaměstnání v roce 2019 v kraji mělo 15,3 tisíc osob (3. nejnižší počet z let 2010 až 2019), meziročně se jejich počet snížil o 3,5 tisíc. V mezikrajském srovnání byl celkový počet po Praze 2. nejvyšší, podíl na zaměstnaných byl až 6. nejvyšší (spolu s Olomouckým krajem). Mezi osobami s dalším zaměstnáním v jednotlivých letech v kraji převažovali muži. Výjimkou byl rok 2015, kdy počet mužů i žen byl téměř shodný.

Více než 22 % ekonomicky neaktivních tvoří osoby ve věku 15 až 29 let.

Vedle ekonomicky aktivních, kteří se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina osob ekonomicky neaktivních. V roce 2019 bylo v Jihomoravském kraji 398,3 tisíc neaktivních osob, tvořily 39,9 % obyvatel starších 15 let a jejich počet se meziročně téměř nezměnil (pokles o 0,2 tisíc). Podle věku je mezi osobami ekonomicky neaktivními nejpočetnější skupina osob ve věku 60 a více let (257,2 tisíc, tj. 64,6 % z neaktivních) a osoby ve věku 15 až 29 let (89,4 tisíc, tj. 22,4 %).

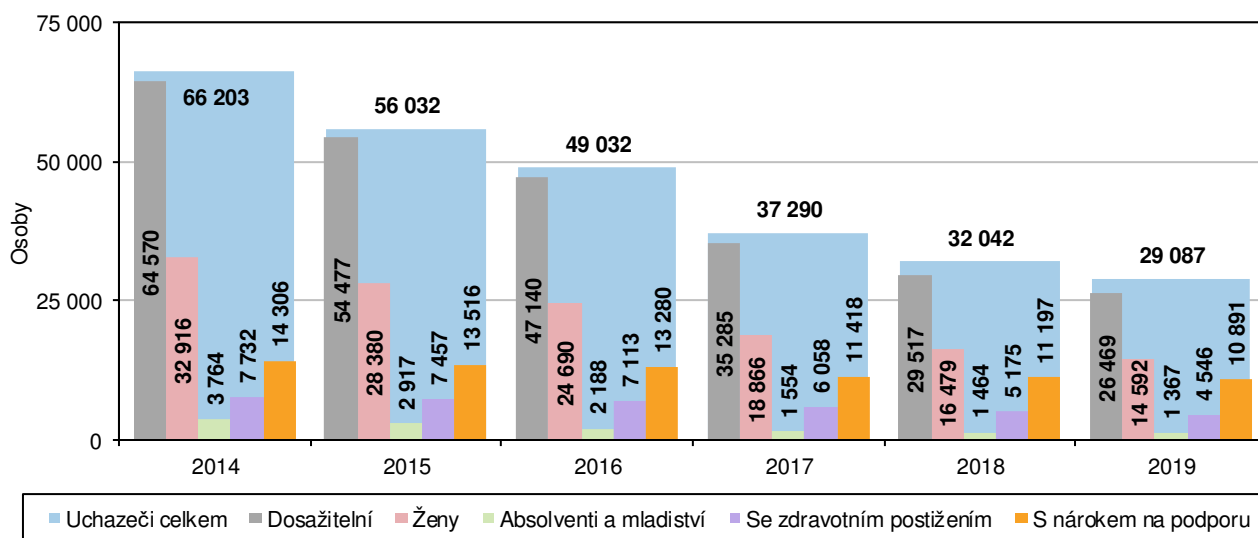
Nezaměstnanost

Počet uchazečů o zaměstnání každoročně klesal.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2019 na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 29 087 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 14 592 žen (50,2 %). Proti konci roku 2018 se počet nezaměstnaných snížil o 2 955. Snižování počtu uchazečů o zaměstnání v kraji bylo zaznamenáno již šestý rok po sobě. Proti maximu, jehož bylo dosaženo v roce 2013, byl stav na konci roku 2019 téměř o 43 tisíc uchazečů nižší.

Graf 2.7 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

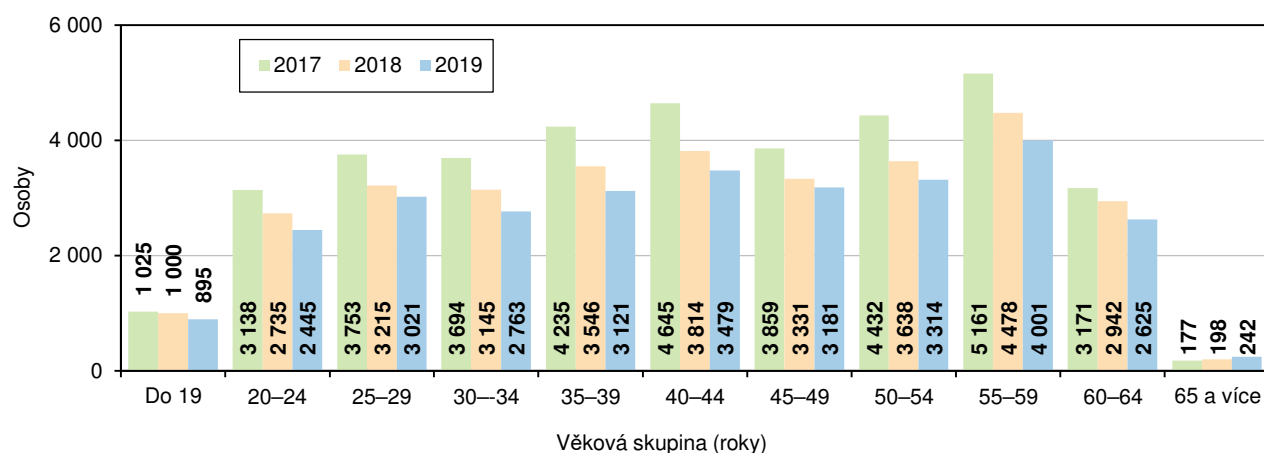

Většina uchazečů o zaměstnání je schopna začít pracovat při nabídce vhodného místa.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání bylo 91,0 % uchazečů dosažitelných (ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa). V dalším členění bylo mezi uchazeči o práci 4,7 % absolventů a mladistvých, 15,6 % osob se zdravotním postižením, 37,4 % uchazečů o zaměstnání mělo nárok na podporu. Z grafu 2.7. jsou zřejmé počty a odvoditelný meziroční pokles počtu jednotlivých kategorií uchazečů o zaměstnání – dosažitelní uchazeči (- 3 048 osob, tj. o 10,3 %), absolventi a mladiství (- 97, o 6,6 %), osoby se zdravotním postižením (- 629, o 12,2 %), uchazeči o zaměstnání s nárokem na podporu (méně o 306 osob, o 2,7 %).

Graf 2.8 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle věkových skupin (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

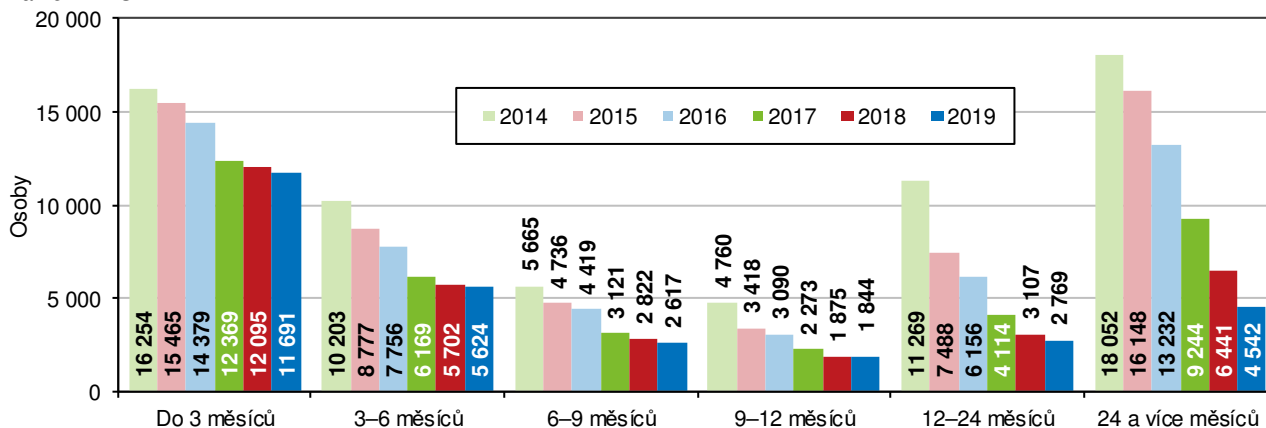

Po 3 roky mezi uchazeči bylo nejvíce osob ve věku 55 až 59 let.

Z pohledu věkového složení uchazečů tvořily největší skupinu uchazečů osoby ve věku 55 až 59 let s 13,8% podílem na celku. U počtu těchto uchazečů došlo v porovnání s koncem roku 2018 současně k největšímu snížení, a to o 477 osob. Největší relativní pokles byl však zaznamenán ve věkové kategorii 30 až 34 let, kde počet uchazečů meziročně klesl o 12,1 %. Průměrný věk uchazečů na konci roku 2019 činil 42,7 let, což byl stejný věk jako na konci roku 2017 a 2018.

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle délky nezaměstnanosti (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

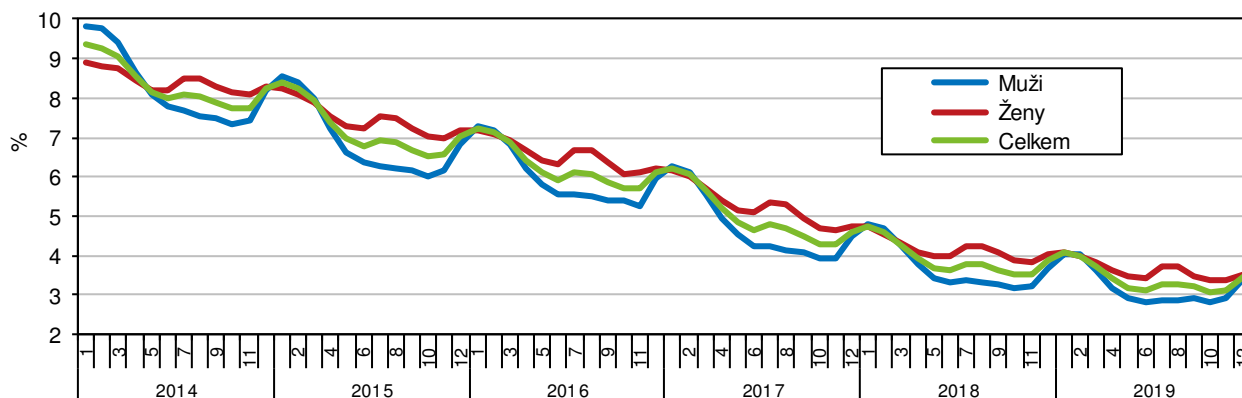

Zlepšení situace v dlouhodobé nezaměstnanosti nevedlo k posunu v mezikrajském srovnání.

Z hlediska délky nezaměstnanosti tvořili nejpočetnější skupinu uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců. Jejich absolutní počet v porovnání s předchozím rokem sice klesl, ale relativně jejich zastoupení vzrostlo o 2,4 procentních bodů na 40,2 %. Druhou největší skupinu (19,3 %) zaujímal uchazeči, kteří byli evidováni v délce 3 až 6 měsíců. Oproti předchozímu roku tak došlo ke změně, neboť druhou nejvíce zastoupenou skupinou na konci roku 2018 byli uchazeči s evidencí déle než 2 roky. Právě těchto uchazečů ubylo meziročně nejvíce (o 1 899 osob), jejich podíl na celku poklesl z 20,1 % v roce 2018 na 15,6 %. Dlouhodobá nezaměstnanost je prezentována i jako podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let. I v tomto způsobu vyjádření došlo ke zlepšení dlouhodobé nezaměstnanosti – v roce 2015 podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let v kraji činil 3,04 %, v roce 2017 poklesl na 1,74 % a v roce 2019 činil 0,96 %. I přes snížení byl tento podíl mezi kraji 2. nejvyšší (po Moravskoslezském kraji).

Graf 2.10 Podíl nezaměstnaných na konci měsíce v Jihomoravském kraji podle pohlaví

Pramen: MPSV

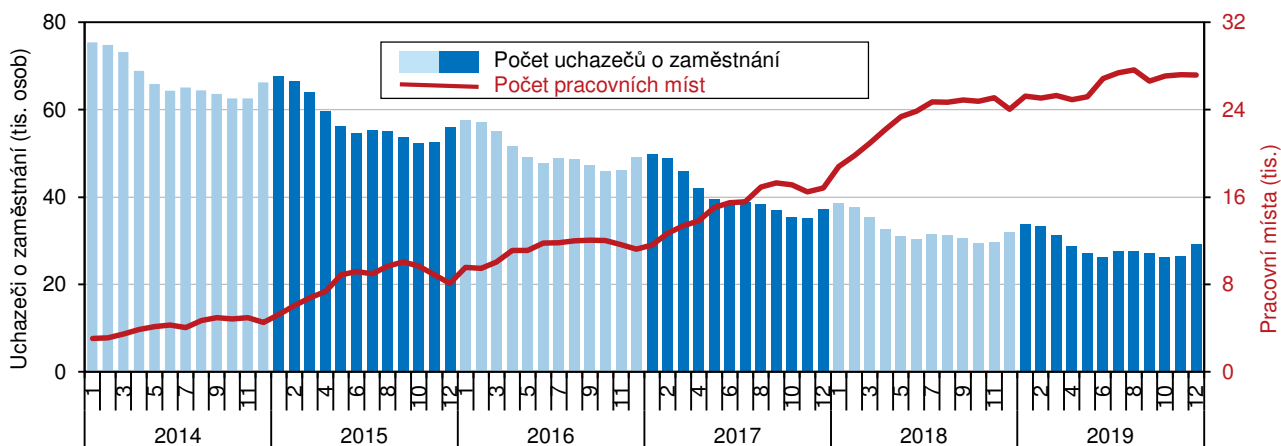

Podíl nezaměstnaných převyšuje republikovou hodnotu a mezi kraji je 3. nejvyšší. Nezaměstnanost ovlivňují sezonní práce.

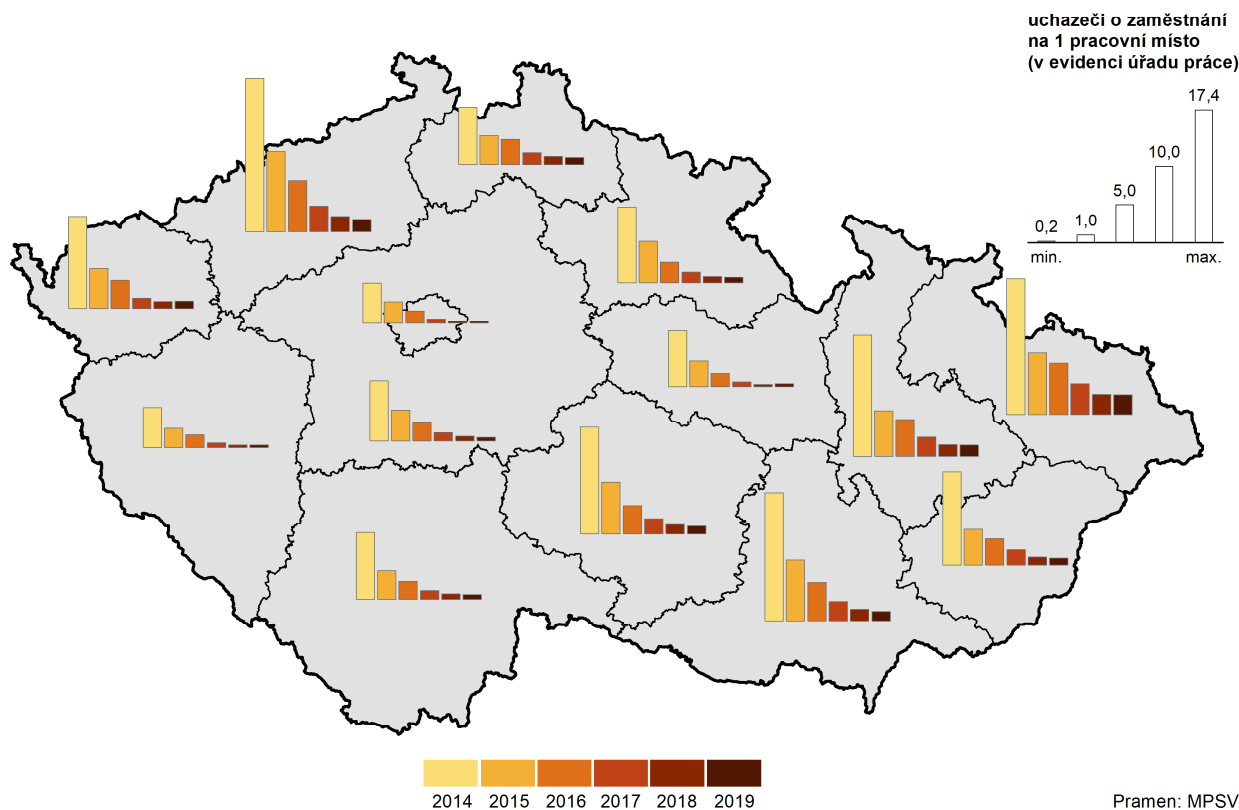
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2019 činil 3,48 %, meziročně se snížil o 0,39 procentního bodu. V mezikrajském porovnání byl podíl 3. nejvyšší a o 0,61 bodu převyšoval republikový průměr. Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl vykázán v Moravskoslezském kraji (4,44 %), nejnižší v Praze (1,90 %). Míra nezaměstnanosti je ovlivněna sezonními pracemi, k nárůstu hodnoty podílu nezaměstnaných mužů i žen zpravidla dochází v zimních měsících, nejnižší hodnoty jsou zaznamenány v letních a podzimních měsících. Graf 2.10. vedle měsíčních výkyvů podílu nezaměstnaných ukazuje především celkový sestupný trend v zobrazeném období.

Graf 2.11 Počet uchazečů o zaměstnání a počet pracovních míst v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2014 až 2019 (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

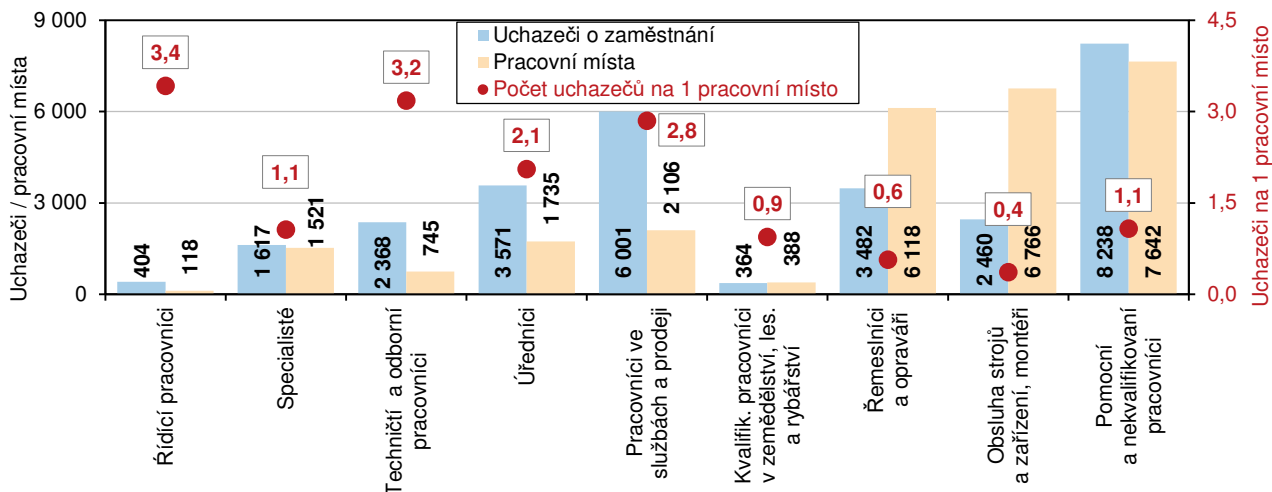

V evidenci úřadů práce bylo 27 tisíc pracovních míst, v posledním měsíci roku 2019 na 1 volné místo připadlo 1,1 uchazečů.

Počet uchazečů postupně klesal, naopak počet pracovních míst narůstal. Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2019 celkem 27 149 míst, což bylo o 3 135 míst více než na konci roku 2018. Zvýšení počtu volných míst a snížení počtu uchazečů o zaměstnání znamenalo, že počet uchazečů připadajících na 1 volné místo se meziročně opět snížil. Ke konci roku 2018 připadlo na 1 místo 1,3 uchazečů, ke konci roku 2019 to bylo 1,1 uchazečů, což byl i přes pokles 4. nejvyšší počet mezi kraji.

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle klasifikace zaměstnání v kraji (k 31. 12. 2019)

Pramen: MPSV

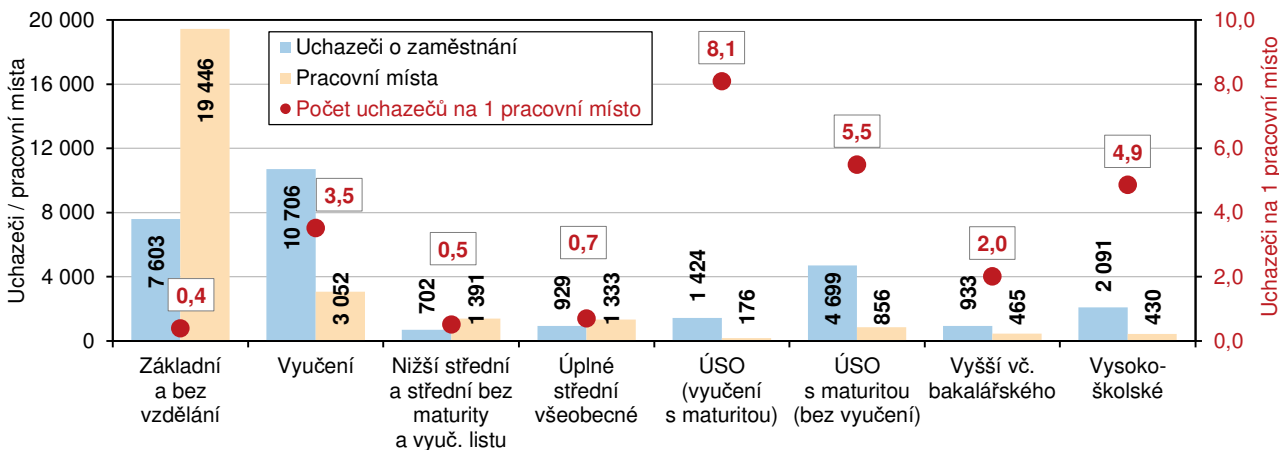

Nabídka pracovních míst podle klasifikace zaměstnání se rozchází s nabídkou kvalifikace uchazečů o zaměstnání.

V členění podle klasifikace zaměstnání byl nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání v kraji zařazen mezi pomocné a nekvalifikované pracovníky – 8 238 uchazečů (9 305 uchazečů v roce 2018). V této kategorii byl i nejvyšší nabízený počet pracovních míst – 7 642 (v předchozím roce 7 537). Nejpříznivější postavení na trhu práce měli pracovníci zařazení jako obsluha strojů a zařízení, montéři, a také řemeslníci a opraváři a kvalifikovaní pracovníci v zemědělství. U všech 3 kategorií nabídka míst byla vyšší než „poptávka“ a na 1 místo zde připadlo od 0,4 po 0,9 uchazečů. Naproti tomu na jedno místo řídicího pracovníka nebo pracovníka technického a odborného připadli více než 3 uchazeči. V roce 2018 byl nejvyšší převis poptávky nad nabídkou u kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, kde na 1 místo připadlo 3,8 uchazečů.

Graf 2.13 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle vzdělání v kraji (k 31. 12. 2019)

Pramen: MPSV

Více než 19 tisíc nabízených pracovních míst neklade nároky na vzdělání.

Ze srovnání „nabídky a poptávky“ z pohledu požadavku na vzdělání je v roce 2019 zřejmá nejobtížnější pozice nezaměstnaných s úplným středním vzděláním s vyučením s maturitou, resp. s maturitou bez vyučení. Na 1 volné místo připadlo 8,1 uchazečů, resp. 5,5 uchazečů. V předcházejícím roce byla situace u nezaměstnaných s touto úrovní vzdělání obdobná – 5,3, resp. 6,1 uchazečů na 1 místo. Naopak nejlépe na tom byli, stejně jako v roce 2018, uchazeči se základním vzděláním či bez vzdělání a nižším středním vzděláním. Na jedno místo na konci roku 2019 u nich připadlo 0,4, resp. 0,5 uchazečů (předešlý rok 0,5, resp. 0,6).

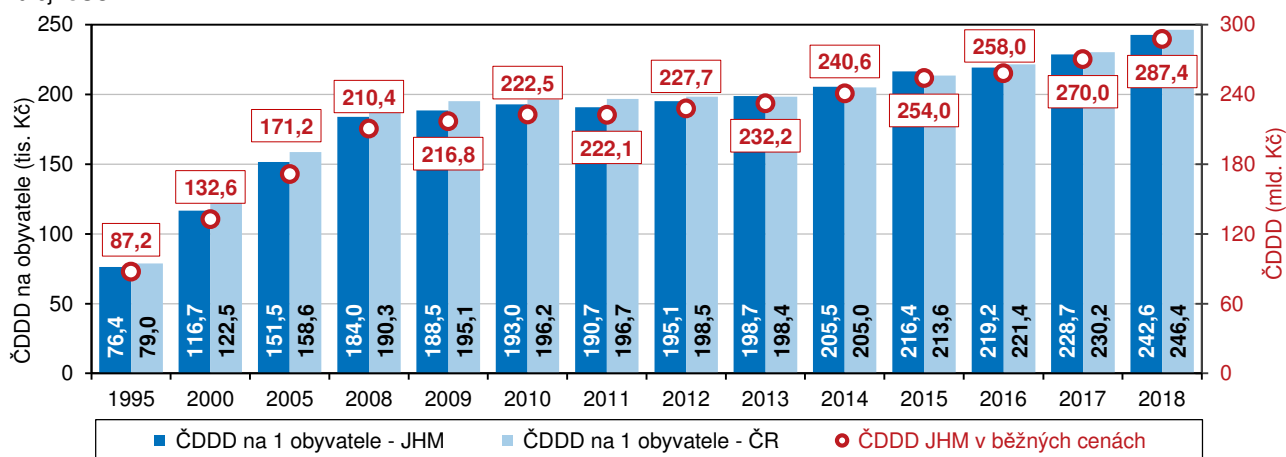
Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností se v kraji s výjimkou roku 2011 každoročně zvyšoval.

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2018 v Jihomoravském kraji 287,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 242,6 tisíc Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se s výjimkou roku 2011 zvyšoval jak v absolutním vyjádření, tak v přepočtu na 1 obyvatele. Meziroční nárůst v roce 2018 činil 17,4 mld. Kč, resp. 13,8 tis. Kč na obyvatele.

Graf 2.14 Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Krajská hodnota ČDDD připadajícího na 1 obyvatele převyšovala republikový průměr pouze v letech 2013 až 2015.

Krajská hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla až do roku 2012 pod republikovým průměrem. Pouze v letech 2013 až 2015 byl republikový průměr překročen, hodnoty let 2016 až 2018 znovu za republikovým průměrem zaostávaly. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2018 ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší (spolu s Krajem Vysočina za Prahou a Středočeským krajem). Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl v minulých letech nejnižší v roce 2003, a to 10,3 %. V posledních 6 letech (roky 2013 až 2018) byl podíl kraje na republikovém celku na hranici 11 % či ji překračoval. Hodnota podílu v roce 2018 činila 11,0 % a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Pátý rok v řadě rostl průměrný čistý roční příjem domácností.

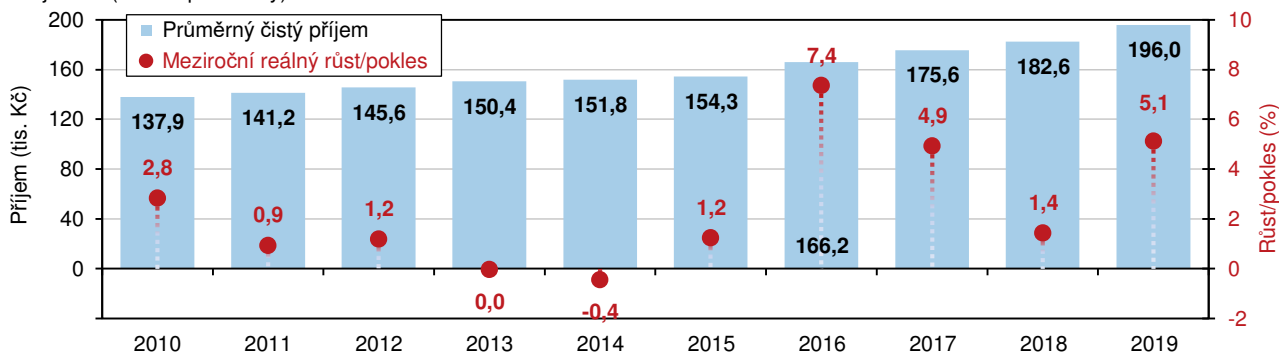
Výsledky dalšího ročníku šetření Životní podmínky přinesly údaje týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Šetření proběhlo na jaře 2019, hlavní výsledky mapovaly výši a složení příjmů domácností v kraji v roce 2018, doplňující šetření o subjektivních názorech, materiálním nedostatku bylo spojeno s dobou dotazování. Průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 182,6 tisíc Kč na osobu v roce 2017 na 196,0 tisíc Kč v roce 2018 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 15 218 Kč na 16 333 Kč). Reálný růst příjmů v kraji tak dosáhl 5,1 % a pokračoval již 5. rok - po stagnaci v roce 2012 a poklesu

reálného příjmu v roce 2013 (pro určení reálného růstu použit index spotřebitelských cen daného roku za celou ČR).

Graf 2.15 Průměrný roční peněžní příjem^{*)} na osobu v domácnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

*) příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Mezi kraji byl 3. nejvyšší.

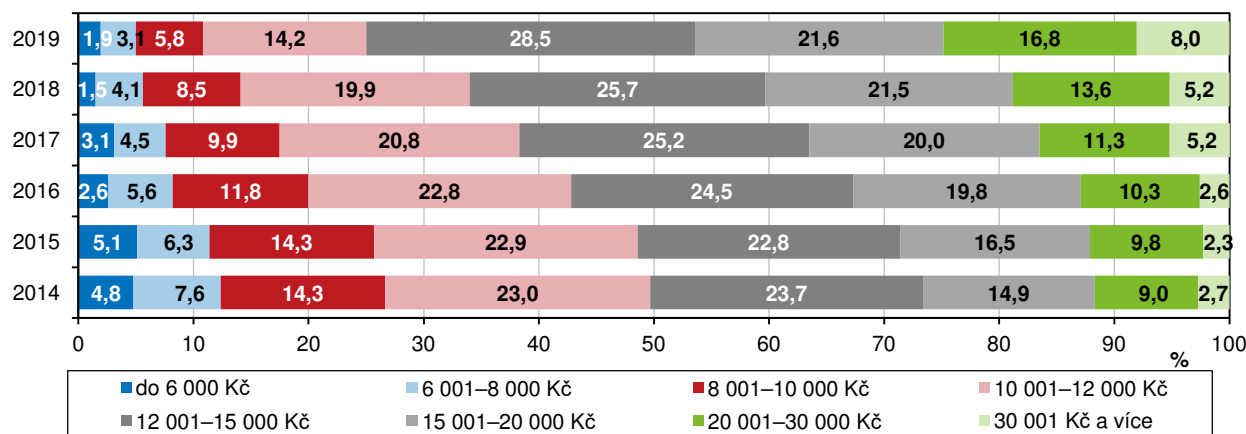
V žebříčku 14 krajů ČR byl Jihomoravský kraj vyšší průměrných čistých ročních příjmů na osobu na 3. místě (počítáno od nejvyšší hodnoty) a byl o 928 Kč nad republikovým průměrem. Nejvyšší roční čisté příjmy byly zjištěny v Praze (251,0 tisíc Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla vykázána ve Zlínském kraji (175,8 tisíc Kč na osobu).

V kraji jsou i domácnosti s příjmovou hranicí do 6 tisíc Kč na osobu, ale také domácnosti, v nichž měsíční příjem na osobu přesahuje 50 tisíc Kč.

Nejvíce jihomoravských domácností mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 12 až 15 tisíc Kč na osobu (28,5 % domácností), následovalo příjmové rozmezí 15 až 20 tisíc Kč na osobu (21,6 % domácností). Nejnižší příjmovou hranicí do 6 tisíc Kč měsíčně na osobu přiznalo 1,9 % domácností, proti předchozímu roku uvedený podíl vzrostl o 0,4 procentního bodu. V kraji bylo i 7,3 % domácností, v nichž čistý měsíční příjem na osobu byl v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč, a 0,7 % domácností, v nichž měsíční příjem na osobu přesahoval 50 tisíc Kč. Oproti předchozímu roku nejvýrazněji vzrostl podíl domácností s příjmem 20 až 30 tisíc Kč na osobu, a to o 3,2 procentního bodu na 16,8 %.

Graf 2.16 Rozdělení domácností v Jihomoravském kraji podle čistého měsíčního příjmu^{*)} na osobu

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

*) příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Vzrostl počet domácností, které vycházely s příjmem snadno či velmi snadno.

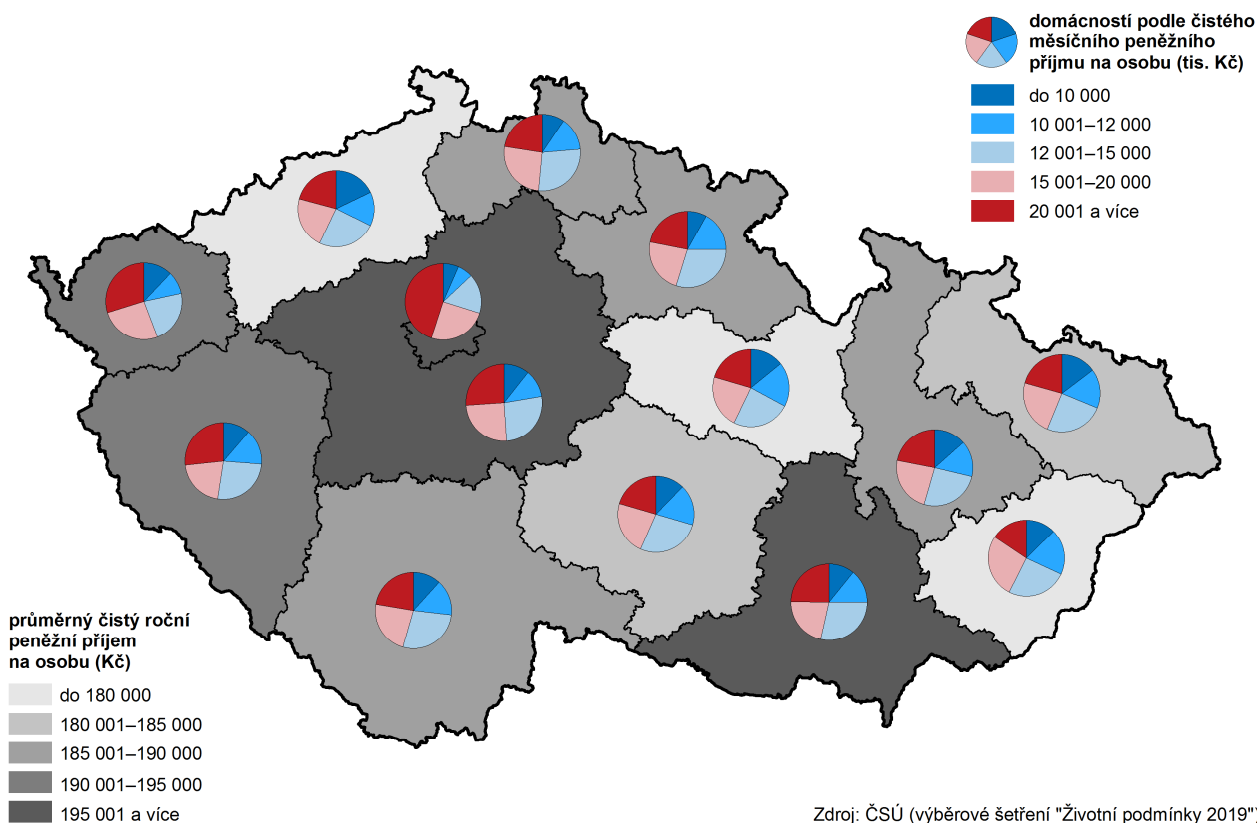
Součástí výsledků šetření bylo i srovnání subjektivních názorů domácností na hospodaření s rozpočtem (spojeno s dobou dotazování, tj. rokem 2019). Ještě v roce 2018 vycházela se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi šestina jihomoravských domácností, v roce 2019 se podíl meziročně snížil o 4,1 procentního

bodů na 12,4 %, proti roku 2010 byl o dokonce o 13,7 bodů nižší. V součtu 63,5 % domácností v kraji s příjmem vycházelo snadno, docela či velmi snadno, podíl těchto „snadných“ domácností ve srovnání s předešlým rokem vzrostl o 7,4 bodů.

Klesající podíl domácností, které trpí pojmenovaným materiálním nedostatkem.

Podíl osob či domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem, tzn., že si nemohou dovolit některé věci, služby či požitky, meziročně v kraji poklesl, u některých dotazovaných oblastí až na nejmenší hodnoty posledních let. Již tradičně domácnostem nejvíce problémů činí zaplacení neočekávaných výdajů a týdenní dovolené mimo domov pro všechny členy domácnosti. Zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 11 200 Kč si nemohlo dovolit 23,8 % domácností (v předešlém roce 26,1 % domácností) a týdenní dovolenou si nemohlo dovolit 20,6 % domácností (o 1,8 procentních bodů méně než v roce 2018). O 1,1 bodu (na 4,5 %) ale vzrostl podíl domácností, které nemohou dostatečně vytápět byt. Naopak o 2,1 bodu na 6,7 % v roce 2019 poklesl podíl domácností, ve kterých si nemohou dovolit jíst obden maso.

Příjmy domácností v krajích v roce 2018

Mzdy

Mzdy jsou zjišťovány podle skutečného místa pracoviště.

Průměrná mzda je zjišťována tzv. pracovištní metodou, územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda je podíl mzdových prostředků (vč. příplatků za přesčas, odměn, náhrad mzdy atd.) připadající na jednoho zaměstnance za měsíc. Nevypovídá tedy o výplatě jednoho konkrétního zaměstnance. Výsledky strukturálních výdělkových statistik uvádějí, že zhruba dvě třetiny zaměstnanců mají mzdu nižší než je průměr.

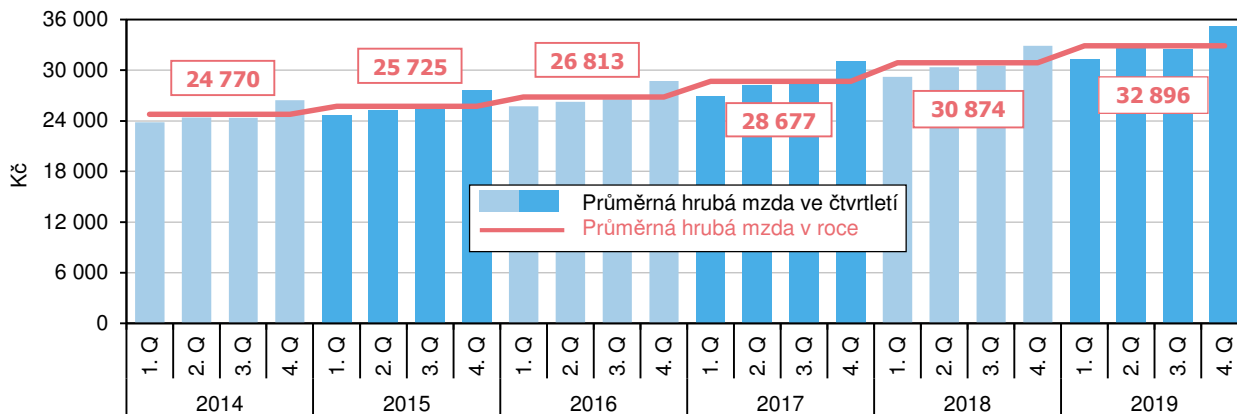

Průměrná mzda byla mezi kraji 4. nejvyšší, ale svou výši zaostávala za republikovým průměrem.

Průměrná nominální mzda dosáhla v Jihomoravském kraji za 12 měsíců roku 2019 výše 32 896 Kč a proti předchozímu roku vzrostla o 2 022 Kč (o 6,5 %). Ve srovnání s ostatními kraji byly mzdy v Jihomoravském kraji 4. nejvyšší, růst mezd byl ale 6. nejnižší (spolu se Zlínským a Libereckým krajem). Ve srovnání s republikovým průměrem mzda zaostávala o 1 229 Kč, růst mzdy byl shodný s růstem mezd v ČR. Spotřebitelské ceny se v roce 2019 zvýšily o 2,8 % (index spotřebitelských cen za celou ČR), reálná mzda tak v kraji proti roku 2018 vzrostla o 3,6 %.

Graf 2.17 Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji (pracovištní metoda)

Zdroj: ČSÚ

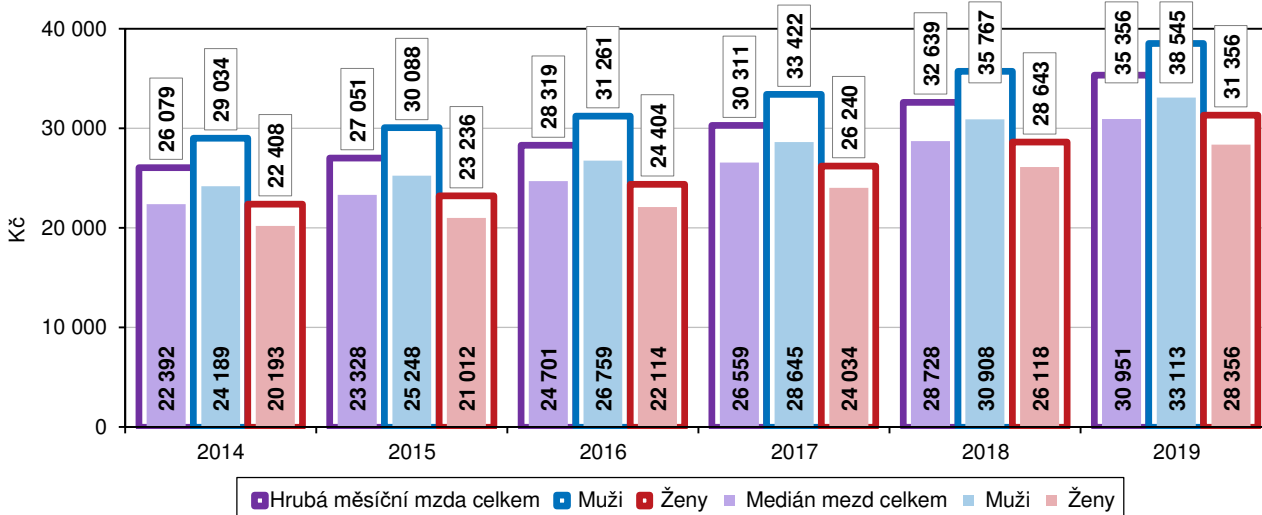
Pozn.: v roce 2019 předběžné výsledky

V odvětví ubytování, stravování a pohostinství jsou průměrné mzdy nejnižší.

V členění podle odvětví jsou k dispozici pouze předběžné údaje o průměrných mzdách za rok 2018. Nejvyšší mzdy podle těchto výsledků byly v kraji vypláceny v odvětví informačních a komunikačních technologií (více než 52 tisíc Kč) a v těžbě a dobývání (téměř 46 tisíc Kč). Naopak v odvětví ubytování, stravování a pohostinství částka průměrné mzdy jen mírně překročila hranici 18 tisíc Kč.

Graf 2.18 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v Jihomoravském kraji (strukturální šetření mezd)

Pramen: MPSV

Strukturální šetření o mzdách se liší od ostatních mzdových zjišťování.

Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí publikuje výsledky strukturální statistiky mezd zaměstnanců. Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, protože jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. To je jedním z důvodů, proč se průměrná mzda z různých

mzdových zjišťování od sebe liší. Od roku 2011 byli do šetření zahrnuti i zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob.

Rozdíl mezi průměrnou mzdou mužů a žen se znovu zvýšil, činí více než 7 tisíc Kč.

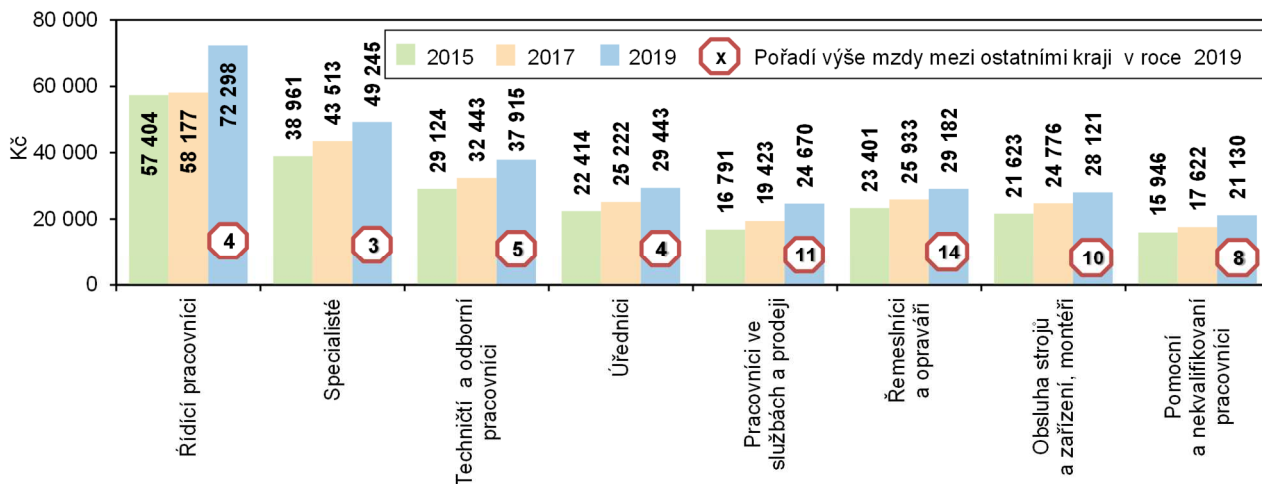
Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji v roce 2019 dosáhla podle výsledků strukturálního šetření částky 35 356 Kč (38 545 Kč u mužů a 31 356 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 3. nejvyšší. Proti roku 2018 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 2 717 Kč (o 2 778 Kč u mužů a o 2 713 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, rozdíl mezi nimi se meziročně znovu zvýšil (po mírném snížení rozdílu v letech 2017 a 2018 - v roce 2017 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 7 182 Kč, v roce 2018 byl rozdíl 7 124 Kč a v roce 2019 7 189 Kč).

Medián měsíční mzdy dosáhl částky 30 951 Kč a byl o 4 405 Kč nižší než průměrná měsíční mzda.

Výsledkem strukturálního šetření mezd není jen průměrná mzda, na kterou zpravidla nedosáhnou dvě třetiny zaměstnanců, ale také medián mzdy. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Jihomoravském kraji v roce 2019 dosáhl částky 30 951 Kč (33 113 Kč u mužů a 28 356 Kč u žen). Rozdíl výše průměrné mzdy a mediánu mezd tak činil 4 405 Kč. Medián mzdy v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 4. nejvyšší.

Graf 2.19 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji (strukturální šetření mezd)

Pramen: MPSV

V mezikrajském srovnání výše mezd podle klasifikace zaměstnání si nejhůře stojí mzdy řemeslníků a opravářů a mzdy pracovníků ve službách a prodeji.

Výstupy z šetření mezd podle zaměstnání vychází z klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracované na podkladě mezinárodního standardu. Vývoj mezd v Jihomoravském kraji a srovnání s ostatními kraji je znázorněno v grafu 2.19. – čísla v kroužku znamenají pořadí Jihomoravského kraje mezi ostatními kraji (řazeno od nejvyšší hodnoty). V pomyslném krajském žebříčku jsou nejlépe umístěni specialisté (vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci). Naopak k těm horším výsledkům srovnání patří 14. místo mezd řemeslníků a opravářů a 11. místo u výše mezd pracovníků ve službách a prodeji.

Nejvyšší mzdy v kraji pobírají manažeři, nejnižší pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Rozdíl výše mezd v kraji mezi nejlépe ...

Stejně jako v ostatních krajích byly i v Jihomoravském kraji nejvyšší mzdy u pracovníků v manažerských pozicích (72 298 Kč). Právě u této kategorie zaměstnání byl zjištěn nejvyšší meziroční nárůst v relativním i v absolutním vyjádření (o 18,6 %, tj. o 11 338 Kč). Na opačném pólu žebříčku krajských mezd podle kategorie zaměstnání jsou mzdy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků. V roce 2019 činily jen 21 130 Kč, navíc zde byl zaznamenán nejnižší meziroční nárůst, a to

... a nejhůře odměňovanými kategoriemi zaměstnání se zvýšil.

v relativním i v absolutním vyjádření (o 5,0 %, tj. o 1 011 Kč). Rozdíl výše mezd v kraji mezi nejlépe a nejhůře odměňovanými kategoriemi zaměstnání (řídící pracovníci vs. pomocní a nekvalifikovaní pracovníci) se zvýšil. V roce 2015 byla mzda řídicích pracovníků vyšší o 41,5 tisíc Kč, v roce 2019 byla proti mzdě pomocných pracovníků vyšší již o 51,2 tisíc Kč.

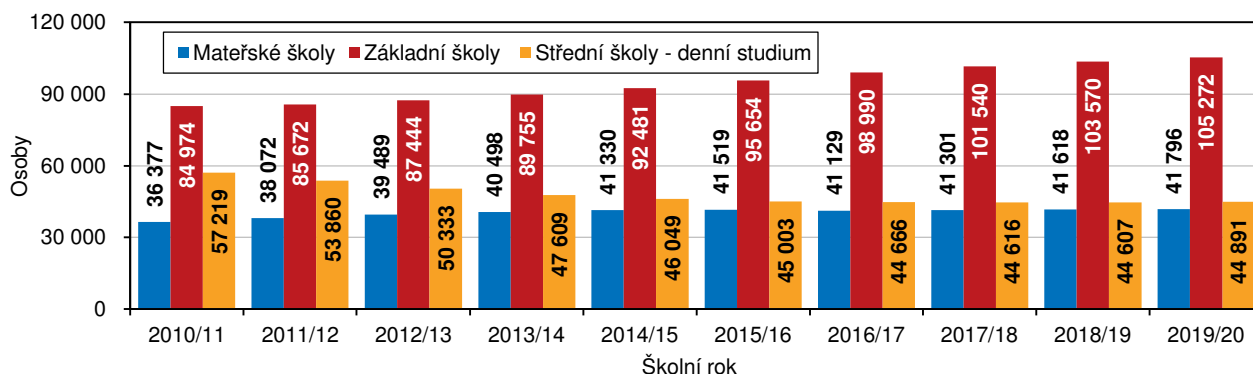
Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách v roce 2019 dosáhl novodobého maxima.

Demografický vývoj se se „zpožděním“ odráží v situaci ve školství. V minulých 10 letech (resp. školních letech) se postupně zvyšovaly nároky na kapacity mateřských škol. V roce 2010 bylo ve školkách v kraji 36,4 tisíc dětí, v roce 2014 byla překročena hranice 41 tisíc dětí a v roce 2019 to bylo dosavadní maximum, a to 41,8 tisíc dětí. Meziročně to bylo sice jen o 178 dětí více, proti roku 2010 jich ale bylo více o 5,4 tisíc. Navíc ne všem žádostem o přijetí dítěte do mateřské školy je vyhověno. V roce 2019 bylo zamítnuto 7,0 tisíc žádostí, v roce předešlém 6,2 tisíc. Nejvíce nepřijatých v posledních letech bylo evidováno v roce 2013, a to 11,9 tisíc.

Graf 2.20 Žáci mateřských, základních a středních škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

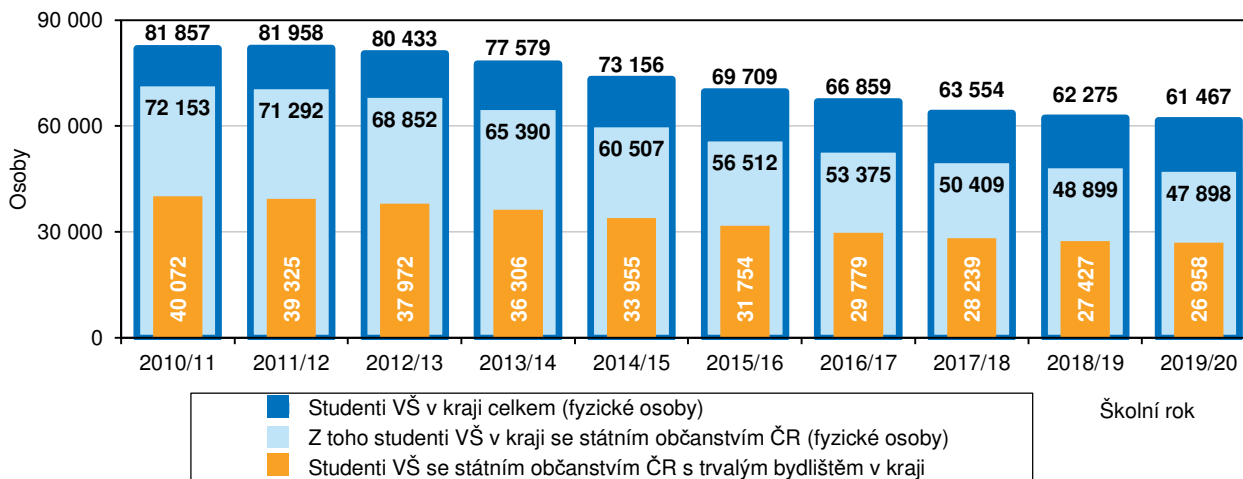

Zatímco počet žáků základních škol od roku 2010 vzrostl o 20 tisíc, počet studentů na středních školách poklesl o 12 tisíc.

K výraznému zvýšení došlo v uplynulých letech v počtech žáků základních škol. Ty se do roku 2010 potýkaly s poklesem počtu žáků až na 85,0 tisíc. Následný každoroční nárůst počtu žáků vedl až k faktu, že v roce 2019 bylo v základních školách proti roku 2010 o 20,3 tisíc žáků více. Opačný trend byl zaznamenán v počtech studentů denního studia na středních školách. V roce 2019 zde bylo 44,9 tisíc studentů, což sice bylo o 284 více než v předcházejícím roce, ale především o 12,3 tisíc méně než v roce 2010.

Graf 2.21 Studenti vysokých škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

Poklesl také počet studentů na vysokých školách v kraji i počet studentů vysokých škol s bydlištěm v kraji.

Obdobný vývoj jako ve středních školách probíhal i ve vysokém školství. V Jihomoravském kraji ještě v roce 2010 a 2011 studovalo na vysokých školách téměř 82 tisíc studentů. V kraji mělo v roce 2010 trvalé bydliště 40,1 tisíc studentů vysokých škol. O několik let později, resp. ve školním roce 2019/20, se počet studentů vysokých škol v kraji snížil o 20,4 tisíc na 61,5 tisíc. Zároveň o 13,1 tisíc na 27,0 tisíc poklesl i počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v kraji.

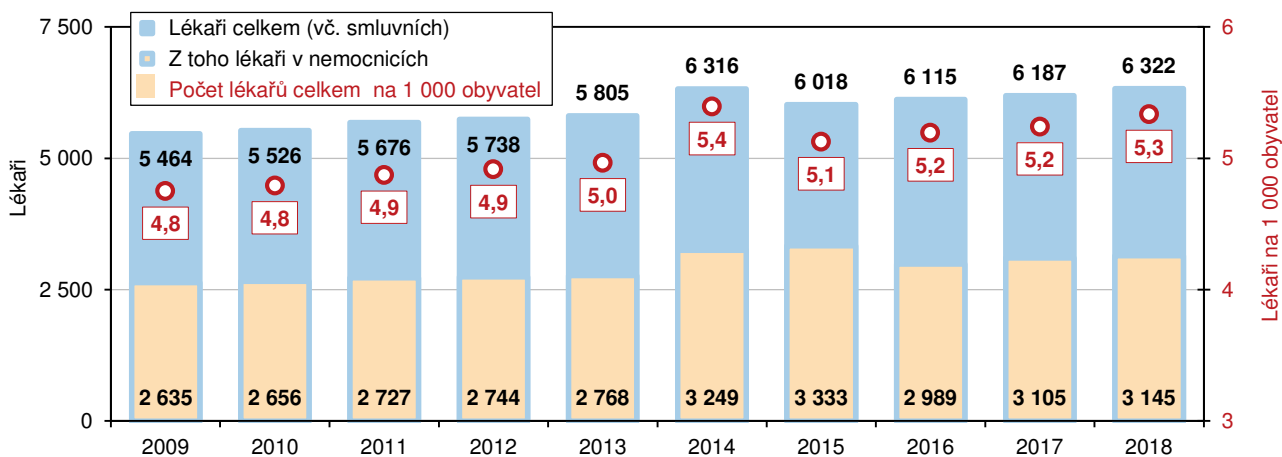
Zdravotnictví

V kraji je více než 6 tisíc lékařů, polovina z nich pracuje v nemocnicích.

Údaje o zdravotnických zařízeních a počtech lékařů za rok 2019 nejsou dosud k dispozici, proto jsou uvedena stručná fakta roku předešlého. Ve zdravotnických zařízeních v Jihomoravském kraji v roce 2018 působil 6 322 lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané), z toho jich 3 145 (49,8 %) pracovalo v nemocnicích. Počet lékařů se zvyšoval až do roku 2014, v roce 2015 došlo k propadu o 300 lékařů. Po opětovném každoročním nárůstu se počet lékařů v kraji zvýšil až na dosavadní maximum v roce 2018, a to 6 322 lékařů.

Graf 2.22 Lékaři v Jihomoravském kraji (přepočtené osoby)

Pramen: ÚZIS

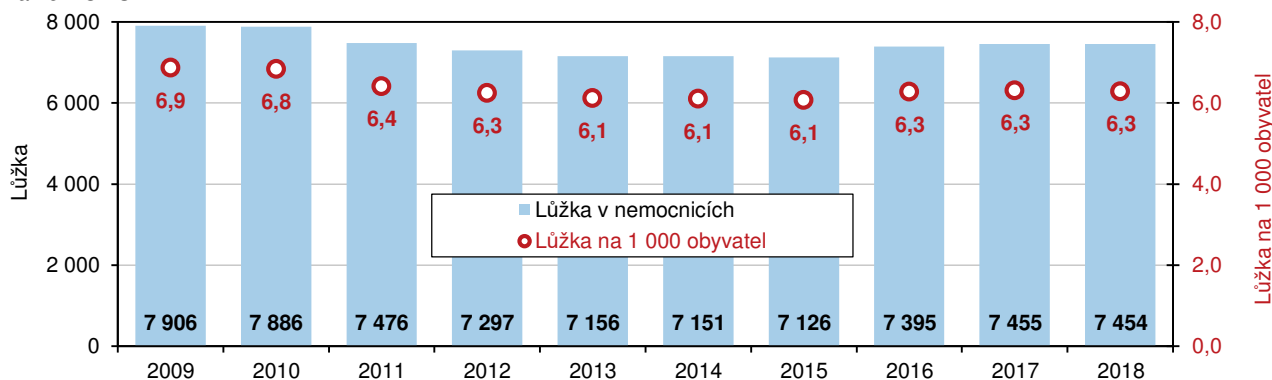

Počet lékařů v přepočtu na tisíc obyvatel je mezi kraji druhý nejvyšší.

Relativní ukazatel, počet lékařů na 1 000 obyvatel, dosáhl v roce 2014 maximální hodnoty 5,4, v roce 2018 se sice snížil na 5,3, přesto zůstal mezi kraji po Praze 2. nejvyšší. V rámci kraje však existují podstatné rozdíly. Zatímco v Brně-městě na 1 000 obyvatel připadalo 10,0 lékařů, v okrese Brno-venkov je to jen 1,8 lékařů.

Graf 2.23 Lůžka v nemocnicích v Jihomoravském kraji

Pramen: ÚZIS

Vzrostl počet pracovníků, pracujících jako střední zdravotnický personál.

Zdravotnickou péči v kraji zajišťovalo v roce 2018 kromě lékařů také 14,2 tisíc pracovníků, pracujících jako střední zdravotnický personál (přepočteno na plně zaměstnané). Jejich počet během 10 let kolísal či mírně narůstal, stav roku 2018 byl dosud nejvyšší a proti roku 2009 představoval nárůst o 1,7 tisíc přepočtených osob.

Počet lůžek v nemocnicích se nezměnil, vzrostl ale počet hospitalizací, pacient v nemocnici strávil v průměru 7 dnů.

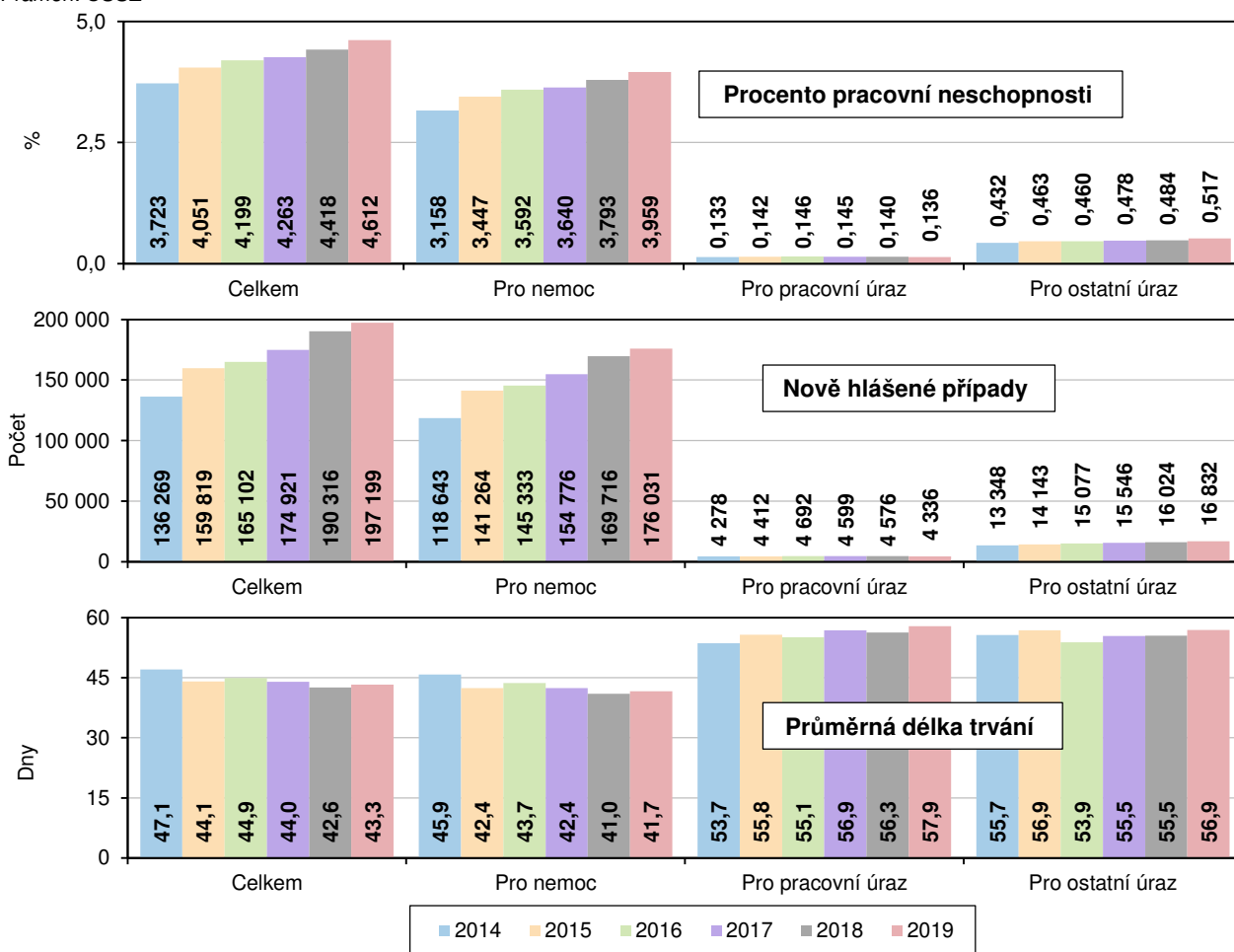
V Jihomoravském kraji bylo v roce 2018 v provozu 23 nemocnic, v nichž bylo k dispozici 7 454 lůžek. Počet lůžek byl v posledních 3 letech v kraji stabilní, změna mezi rokem 2015 a 2016 byla způsobena spíše administrativním krokem – některé léčebny dlouhodobě nemocných se staly součástí nemocnic. Do roku 2015 byl v nemocnicích sledován počet hospitalizovaných pacientů, od roku 2016 je to počet hospitalizací. V nemocnicích bylo v roce 2018 registrováno 269,4 tisíc hospitalizací (meziročně o 6,9 tisíc více), průměrná ošetrovací doba v délce 7,0 dne se proti roku 2017 nezměnila.

Od roku 2012 jsou údaje pracovní neschopnosti získávány z dat České správy sociálního zabezpečení.

Údaje statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou od roku 2012 získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné.

Graf 2.24 Vybrané ukazatele dočasné pracovní neschopnosti v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

Přes opětovný nárůst procenta pracovní neschopnosti je krajská hodnota v porovnání s ostatními kraji 2. nejvyšší.

V roce 2019 bylo v kraji evidováno 507,4 tisíc nemocensky pojištěných osob. Počet byl 2. nejvyšší mezi kraji (po Praze) a proti roku 2018 vzrostl o 4,3 tisíc. Pojištěnci v kraji v pracovní neschopnosti strávili celkem 8,54 mil. dnů (v roce 2018 8,11 mil.). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti (udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz) se v kraji meziročně zvýšilo z 4,418 % v roce 2018 na 4,612 % v roce 2019 (zvýšení 7. rok v řadě). I přes nárůst procenta dočasné pracovní neschopnosti byla krajská hodnota v roce 2019 v porovnání s ostatními kraji 2. nejvyšší.

Příčinou 89 % případů pracovní neschopnosti byla nemoc.

Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti celkem v kraji vzrostl o 6,9 tisíc (o 3,6 %) na 197,2 tisíc. Největší část nově hlášených případů tvoří případy dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc - 176,0 tisíc, tj. 89,3 % z celku. Počet případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc meziročně vzrostl o 6,3 tisíc, tj. o 3,7 %.

Na pracovištích denně chybělo v průměru 23 tisíc „stonajících“. Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti je 43 dnů.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2019 denně v průměru 23 401 práce neschopných osob (o 1 176 osob více než v roce 2018), z toho 20 089 osob pro nemoc, 688 pro pracovní úraz a 2 625 osob pro ostatní úrazy. Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v kalendářních dnech se v kraji meziročně prodloužila o 0,7 dne na 43,3 dne (6. nejdelší mezi kraji). Nejkratší průměrná doba dočasné pracovní neschopnosti byla v Praze a v Libereckém kraji (38,8 dne), nejdéle na tzv. neschopence byli pojištěnci ve Zlínském kraji (49,5 dne). Nejkratší dobu trvání mají každoročně případy pracovní neschopnosti pro nemoc, naopak nejdelší průměrnou dobu léčení mají v posledních 4 letech případy pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

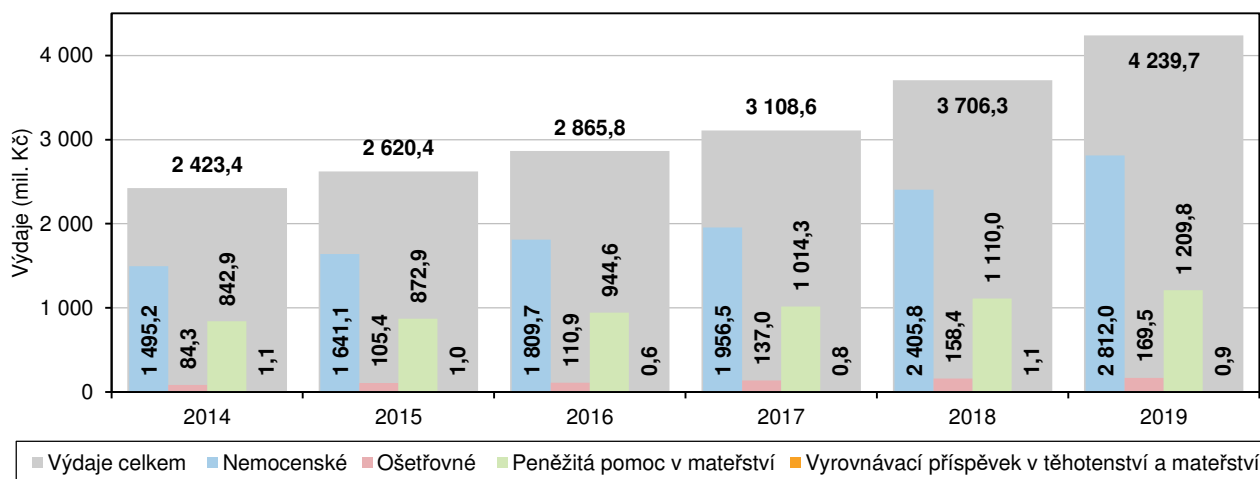
Nemocenské pojištění

Na dávkách nemocenského pojištění byla v roce 2019 vyplacena částka 4,24 mld. Kč.

V roce 2019 byla v Jihomoravském kraji na dávkách nemocenského pojištění vyplacena částka 4,24 mld. Kč, na jednoho obyvatele kraje bez rozdílu věku připadla částka 3 564 Kč. Celková výše vyplacených dávek byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji), přepočtená hodnota byla 4. nejvyšší (po již uvedených krajích a po Zlínském kraji).

Graf 2.25 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

Dvě třetiny z dávek připadlo na výplatu nemocenské.

Největší díl z dávek nemocenského pojištění připadá na nemocenské (66,3 %), následuje částka na peněžitou podporu v mateřství (28,5 %). Podíl dávek na nemocenské se postupně zvyšoval (z 61,7 % v roce 2014), a to na úkor podílu výdajů na peněžitou podporu v mateřství (v roce 2014 podíl 34,8 %).

Objem dávek nemocenského pojištění byl proti roku 2014 o tři čtvrtiny vyšší.

Hodnota vyplacených dávek v kraji se v posledních letech zvyšovala každoročně. Proti roku 2018 se celková částka zvýšila o 533,4 mil. Kč (o 14,4 %). Z jednotlivých položek se v absolutním vyjádření nejvíce zvýšily dávky nemocenského, nárůst o 406,2 mil. Kč tvořil tři čtvrtiny celkového přírůstku výdajů vyplacených dávek. Proti roku 2014, kdy byla zaznamenána nejnižší hodnota dávek z šestiletého období obsaženého v grafu 2.25., se částka v roce 2019 zvýšila o tři čtvrtiny (o 1,82 mld. Kč, tj. o 74,9 %).

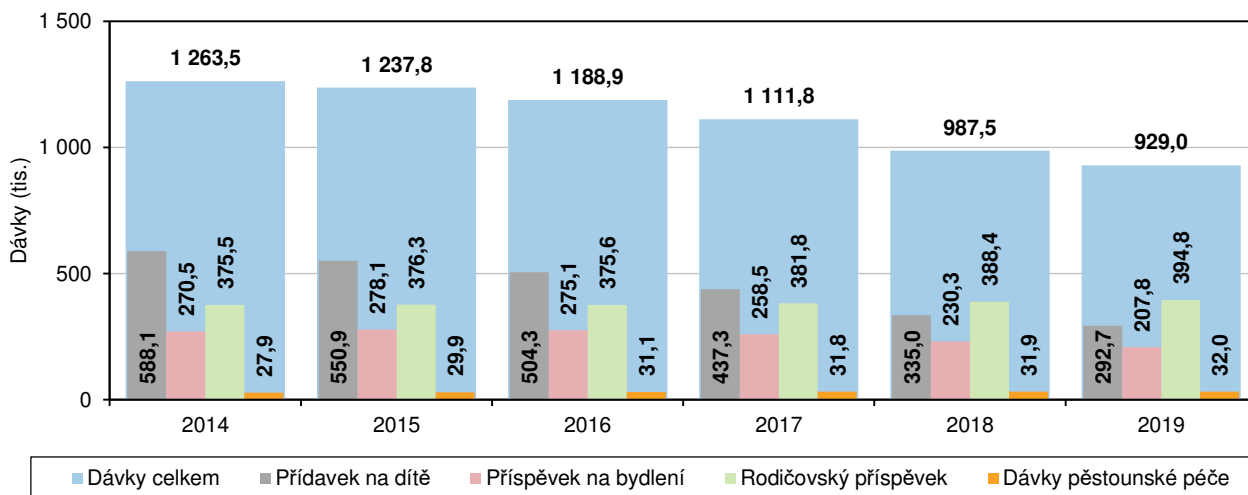
Státní sociální podpora

Téměř 930 tisíc dávek státní sociální podpory a dávek péčovské péče znamenalo vyplacenou částku 4,2 mld. Kč.

Mezi dávky státní sociální podpory se řadí přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. K dárkám péčovské péče mj. patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. V roce 2019 bylo v Jihomoravském kraji v sociálních programech vyplaceno 929,0 tisíc dávek (897,0 tisíc dávek státní sociální podpory a 32,0 tisíc dávek péčovské péče). Celková výše dávek dosáhla částky 4,21 mld. Kč (3,86 mld. Kč v dárkách státní sociální podpory a 353,1 mil. Kč v dárkách péčovské péče). Na jednoho obyvatele v kraji tak v průměru připadla částka 3 538 Kč. Počet vyplacených dávek sice byl 2. nejvyšší mezi kraji (po Moravskoslezským kraji), ovšem výše vyplacených dávek byla 4. nejvyšší a přepočtená částka na jednoho obyvatele až 5. nejvyšší mezi kraji.

Graf 2.26 Počet dávek státní sociální podpory a péčovské péče v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

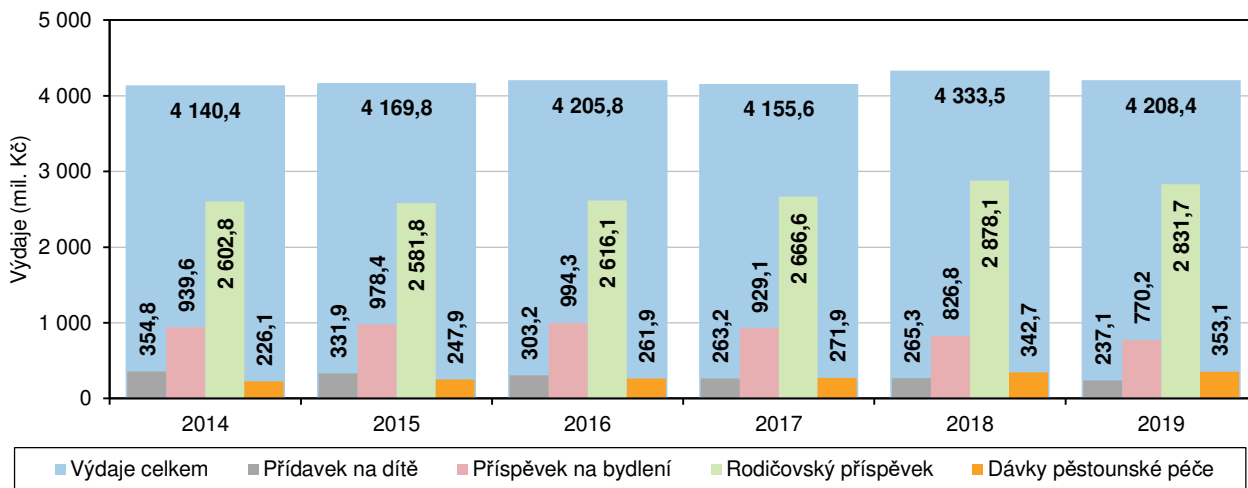
Počet dávek proti roku 2014 sice výrazně poklesl, objem vyplacených dávek se ale snížil jen nepatrně. Nejvyšší částka z vyplacených dávek státní sociální podpory připadá na rodičovský příspěvek.

V počtu vyplacených dávek státní sociální podpory (SSP) tvořil do roku 2017 největší část přídavek na dítě, v roce 2018 a 2019 to již byl rodičovský příspěvek (40,6 %, resp. 44,0 % z počtu dávek SSP). Nejvyšší částka z vyplacených dávek SSP v celém období let 2014 až 2019 ale připadla právě na rodičovský příspěvek (v roce 2019 73,4 %). V roce 2019 proti roku 2014 poklesl počet vyplacených dávek SSP o 338,6 tisíc (o 27,4 %). Vyplacená částka dávek SSP však poklesla jen o 59,0 mil. Kč, tj. o 1,5 %. Výrazný pokles počtu, a to o polovinu, byl zaznamenán u přídavku na dítě (o 295,4 tisíc, tj. o 50,2 %), počet příspěvku na bydlení se snížil téměř o čtvrtinu (o 62,7 tisíc, tj. o 23,2 %). Zvýšil se ale počet rodičovských příspěvků, a to

o 19,3 tisíc (o 5,2 %). S poklesem počtu byl v porovnání roku 2019 s rokem 2014 spojen i pokles výdajů - u přídavku na dítě o 117,7 mil. Kč, tj. o 33,2 %, u příspěvku na bydlení o 169,4 mil. Kč, tj. o 18,0 %. S růstem počtu rodičovských příspěvků vzrostly výdaje v této oblasti o 228,9 mil. Kč, tj. o 8,8 %.

Graf 2.27 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péčovské péče v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

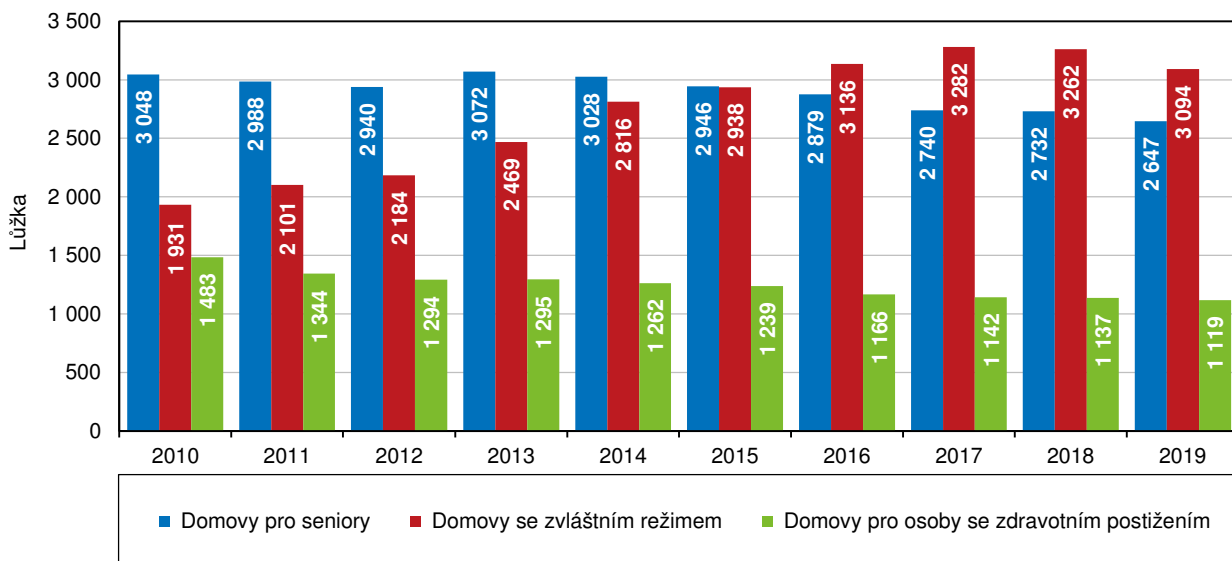
Zařízení sociálních služeb

K pobytovým zařízením sociálních služeb patří především domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 20 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením, azylové domy či chráněné bydlení. Domovy pro seniory jsou určeny zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Domovy se zvláštním režimem jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění - stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

Graf 2.28 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

V zařízeních poskytujících vybrané sociální služby bylo na konci roku 2019 k dispozici více než 8 tisíc míst.

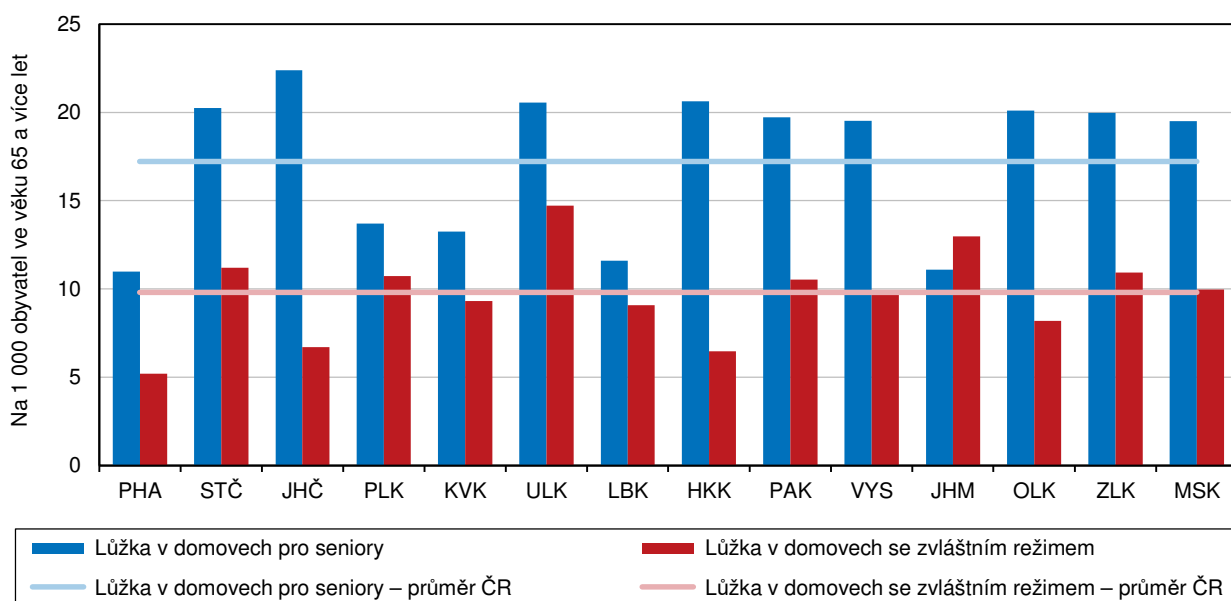
Nejčtenější pobytovou službou jsou domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Podle údajů MPSV bylo v zařízeních poskytujících vybrané sociální služby v roce 2019 v kraji k dispozici téměř 8 tisíc míst, z tohoto počtu bylo 2 647 míst v domovech pro seniory, 3 094 míst v domovech se zvláštním režimem a 1 119 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

V přepočtu kapacit na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let si kraj stojí velmi dobře u domovů se zvláštním režimem, opak ale platí pro přepočet v domovech pro seniory.

V přepočtených hodnotách připadalo v roce 2019 na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let 11,1 lůžek v domovech pro seniory, resp. 13,0 lůžek v domovech se zvláštním režimem. Zatímco přepočtený počet lůžek v domovech pro seniory byl mezi kraji 2. nejnižší (nižší byl pouze v Praze - 11,0 ‰, nejvyšší v Jihočeském kraji – 22,4 ‰), počet míst v domovech se zvláštním režimem byl 2. nejvyšší (po Ústeckém kraji s 14,7 ‰, nejnižší stav v Praze, a to 5,2 ‰). V rámci kraje (i když v porovnání hodnot roku 2018) byla nejpříznivější situace v okrese Vyškov – na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let připadlo 16,5 lůžek v domovech pro seniory, nejmenší hodnota byla zaznamenána v okrese Brno-venkov, a to 6,9 ‰.

Graf 2.29 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2019

Pramen: MPSV

Kapacity vybraných pobytových služeb se měnily oběma směry, v souhrnu se však počet míst mírně zvýšil.

Celková kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb uvedených v grafu 2.28. se od roku 2010 zvýšila o 398 míst. Nárůst byl zaznamenán u počtu míst v domovech se zvláštním režimem, počet míst byl v roce 2019 o 1 163 vyšší. Počet míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením se v průběhu 10 let snížil o 364 míst a v domovech pro seniory poklesl o 401 míst, ve změnách kapacit však není zohledněna možná změna určení poskytované sociální služby.

Stávající kapacity zařízení poskytujících pobytové sociální služby jsou ale nedostačující, svědčí o tom množství neuspokojených žádostí o umístění.

Očekávané navyšování počtu osob v seniorském věku v blízké budoucnosti bude klást zvýšené požadavky na sociální služby. Služby, které ale i v současnosti svými kapacitami nestačí pokrýt vznesené požadavky. Na konci roku 2018 bylo v kraji 5,1 tisíc neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory a 4,0 tisíc žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem. Mezikrajské srovnání v roce 2018 Jihomoravskému kraji přineslo nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 4. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.

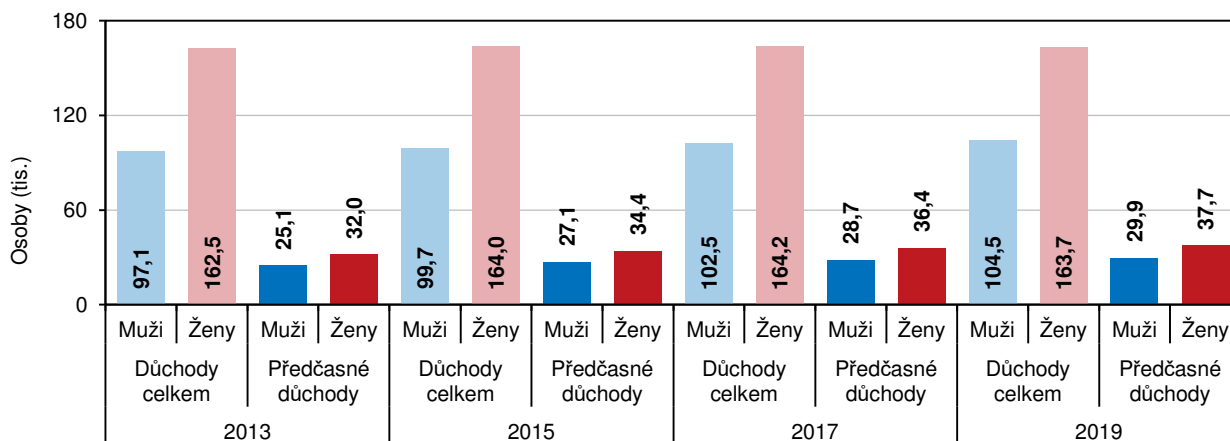
Důchodci, důchody

Starobní důchod v kraji na konci roku 2019 pobíralo 268 tisíc osob.

Starobní důchod včetně souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem (bez poměrného starobního důchodu) na konci roku 2019 v kraji pobíralo 268,1 tisíc osob (z toho 163,7 tisíc žen). Proti roku 2013 vzrostl počet příjemců starobního důchodu o 8,5 tisíc, tj. o 3,3 %. Výrazněji vzrostl počet mužů, a to o 7,4 tisíc (o 7,6 %), počet žen se mezi příjemci důchodu zvýšil o 1,2 tisíc, tj. o 0,7 %.

Graf 2.30 Příjemci starobních důchodů (bez poměrných) vč. souběhu podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

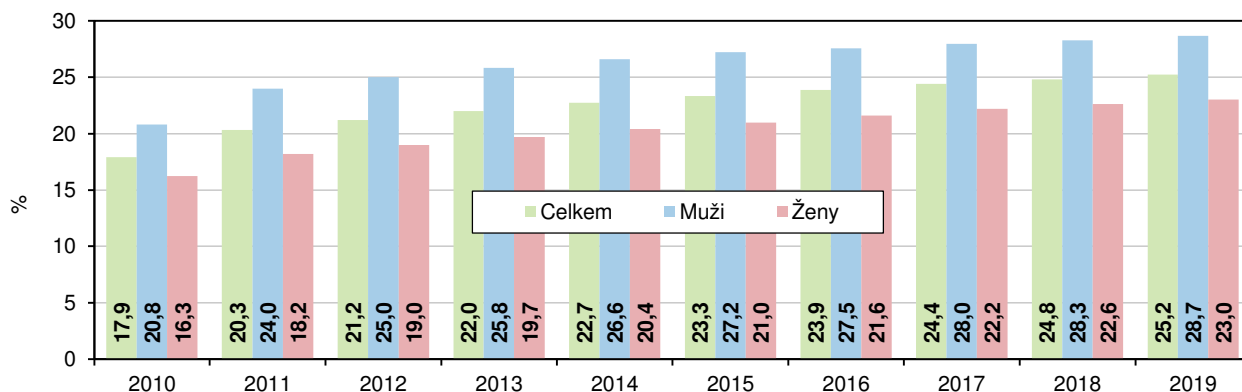

Bylo mezi nimi i téměř 68 tisíc příjemců předčasného důchodu. Vyšší podíl příjemců předčasného důchodu je mezi muži.

Mezi příjemci starobního důchodu (vč. souběhu) bylo v roce 2019 také 67,6 tisíc příjemců předčasného důchodu (29,9 tisíc mužů a 37,7 tisíc žen). Tento počet byl proti roku 2013 téměř o pětinu vyšší (o 10,5 tisíc, tj. o 18,4 %). Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na celku se postupně zvyšuje, v roce 2010 činil 17,9 %, v roce 2015 23,3 % a v roce 2019 již 25,2 %. U mužů v kraji byl na konci roku 2019 podíl předčasných důchodů výrazně vyšší (28,7 % proti 23,0 % u žen). I přes postupné zvyšování podílu předčasných důchodů byla krajská hodnota po Praze 2. nejnižší a pod průměrem ČR (26,7 %).

Graf 2.31 Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (vč. souběhu) v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

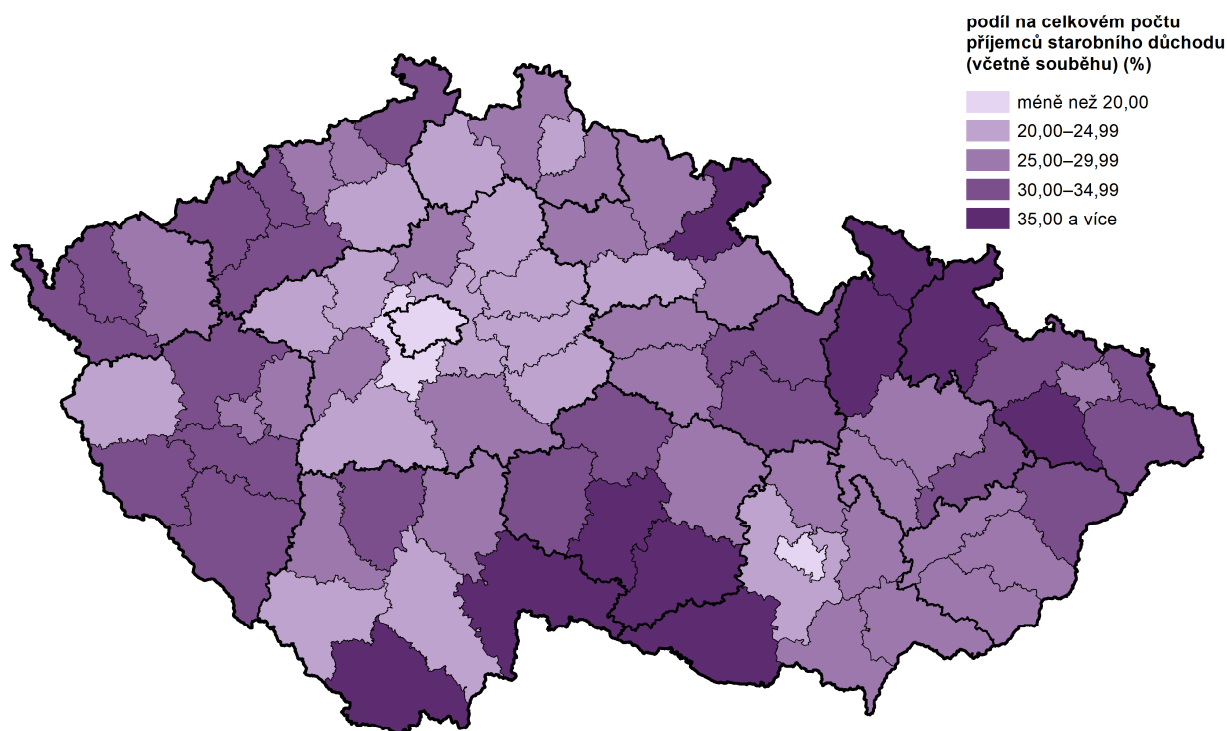

Samostatný starobní důchod pobíralo 201 tisíc osob, za rok se jejich počet zvýšil o 1 tisíc.

Z celkového počtu příjemců starobního důchodu bylo v roce 2019 v kraji 201,4 tisíc příjemců starobního důchodu sólo (bez souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu). Meziročně se jejich počet zvýšil o 990 osob. Mezi příjemci starobního důchodu převažují ženy, v roce 2019 jich v kraji bylo 106,8 tisíc (meziroční zvýšení pouze o 37 žen), mužů bylo 94,6 tisíc (meziroční nárůst o 953 mužů).

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2019

hranice okresu
 hranice kraje

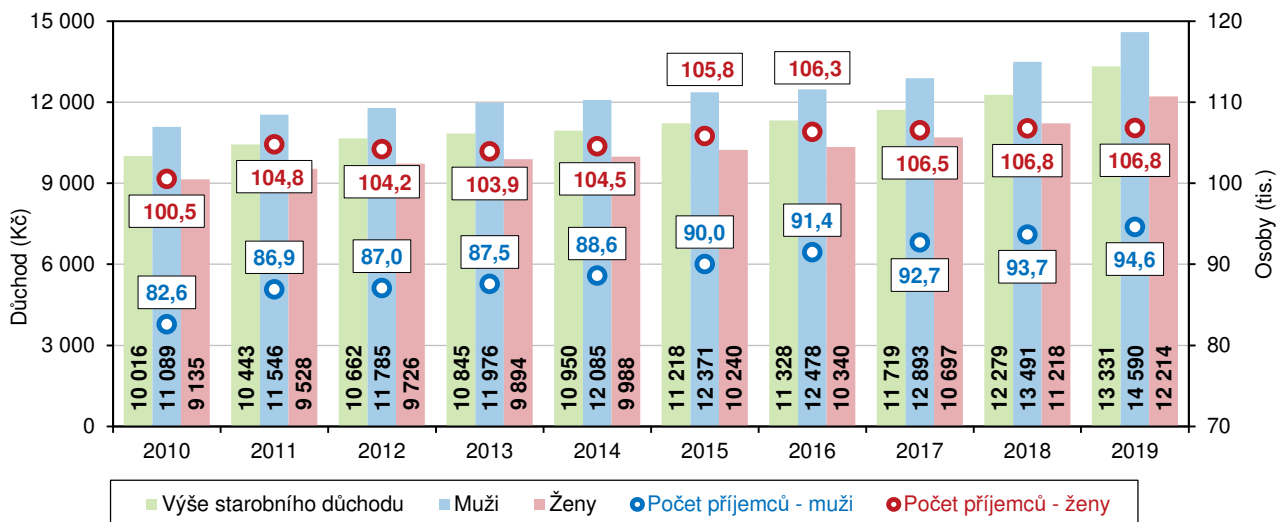
Pramen: ČSSZ, vlastní dopočet

Starobní důchod vyplácený v kraji je ve srovnání s ostatními kraji jen průměrný, resp. 8. nejvyšší.

Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu) v Jihomoravském kraji na konci roku 2019 činil 13 331 Kč, byl proti průměru ČR nižší o 156 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl 8. nejvyšší (resp. 7. nejnižší). Starobní „sólo“ důchod mužů v kraji dosáhl v prosinci 2019 částky 14 590 Kč a o 2 376 Kč převyšoval důchod žen (12 214 Kč). Rozdíl v důchodech mužů a žen se zvyšuje každoročně, ještě v roce 2010 rozdíl činil „jen“ 1 954 Kč.

Graf 2.32 Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

Dlouhodobě mají nejvyšší starobní důchody důchodci v Brně a nejnižší důchodci na Znojmsku.

V rámci kraje jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody vypláceny v Brně-městě (v roce 2019 v průměru 13 793 Kč). Nejnižší částky, a to také dlouhodobě, jsou vypláceny starobním důchodcům v okrese Znojmo (12 460 Kč). Tato skutečnost souvisí i s podílem příjemců předčasného starobního důchodu, neboť nejvyšší podíl příjemců předčasného důchodu v roce 2019 byl zjištěn právě v okrese Znojmo (40,2 %) a nejnižší v Brně-městě (18,0 %).

Výše průměrného důchodu se vzdaluje od mediánu mezd.

Výši průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu průměrné mzdy v kraji. V letech 2012 a 2013 průměrný důchod tvořil 49,7 % mediánu průměrného výdělku, v roce 2017 44,1 % a v roce 2019 již jen 43,1 %.

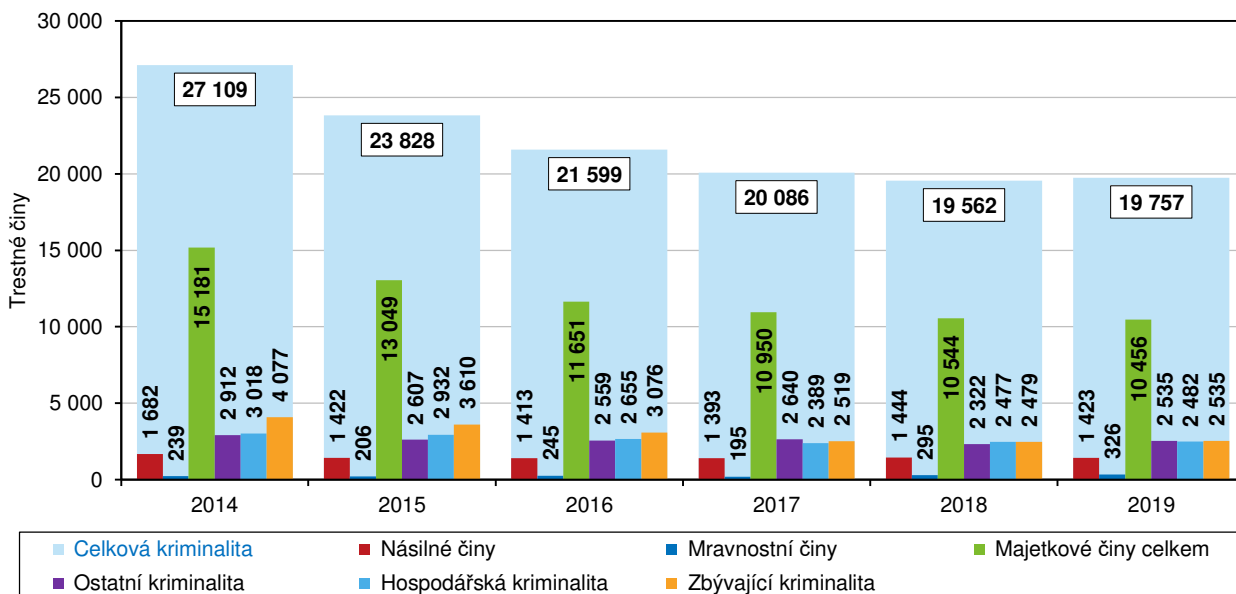
Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Po předchozím několikaletém poklesu se počet trestných činů mírně zvýšil.

Do celkového počtu registrovaných trestných činů jsou zahrnuty i trestné činy spáchané na železnici a trestné činy zjištěné na letištích. Počet trestných činů v Jihomoravském kraji se až do roku 2018 každoročně snižoval. V roce 2019 bylo registrováno 19 757 trestných činů, meziročně jejich počet vzrostl o 195, tj. o 1,0 %.

Graf 2.33 Registrované trestní činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Absolutní počet registrovaných trestných činů byl mezi kraji 4. nejvyšší, přepočtený počet trestných činů na tisíc obyvatel byl ale až 7. nejvyšší.

Počet registrovaných trestných činů v Jihomoravském kraji v roce 2019 byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší a tvořil 9,9 % z celkového počtu trestných činů v ČR. Nejvyšší počet registrovaných trestných činů byl evidován v hl. m. Praze (49 863), nejméně v Kraji Vysočina (5 538). V relativním vyjádření byla nejvyšší kriminalita také v Praze (37,9 trestných činů na 1 tisíc obyvatel), přepočtený v Jihomoravském kraji ve výši 16,6 % byl mezi kraji 7. nejvyšší, nejnižší kriminalita v této formě vyjádření byla ve Zlínském kraji (10,6 ‰). Meziroční pokles počtu registrovaných trestných činů byl ale zaznamenán pouze v Libereckém a Zlínském kraji.

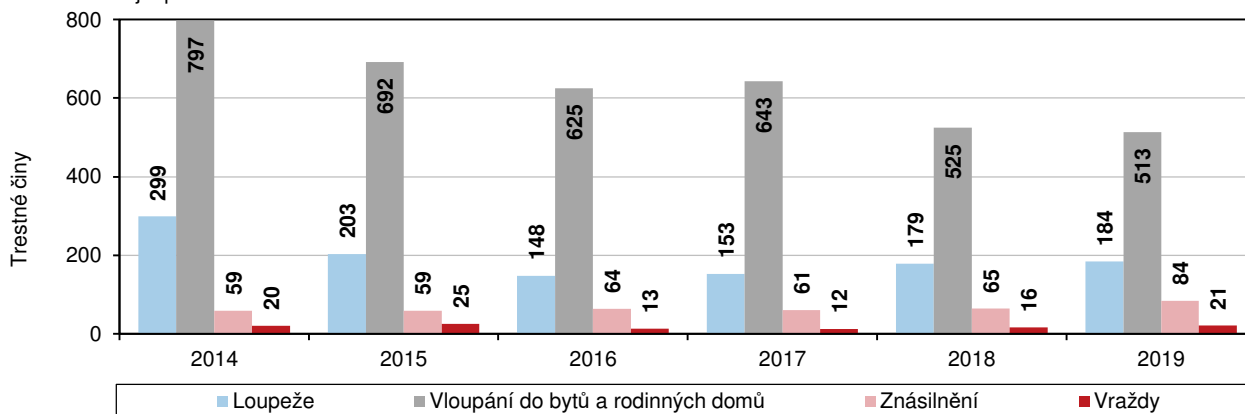
Převažovaly násilné, mravnostní a majetkové trestné činy.

Z hlediska klasifikace trestných činů patřila většina trestných činů mezi obecné trestné činy (násilné, mravnostní, majetkové trestné činy a ostatní kriminalita) – v roce 2019 tvořily 74,7 % z celkového počtu registrovaných trestných činů. Hospodářské činy tvořily 12,7 % z celku a na tzv. „zbývající“ kriminalitu připadlo 12,7 % z celkového počtu trestných činů.

Graf 2.34 Vybrané trestné činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Trestné činy páchají i mladiství a nezletilí. Téměř polovinu objasněných trestných činů mají na svědomí recidivisté.

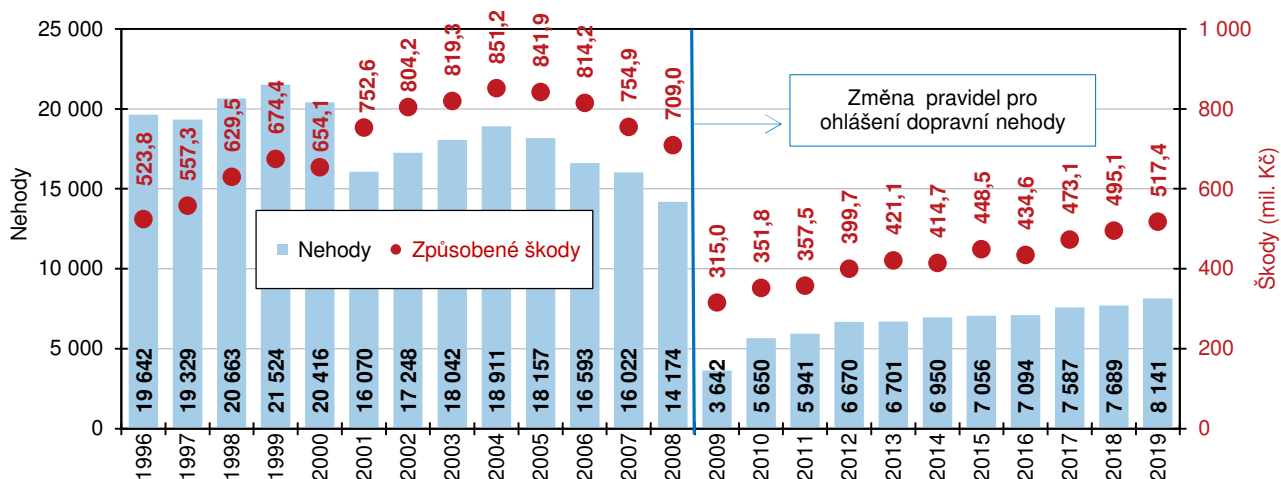
Z celkového počtu registrovaných trestných činů v roce 2019 bylo 8 400 objasněno, dodatečně bylo objasněno 1 449 trestných činů (dodatečně objasněné skutky jsou ty, u nichž bylo trestní stíhání zahájeno již v předešlém roce či předešlých letech). Z úhrnu objasněných trestných činů v kraji (9 849 činů) bylo 145 činů spácháno nezletilými (osoby ve věku do 14 let) a 362 trestných činů spáchali mladiství (osoby ve věku 15 až 17 let). Téměř polovinu objasněných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby (4 789 činů, tj. 48,6 % z krajského úhrnu). Celkem 1 191 činů bylo spácháno pod vlivem návykových látek, z toho 916 trestných činů pod vlivem alkoholu.

Nejvyšší kriminalita byla v Brně, nejnižší na Blanensku.

Z okresů Jihomoravského kraje bylo nejvíce trestných činů v roce 2019 zjištěno v Brně-městě (10 987) a nejméně v okrese Vyškov (809). Podle přepočtu registrovaných trestných činů na 1 000 obyvatel byla nejvyšší úroveň kriminality také v Brně (28,9 trestných činů na 1 000 obyvatel), ale nejnižší v okrese Blansko (8,5 trestných činů na 1 000 obyvatel). Je třeba uvést, že meziroční pokles počtu registrovaných trestných činů byl zaznamenán pouze v okresech Blansko, Brno-venkov a Břeclav.

Graf 2.35 Dopravní nehody a způsobená škoda při nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod se každoročně zvyšuje a v roce 2019 překročil hranici 8 tisíc.

Silniční síť v Jihomoravském kraji tvoří 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic. S provozem dopravních prostředků je ale spojena i negativní stránka, a tou je nehodovost. Na silnicích v kraji došlo v roce 2019 k 8 141 dopravním nehodám. O život při nich přišlo 63 osob, 226 osob bylo těžce a 2 772 osob lehce zraněno. V roce 2009, kdy došlo ke změně pravidel pro ohlášení dopravní nehody, bylo nahlášeno 3 642 dopravních nehod. Již v roce následujícím se ale jejich počet zvýšil o polovinu. V dalších letech

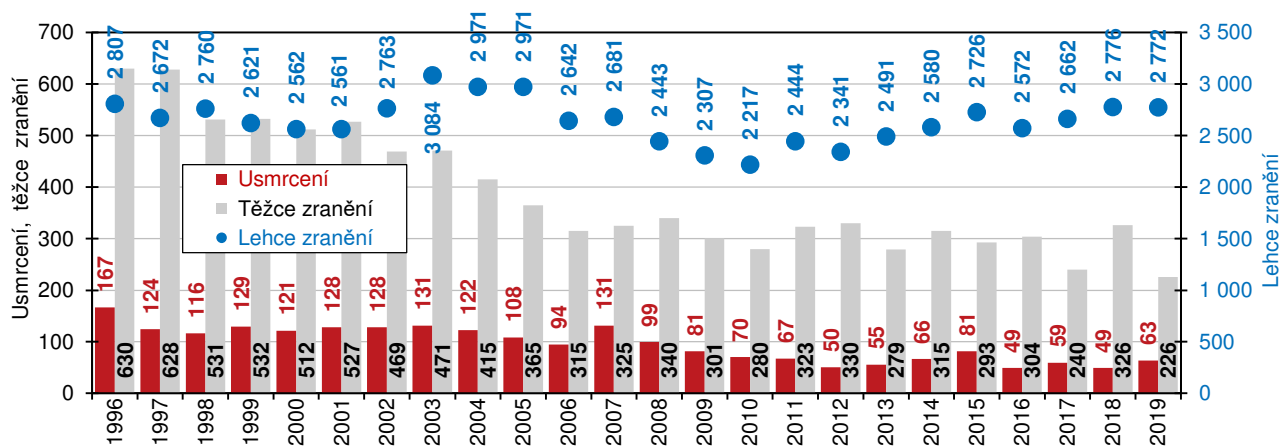
přes každoroční zvýšení počtu nehod již nebyly změny tak výrazné. Počet 8 141 dopravních nehod v kraji v roce 2019 byl meziročně o 452 nehod vyšší (o 5,9 %). Způsobené škody činily 517,4 mil. Kč a proti roku 2018 vzrostly o 22,3 mil. Kč (o 4,5 %).

Způsobená škoda při dopravní nehodě činila v průměru téměř 64 tisíc Kč.

Rozdílný způsob povinnosti ohlašování dopravních nehod se projevil i v průměrné hodnotě škody způsobené dopravní nehodou. Do roku 2008 se průměr škod způsobených dopravní nehodou pohyboval v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč. V roce 2009 průměrná způsobená škoda jedné dopravní nehody výrazně vzrostla, a to až na částku přesahující 86 tisíc Kč. V letech 2010 až 2019 se pohybovala v rozmezí 59,7 tis. Kč (rok 2014) až 64,4 tis. Kč (rok 2018). V roce 2019 průměrná způsobená škoda jedné nehody meziročně poklesla o 1,3 % na 63,6 tis. Kč.

Graf 2.36 Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Při dopravních nehodách v kraji v roce 2019 zemřelo 63 osob, 226 osob utrpělo těžká zranění.

Neměnným ukazatelem nehodovosti zůstávají škody způsobené na zdraví. Pokud by měřítkem byl pouze počet usmrcených (osoby, které zemřely bezprostředně nebo na následky dopravní nehody do 30 dnů), pak nejpříznivějším roky v novodobé historii Jihomoravského kraje byly rok 2016 a rok 2018 – 49 usmrcených v uvedených letech je počet o 118 nižší oproti roku 1996. V tomto roce bylo zaznamenáno maximum zemřelých při nehodách v Jihomoravském kraji a rok 1996 je zároveň počátečním rokem, od něhož jsou k dispozici časové řady s ukazateli nehodovosti za Jihomoravský kraj v současném správním uspořádání. V roce 2019 při nehodách v kraji zemřelo 63 osob, tedy o 14 více než v roce předchozím. Počet 226 těžce zraněných se naproti tomu o 100 případů snížil a počet 2 772 lehce zraněných zůstal na úrovni minulého roku (resp. pokles o 4 případy).

Počet usmrcených byl po Středočeském kraji 2. nejvyšší.

Počet dopravních nehod v Jihomoravském kraji byl v roce 2019 ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší, počet zemřelých byl 2. nejvyšší. Nejvíce nehod bylo v Praze, nejméně v Karlovarském kraji, nejnižší počet usmrcených byl v Libereckém kraji, naopak nejvyšší počet usmrcených byl ve Středočeském kraji. Přepočteme-li počet usmrcených na 1 tisíc hlášených nehod, pak nehody s nejtragičtějšími následky byly v roce 2019 v Jihočeském kraji – na 1 tisíc hlášených nehod připadlo 12,9 usmrcených. Naproti tomu v Praze připadlo na 1 tisíc nehod „pouze“ 0,9 usmrcených, v Jihomoravském kraji připadlo 7,7 usmrcených na 1 tisíc nehod, což byla mezi kraji 4. nejvyšší hodnota.

Celkem 485 nehod způsobili řidiči pod vlivem alkoholu.

Mezi nejčastější viníky dopravních nehod obecně patří řidiči motorového vozidla, v roce 2019 v kraji zavinili tři čtvrtiny dopravních nehod (6 157 nehod, tj. 75,6 % celku). Bylo zde však i 1 412 nehod (17,3 % z celkového počtu) jako následek střetu s lesním či

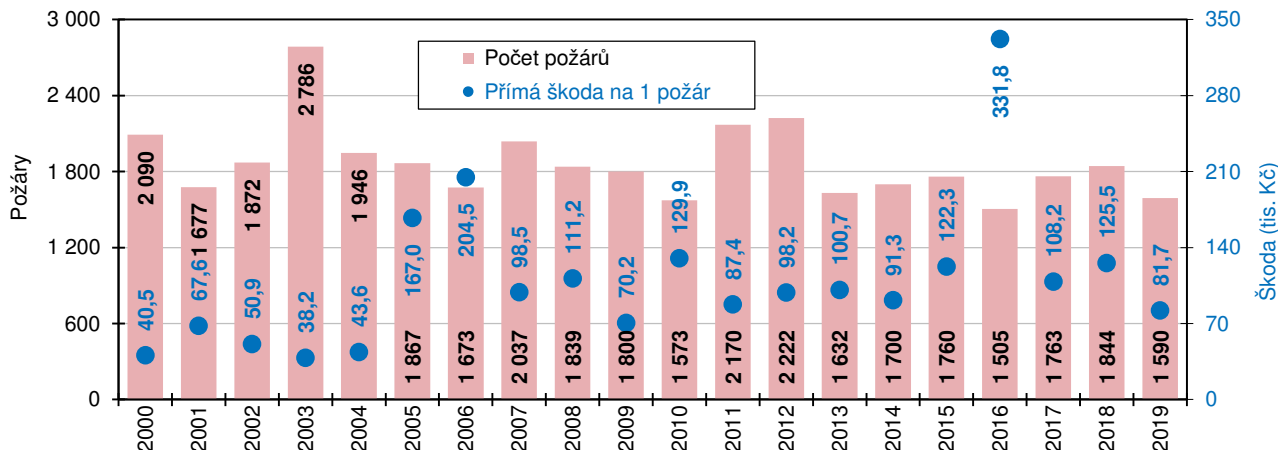
domácím zvířetem. Řidiči pod vlivem alkoholu byli v kraji viníky 485 dopravních nehod (6,0 % z celku), proti roku 2018 byl tento počet „jen“ o 12 případů vyšší.

Každý 14. řidič v kraji se již dopustil přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidičů.

Obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP) v Jihomoravském kraji bylo k 31. 12. 2019 v registru řidičů evidováno 53 142 řidičů, kteří se dopustili přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Počet „bodovaných“ řidičů tvoří 7,1 % všech registrovaných řidičů (cca každý 14. řidič). Situace se však proti minulosti zlepšila, neboť např. v roce 2012 bylo evidováno 66 052 řidičů s „trestnými“ body, tvořili 9,2 % z celku, což byl přibližně každý 11. řidič.

Graf 2.37 Počet požárů a přímá škoda připadající na 1 požár v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

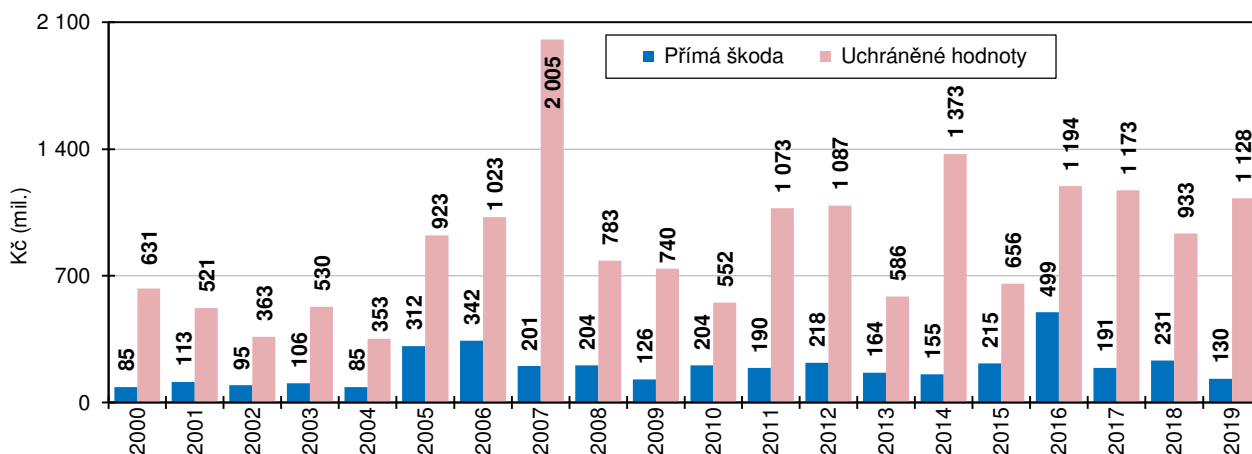

Hasiči v kraji v roce 2019 likvidovali téměř 1 600 požárů.

V roce 2019 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 590 požárů, což bylo o 254 případů méně než v roce 2018. Současně byl tento počet o 277 případů nižší, než je 20letý průměr počtu požárů (1 867) a byl i 3. nejnižším počtem za uplynulých 20 let (po letech 2016 a 2010). K nejvyššímu počtu požárů v kraji v uplynulých 20 letech došlo v roce 2003 (2 786 požárů).

Graf 2.38 Přímé škody a uchráněné hodnoty při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Při požárech byla způsobena škoda ve výši 130 mil. Kč.

S počtem požárů poklesla i přímá škoda způsobená požáry. Škoda ve výši 129,8 mil. Kč se proti předešlému roku snížila téměř o polovinu (pokles o 101,6 mil. Kč, tj. o 43,9 %). Jedním požárem byla v roce 2019 v průměru způsobena škoda ve výši 81,7 tisíc Kč. K nejničivějším požárům v kraji v roce 2019 patřil požár kombajnu a strniště v Ostrovánkách na Hodonínsku se škodou 9,0 mil. Kč, požár průmyslové haly

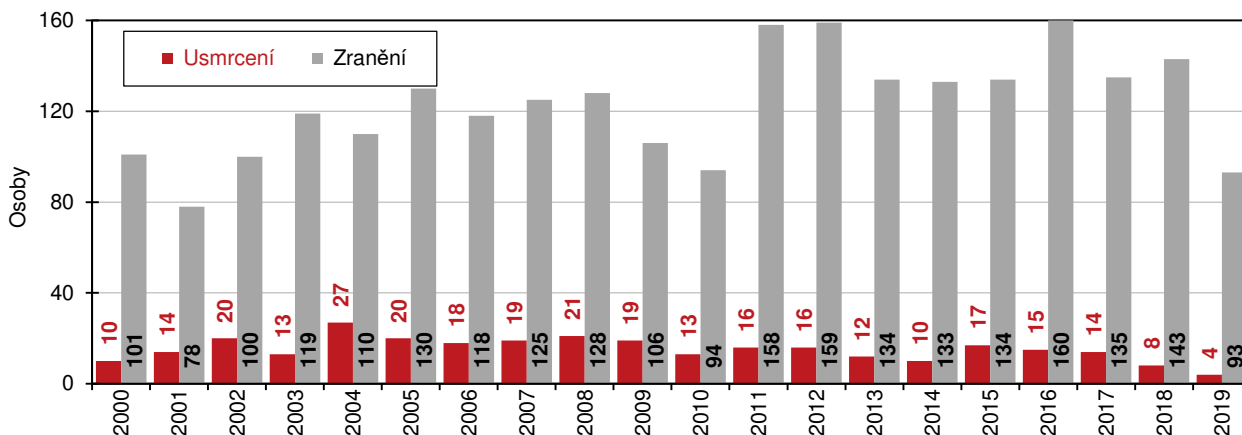
v Ivančicích v okrese Brno-venkov a požár sauny a wellness baru v Brně (oba se škodou ve výši 6,0 mil. Kč). Nejvyšší přímá škoda způsobená požáry byla v kraji zaznamenána v roce 2016, a to 499,3 mil. Kč.

Uchráněn byl majetek, jehož hodnota přesahovala 1,1 mld. Kč.

Hodnota majetku uchráněného před požáry v kraji v roce 2019 dosáhla částky 1,13 mld. Kč a představovala více než osminásobek hodnoty přímých škod. Z tohoto pohledu nejúspěšnějším rokem byl rok 2007, kdy sice byla způsobena přímá škoda ve výši přesahující 200 mil. Kč, uchráněné hodnoty však dosahovaly desetinásobku.

Graf 2.39 Škody na zdraví při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Při požárech v kraji v roce 2019 zemřely 4 osoby a dalších 93 osob bylo zraněno.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale i škody na zdraví. V roce 2019 při požárech v kraji zemřely 4 osoby a dalších 93 osob bylo zraněno. Počet zemřelých byl v přehledu následků požárů v posledních 20 letech v kraji nejnižší a počet zraněných 2. nejnižší (po roce 2001, kdy bylo zraněno 78 osob). Za 20 let při požárech v Jihomoravském kraji zahynulo celkem 306 osob a zraněno bylo v součtu 2 458 osob. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2004, kdy při požárech zemřelo 27 osob, z pohledu počtu zraněných rok 2016 se 160 zraněnými.

Počet požárů, přepočtený na 10 tisíc obyvatel, byl v mezikrajském srovnání 5. nejvyšší.

Počet požárů v Jihomoravském kraji v roce 2019 byl ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší. Nejvíce požárů bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji (2 871), nejméně v Karlovarském kraji (703 požárů). V přepočtu v Jihomoravském kraji připadlo na 10 000 obyvatel 13,4 požárů, což byla mezi kraji 2. nejnižší hodnota po Zlínském kraji s 12,1 požáry na 10 000 obyvatel. Nelichotivé prvenství v tomto způsobu vyjádření patřilo Ústeckému kraji (25,9 požárů na 10 000 obyvatel). Je ale nutno uvést, že počet požárů v roce 2019 ve srovnání s předchozím rokem poklesl ve všech krajích s výjimkou Jihočeského kraje a Kraje Vysočina.

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2019 budou až na počátku roku 2021.

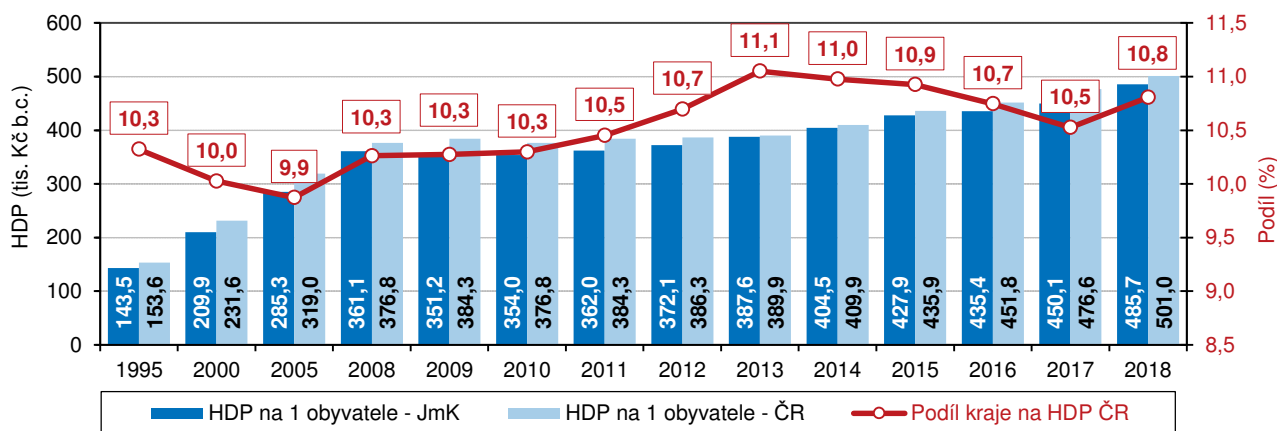
V oblasti regionální makroekonomické statistiky je hodnocen vývoj do roku 2018, přitom za rok 2018 jsou zatím k dispozici předběžné výsledky. Definitivní údaje za rok 2018 a předběžné výsledky roku 2019 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2021.

Přelomové roky 2008 až 2011.

Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji přelomové roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Regionální HDP v kraji v roce 2018 dosáhl objemu 575 mld. Kč, což v přepočtu bylo 486 tisíc Kč na jednoho obyvatele.

Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2018 hodnoty 575,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 485,7 tisíc Kč na jednoho obyvatele. Meziročně hodnota regionálního HDP v běžných cenách v kraji vzrostla o 44,0 mld. Kč. Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (361,1 tisíc Kč na obyvatele). Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2011 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech a rok 2018 představuje dosavadní maximum.

Kraj se na republikovém HDP podílel 10,8 %.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR. V roce 2005 činila dokonce jen 89,4 % průměru ČR, k hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (99,4 %). Právě v těchto letech se Jihomoravský kraj podílel nejnižším (9,9 %), resp. nejvyšším (11,1 %) dílem na republikové hodnotě HDP. Od roku 2013 ale podíl kraje na republikovém HDP meziročně klesal až na 10,5 % v roce 2017, v roce 2018 vzrostl o 0,3 procentního bodu na 10,8 % a mezi kraji byl 3. nejvyšší

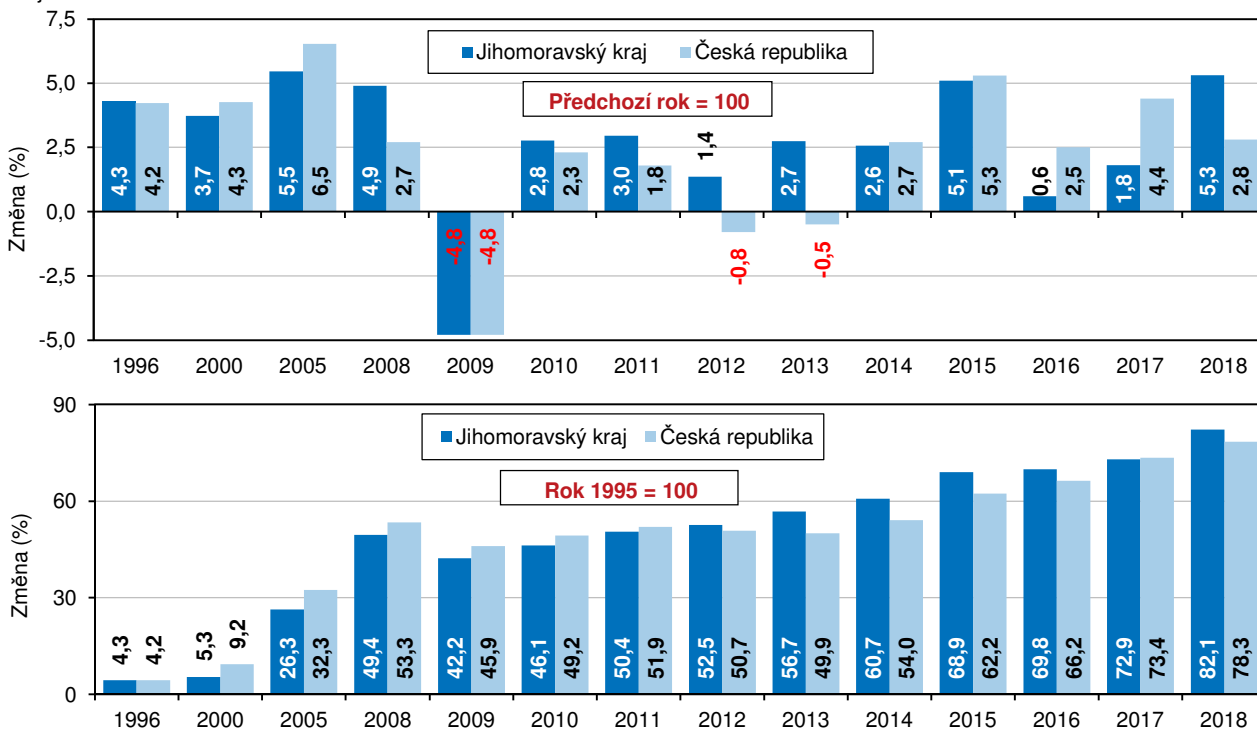
Krajská hodnota HDP na obyvatele je dlouhodobě pod republikovým průměrem, mezi kraji je ale po Praze 2. nejvyšší.

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou úroveň hl. m. Praha (v roce 2018 více než 1 mil. Kč HDP na obyvatele), a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se ale řadí na 2. místo v pořadí krajů, nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji

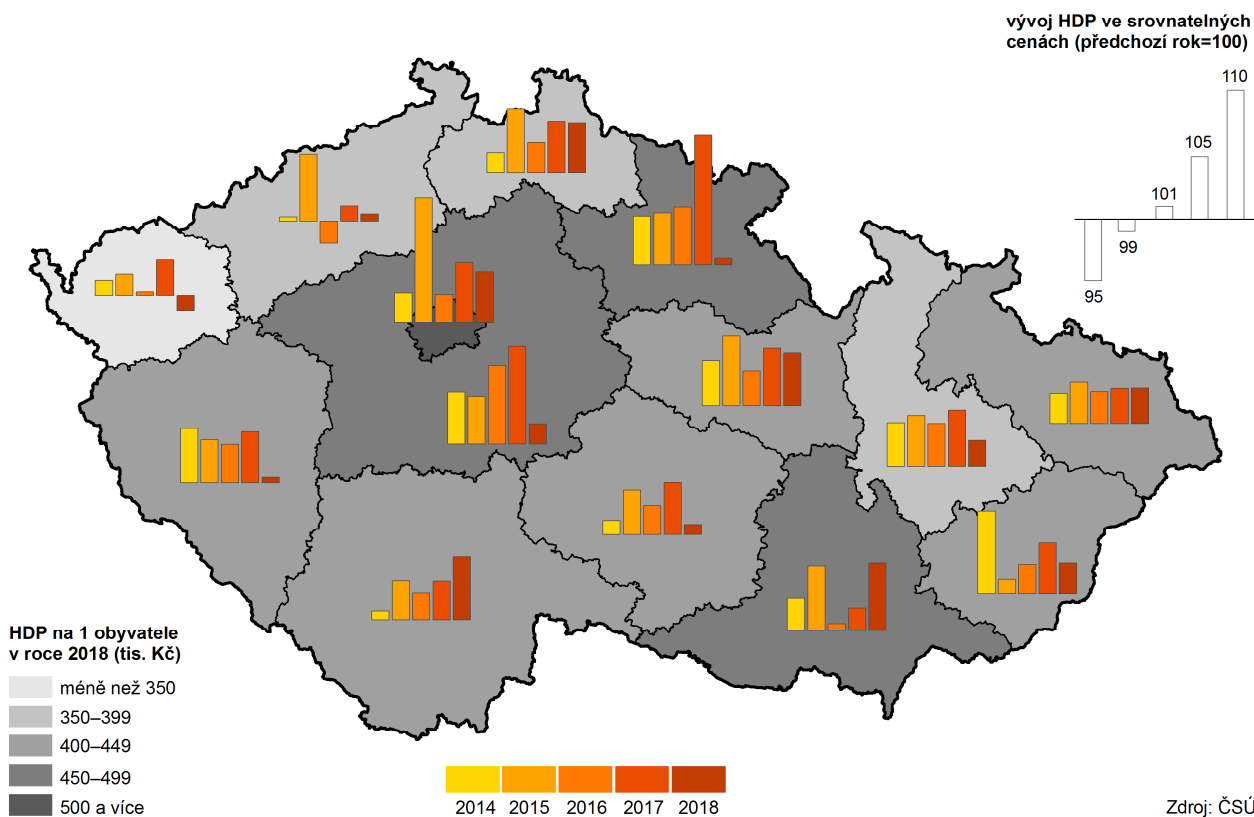
- 323,7 tisíc Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,8 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí čtvrtinou.

Graf 3.2 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách

Zdroj: ČSÚ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2014 až 2018

Zdroj: ČSÚ

Meziroční reálný růst regionálního HDP v roce 2018 v kraji činil 5,3 % a mezi kraji byl nejvyšší.

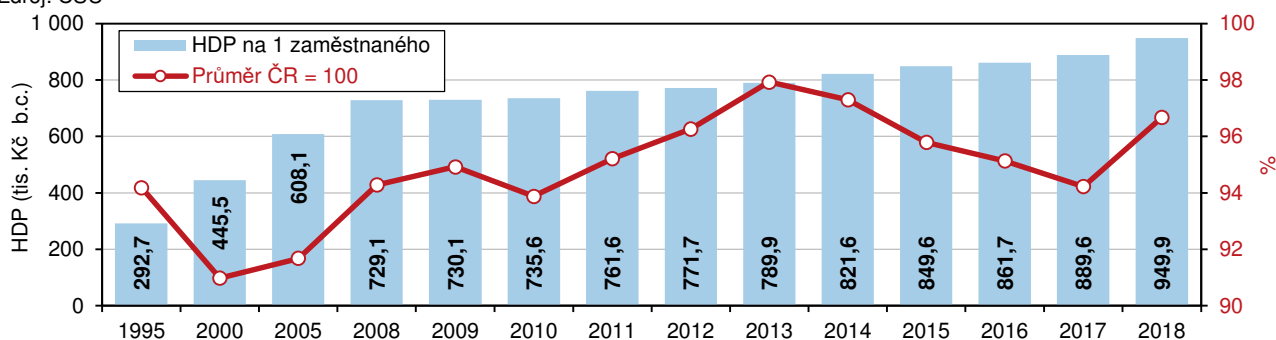
Meziroční reálný růst regionálního HDP (vývoj HDP ve stálých cenách) v roce 2018 v kraji činil 5,3 %, byl o 2,5 procentních bodů vyšší než průměrný růst HDP v ČR a mezi kraji byl nejvyšší. Pokles byl zaznamenán pouze v Karlovarském kraji, a to o 1,2 %. V roce 2009 byl meziroční reálný pokles HDP zaznamenán ve všech krajích ČR. Pouze v Jihomoravském kraji byl v následujících 9 letech vždy zaznamenán meziroční reálný nárůst regionálního HDP.

V roce 2011 růst regionálního HDP překročil předkrizovou hodnotu.

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 udává, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 49,4 % vyšší. Až rok 2011 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 50,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 53,3 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji do roku 2011 ve srovnání s vývojem v ČR vždy nižší, v letech 2012 až 2018 (s výjimkou roku 2017) byl republikový průměr převyš.

Graf 3.3 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

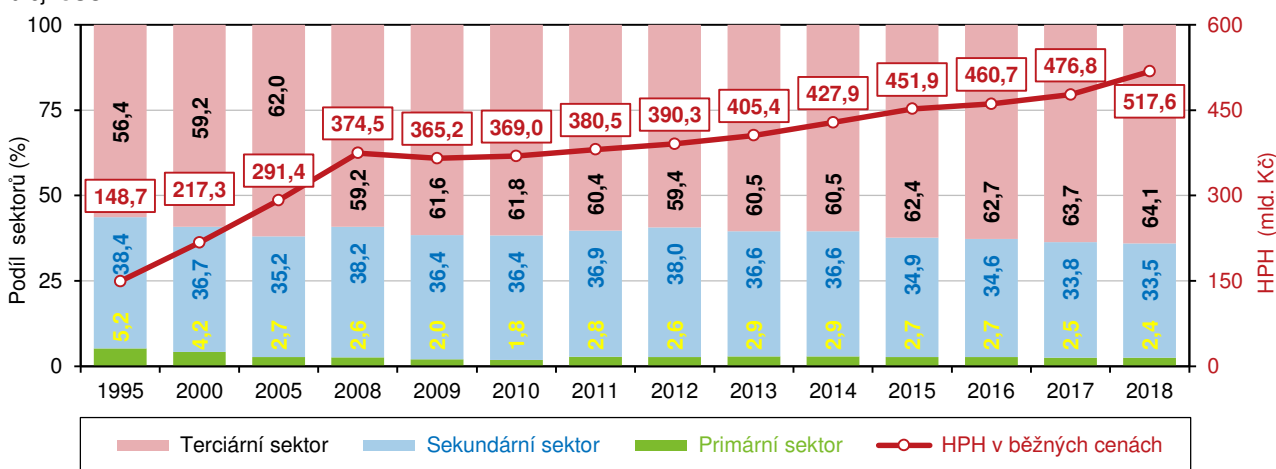

Produktivita práce, vyjádřená jako přepočet regionálního HDP na zaměstnaného, se zvyšovala každoročně.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2018 tento ukazatel dosáhl v kraji hodnoty 949,9 tisíc Kč běžných cen, což bylo o 60,3 tisíc Kč (o 6,8 %) více než v roce 2017. Hodnota HDP na zaměstnaného se zvyšovala každoročně (oproti roku 2008 o 220,8 tisíc Kč), ale její vztah k průměru ČR spíše kolísal. V roce 2013 se k průměru ČR kraj přiblížil nejvíce (97,9 %), v následujících letech postupně klesal až na 94,2 % v roce 2017. Hodnota 96,7 % v roce 2018 však byla z uplynulých let 3. nejvyšší. V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Prahou a Středočeským krajem).

Graf 3.4 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Objem regionální hrubé přidané hodnoty se zvyšoval každoročně s výjimkou globální recesí poznamenaného roku 2009.

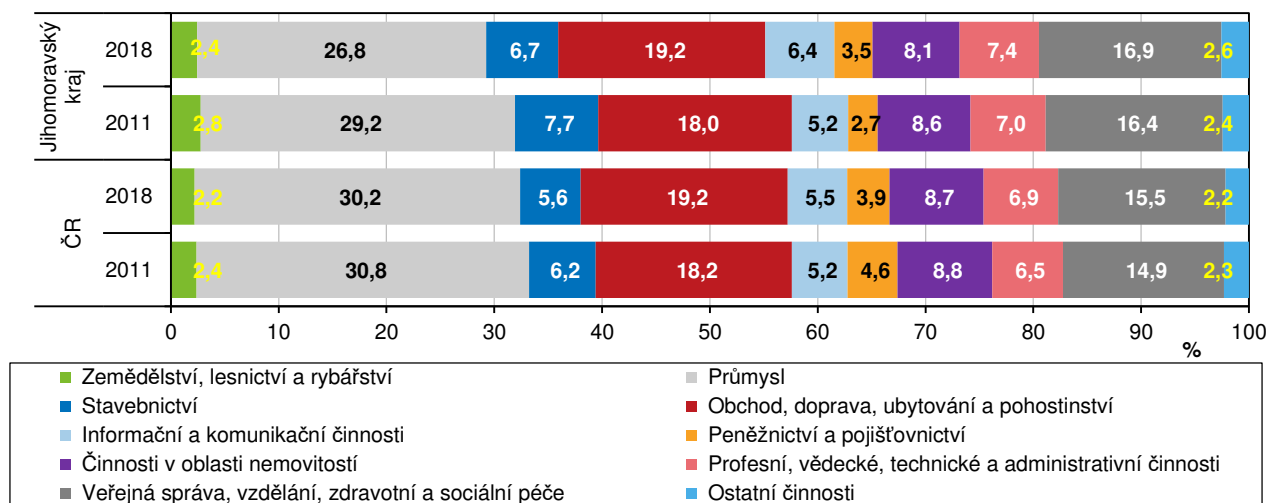
Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Jelikož se vyjadřuje v běžných cenách, je její vývoj ovlivněn i cenovými vlivy. Objem regionální HPH se každoročně zvyšoval, nárůst se vlivem globální recese přerušil v kraji pouze v roce 2009. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2018 objemu 517,6 mld. Kč běžných cen.

Terciární sektor se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílel v roce 2018 dosud největší částí.

Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor má nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,2 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v dalším roce ale již činil 2,8 %, v roce 2018 podíl zemědělských odvětví na HPH dosáhl 2,4 %. Podíl sekundárního sektoru (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) v roce 2018 činil 33,5 % a proti roku 2011 poklesl o 3,4 bodu. Terciární sektor tvoří oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava, podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd. Na HPH v roce 2018 se tento sektor podílel hodnotou 64,1 %, což bylo proti roku 2011 o 3,7 bodu více a v novodobé historii dosud nejvyšší podíl.

Graf 3.5 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Změny v krajské odvětvové struktuře HPH jsou podobné republikovým změnám.

Z grafu 3.5 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2018 proti roku 2011 byl s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví (zvýšení podílu obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství, podílu oboru informační a komunikační činnosti, podílu profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i podílu veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče; pokles podílu zemědělství, průmyslu, stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí). Nejvýraznějším rozdílem byla změna role peněžnictví a pojišťovnictví – v kraji v mezidobí podíl na HPH vzrostl o 0,8 bodu, v ČR naopak poklesl o 0,7 bodu.

Podíl terciárního sektoru na objemu HPH byl mezi ostatními kraji 2. nejvyšší.

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2018 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Podíl terciárního sektoru byl mezi ostatními kraji druhý nejvyšší a o 2,1 procentního bodu převyšoval průměr ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn Hl. m. Prahou, kde podíl činil 84,3 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru byl vykázan ve Zlínském kraji (46,9 %), v tomto kraji je naopak nejvýrazněji zastoupen sekundární sektor (50,5 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (5,7 %) a v Jihočeském kraji (4,7 %).

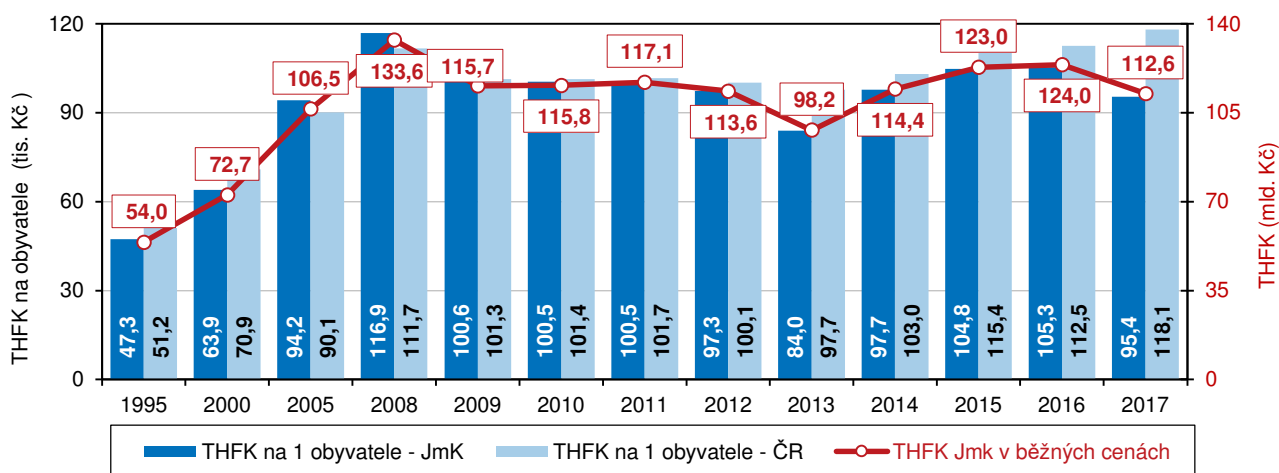

Po tříletém navyšování objemu tvorby hrubého fixního kapitálu byl zaznamenán jeho opětovný pokles.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoobnovení ekonomického růstu po roce 2009 v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,5 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 15,4 mld. Kč). Po tříletém navyšování objemu THFK až na 124,0 mld. Kč v roce 2016 byl zaznamenán opětovný pokles, a to na 112,6 mld. Kč v roce 2017 (běžné ceny). Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2005 až 2008 převyšoval republikový průměr a v letech 2009 až 2012 byl jen nepatrně nižší. Ovšem v roce 2013 činil objem THFK na jednoho obyvatele v kraji jen 86,0 % republikového průměru (rozdíl 13,7 tis. Kč na obyvatele). V roce 2017 krajská hodnota ve výši 95,4 tis. Kč THFK na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 22,7 tis. Kč, činila pouze 80,8 % průměru ČR, což byl dosud nejvyšší zaznamenaný odstup od republikové úrovně.

Graf 3.6 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

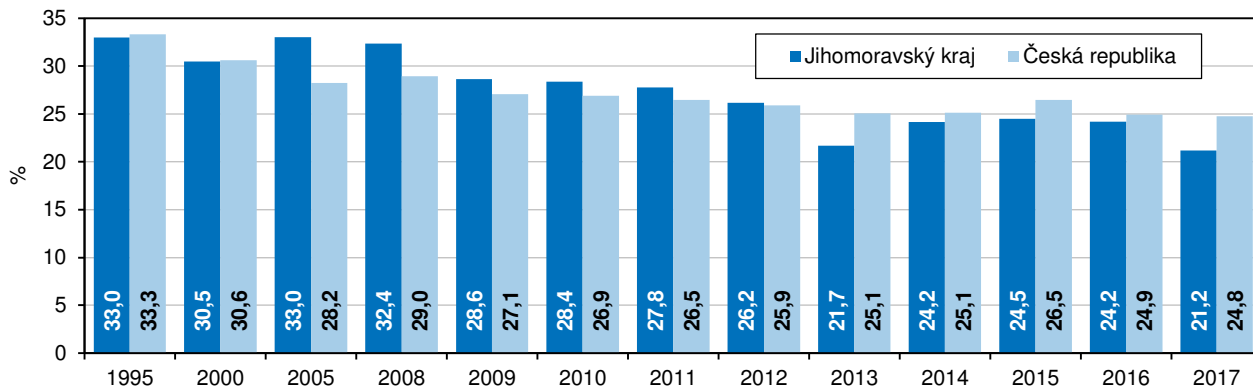

Srovnání míry investic s republikovým průměrem bylo pro kraj příznivé jen do roku 2012.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Maxima v kraji dosáhla v roce 2007 (33,6 %), od roku 2008 se, stejně jako republiková míra investic, postupně snižovala až do roku 2013. V roce 2013 míra investic v kraji činila pouze 21,7 %, meziročně poklesla o 4,5 bodu a proti republikovému průměru byla nižší o 3,4 bodu.

Graf 3.7 Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

THFK na obyvatele byla mezi kraji 3. nejvyšší, ovšem výše míry investic byla 4. nejvyšší.

V letech 2014 až 2016 v kraji míra investic překročila hranici 24 %. Objem investic v roce 2017 v kraji tvořil 21,2 % objemu regionálního HDP. Míra investic zaostávala za úrovní míry investic ČR o 3,6 procentního bodu a patřila k nejnižším hodnotám vykázaných v posledních letech. Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2017 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji i přes uvedený pokles mezi kraji 3. nejvyšší za Prahou a Středočeským krajem. Pouze tyto dva kraje předčily republikový průměr. Výše míry investic ovšem byla mezi kraji 4. nejvyšší.

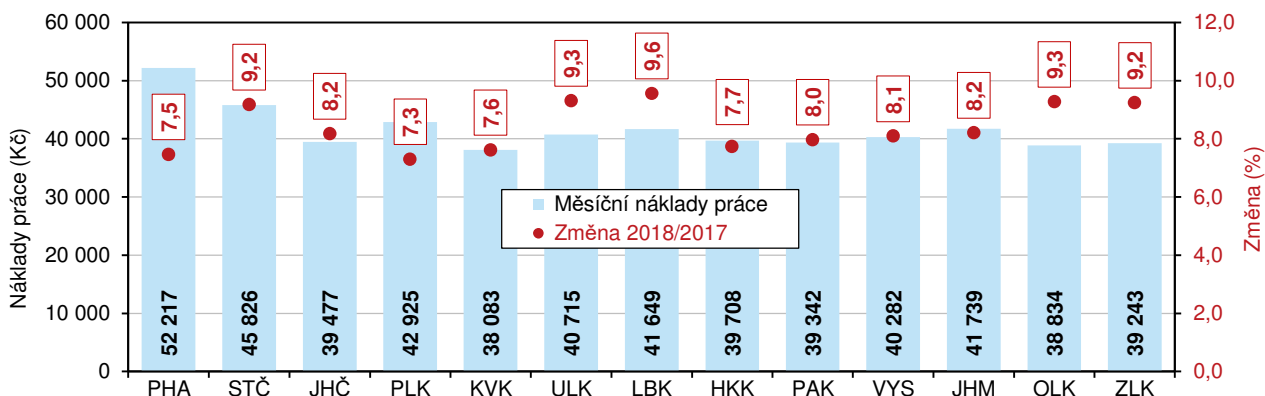
Úplné náklady práce

Roční náklady na zaměstnance v roce 2018 v kraji přesáhly částku 500 tisíc Kč, mezi kraji byly 4. nejvyšší.

Úplné náklady práce (ÚNP) zahrnují mzdy a platy, náhrady mzdy, sociální požitky, sociální náklady a výdaje, personální náklady, daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. V roce 2018 náklady na 1 zaměstnance v Jihomoravském kraji dosáhly částky 500 863 Kč, měsíčně 41 739 Kč a hodinové náklady činily 292 Kč. Údaje za Českou republiku byly podstatně vyšší - roční náklady práce dosáhly výše 533 241 Kč, měsíční 44 437 Kč a hodinové pak 312 Kč. V mezikrajském srovnání byly měsíční náklady nejvyšší v Praze (o 10 478 Kč více než v Jihomoravském kraji) a nejnižší v Karlovarském kraji, přičemž Jihomoravský kraj byl v žebříčku 4. v pořadí.

Graf 3.8 Měsíční náklady práce a jejich meziroční změna podle kraje

Zdroj: ČSÚ

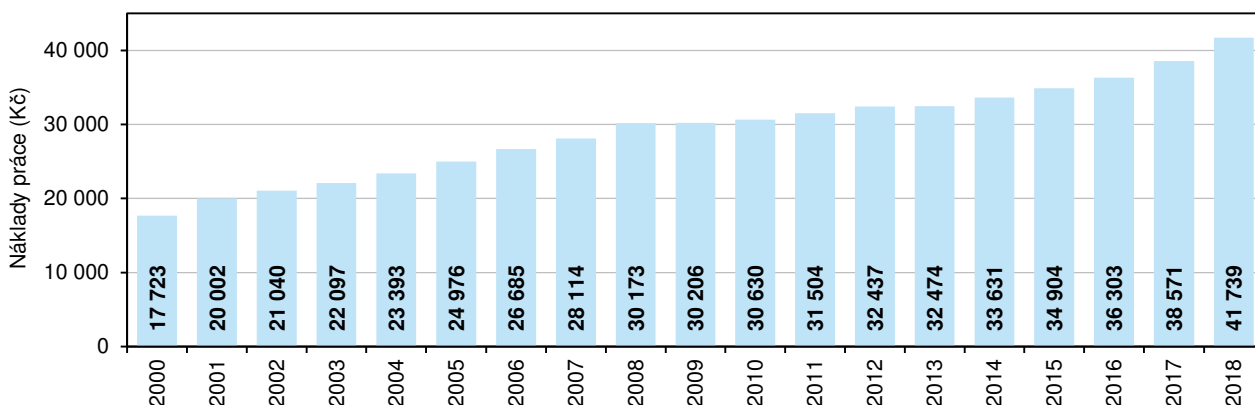

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji jsou dány rozdíly v odvětvové struktuře hospodářství.

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji v ČR jsou dány zejména rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí republiky. V Praze, ale i ve Středočeském kraji, sídlí podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finančního zprostředkování, veřejné správy a obrany. Často je zde sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen vyšší mzdy, ale poskytují zaměstnancům i různé nadstandardní programy sociálního a důchodového pojištění.

Graf 3.9 Vývoj měsíčních nákladů práce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Téměř tři čtvrtiny úplných nákladů práce tvořily mzdy a náhrady mzdy, tedy přímé náklady.

K jednotlivým složkám ÚNP v kraji v roce 2018 lze uvést - mzdy za vykonanou práci činily 27 083 Kč, na náhrady mzdy připadlo 3 308 Kč. Přímé náklady na jednoho zaměstnance tak dosáhly výše 30 392 Kč měsíčně (72,8 % celku). Čtvrtina celkových nákladů práce připadla na platby zákonného pojistného (10 405 Kč), sociální požitky činily 334 Kč a personální náklady 338 Kč měsíčně na zaměstnance.

Náklady práce se postupně zvyšují.

Měsíční náklady práce v kraji dosáhly téměř 2,4 násobku částky roku 2000 a oproti roku 2017 se zvýšily o 8,2 %. To je meziročně nejvyšší nárůst od roku 2002 (v roce 2001 činil 12,9 %). K meziročnímu zvýšení úplných nákladů práce došlo ve všech krajích, nejvyšší nárůst byl v Libereckém kraji a naopak nejnižší v Plzeňském kraji. Při hodnocení dlouhodobého vývoje ÚNP je ale třeba brát zřetel na změny ve způsobu výběru jednotek. Vykazujícími jednotkami byly ekonomické subjekty podnikatelské sféry zapsané do obchodního rejstříku, od roku 2009 jsou zahrnuty i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku bez ohledu na počet zaměstnanců.

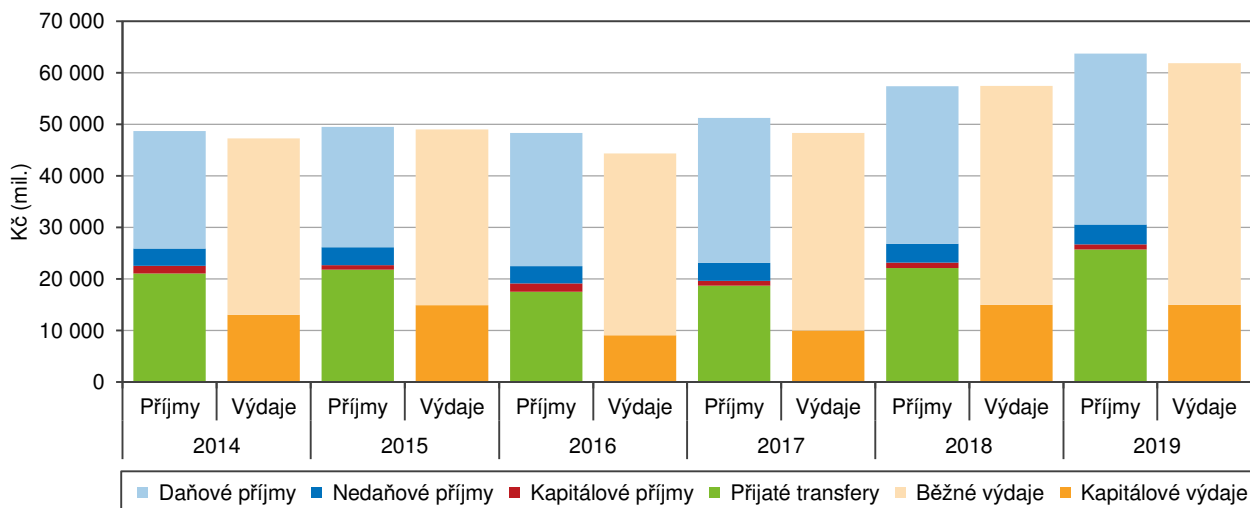
Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v kraji v roce 2019 převyšovaly výdaje o 1,8 mld. Kč.

Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2019 dosáhly příjmy místních rozpočtů 63,7 mld. Kč a výdaje částky 61,9 mld. Kč. Saldo rozpočtů tak bylo kladné a činilo 1,8 mld. Kč. Záporné saldo z posledních 10 let bylo vykázáno pouze v roce 2018, a to ve výši 69 mil. Kč. Nejvyšší kladné saldo místních rozpočtů bylo vykázáno v letech 2016 a 2017 (4,0 mld. Kč, resp. 3,0 mld. Kč).

Graf 3.10 Místní rozpočty v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo financí ČR

Více než polovinu příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních letech daňové příjmy. Celkové příjmy v roce 2019 meziročně vzrostly o 11 %.

Největší část příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních letech daňové příjmy. V roce 2016 překročil jejich podíl na celkových příjmech poprvé hranici 50 %, v roce 2019 dosáhly částky 33,1 mld. Kč a tvořily 52,0 % z celkových příjmů. Celkové příjmy v roce 2019 meziročně vzrostly o 6,3 mld. Kč (o 11,0 %), daňové příjmy se zvýšily o 2,6 mld. Kč (o 8,5 %). Významnou část příjmů místních rozpočtů v roce 2019 tvořily přijaté transfery (dříve zvané "dotace") ve výši 25,7 mld. Kč (o 3,6 mld. Kč více než v předešlém roce). Nedaňové příjmy ve výši 3,9 mld. Kč byly vyšší o 176 mil. Kč, snížil se pouze objem kapitálových příjmů, a to o 67 mil. Kč na částku 959 mil. Kč.

Výdaje místních rozpočtů meziročně vzrostly o necelých 8 %.

Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2019 dosáhly běžné výdaje částky 46,9 mld. Kč (meziročně o 4,5 mld. Kč více) a kapitálové výdaje 15,0 mld. Kč (o 46 mil. Kč méně). Celkový objem výdajů místních rozpočtů se tedy zvýšil o 4,4 mld. Kč, tj. o 7,7 %.

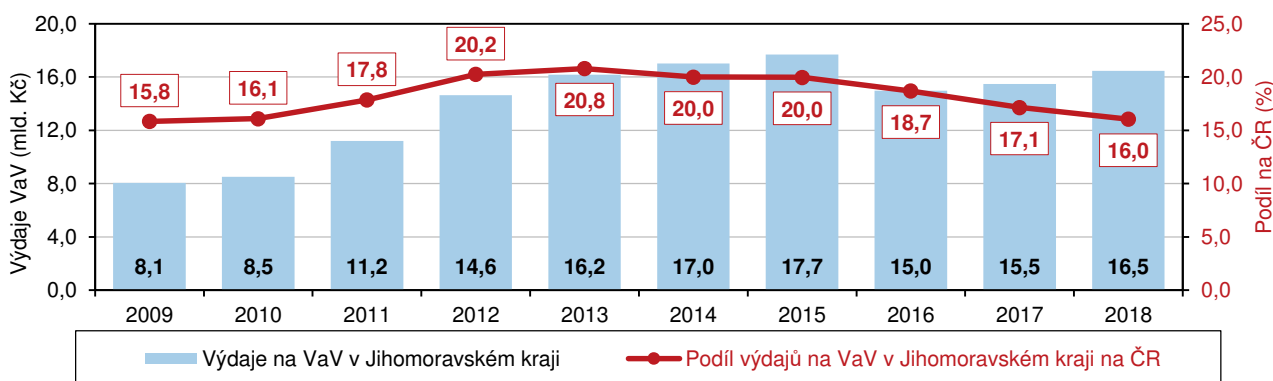
Věda, ICT

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2018 směřovalo 16,5 mld. Kč.

V roce 2009 bylo na výzkum a vývoj (VaV) v Jihomoravském kraji vynaloženo 8,1 mld. Kč. Do roku 2015 se objem výdajů na VaV v kraji každoročně zvyšoval, a to až na částku 17,7 mld. Kč. K nejvýraznějším meziročním změnám došlo v roce 2011 a 2012 (v roce 2011 nárůst o 31,4 % a v roce 2012 nárůst o 30,9 %). Naopak pokles objemu výdajů byl zaznamenán v roce 2016, a to o 15,4 %. V roce 2018 dosáhl objem výdajů na VaV částky 16,5 mld. Kč, oproti předešlému roku byl o 1,0 mld. Kč vyšší (o 6,4 %), proti roku 2009 byl objem výdajů dvojnásobný.

Graf 3.11 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

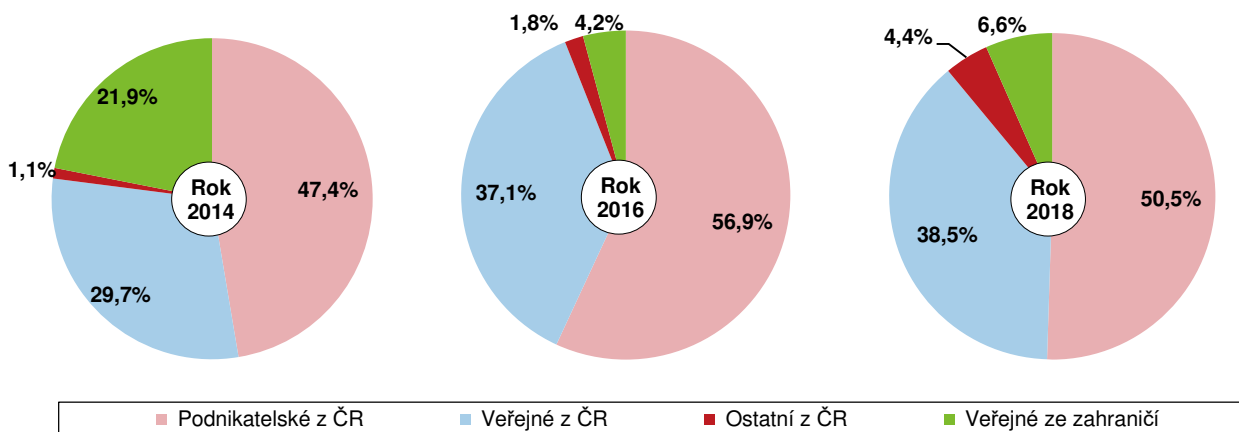

Podíl kraje na celkových výdajích sice byl mezi kraji 2. nejvyšší, ale meziroční přírůstek patřil k nejnižším.

Výdaje vynaložené na VaV v Jihomoravském kraji v letech 2012 až 2015 tvořily pětinu republikových výdajů. V roce 2018 sice podíl poklesl na 16,0 %, přesto byl mezi kraji 2. nejvyšší (po hl. m. Praze s 35,9 %). Méně příznivě vyznívá srovnání dynamiky růstu objemu výdajů na VaV, krajský přírůstek 6,4 % byl mezi kraji 2. nejnižší (po Zlínském kraji) a za republikovou změnou zaostával o 7,3 bodu.

Graf 3.12 Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Prvenství kraji patřilo ve výši podílu výdajů na VaV na objemu regionálního HDP.

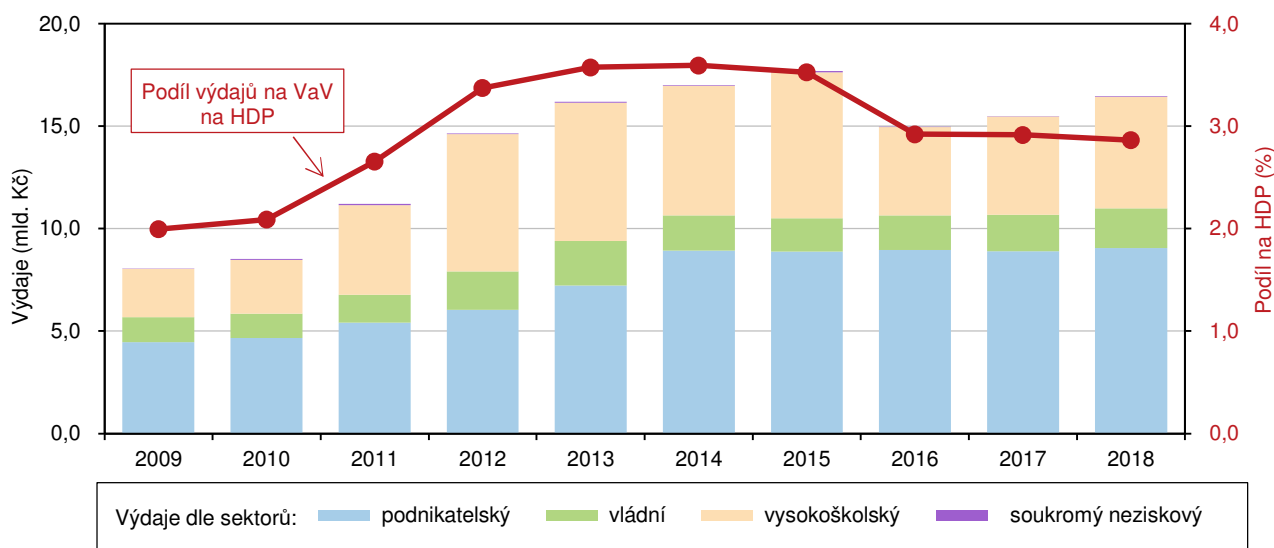
Prvenství Jihomoravskému kraji ale patřilo ve výši podílu výdajů na VaV na objemu regionálního HDP. Podíl v kraji v roce 2018 dosáhl 2,86 % a republikový průměr (nad nímž byla i Praha, Středočeský kraj a Liberecký kraj) převyšoval o 0,93 bodu.

Mezi zdroji financování oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí.

Mezi zdroji financování od roku 2012 převažuje podnikatelský sektor. V roce 2018 bylo z těchto zdrojů financováno 50,5 % nákladů na VaV v kraji, 38,5 % objemu nákladů pokryly domácí veřejné zdroje. Oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí. Ještě v roce 2014 zdroje ze zahraničí tvořily 21,9 % celkové částky zdrojů VaV, v roce 2016 tento podíl poklesl až na 4,2 %, v roce 2018 se podíl zvýšil na 6,6 %.

Graf 3.13 Výdaje VaV podle sektorů provádění, podíl výdajů na VaV na HDP v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pro podnikatelský sektor byly určeny téměř tři pětiny výdajů na výzkum a vývoj.

Největší část výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji byla v minulých letech určena pro podnikatelský sektor, výjimkou byl rok 2012 s převahou vysokoškolského sektoru provádění. V roce 2018 do podnikatelského sektoru mířilo 54,9 % výdajů a do sektoru vyššího odborného a vysokého školství 33,2 %. V soukromém neziskovém sektoru je každoročně realizován jen zlomek výdajů VaV (v roce 2018 to bylo pouze 25,5 mil. Kč).

Na pracovištích VaV bylo 13,8 tisíc zaměstnanců na plný úvazek, proti roku 2009 byl jejich počet o dvě třetiny vyšší. Více než polovinu zaměstnanců tvořili výzkumní pracovníci.

V roce 2018 bylo na pracovištích VaV Jihomoravského kraje zaměstnáno 13 772 zaměstnanců (přepočtené osoby), meziročně se jejich počet zvýšil o 753 osob. Ovšem ve srovnání s rokem 2009 byl jejich počet téměř o dvě třetiny vyšší (o 5 402 osob, tj. o 64,5 %). V roce 2009 bylo mezi zaměstnanci celkem 5 115 výzkumných pracovníků (61,1 % z celkového počtu zaměstnanců), v roce 2018 byl jejich počet sice vyšší (7 304), tvořili ale jen 53,0 % z počtu zaměstnanců pracovišť VaV.

Přístup k internetu má více než 80 % domácností Jihomoravského kraje, ...

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo 78 % domácností v Jihomoravském kraji v roce 2018² vybaveno osobním počítačem a téměř 81 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně došlo v obou případech jen k mírnému zvýšení procenta vybavenosti domácností, a to o 0,7 bodu u vybavenosti počítači a o 1,3 bodu u přístupu k internetu. Posun v této oblasti je spíše patrný ze srovnání nynějších hodnot se

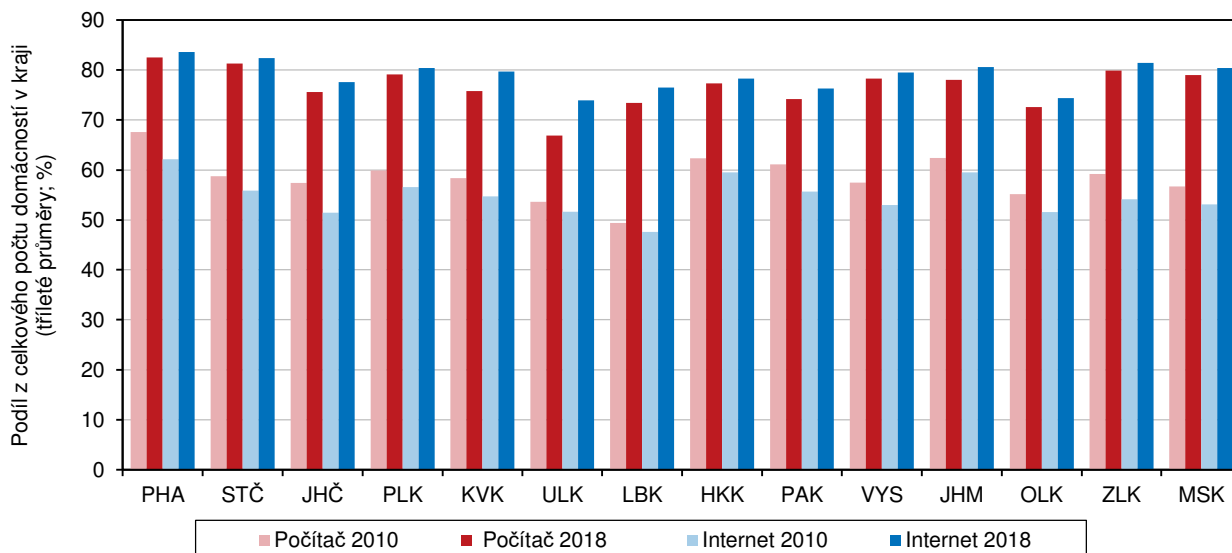
² Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2018 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2017, 2018 a 2019).

... před 10 lety mělo internet jen 60 % domácností v kraji.

situací např. před 10 lety, kdy počítač mělo 62 % domácností v kraji a přístup k internetu jen 60 % domácností. V mezikrajském srovnání vybavenosti v roce 2018 se Jihomoravský kraj umístil v popředí pomyslného žebříčku v případě vybavenosti internetem (4. nejvyšší podíl), vybavenost domácností počítači je ve srovnání s ostatními kraji průměrná, resp. 7. nejvyšší.

Graf 3.14 Domácnosti vybavené osobním počítačem a s připojením k internetu podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Rozšířilo se nakupování na internetu i internetové bankovníctví.

Výsledky šetření dokládají i nárůst podílu jednotlivců s internetem v mobilu – v roce 2018 jím disponovalo více než 54 % jedinců ve věku 16 a více let oproti 13 procentům v roce 2012. Je zde také patrný nárůst používání internetu ke službám. Internet k nakupování používalo v roce 2018 v kraji 56 % jednotlivců (v roce 2012 jen 28 %). Podobně se zvýšil i podíl jednotlivců používajících internetové bankovníctví – podíl 58 % je v porovnání s rokem 2012 o 23 bodů vyšší.

Organizační struktura

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno téměř 321 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

V roce 2013 byly údaje v registru ekonomických subjektů (RES) zpřesněny podle Registru osob (ROS), počty subjektů do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. 12. 2019 evidováno téměř 321 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,1 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 1,1 tisíc jednotek (o 0,3 %).

Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

Z hlediska právní formy bylo v registru kraje 231,6 tisíc fyzických osob (72,2 % celku) a 89,2 tisíc právníckých osob (27,8 %). Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (210,9 tisíc, tj. 91,1 % fyzických osob), mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezením (56,1 tisíc, tj. 62,9 % z počtu právníckých osob). Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 2,7 tisíc (o 1,3 %), počet společností s ručením omezeným vzrostl o 2,0 tisíc (o 3,6 %).

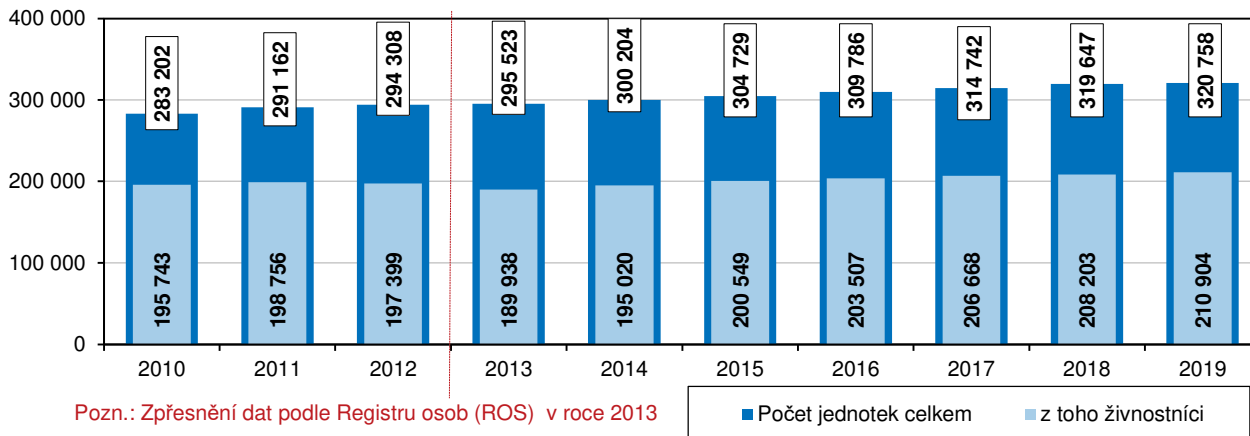
Počty vzniklých subjektů byly poslední 4 roky přibližně na stejné úrovni, počty zaniklých subjektů meziročně vzrostly téměř o polovinu.

V roce 2019 v kraji vzniklo 11,5 tisíc nových subjektů, z toho bylo 7,2 tisíc fyzických osob (6,4 tisíc živnostníků). Zaniklo 11,0 tisíc subjektů, z tohoto počtu bylo 9,4 tisíc fyzických osob (4,7 tisíc živnostníků). Zatímco počty vzniklých subjektů byly poslední 4 roky přibližně na stejné úrovni, počty zaniklých subjektů meziročně vzrostly téměř o polovinu – o 3,6 tisíc, tj. o 48,7 %.

Graf 3.15 Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

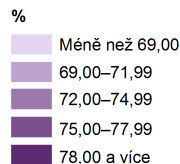
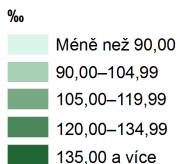
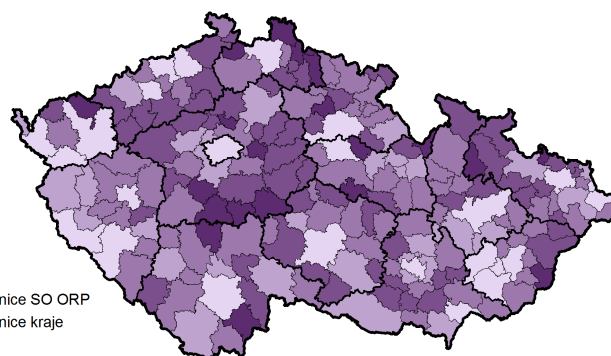
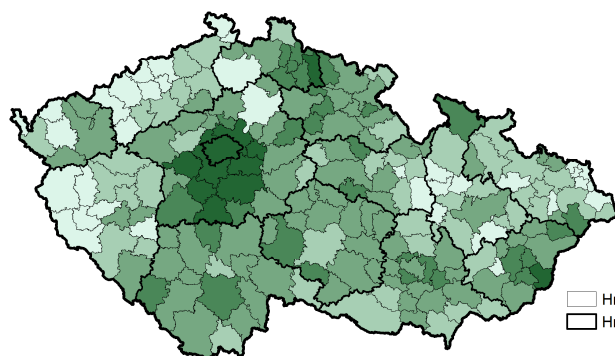
Údaj o počtu zaměstnanců chybí u 57 % jednotek.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2019 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (184,1 tisíc, tj. 57,4 % celku), dalších 101,8 tisíc jednotek (31,7 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky s vykázaným počtem zaměstnanců – 27,9 tisíc mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 5,5 tisíc malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,3 tisíc středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 237 podniků s 250 a více zaměstnanci (velké podniky), z tohoto počtu bylo 35 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců. Počet středních podniků proti roku 2013 vzrostl o 125 a počet velkých podniků o 19.

Soukromí podnikatelé^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2019

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona a zemědělské podnikatelé se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

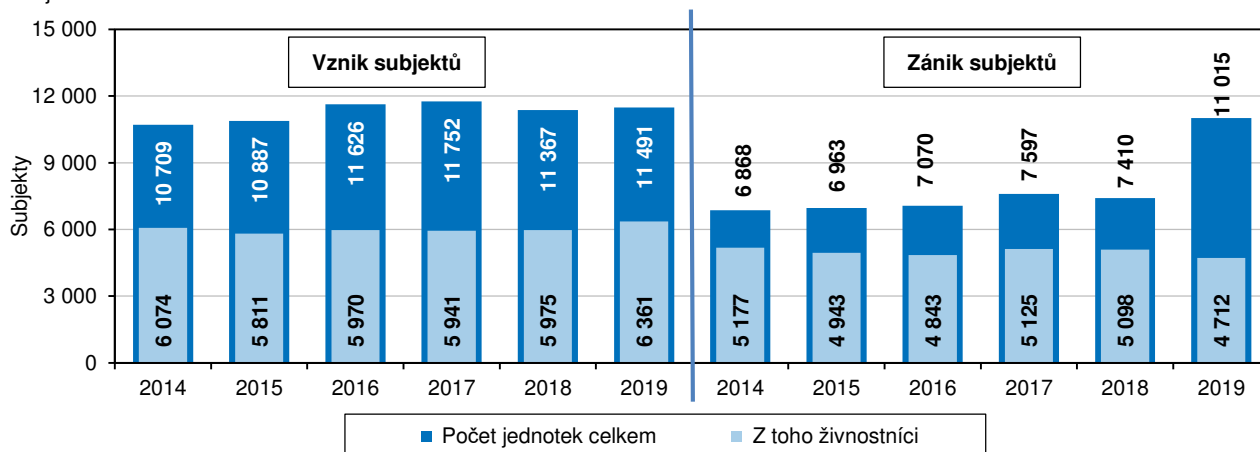
Zdroj: ČSÚ

Z hlediska statistického využití je více než polovina jednotek aktivních.

V RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor, i když spíše z hlediska statistického využití, tvoří údaje za subjekty se zjištěnou aktivitou. Za tuto jednotku je považován subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou činnost. Ke konci roku 2019 byla aktivita zjištěna u 172,9 tisíc jednotek, což bylo 53,9 % z celkového počtu subjektů v RES.

Graf 3.16 Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

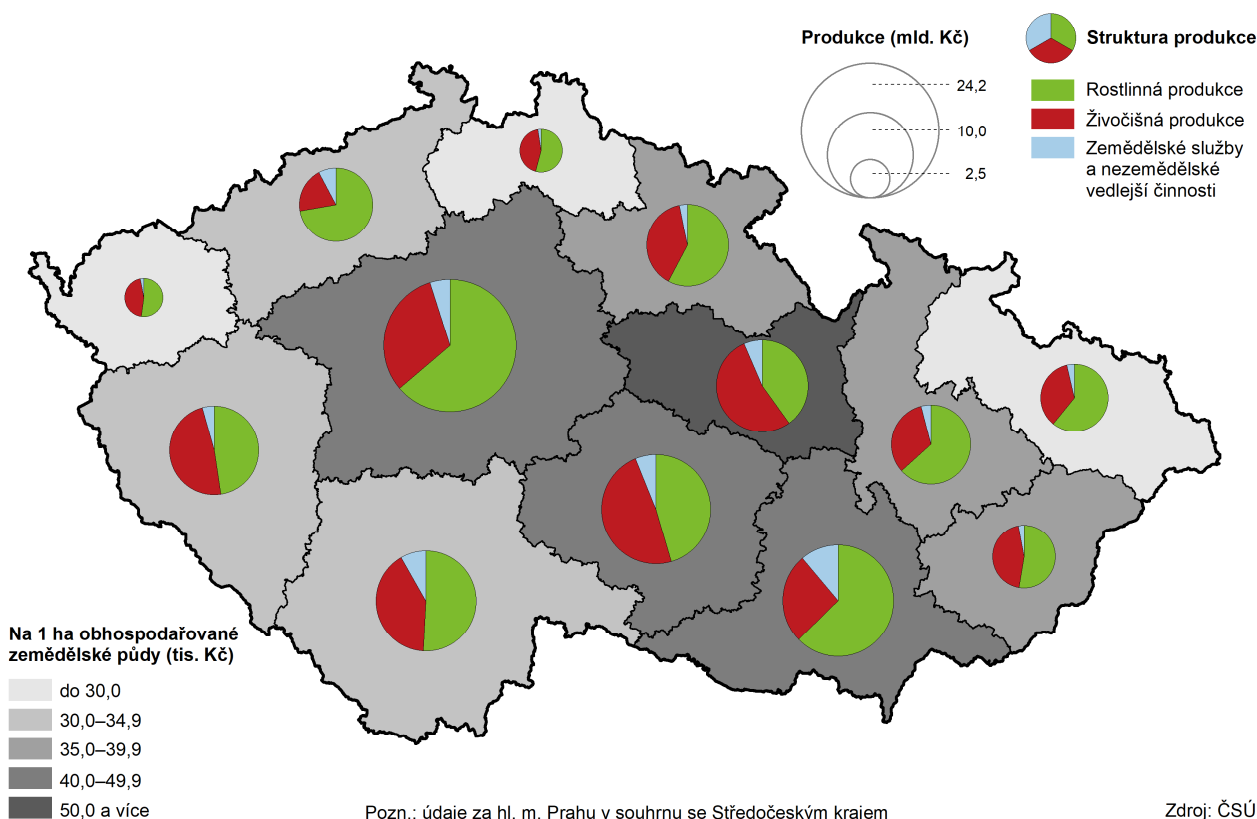

Ukazatel podnikatelské aktivity je ve srovnání s ostatními kraji jen průměrný.

Mezi aktivními jednotkami v kraji bylo i 108,2 tisíc podnikatelů (živnostníci a zemědělsí podnikatelé). Tento počet sice byl mezi kraji 3. nejvyšší, ale ukazatel podnikatelské aktivity (počet podnikatelů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let) byl průměrný. Na 1 000 obyvatel uvedeného věku v kraji připadlo 111,6 podnikatelů, což byl mezi kraji až 8. nejvyšší počet (resp. 7. nejnižší). Nejvyšší úroveň podnikatelské aktivity je ve správních obvodech ORP v okolí krajského města (SO ORP Šlapanice 122,5 %, SO ORP Slavkov u Brna 119,9 %, SO ORP Kuřim 119,1 %) a v Brně (118,2 %).

Zemědělství

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2018

Hodnota zemědělské produkce v roce 2018 meziročně vzrostla téměř o 8 %, zásluhu na tom měl desetinný přírůstek rostlinné produkce.

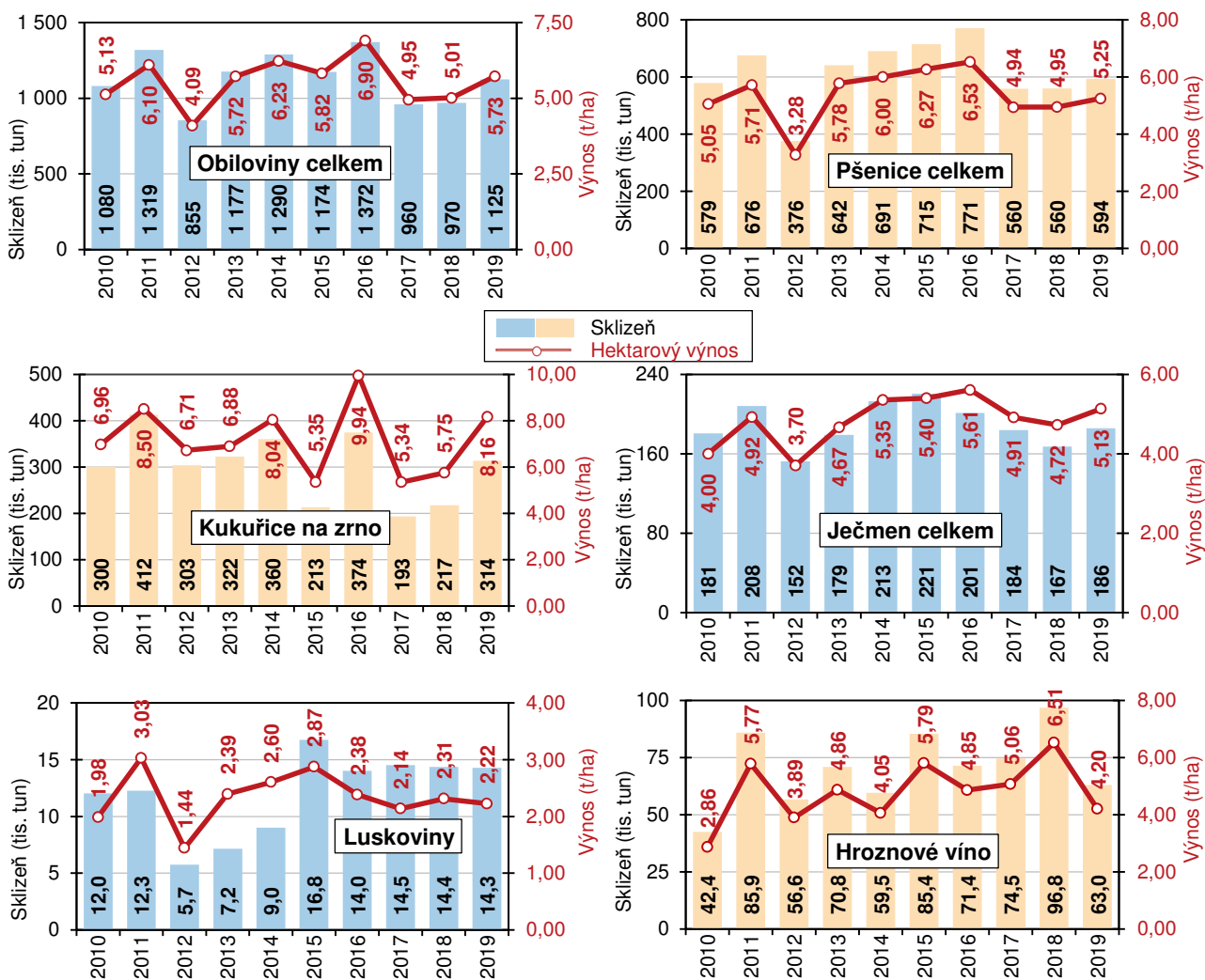
Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2019 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2018, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 12,90 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 7,55 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 4,26 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2017 byl objem finančních ukazatelů o 913,7 mil. Kč vyšší (o 7,6 %). Zvýšila se především hodnota rostlinné produkce (o 671,3 mil. Kč, tj. o 9,8 %). Objem zemědělské produkce v roce 2018 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 17,04 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 47,0 tisíc Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji 2. nejvyšší po Pardubickém kraji. Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000).

Příznivý vývoj výsledků sklizně obilovin i hektarových výnosů obilovin v kraji v roce 2019.

Na sklizni a hektarových výnosech obilovin v kraji se v letech 2017 a 2018 plně projevila nepřízeň počasí, skutečnost roku 2019 tak byla u většiny komodit meziročně vyšší. V roce 2019 bylo v kraji sklizeno 1 124,7 tisíc tun obilovin při výnosu 5,73 tun z hektaru. Sklizeň byla oproti roku 2018 vyšší o 154,2 tisíc tun, tj. o 15,9 %, hektarový výnos vzrostl o 14,4 %. Hektarový výnos obilovin celkem byl nad republikovým průměrem (5,65 t/ha), ale mezi kraji byl až 7. nejvyšší.

Graf 3.17 Sklizeň a hektarové výnosy vybraných zemědělských podin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Dobrá úroda pšenice. Stěžejní obilovinou v kraji je pšenice – v roce 2019 bylo z plochy 113,3 tisíc hektarů (57,7 % sklizňových ploch obilovin) sklizeno 594,3 tisíc tun zrna při výnosu 5,25 tun z hektaru. Sklizňová plocha meziročně vzrostla jen nepatrně (o 0,1 %), objem sklizně vzrostl o 6,1 %. Hektarový výnos této plodiny se sice oproti roku 2018 zvýšil o 6,0 %, přesto byl mezi kraji nejnižší.

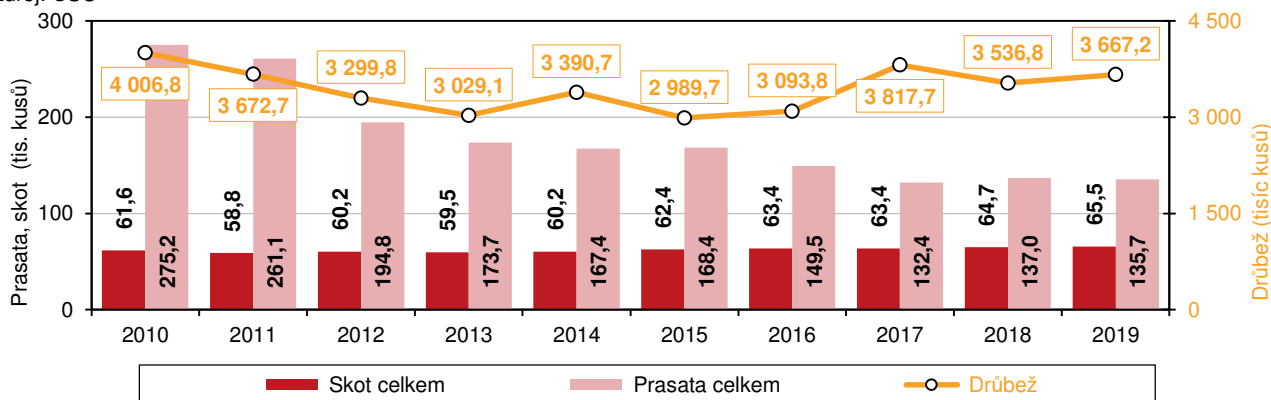
Dařilo se i kukuřici. Jihomoravský kraj je mezi kraji největším pěstitelem kukuřice. Tato plodina byla v roce 2019 sklizena z plochy 38,4 tisíce ha (zvýšení o 1,7 %). Sklizeň 313,5 tisíc tun tvořila více než polovinu republikového celku, proti roku 2018 byla o více než dvě pětiny vyšší (nárůst o 44,5 %). Podobně tomu bylo u hektarového výnosu - 8,16 tun/ha znamenalo zvýšení o 42,1 %.

Sklizeň luskovin však byla nižší. Kraj je druhým největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji). Sklizňové plochy byly sice meziročně vyšší, ale vinou poklesu hektarových výnosů došlo k poklesu objemu sklizně. Z plochy 6,4 tisíc hektarů (+ 3,2 %) bylo sklizeno 14,3 tisíc tun luskovin (- 0,7 %) při výnosu 2,22 tun z hektaru (- 3,8 %).

V roce 2019 se příliš nedařilo pěstitelům vinné révy. Jihomoravský kraj je největším pěstitelem vinné révy. Sklizňová plocha v kraji zaujímalá 15,0 tisíc hektarů a tvořila 93,2 % republikového celku. Rok 2019 ale nebyl pro vinaře v kraji příznivý. Průměrný hektarový výnos jihomoravských vinic dosáhl 4,20 tuny a v porovnání s rokem předchozím byl nižší o více jak třetinu. Celkem se sklídilo 63,0 tisíce tuny hroznového vína, což je proti roku 2018 o 33,9 tisíce tuny méně (o 35,0 %). Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že úrodné roky (2011, 2015, 2018) se střídaly s roky průměrnými a roky neúrodnými, k nimž lze přiřadit i rok 2019.

Graf 3.18 Stavů skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční navýšení stavu skotu a drůbeže, pokles stavu prasat.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. V letech 2014 až 2019 se mírně navýšovaly stavy skotu. Pokles stavu prasat přetrvával s výjimkou roku 2015 a roku 2018, stavy drůbeže se nejvýrazněji zvýšily v roce 2017. Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. 2019 tak v kraji bylo celkem 65,5 tisíc kusů skotu (o 847 kusů více než před rokem), 135,7 tisíc kusů prasat (o 1,3 tisíc méně) a 3,67 mil. kusů drůbeže (meziročně o 130,4 tisíc kusů více).

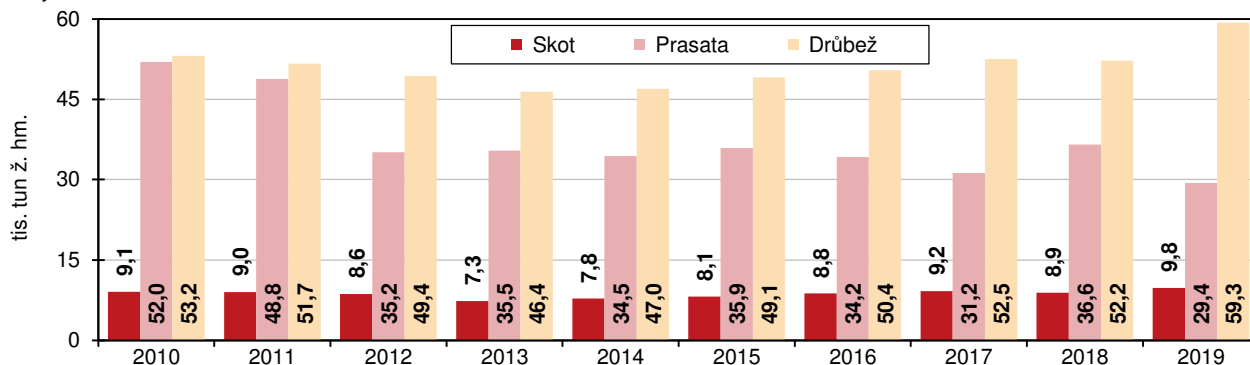
Se změnami stavů hospodářských zvířat souvisel vývoj užitkovosti.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat doprovázely změny hodnot užitkových ukazatelů chovu. Mírný nárůst stavu skotu doprovázelo zvýšení produkce jatečného skotu i produkce mléka. Snížení stavu prasat se promítlo ve snížení produkce jatečných prasat. Zvýšení stavu drůbeže doprovázelo zvýšení produkce jatečné drůbeže i snášky vajec.

Graf 3.19 Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

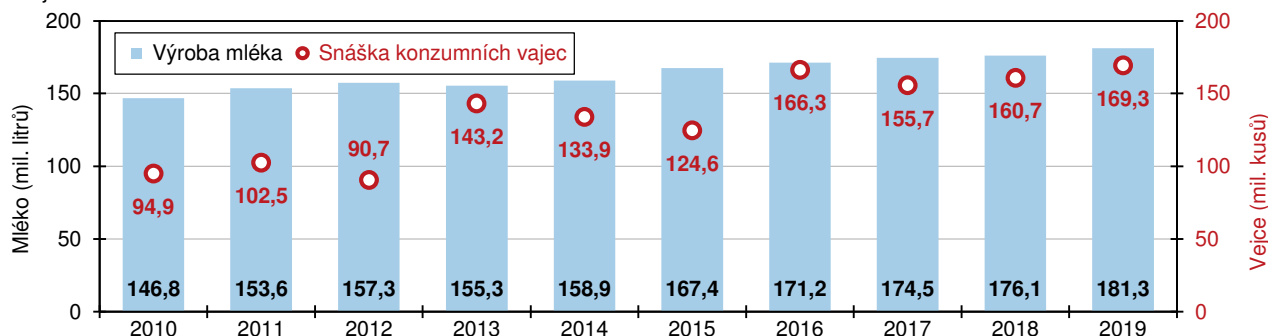

Maxima v produkci jatečného skotu a jatečné drůbeže.

V kraji bylo v roce 2019 vyprodukováno 9,8 tisíc tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu, produkce byla za posledních 10 let nejvyšší a meziročně vrostla o 10,1 %. Maxima posledních 10 let dosáhla i produkce jatečné drůbeže, skutečnost 59,3 tisíc t ž. hm. byla proti roku 2018 o 13,6 % vyšší, byla nejvyšší mezi kraji a činila 22,6 % republikové produkce. Naproti tomu produkce jatečných prasat ve výši 29,4 tisíc t ž. hm. dosáhla dosavadního minima, meziročně se snížila téměř o dvě pětiny (pokles o 19,7 %). Přes pokles byla 4. nejvyšší mezi kraji a tvořila 10,3 % produkce ČR.

Graf 3.20 Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Maxima v produkci mléka a produkci konzumních vajec.

Maximálních hodnot za posledních 10 let v kraji dosáhla i produkce mléka a snážka vajec. V roce 2019 bylo vyrobeno 181,3 mil. litrů mléka, což bylo o 2,9 % více než v předešlém roce. Vyprodukováno bylo i 169,3 mil. kusů konzumních vajec (zvýšení o 5,3 %), produkce vajec byla mezi kraji 4. nejvyšší a tvořila 10,5 % republikového celku.

Lesnictví

Více než 28 % rozlohy kraje tvoří lesní pozemky.

Lesní pozemky se na konci roku 2019 v kraji rozkládaly na ploše 201,7 tisíc hektarů (7,5 % z plochy lesů v ČR) a tvořily 28,1 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila o 75 hektarů.

Listnaté dřeviny jsou na ploše 101 tisíc hektarů, ...

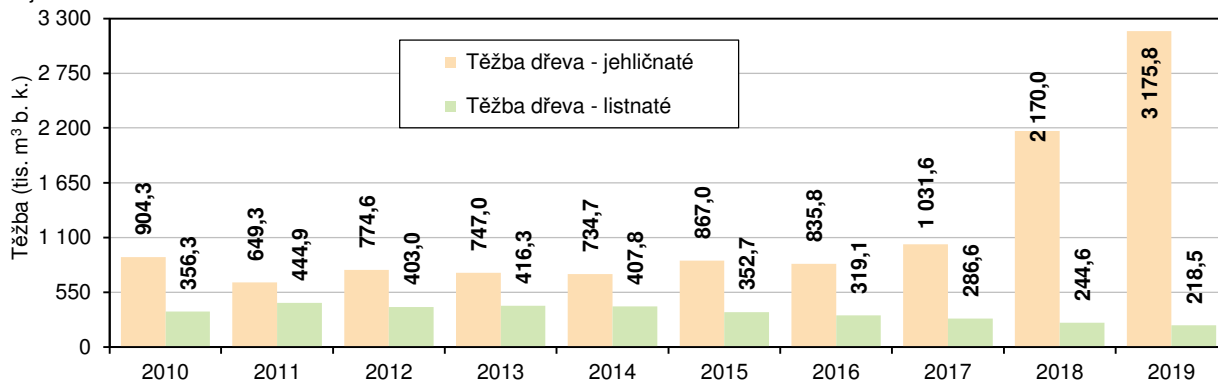
Porostní plochy dřevin celkem tvořily 94,1 % lesních pozemků (189,7 tis. ha). Podle údajů z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů jehličnaté dřeviny v kraji zaujímaly plochu 88,5 tisíc ha (z toho 47,7 tisíc ha smrk a 29,5 tisíc ha borovice), listnaté dřeviny plochu 101,2 tisíc hektarů (z toho 40,8 tisíc ha dub a 19,1 tisíc ha buk).

... v mezikrajském srovnání je to plocha největší.

Plocha listnatých dřevin je mezi kraji největší a tvoří 14,0 % úhrnu ČR. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,5 % v roce 2010 na 53,3 % v roce 2019. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Graf 3.21 Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

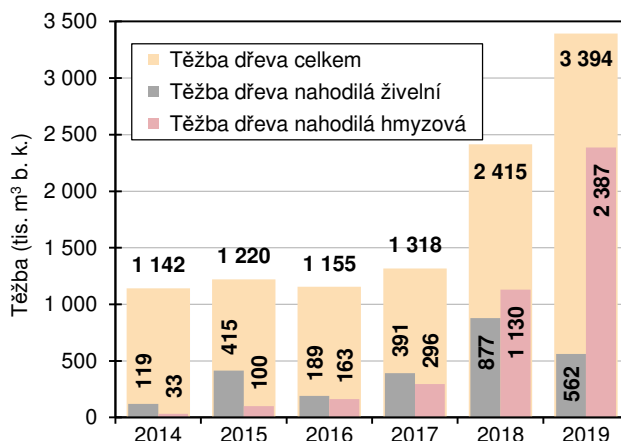
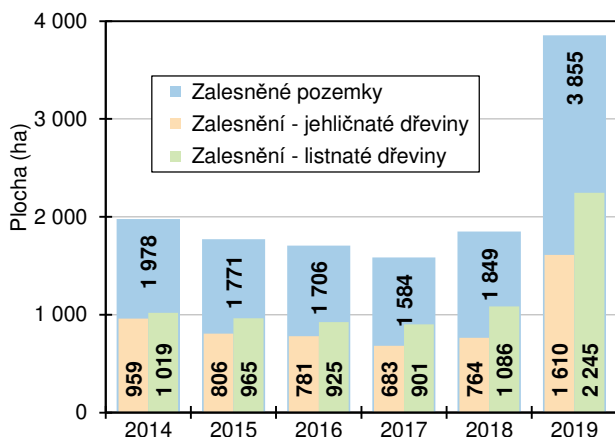

Skokový nárůst zalesněné plochy, nejvíce je vysazován dub, buk a smrk.

Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. V letech 2010 až 2018 bylo v průměru každý rok zalesněno 1 727 ha pozemků. Ovšem v roce 2019 byla zalesněna plocha 3 855 hektarů, což byl více než dvojnásobek uvedeného ročního průměru. Jehličnany bylo v roce 2019 zalesněno 1 610 hektarů půdy, listnaté dřeviny byly vysázeny na 2 245 hektarech. Podle dřevin byla nejvyšší plocha zalesnění dubem (956 ha), bukem (817 ha) a smrkem (794 ha).

Graf 3.22 Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Vysoký podíl nahodilé těžby hmyzové.

V roce 2019 se v kraji vytěžilo 3 394,3 tisíc m³ dřeva bez kůry (b. k.), z toho 3 293,3 tisíc m³ (97,0 % celku) tvořila nahodilá těžba. Nahodilá těžba hmyzová (2 386,9 tisíc m³, likvidace kůrovcové kalamity) tvořila v roce 2019 70,3 % z celkové těžby dřeva, mezi kraji to byl 3. největší objem (po Kraji Vysočina a Jihočeském kraji). V roce 2018 tvořila nahodilá těžba hmyzová 46,8 % těžby dřeva v kraji a v roce 2017 jen 22,4 %.

Rekordní objem těžby jehličnatých dřevin jako důsledek likvidace kůrovcové kalamity, ...

Objem vytěženého dřeva v Jihomoravském kraji v roce 2019 byl v posledním desetiletí největší a proti roku 2010 vzrostl více než dvaapůlnásobně. Tento nárůst byl v plném rozsahu vytvořen navýšením těžby jehličnatých dřevin, která byla proti roku 2010 tříapůlnásobná, naopak těžba listnatých dřevin se propadla o dvě pětiny.

... těžba jstnatých dřevin i přes pokles zůstává 2. nejvyšší mezi kraji.

I přes pokles byl v roce 2019 Jihomoravský kraj 2. největší producent dřeva z listnatých dřevin (po Olomouckém kraji), vytěžený objem 218,5 tisíc m³ listnatého dřeva bez kůry představuje 17,2 % republikového celku. Prvenství si kraj držel v těžbě dřeva dubu, 70,6 tisíc m³ tvořilo 26,8 % republikového celku.

Přmysl, energetika

Tržby velkých průmyslových podniků zaznamenaly po předešlém 5letém růstu pokles.

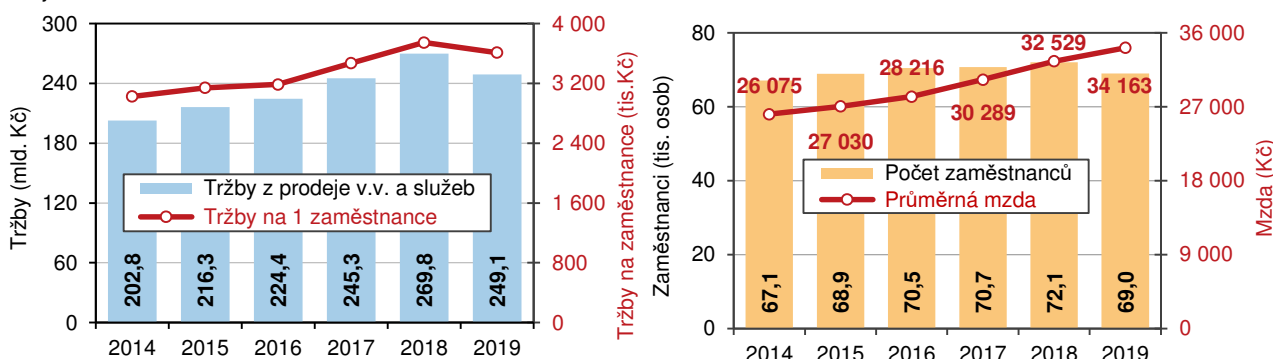
V roce 2019 v Jihomoravském kraji sídlilo celkem 249 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 249,1 mld. Kč (6. nejvyšší objem mezi kraji) a tvořily 6,5 % republikového celku. V letech 2014 až 2018 docházelo každoročně ke zvyšování objemu tržeb (tržby v roce 2013 činily 179,5 mld. Kč), v roce 2019 však byl zaznamenán meziroční pokles tržeb o 20,7 mld. Kč, tj. o 7,7 %.

Tři pětiny tržeb tvořily tržby z vývozu.

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (dále jen „tržby z vývozu“) v roce 2019 dosáhly hodnoty 145,7 mld. Kč. Vývoj objemu tržeb z vývozu kopíroval vývoj tržeb celkem – po každoročním navyšování z částky 86,9 mld. Kč v roce 2013 až na 161,3 mld. Kč v roce 2018 došlo v roce 2019 k meziročnímu poklesu objemu o 15,7 mld. Kč, tj. o 9,7 %. Přesto tržby z přímého vývozu tvořily 58,5 % tržeb celkem, proti roku 2018 tento podíl poklesl jen o 1,3 procentního bodu.

Graf 3.23 Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

Zdroj: ČSÚ

Pokles produktivity v průmyslu – pokles tržeb byl vyšší než pokles počtu zaměstnanců, průměrné mzdy ale vzrostly.

Velké průmyslové podniky v kraji zaměstnávaly 69,0 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců meziročně poklesl o 3,0 tisíc, tj. o 4,2 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočtené tržby na jednoho zaměstnance, meziročně poklesla o 3,6 % (pokles objemu tržeb převyšil pokles počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 34 163 Kč a byla uprostřed mzdového rozpětí mezi jednotlivými kraji republiky. Proti roku 2018 sice vzrostla o 5,0 %, ale oproti republikovému průměru byla o 2 462 Kč nižší.

Podrobnější pohled na výsledky zpracovatelského průmyslu.

Celkem 245 velkých průmyslových podniků v kraji se převažující průmyslovou činností řadilo do zpracovatelského průmyslu. Pracovalo zde 67,5 tisíc zaměstnanců. Tržby v roce 2019 dosáhly 243,0 mld. Kč, z toho 145,1 mld. Kč (59,7 % z celku) tvořily tržby z vývozu. Čtvrtina tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (24,5 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu), v tomto odvětví ale bylo zaměstnáno pouze 5,0 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (17,9 % celku) působilo v podnicích vyrábějících

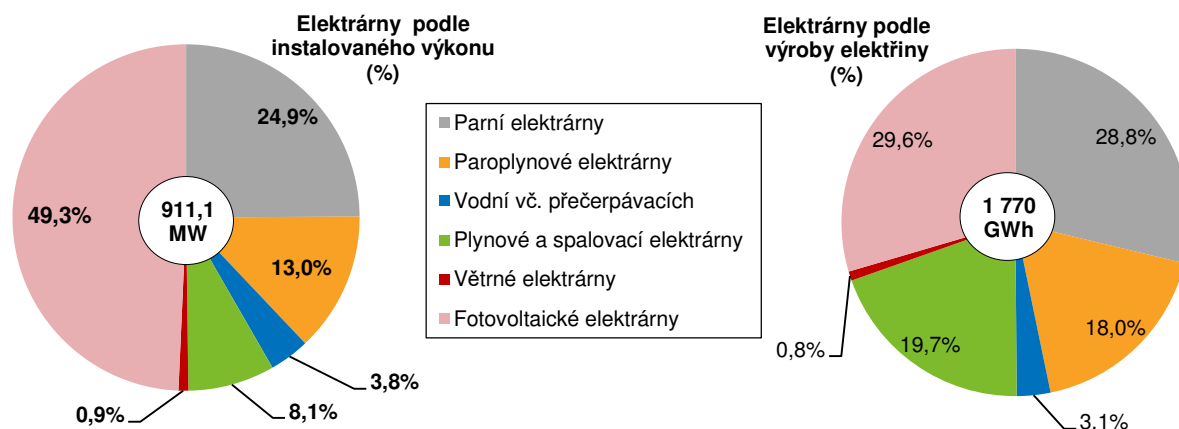
stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 14,7 % (2. nejvyšší podíl z jednotlivých odvětví).

Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2019 činil 911,1 MW (4,1 % výkonu elektráren ČR, 6. nejnížší podíl mezi kraji). Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny. Na území kraje zaznamenaly nejvýraznější rozmach v letech 2009 a 2010. V roce 2009 tvořily tyto elektrárny 23,9 % výkonu a v roce 2010 již 51,0 % instalovaného výkonu. V roce 2009 se instalovaný výkon elektráren celkem v kraji vlivem rozvoje fotovoltaiky zvýšil o 27,8 % a v roce 2010 dokonce o 66,0 %. V dalších letech se instalovaný výkon elektráren již nijak výrazně neměnil. Celková struktura instalovaného výkonu elektráren podle typu je zřejmá z grafu 3.23.

Graf 3.24 Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2019

Pramen: Energetický regulační úřad

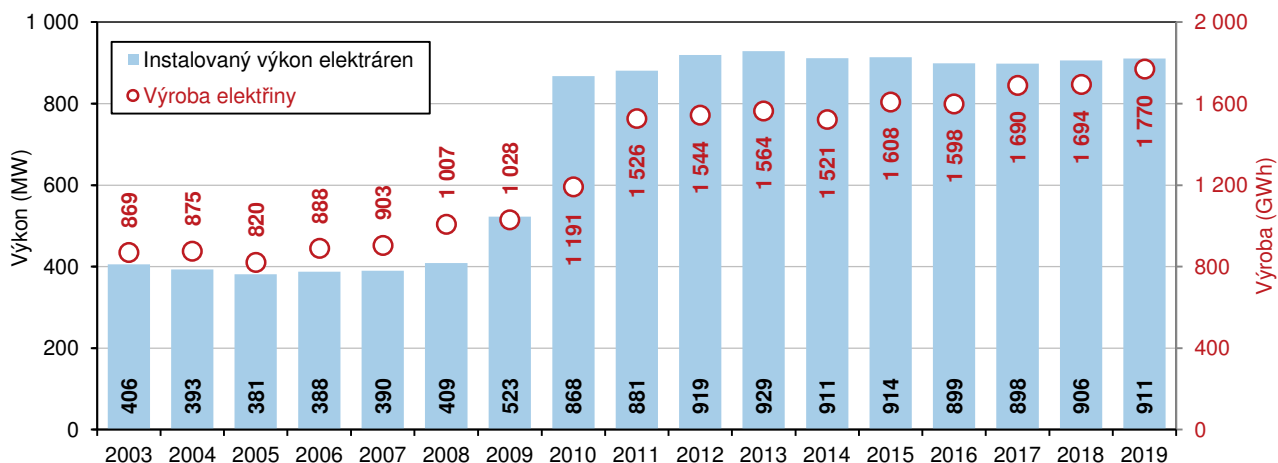

Třetina vyrobené elektrické energie v kraji pochází z obnovitelných zdrojů, celková výroba elektřiny ale tvoří jen zlomek republikového celku.

Elektrárny v Jihomoravském kraji v roce 2019 vyrobily 1 769,8 GWh elektrické energie, což bylo pouze 2,0 % výroby energie v ČR. Ve srovnání s ostatními kraji to byl 7. nejnížší objem, prvenství patří Ústeckému kraji, zde bylo vyrobeno 25 597,0 GWh elektrické energie, což bylo 29,4 % výroby ČR. Třetina elektrické energie v roce 2019 byla v kraji vyrobena v elektrárnách využívajících „obnovitelné zdroje“ - 29,6 % energie vyprodukovaly fotovoltaické elektrárny, 3,1 % vodní elektrárny a 0,8 % větrné elektrárny. Celkem 28,8 % elektřiny bylo vyrobeno v parních elektrárnách, 19,7 % v plynových a spalovacích elektrárnách a 18,0 % v paroplynových elektrárnách.

Graf 3.25 Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

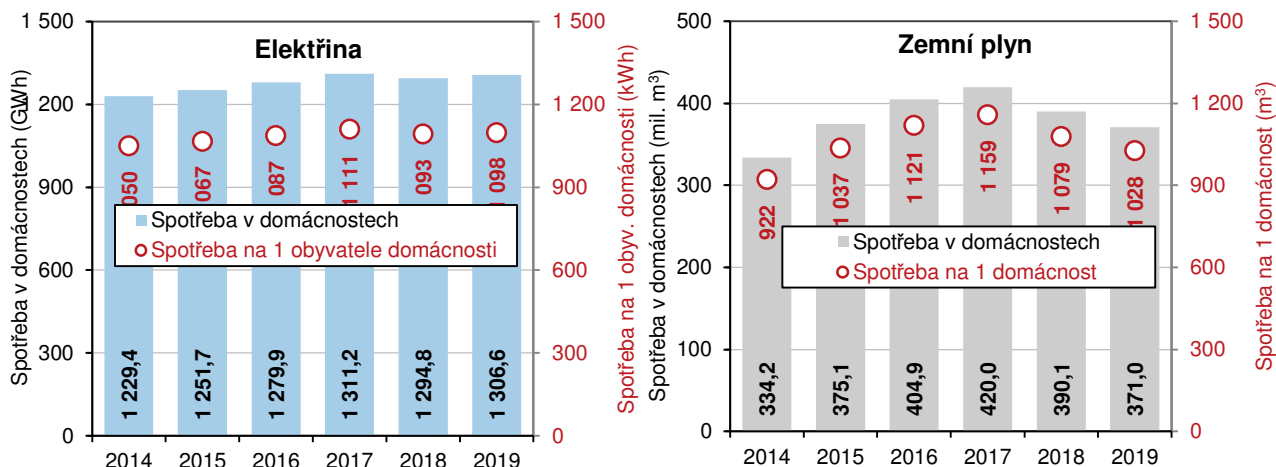

Spotřeba energie v jihomoravských domácnostech je mezi kraji nejnižší.

Spotřeba elektřiny v roce 2019 v Jihomoravském kraji dosáhla 5 384,0 GWh (9,1 % spotřeby v ČR). Čtvrtinu z tohoto množství spotřebovaly domácnosti kraje (1 306,6 GWh, tj. 24,3 % celku). Na jednoho obyvatele domácnosti tak připadla spotřeba 1 098 kWh. Proti roku 2018 sice vzrostla o 5 kWh, mezi kraji však byla nejnižší.

Graf 3.26 Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

Naopak spotřeba zemního plynu v domácnostech patří mezi kraje k nejvyšším.

Jihomoravské domácnosti v roce 2019 spotřebovaly 371,0 mil. m³ zemního plynu, na jednu domácnost tak připadlo v průměru 1 028 m³ plynu. S ohledem na skutečnost, že velká část domácností v Jihomoravském kraji využívá zemní plyn k vytápění, je meziroční kolísání spotřeby závislé na průběhu zimního období. Jestliže spotřeba elektřiny na obyvatele patří mezi kraje k nejnižším, spotřeba plynu na domácnost patří naopak k nejvyšším (v roce 2018 i 2019 2. nejvyšší).

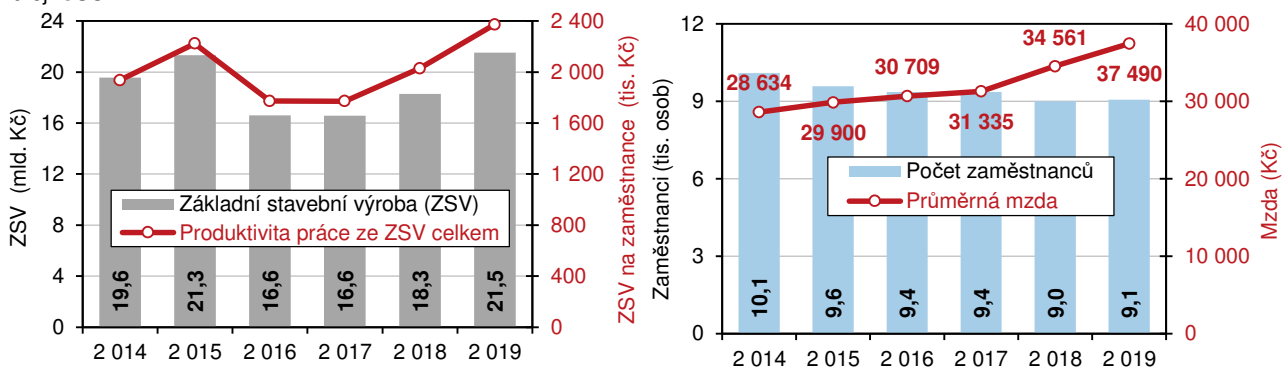
Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců velkých stavebních podniků se proti minulému roku zvýšil jen nepatrně.

V kraji v roce 2019 sídlilo celkem 71 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,1 tisíc osob (fyzické osoby). Počet zaměstnanců vzrostl pouze o 59 osob. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 37 490 Kč, proti roku 2018 vzrostla o 2 929 Kč, tj. o 8,5 %. Mezi kraji byla 5. nejvyšší, ale proti průměru ČR byla o 1 995 Kč nižší.

Graf 3.27 Stavebnictví v Jihomoravském kraji (podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)

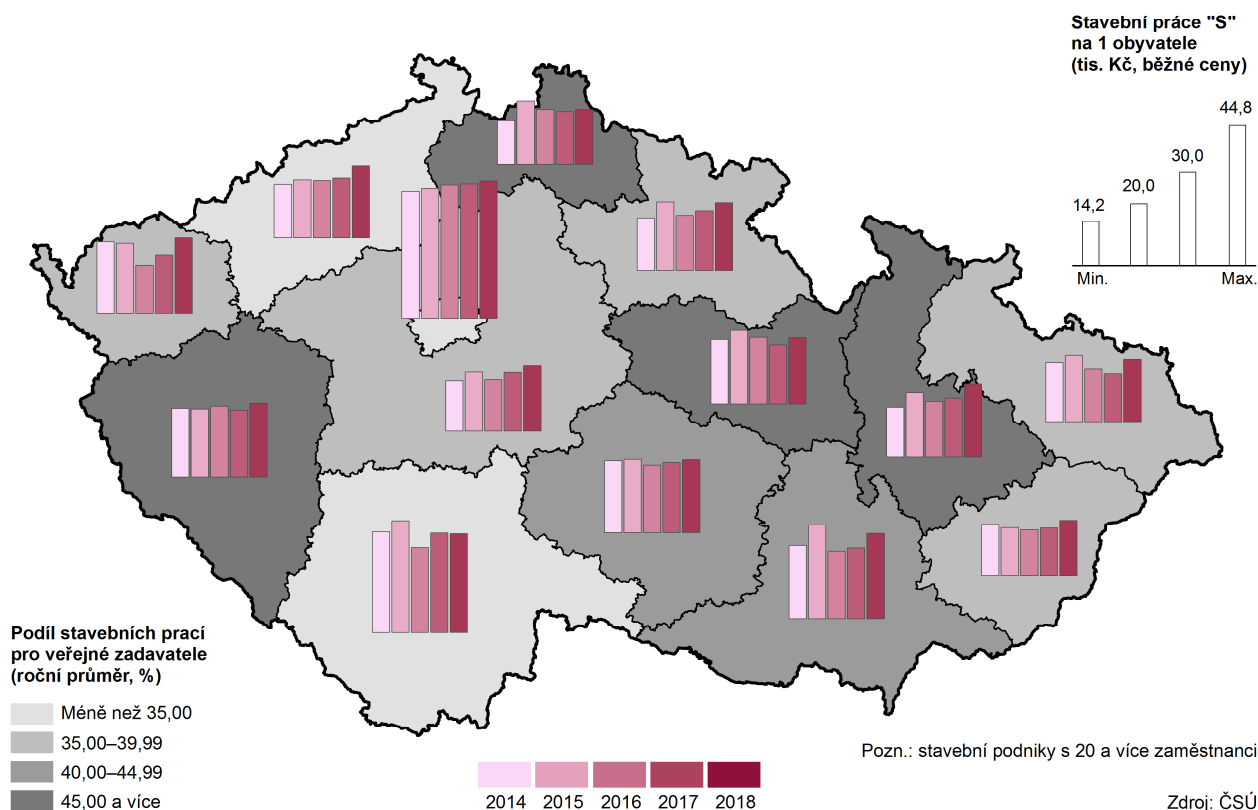
Zdroj: ČSÚ

Objem základní stavební výroby vzrostl téměř o 18 % především díky růstu objemu inženýrského stavitelství.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 21,5 mld. Kč v běžných cenách (2. místo v mezikrajském srovnání), proti roku 2018 byla o 17,7 % vyšší (o 3,2 mld. Kč). Z celkového objemu prací připadlo 9,0 mld. Kč na pozemní stavitelství (meziroční nárůst o 10,1 %) a 11,1 mld. Kč na inženýrské stavitelství (nárůst o 28,3 %). Meziročnímu vývoji objemu stavební výroby odpovídal i vývoj produktivity. Produktivita práce vyjádřená jako přepočtený objem ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 2,4 mil. Kč (mezi kraji 5. nejvyšší) a proti roku 2018 vzrostla o 16,9 %.

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2014 až 2018

Údaje za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci jsou dosud jen za rok 2018.

Údaje za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci za rok 2019 dosud nejsou k dispozici. V roce 2018 tyto podniky na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 32,9 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,8 mld. Kč, tj. o 21,2 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl vykázán v roce 2015, a to 36,0 mld. Kč. Na jednoho obyvatele kraje v roce 2018 připadly stavební práce ve výši 27,7 tis. Kč, což byla mezi kraji 3. nejvyšší hodnota. Z celkového objemu stavebních prací připadlo 15,7 mld. Kč na stavební práce pro veřejné zadavatele.

V roce 2019 se počet vydaných stavebních povolení dostal nad hranici 9 tisíc.

Počet vydaných stavebních povolení (SP) v Jihomoravském kraji se v roce 2018 poprvé ocitl pod hranicí 9 tisíc. V roce 2019 došlo k žádoucímu obratu, bylo vydáno 9 344 stavebních povolení, meziročně tak počet vzrostl o 695 vydaných SP (o 8,0 %). Mezi ostatními kraji to byl 2. nejvyšší počet (po Středočeském kraji), meziroční nárůst vydaných SP byl zaznamenán ve všech krajích kromě Prahy a Karlovarského kraje. Jihomoravský kraj se na republikovém celku vydaných SP podílel 11,0 %.

S růstem počtu stavebních povolení vzrostla i předpokládaná hodnota ...

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 40,9 mld. Kč (12,5 % republikového celku). Meziročně vzrostla o 5,9 mld. Kč (o 17,0 %) a mezi kraji byla 3. nejvyšší. V čele žebříčku stojí, stejně jako u počtu vydaných SP, kraj

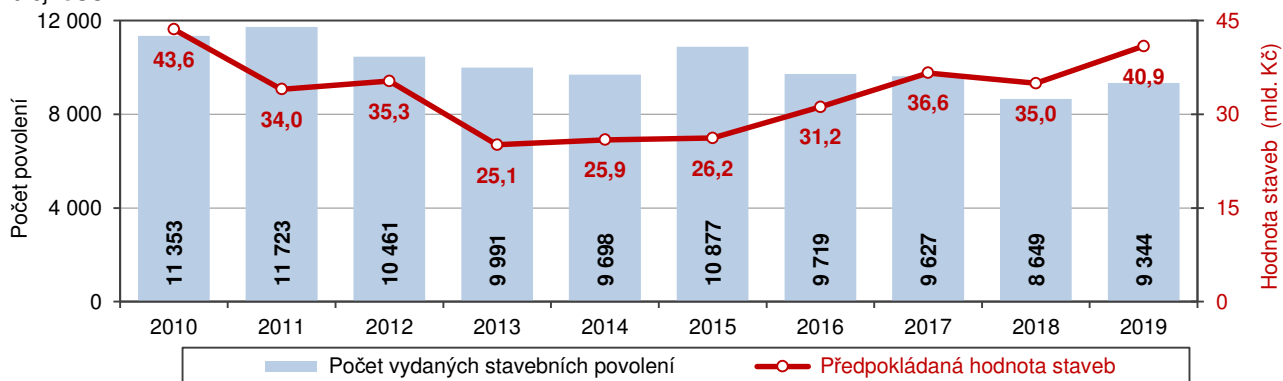

... staveb, přepočtená hodnota na jedno stavební povolení je mezi kraji 4. nejvyšší.

Středočeský s hodnotou 47,7 mld. Kč a nejnižší orientační hodnotu staveb vykázal kraj Karlovarský (8,6 mld. Kč). V České republice se průměrná hodnota na jedno stavební povolení pohybovala od 2,6 mil. Kč ve Středočeském kraji po 12,4 mil. Kč v Praze. V Jihomoravském kraji dosáhla 4,4 mil. Kč, což je mezi ostatními kraji čtvrtá nejvyšší částka.

Graf 3.28 Vydaná stavební povolení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

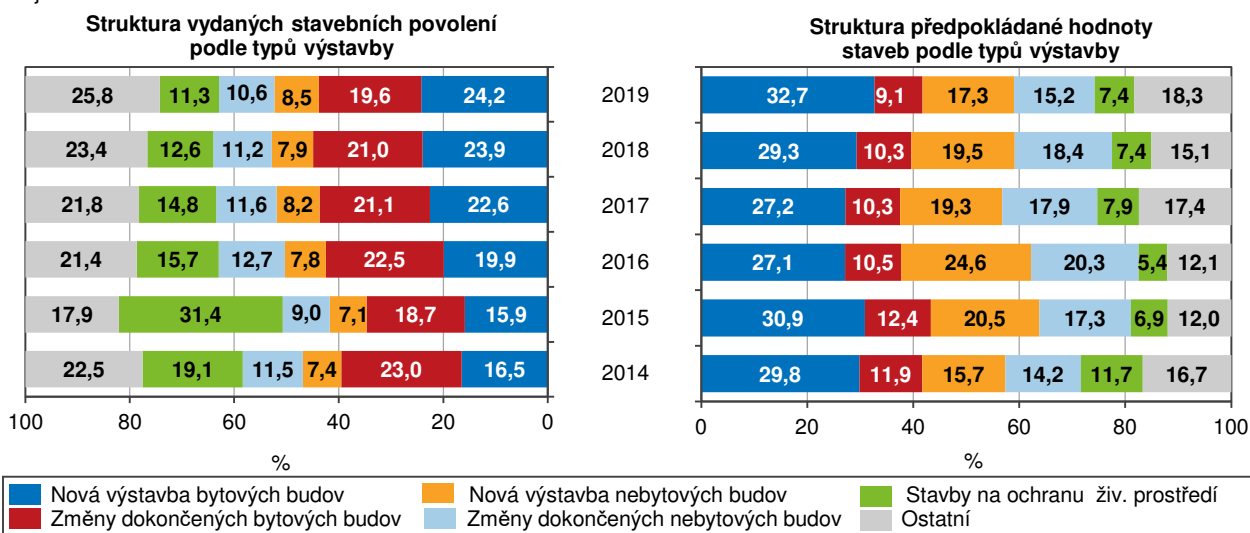

Rok 2019 se vyznačuje dosud nejvyšším podílem počtu vydaných SP na novou výstavbu bytových budov i nejvyšším podílem předpokládané hodnoty tohoto typu výstavby.

Struktura vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji podle typu stavby se v letech 2014 až 2019 nijak výrazně neměnila. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy téměř třetina počtu vydaných SP náležela stavbám na ochranu životního prostředí. Naproti tomu struktura předpokládané hodnoty staveb se měnila v každém roce bez zřejmé závislosti. Spíše zajímavostí je nepoměr v již uvedeném roce 2015 mezi vysokým podílem počtu SP na ochranu životního prostředí z celku (3 411 SP, tj. 31,4 % celku) a vcelku nízkým podílem na předpokládané hodnotě staveb (1,8 mld. Kč, tj. 6,9 % celku). Faktem ale je, že rok 2019 se vyznačuje dosud nejvyšším podílem počtu vydaných SP na novou výstavbu bytových budov i nejvyšším podílem předpokládané hodnoty tohoto typu výstavby.

Graf 3.29 Struktura vydaných stavebních povolení podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

V okrese Brno-venkov je každoročně nejvíce vydaných stavebních povolení, orientační hodnota staveb celkem ...

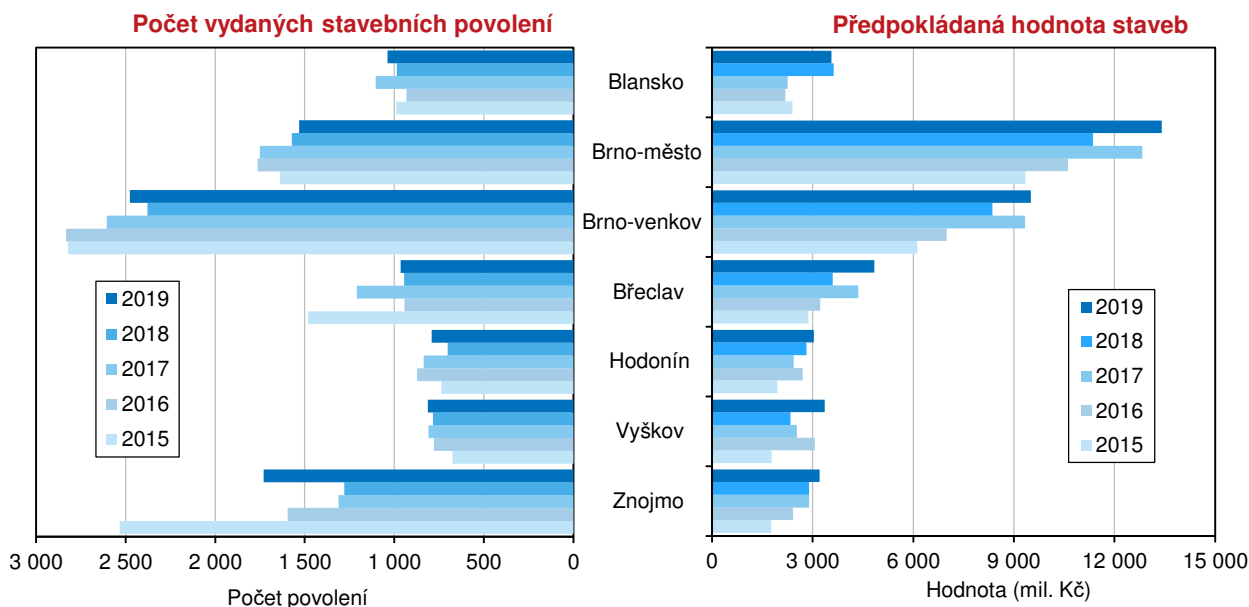
Z okresů Jihomoravského kraje je každoročně nejvyšší počet vydaných stavebních povolení zaznamenán v okrese Brno-venkov (v roce 2019 to bylo 2 477 SP), nejméně zpravidla v okresech Hodonín nebo Vyškov. Nejvyšší předpokládaná hodnotu povolených staveb je ale vykazována v Brně-městě (v roce 2019 13,4 mld. Kč (32,8 % z celkové výše orientační hodnoty staveb v kraji). V Brně-městě byla

... i v přepočtu na jedno povolení je vykazována v Brně-městě.

současně dosahována nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení v meziokresním srovnání (v roce 2019 8,8 mil. Kč). Z grafu 3.29 je zřejmé, že počet vydaných SP se v roce 2019 zvýšil ve všech okresech s výjimkou Brna-města, předpokládaná hodnota staveb meziročně vzrostla ve všech okresech s výjimkou okresu Blansko.

Graf 3.30 Vydaná stavební povolení v okresech Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

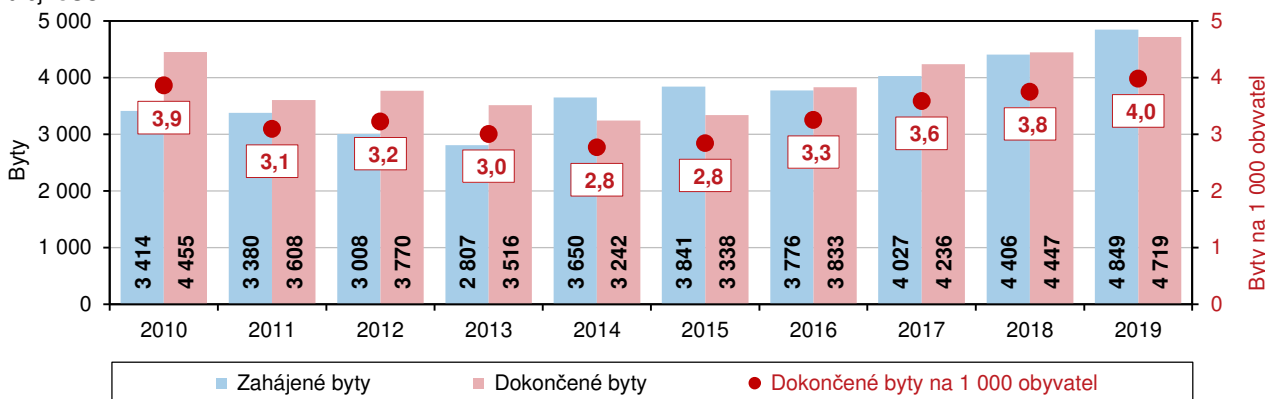
Bytová výstavba

Počet zahájených bytů v roce 2019 byl nejvyšší v posledních 10 letech.

V Jihomoravském kraji byla v roce 2019 zahájena výstavba 4 849 bytů. Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji (po Středočeském kraji a Praze) a tvořil 12,5 % republikového celku. Počet zahájených bytů byl proti roku 2018 o 443 bytů vyšší, zároveň byl nejvyšším počtem v posledních 10 letech. Počet zahájených bytů meziročně poklesl pouze ve 3 krajích (Plzeňský, Ústecký a Královéhradecký). Více než polovinu ze zahájených bytů každoročně tvořily zahájené byty v rodinných domech (za posledních 10 let v průměru 54,0 % z celku).

Graf 3.31 Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

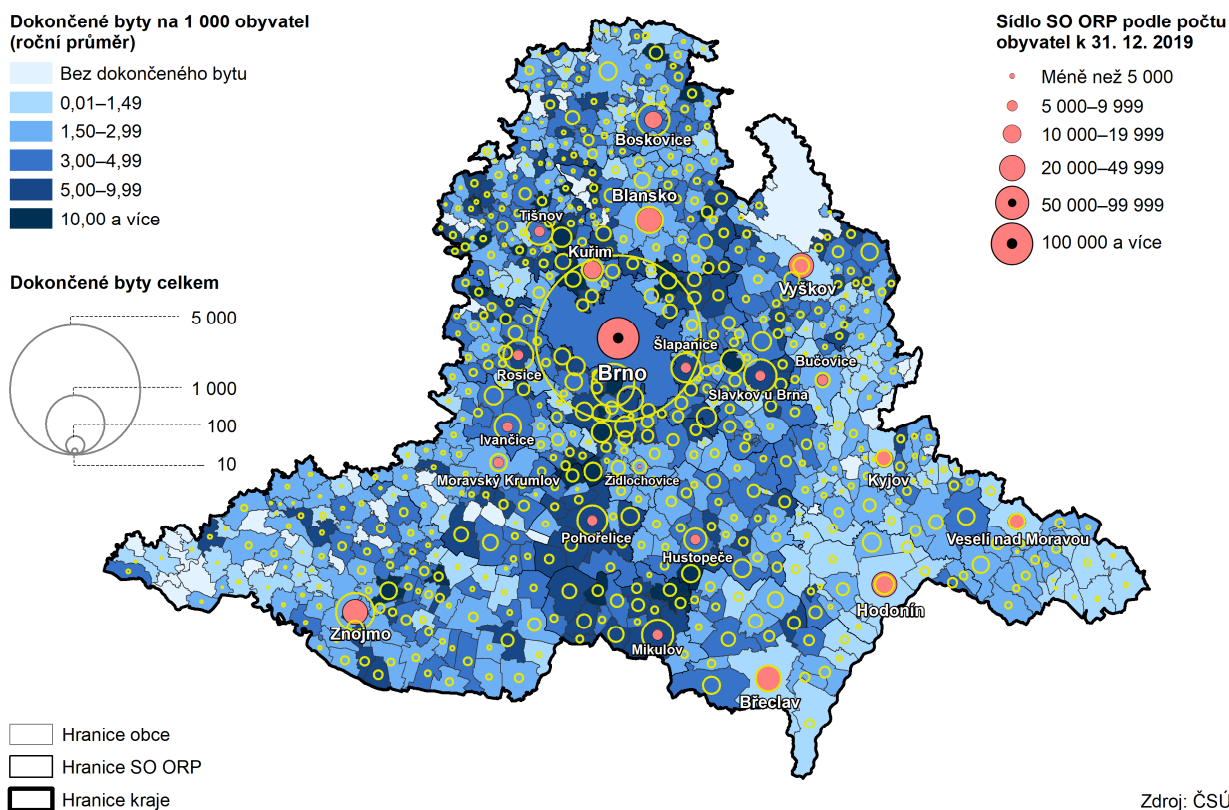
Polovinu zahájených bytů tvoří byty v rodinných domech.

V roce 2019 byla v kraji zahájena výstavba 2 522 bytů v rodinných domech (52,0 % z celku a o 280 více než v roce 2018), 1 540 bytů v bytových domech (o 599 více), 514 bytů v nástavbách rodinných či bytových domů (o 69 méně). Celkem 22 bytů bylo zahájeno v domovech-penzionech a domovech pro seniory (o 77 méně), 130 bytů v nebytových budovách (o 334 méně) a 121 bytů ve stavebně upravených nebytových prostorách (o 44 více).

I počet dokončených bytů byl nejvyšší za posledních 10 let.

Také počet bytů dokončených v roce 2019 byl v posledních 10 letech nejvyšší. V roce 2019 bylo v kraji dokončeno 4 719 bytů, tedy o 272 více než v roce 2018. Na republikovém počtu se kraj podílel 13,0 %, v mezikrajském srovnání byl počet dokončených bytů 3. nejvyšší po Středočeském kraji a Praze. V relativním vyjádření připadlo v kraji 4,0 dokončených bytů na 1 000 obyvatel, tato přepočtená hodnota byla mezi kraji 4. nejvyšší (k již uvedeným krajům v pořadí přibyl Plzeňský kraj).

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2014 až 2019

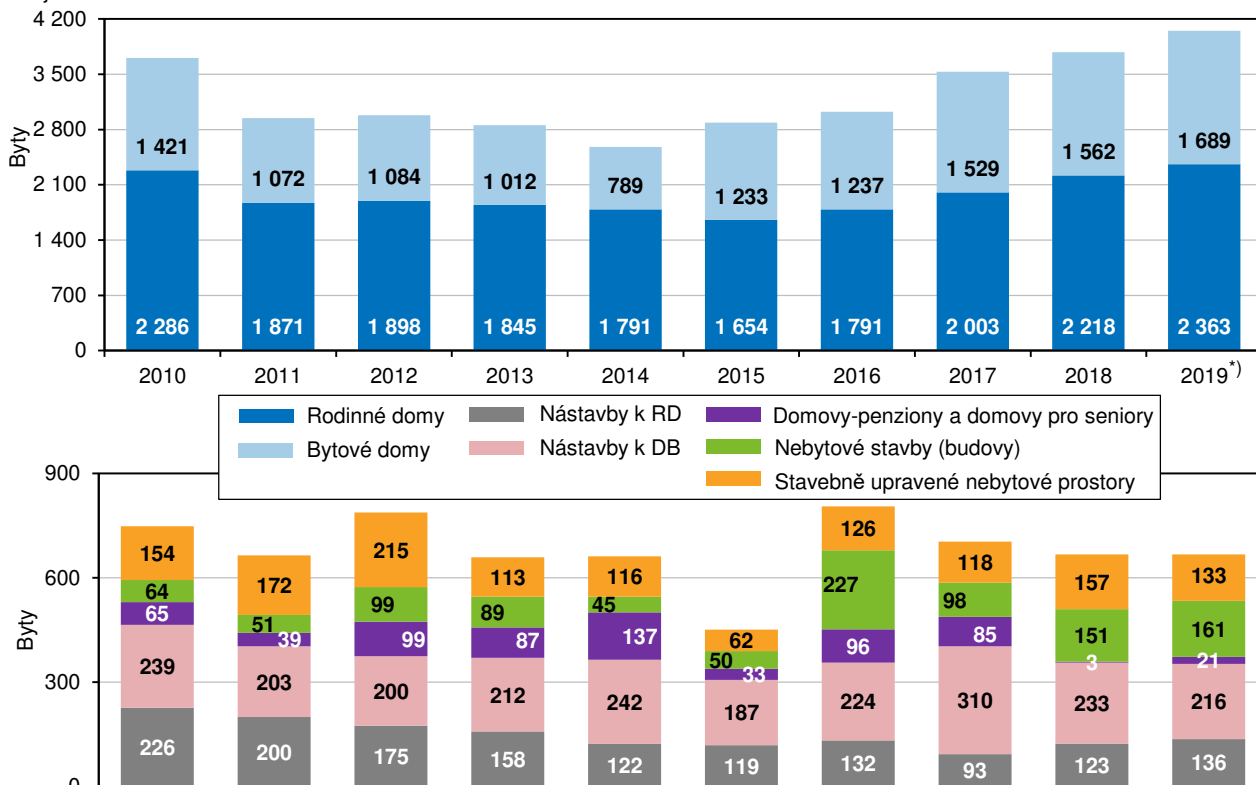
Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily 86 % celkového počtu dokončených bytů.

Dokončeno bylo 2 363 bytů v rodinných domech (50,1 % celku) a 1 689 bytů v novostavbách bytových domů (35,8 %). Počet bytů dokončených v rodinných domech byl proti roku 2018 o 145 bytů vyšší, u bytů dokončených v bytových domech bylo navýšení počtu o 127 bytů. Přístavbou a nástavbou ve starších budovách vzniklo 136 bytů v rodinných domech (o 13 více) a 216 bytů v bytových domech (o 17 méně). V domovech-penzionech a domovech pro seniory bylo dokončeno 21 bytů (o 18 více), v nebytových budovách bylo postaveno 161 bytů (o 10 více) a stavební úpravou nebytových prostor vzniklo 133 bytů (o 24 méně). Počty dokončených bytů podle druhu stavby v posledních 10 letech jsou obsahem

grafu 3.31., jsou z něho snadno zjištělné i meziroční změny v počtech dokončených bytů.

Graf 3.32 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

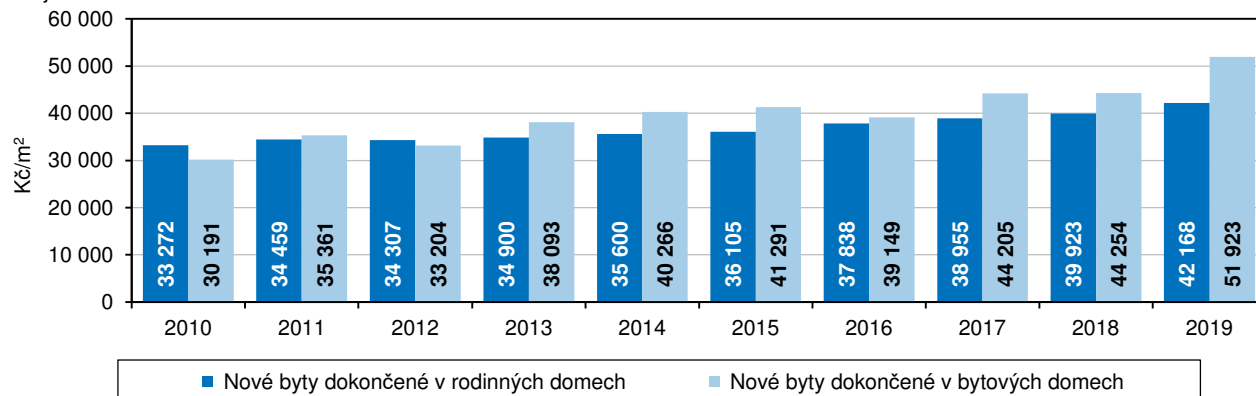

Náklady na výstavbu bytů v rodinných domech se postupně zvyšovaly.

Dokončené byty v nových rodinných domech v roce 2019 v součtu měly obytnou plochu 210,2 tisíc m². Investiční náklady na výstavbu bytů v nových rodinných domech dosáhly 8,86 mld. Kč, v přepočtu na 1 m² obytné plochy připadlo 42,2 tisíc Kč investičních nákladů. Nárůst nákladů byl zaznamenán především v posledních 5 letech. Náklady v roce 2019 byly mezi kraji 2. nejvyšší (po Praze).

Graf 3.33 Investiční náklady na výstavbu 1 m² obytné plochy bytů dokončených v nových rodinných a bytových domech v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Rostly i investiční náklady na byty v bytových domech, jak u bytů v rodinných domech, ...

Dokončené byty v nových bytových domech v roce 2019 v součtu měly obytnou plochu 84,3 tisíc m². Investiční náklady na výstavbu bytů v nových bytových domech dosáhly 4,38 mld. Kč, v přepočtu na 1 m² obytné plochy připadlo 51,9 tis. Kč investičních nákladů. K výraznému nárůstu došlo právě v roce 2019 (zvýšení o 17,3 %). Jak je patrné z grafu 3.32., pouze v roce 2010 a 2012 převýšily náklady

... tak u bytů v bytových domech byly náklady mezi kraji 2. nejvyšší.

na 1 m² obytné plochy bytů v nových rodinných domech náklady na byty v nových bytových domech. Náklady v roce 2019 byly mezi kraji 2. nejvyšší (po Moravskoslezském kraji).

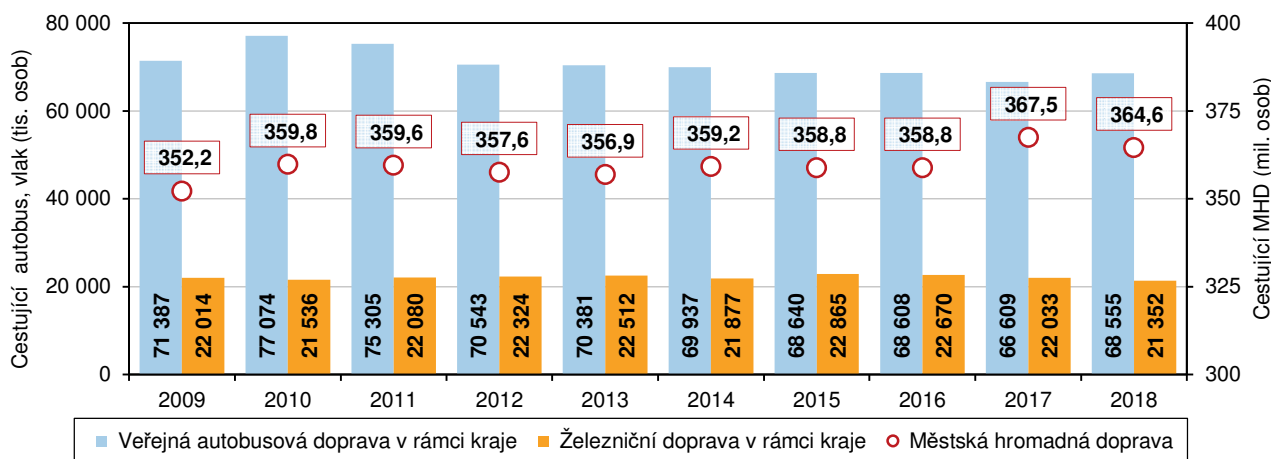
Doprava

Hustota silniční i železniční sítě patří ve srovnání s ostatními kraji spíše k nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,4 tisíc kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,5 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 427,9 km silnic I. třídy, 1 467,5 km silnic II. třídy a 2 390,5 km silnic III. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji dosahuje 785,4 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45,4 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.34 Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo dopravy

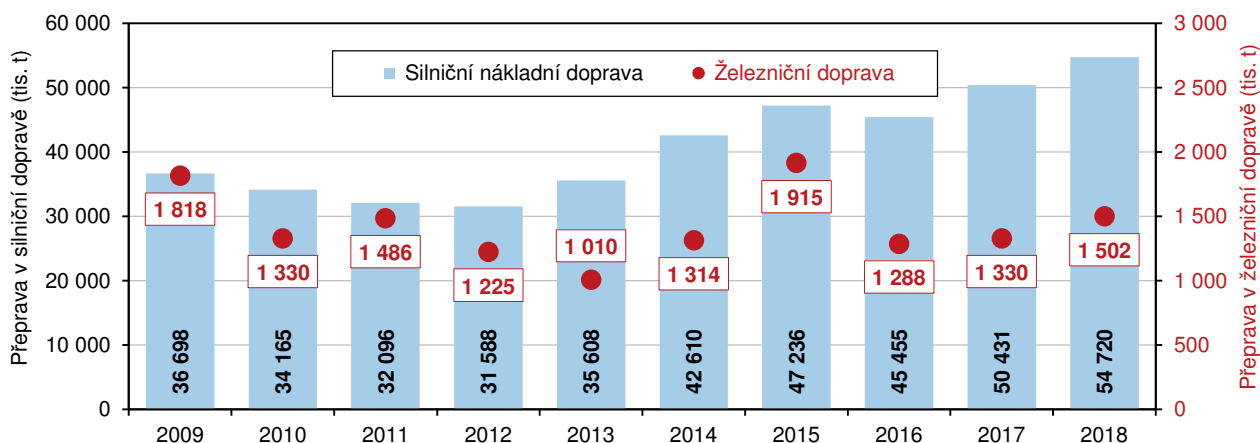

Autobusy v roce 2018 přepravily téměř 69 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 21 mil. osob.

Veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje bylo v roce 2018 přepraveno 68,6 mil. osob, což bylo meziročně o 1,9 mil. přepravených více. Ke zvýšení počtu přepravených došlo po předešlém 7letém poklesu. Maximum přepravených, a to více než 77 milionů, bylo zaznamenáno v roce 2010. Vlákem v kraji jezdí v porovnání s autobusy jen třetina cestujících. Meziroční výkyvy počtu cestujících vlakem jsou sice minimální, ale 21,4 milionů přepravených v roce 2018 byl za 10 let počet nejnižší.

Graf 3.35 Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo dopravy

Rekordní výkony silniční přepravy zboží.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2018 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno dosud rekordních 54,7 mil. tun zboží, po železnici jen 1,5 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2018 40,3 mil. tun, tj. 73,6 % celku), 7,1 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje a 7,3 tun dovoz zboží do kraje.

Od roku 2014 v registru vozidel v kraji přibýlo 110 tisíc osobních automobilů.

Každoročně se v kraji zvyšují počty vozidel. Na konci roku 2019 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 614,4 tisíc osobních vozidel (504,2 tisíc na konci roku 2014), 132,4 tisíc motocyklů (114,4 tisíc), 82,0 tisíc nákladních automobilů (71,2 tisíc) a 2,1 tisíc autobusů (2,0 tisíc). Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtený počet osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 516,5 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce aut v přepočtu je v Praze (719,4) a nejméně v Moravskoslezském kraji (470,2 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

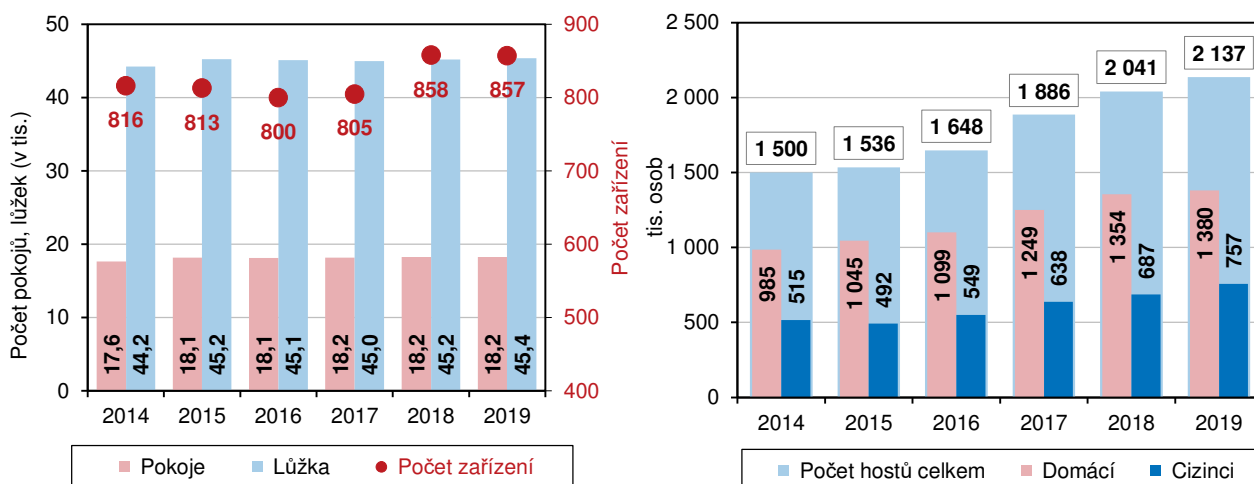
Cestovní ruch

V kraji bylo v roce 2019 celkem 857 hromadných ubytovacích zařízení s kapacitou 45 tisíc lůžek, počty lůžek se v posledních 5 letech nezměnily.

Cestovní ruch je posuzován na základě návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení. Hromadné ubytovací zařízení je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce 2019 v kraji 857 hromadných ubytovacích zařízení, bylo v nich 18,2 tisíc pokojů a 45,4 tisíc lůžek. Počet pokojů a počet lůžek byl v posledních 5 letech stabilní. Mezi ubytovacími zařízeními v členění podle kategorií bylo v kraji 210 hotelů, 427 penzionů, 66 kempů a chatových osad, 49 turistických ubytoven a 102 ostatních zařízení.

Graf 3.36 Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

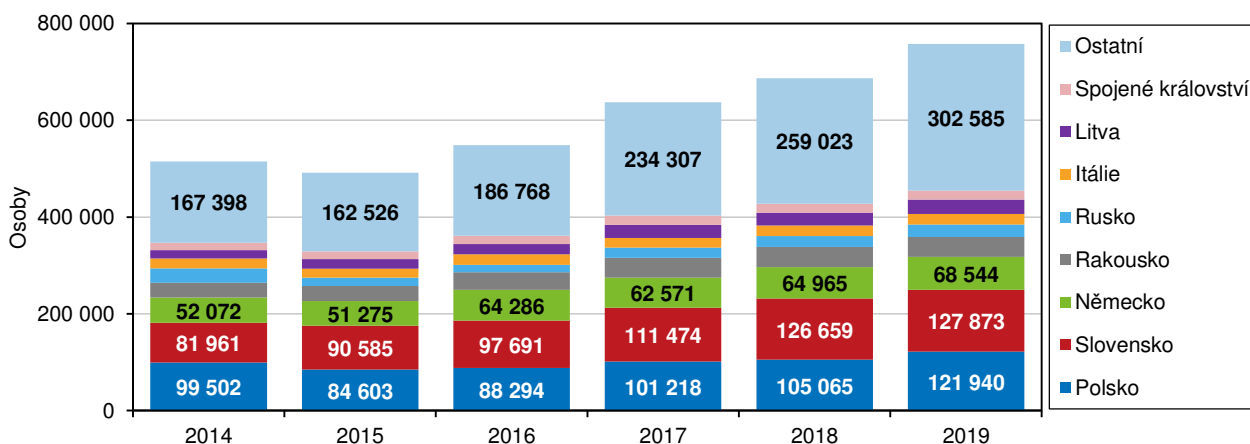
V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo přes 2 miliony hostů, vzrostl počet hostů z domova i ze zahraničí.

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2019 ubytovalo 2,1 milionu hostů, z toho bylo 757,4 tisíc hostů ze zahraničí. Celkový počet hostů byl po Praze mezi kraji 2. nejvyšší a tvořil 9,7 % republikového celku. Počet hostů v kraji se zvyšuje každoročně, proti roku 2018 byl vyšší o 96,6 tisíc, meziročně se zvýšil počet hostů tuzemských (o 25,9 tisíc) i zahraničních (o 70,8 tisíc).

Graf 3.37 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

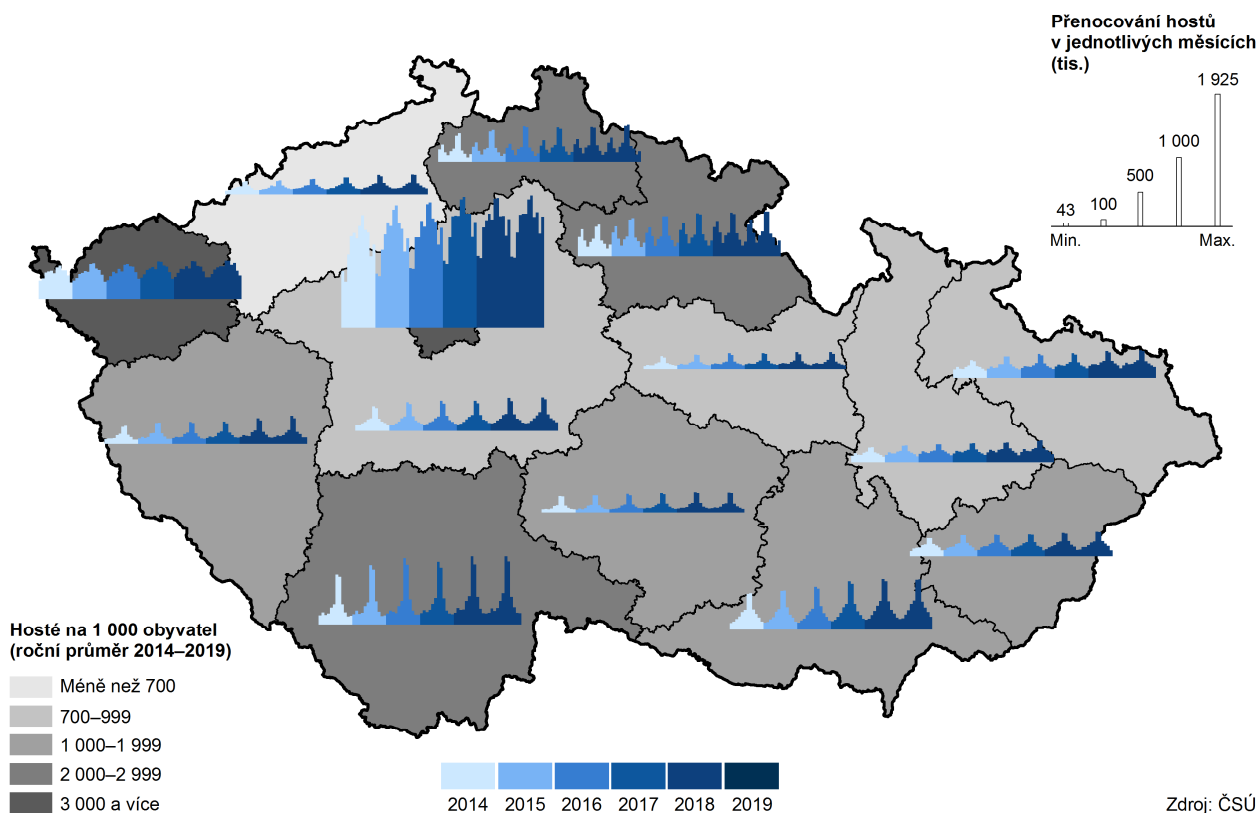
Zdroj: ČSÚ

Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování jednoho hosta.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2019 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (127,9 tisíc), z Polska (121,9 tisíc) a z Německa (68,5 tisíc). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí v posledních 5 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska. Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování na 1 hosta. Zatímco např. v Karlovarském kraji host přenocuje nejméně pětkrát, na jižní Moravě host stráví v průměru pouze 2 noci.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2014 až 2019

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

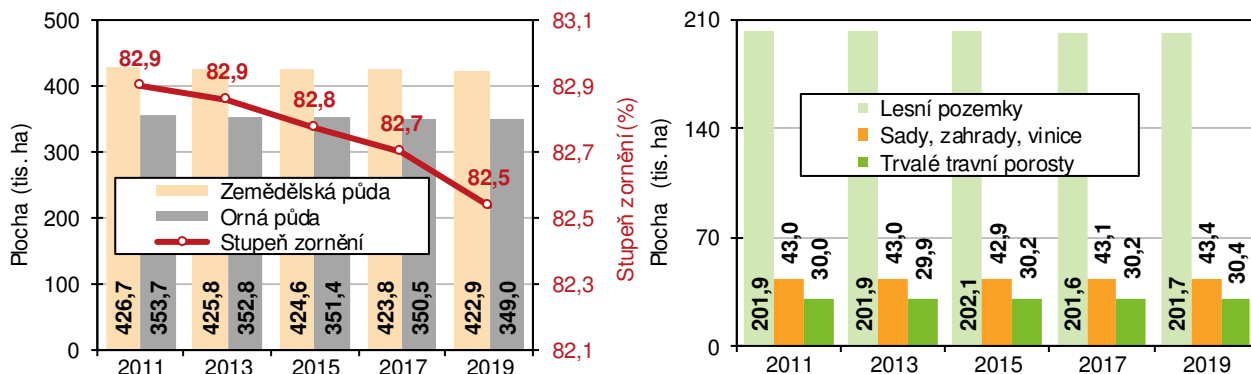
Půdní fond, chráněná území

Téměř polovinu rozlohy kraje tvoří orná půda, které meziročně ubývá. Mezi kraji je však stupeň zornění nejvyšší.

Jihomoravský kraj je svou rozlohou 718,8 tisíc hektarů čtvrtým největším krajem v ČR. K 31. 12. 2019 zde činila výměra zemědělské půdy 422,9 tisíc ha, z toho 349,0 ha zaujímala půda orná (tj. 48,6 % výměry kraje). Orné půdy ubývá, oproti roku 2011 její výměra poklesla o 4,7 tisíc ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) byl mezi ostatními kraji nejvyšší a snížil se nepatrně - z 82,90 % v roce 2011 na 82,54 % v roce 2019.

Graf 4.1 Plochy vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

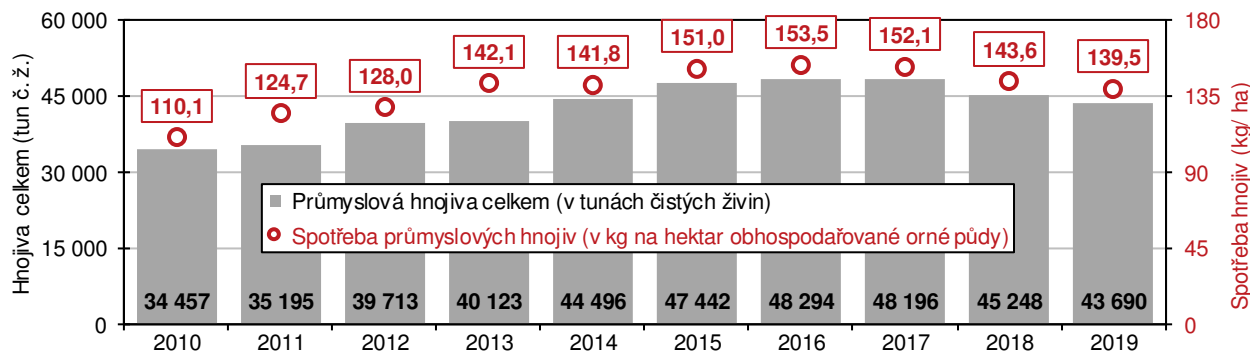

Podle koeficientu ekologické stability je kraj intenzivně využívaným územím.

Snížování rozlohy orné půdy doprovázené intenzivním a efektivním využíváním stávající je nutnou podstatou vztahu zemědělství k přírodě a životnímu prostředí. V souladu s péčí o životní prostředí je i rozšiřování plochy ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy). V roce 2019 činila výměra plochy ekologicky stabilních prvků v Jihomoravském kraji 291,3 tisíc ha, oproti roku 2011 je to o 926 ha více. Na celkové rozloze kraje se lesní pozemky podílely 28,1 %, sady se zahradami a vinicemi 6,0 %, trvalé travní porosty 4,2 % a 2,2 % tvořily vodní plochy. Prvky ekologicky stabilní a nestabilní (orná půda, zastavěná a ostatní plocha) poměruje koeficient ekologické stability, jehož hodnota činila 0,677 v roce 2011 a 0,681 v roce 2019. Koeficient se tedy téměř nezměnil a interpretuje Jihomoravský kraj jako intenzivně využívané území, zejména zemědělskou velkovýrobou.

Graf 4.2 Spotřeba průmyslových hnojiv v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Spotřeba průmyslových hnojiv po dosažení maxima v roce 2016 klesá.

O intenzivním využívání orné půdy svědčí spotřeba průmyslových (minerálních) hnojiv. V kraji bylo za hospodářský rok 2018/2019 spotřebováno 43,7 tisíc tun minerálních hnojiv v čistých živinách, což v přepočtu činilo 139,5 kg na hektar obhospodařované orné půdy. Po dosažení maxima v roce 2015/2016 se spotřeba minerálních hnojiv snižovala. V roce 2019 se jich spotřebovalo o čtvrtinu více než v roce 2010.

Na území kraje se nachází 1 národní park, 3 chráněné krajinné oblasti a 343 maloplošných chráněných území.

V Jihomoravském kraji nalezneme několik chráněných území. Jejich celková rozloha k 31. 12. 2019 činila 53,7 tisíc hektarů, což tvoří 7,5 % rozlohy kraje a 3,9 % rozlohy chráněných území v celé republice. Je zde Národní park Podyjí (vyhlášen v roce 1991) o rozloze 6,3 tisíc ha, 3 chráněné krajinné oblasti - Moravský kras (vyhlášen v roce 1956), Pálava (rok 1976) a Bílé Karpaty (rok 1980) v souhrnu o rozloze 35,4 tisíc ha. Na území kraje je i 343 maloplošných chráněných území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace) o celkové rozloze 11,5 tisíc ha. K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlášovacích dokumentace.

V rámci soustavy chráněných území Natura 2000, kterou vytvářejí státy EU, se v kraji nachází také 203 evropsky významných lokalit (9,1 % rozlohy kraje) a 8 ptačích oblastí (5,7 % rozlohy kraje).

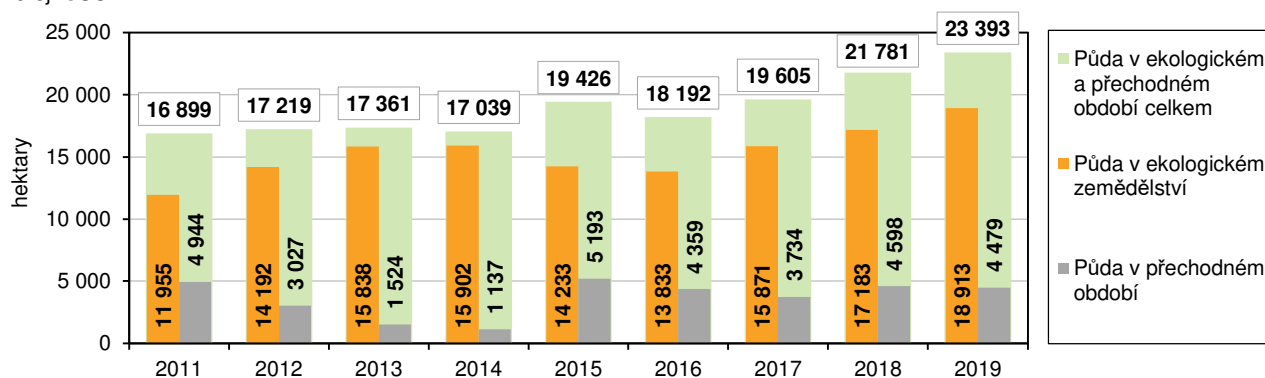
Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství je šetrné vůči životnímu prostředí.

Intenzivní zemědělská výroba je spojena s používáním průmyslových hnojiv a ochranných chemických látek, tedy látek, jejichž výroba i spotřeba životní prostředí výrazně zatěžuje. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě, popř. při obhospodařování lesních pozemků. V Jihomoravském kraji se ale ekologické zemědělství rozvíjí pomaleji, neboť se uplatňuje spíše tam, kde nejsou podmínky pro konvenční zemědělství (např. v podhorských oblastech).

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Výměra ekologicky obhospodařované půdy přesáhla 23 tisíc hektarů.

Ke konci roku 2019 zde činila výměra ekologicky obhospodařované půdy 23,4 tisíc hektarů (včetně půdy v přechodném období). Meziročně vzrostla o 7,4 %, nárůst oproti roku 2011 dosáhl 38,4 %. Mezi ostatními kraji byla výměra 4. nejvyšší a na republikové hodnotě se podílela 4,3 %.

Vodovody a kanalizace

Vodovodní síť je mezi kraji 2. nejdelší, pitnou vodou z ní byla zásobována většina obyvatel.

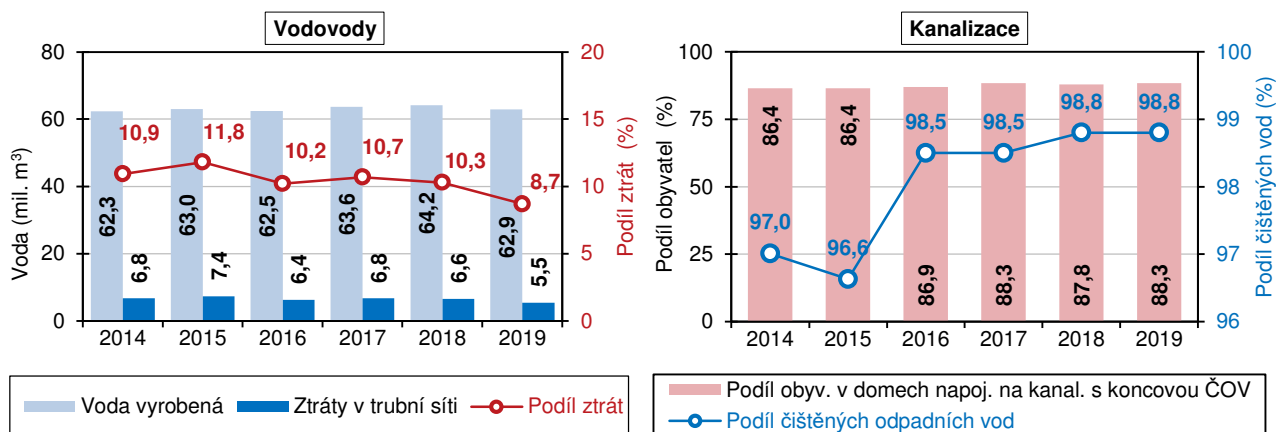
Téměř 93 litrů vody denně v průměru spotřeboval každý obyvatel kraje. Mezi kraji byla spotřeba 3. nejvyšší.

V roce 2019 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z vodovodů 1 131,5 tisíc osob, což představuje 95,1 % obyvatel kraje, v mezikrajském porovnání to je 7. nejvyšší podíl. Délka vodovodní sítě byla mezi kraji 2. nejdelší, měřila 7,9 tisíc kilometrů a meziročně se nezměnila. Vodovodních přípojek zde bylo 276,6 tisíc, tedy o 1,4 % více než v předchozím roce.

Vyrobena bylo 62,9 mil. m³ vody, v tom 56,0 mil. m³ představovala fakturovaná pitná voda (z toho 38,4 mil. m³ pro domácnosti) a 6,6 mil. m³ voda nefakturovaná (z toho 5,5 mil. m³ tvořily ztráty v trubní síti). Oproti roku 2018 se vyrobilo o 2,0 % množství vody méně, objem fakturované pitné vody celkem se snížil o 0,4 % a u domácností činil nárůst fakturovaného množství 0,5 %. Výrazný pokles byl zaznamenán v objemu nefakturované vody, a to ve výši 15,4 %. Specifická spotřeba vody celkem i v domácnostech zde byla mezi ostatními kraji 3. nejvyšší – celkem bylo spotřebováno 135,7 litrů na osobu a den a spotřeba jedné osoby jihomoravské domácnosti činila již čtvrtým rokem 92,9 litrů denně (pro porovnání - denní spotřeba na osobu se pohybovala od 78,7 litrů ve Zlínském kraji po 113,1 litru v Praze).

Graf 4.4 Vodovody a kanalizace v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Cena vody opět vzrostla.

Tržby za vodu celkem v roce 2019 dosáhly v Jihomoravském kraji 2,0 mld. Kč (bez DPH), meziročně vzrostly o 4,1 %. Průměrná cena za 1 m³ fakturované vody se oproti roku 2018 zvýšila o 1,60 Kč na 36,10 Kč. V krajích cena dosahovala výše od 34,10 Kč v Olomouckém kraji do 44,80 Kč v kraji Libereckém, cena v Jihomoravském kraji byla 3. nejnižší a republikový průměr činil 39,30 Kč.

Každý desátý člověk v kraji žije v domě bez napojení na kanalizaci.

V roce 2019 žilo v Jihomoravském kraji 1 073,9 tisíc obyvatel v domech napojených na kanalizaci, to je 90,3 % celkového počtu obyvatel v kraji. 1 050,1 tisíc osob žilo v domech, které jsou napojeny na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod (ČOV). Kanalizační síť v kraji dosáhla délky 5,7 tisíc kilometrů, v evidenci bylo 267,4 tisíc kanalizačních přípojek.

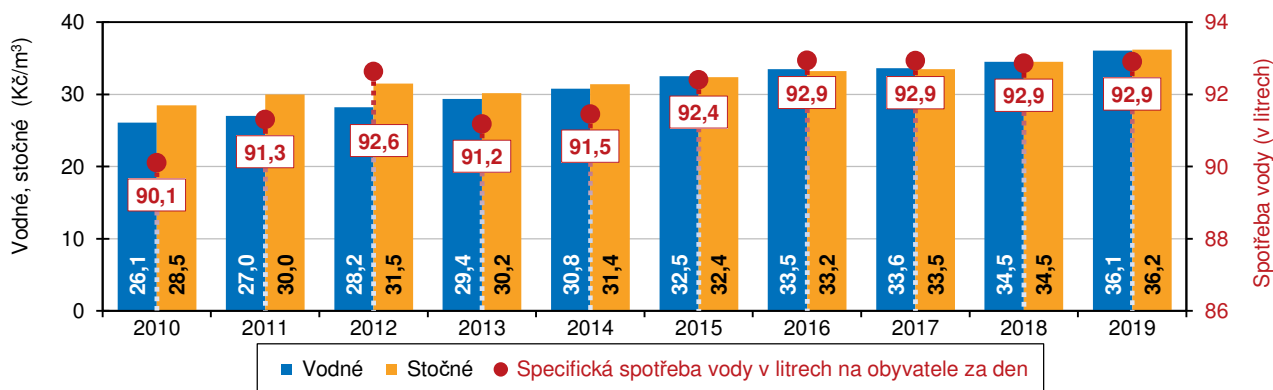
Čištěné odpadní vody tvořily necelých 99 % vod vypuštěných do kanalizace.

Do kanalizace oteklo 60,4 mil. m³ odpadních vod, oproti roku 2018 (60,6 mil. m³) se tak objem téměř nezměnil. 37,6 mil. m³ tvořily vody splaškové. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypuštěných do kanalizace (v obou případech bez vod srážkových) představoval stejně jako předchozí rok 98,8 %, a to je o 1,1 procentního bodu více než činil republikový průměr. Jihomoravské čistírny odpadních vod v roce 2019 vyčistily 78,8 mil. m³ vody (meziročně o desetinu více), z níž 46,9 % tvořily vody splaškové, 19,4 % vody průmyslové a zbylou část vody srážkové (balastní). V kraji bylo do vodních toků vypuštěno 81,8 mil. m³ vody, což je o 11,3 % více než v předchozím roce.

Graf 4.5 Spotřeba vody na obyvatele, cena vody a stočného v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Cena stočného se také zvýšila.

Objem tržeb za stočné v Jihomoravském kraji dosáhl 2,19 mld. Kč (bez DPH), meziročně tak vzrostl o 4,6 %. Cena stočného dosáhla výše 36,20 Kč za m³ a byla o 1,70 Kč vyšší než v roce 2018, oproti republikovému průměru bylo stočné o 1,50 Kč levnější. V mezikrajském porovnání byla cena za odvádění odpadních vod nejnižší v kraji Vysočina (28,80 Kč/m³) a naopak nejvyšší v Libereckém kraji (42,90 Kč/m³), v Jihomoravském kraji byla cena 5. nejvyšší.

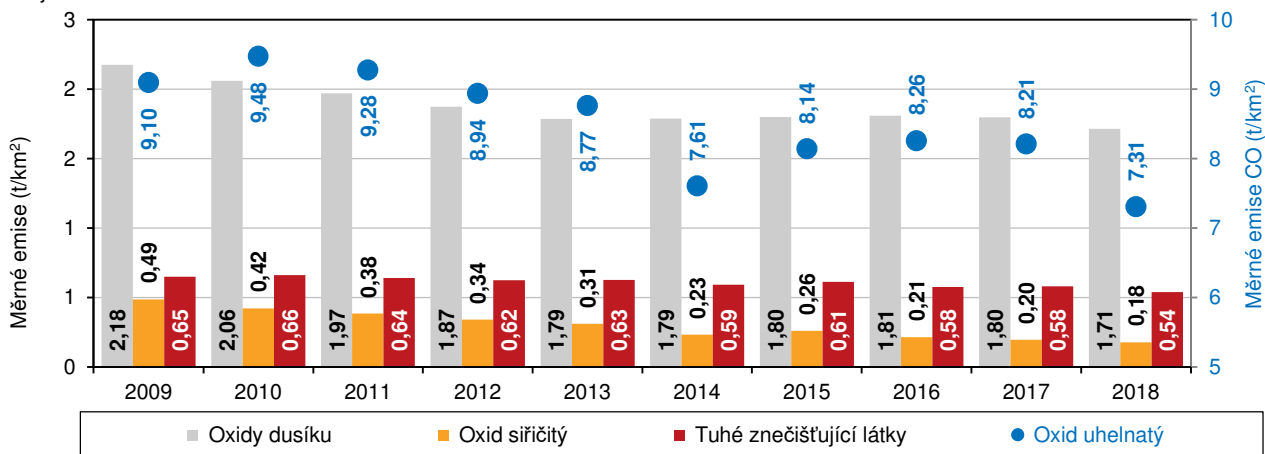
Emise

Co jsou emise?

Emisí je označován děj, při kterém jsou do ovzduší vnášeny látky různého skupenství. Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO₂) a tuhé emise v ovzduší.

Graf 4.6 Měrné emise REZZO 1-4 v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

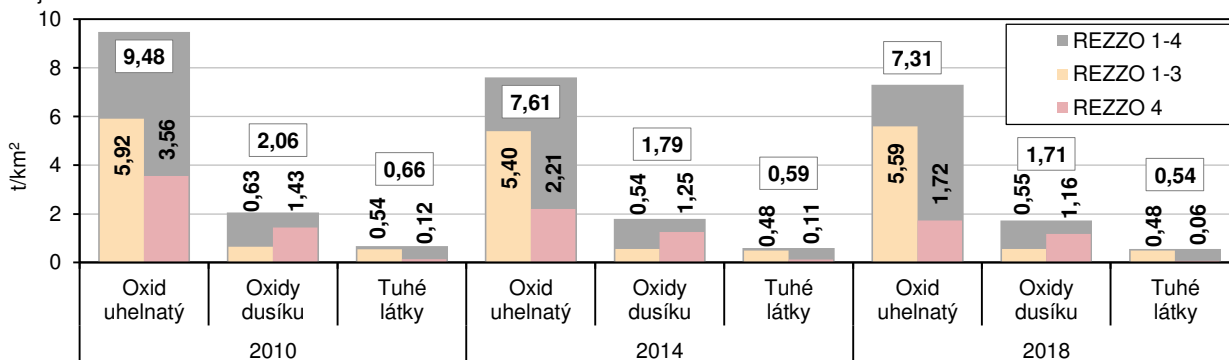

Měření, množství a evidence znečišťujících látek.

U emisí se měří jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování – silniční a železniční vozidla, plavidla, letadla).

Graf 4.7 Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Měrné emise oxidu siřičitého byly mezi kraji nejnižší, emise tuhých látek 4. nejnižší.

V Jihomoravském kraji bylo za rok 2018 vyprodukováno všemi zdroji 52,5 tisíc tun oxidu uhelnatého, 12,3 tisíc tun oxidů dusíku, emise oxidu siřičitého činily 1,3 tisíc tun a tuhé látky dosáhly objemu 3,9 tisíc tun. Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesají, oproti roku 2017 se snížily u oxidu uhelnatého o 6,5 tisíc tun (11,0 %), oxidů dusíku o 604 tun (4,7 %), oxidu siřičitého o 134 tun (9,5 %) a emise tuhých látek poklesly o 296 tun (7,1 %). Pokles lze vypočítat také z grafu 4.6., kde jsou emise vztaženy k rozloze území (t/km²). Dle nejnižších hodnot měrných emisí v mezikrajském porovnání byly emise CO v Jihomoravském kraji na 9. místě, NO_x na 8. místě, u tuhých látek byl kraj 4. v pořadí a měrné emise SO₂ byly dokonce nejnižší.

Role zdrojů znečišťování.

Na produkci oxidů dusíku se velkou měrou podílely mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4), naopak u oxidu uhelnatého a tuhých znečišťujících látek to byly zdroje stacionární (REZZO 1-3). Hlavní roli v produkci oxidu siřičitého hrají velké zdroje znečišťování (REZZO 1).

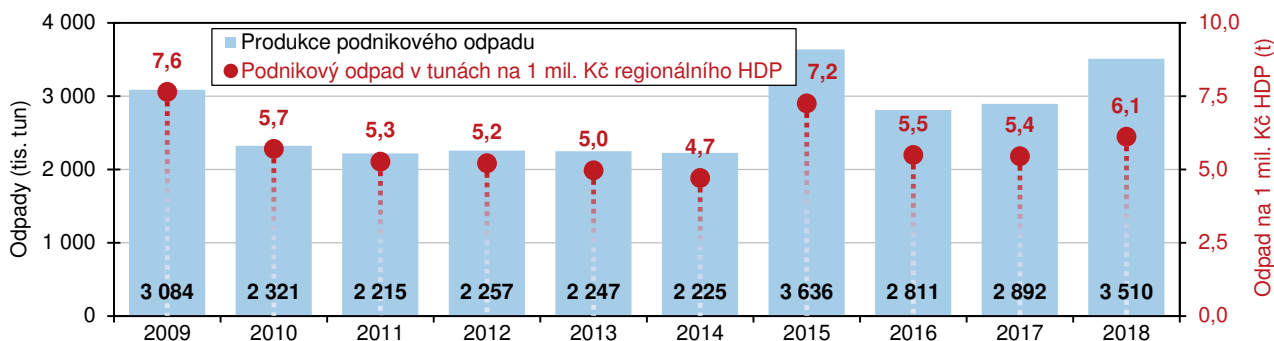
Odpady

Meziroční nárůst objemu vyprodukovaného podnikového odpadu přesáhl pětinu.

Cílem činnosti podnikového i komunálního odpadového hospodářství je minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití. Podniky sídlící v Jihomoravském kraji v roce 2018 vyprodukovaly 3,51 mil. tun odpadu (z toho 206 tisíc tun nebezpečného), oproti předchozímu roku objem výrazně vzrostl, a to o 21,4 %.

Graf 4.8 Podnikový odpad v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

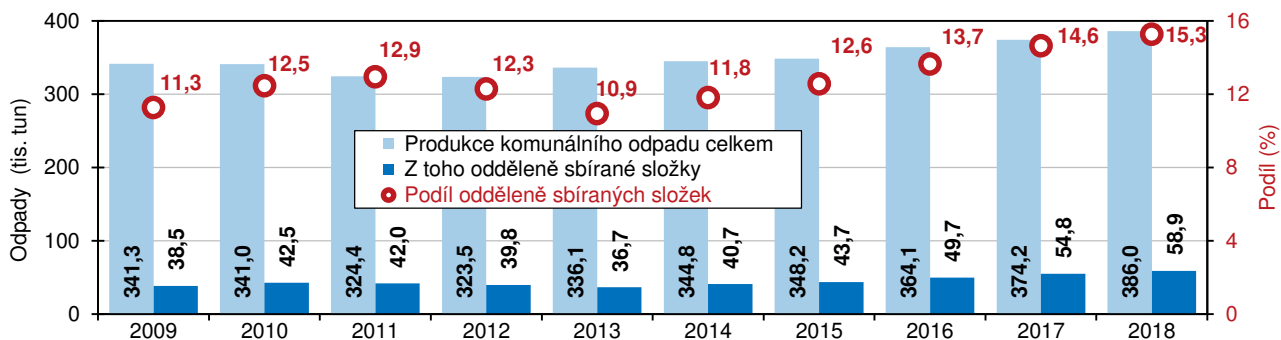

Nejvíce se na produkci podnikového odpadu podílelo stavebnictví.

Zvýšila se i odpadová náročnost hospodářské činnosti v kraji. Na 1 mil. Kč krajského HDP (v běžných cenách) připadalo v roce 2018 6,1 tun podnikového odpadu, v roce 2017 to bylo o 0,7 tuny méně. Z hlediska ekonomické činnosti mělo na produkci podnikového odpadu největší podíl stavebnictví (68,3 %), zpracovatelský průmysl (10,9 %) a činnosti související se zásobováním vodou a s odpadními vodami, odpady a sanacemi (9,4 %).

Graf 4.9 Komunální odpad v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

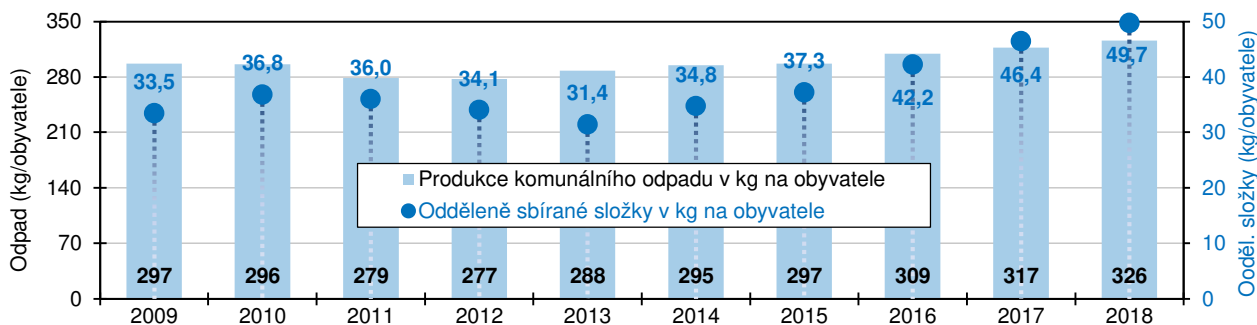

Produkce komunálního odpadu v kraji se také zvýšila. 1 obyvatel vyprodukoval průměrně 326 kg odpadu ročně.

Nárůst produkce byl zaznamenán také u odpadu komunálního. V roce 2018 bylo populací v kraji vyprodukováno celkem 386,0 tisíc tun komunálního odpadu, skutečnost roku 2017 tak byla překonána o 11,7 tisíc tun. V přepočtení hodnoty na populaci tak na jednoho obyvatele připadalo 325,8 kg, předchozí rok to bylo 317,0 kg. Celkový objem komunálního odpadu v absolutním vyjádření byl v roce 2018 mezi ostatními kraji 4. nejvyšší. Avšak v přepočtu na obyvatele se jednalo o 3. nejnižší hodnotu, nejvíce odpadu vyprodukoval obyvatele Středočeského kraje (402 kg) a nejméně naopak obyvatele Libereckého kraje (308 kg).

Graf 4.10 Komunální odpad na obyvatele v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziročně sice objem tříděného odpadu na obyvatele vzrostl, ale mezi kraji je 2. nejnižší.

Z celkového objemu komunálního odpadu, vyprodukovaným obyvatelstvem v kraji, bylo 58,9 tisíc tun odděleně sbíraných složek, to představuje 15,3 %. Z grafu 4.9. lze vypočítat, že ze sledovaných let je podíl v roce 2018 nejvyšší. Mezi kraji je však hodnota 5. nejnižší. Na 1 obyvatele v Jihomoravském kraji připadalo v roce 2018 49,7 kg tříděného odpadu, meziročně je to o 3,3 kg více. Ve srovnání s ostatními kraji to byla 2. nejnižší hodnota, nejvíce byl odpad tříděn ve Zlínském kraji (1 obyvatele vytřídil průměrně 69,4 kg odpadu) a republikový průměr dosáhl 56,5 kg tříděného odpadu na obyvatele.

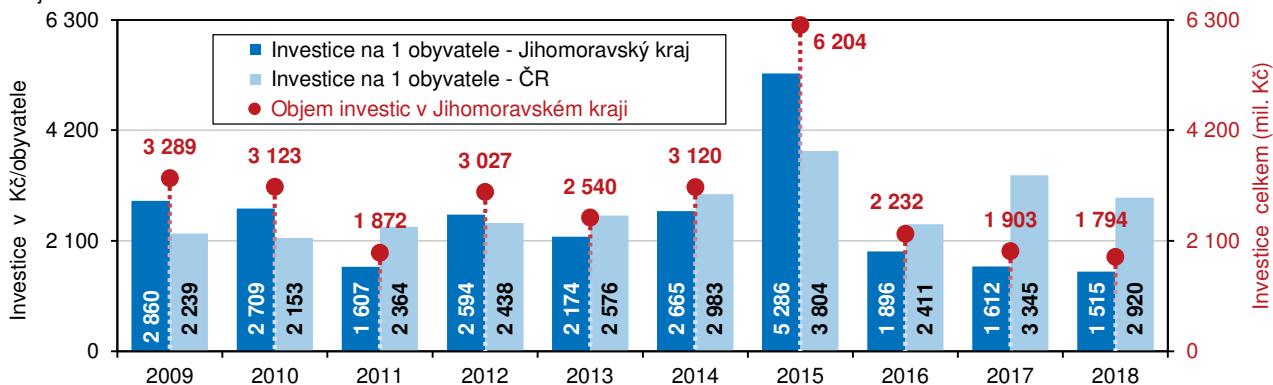
Výdaje na ochranu životního prostředí

Co obnáší výdaje na ochranu životního prostředí?

U výdajů na ochranu životního prostředí je nutno rozlišit výdaje investorů se sídlem v kraji (bez územního určení) a výdaje, které jsou realizovány na území kraje. U investorů se sídlem v kraji výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují investiční výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je účelem ochrana životního prostředí.

Graf 4.11 Investice na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele podle místa investice

Zdroj: ČSÚ

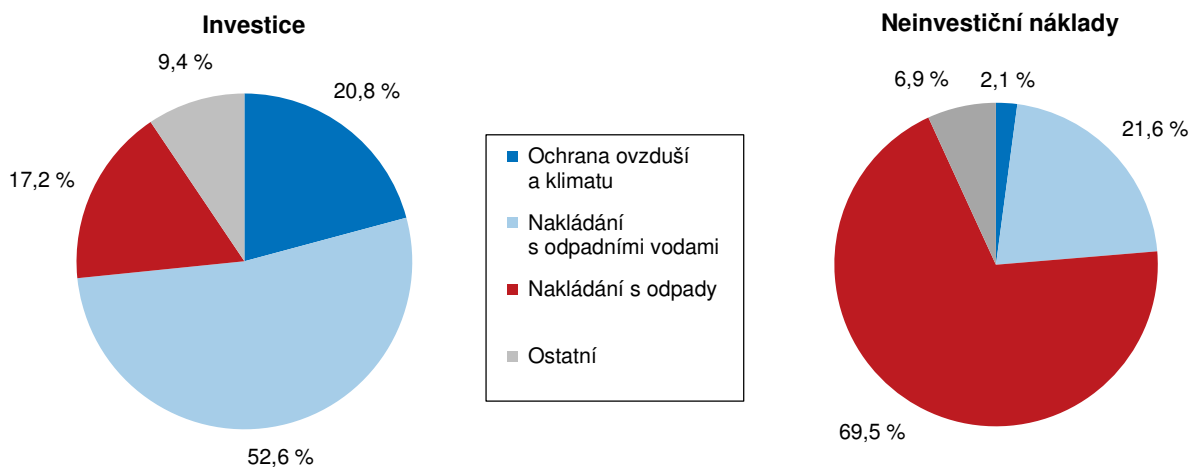

Objem investic k ochraně životního prostředí na území kraje byl v roce 2018 3,5krát menší než maximum v roce 2015.

V roce 2018 bylo na území Jihomoravského kraje investováno 1,80 mld. Kč na ochranu životního prostředí. Z grafu 4.11. je patrné, že v tomto roce byla ve sledovaném období částka nejnižší. Nejvíce bylo do ochrany životního prostředí investováno v roce 2015 - 6,20 mld. Kč, to je 3,5 násobek skutečnosti roku 2018. Meziročně objem investic poklesl téměř o 109 mil. Kč. Přepočtená hodnota investic na 1 obyvatele dosáhla v roce 2018 výše 1 515 Kč, oproti předchozímu roku je to o 6,0 % méně. Částka představovala přibližně polovinu průměru ČR (2 920 Kč na obyvatele) a mezi kraji byla 2. nejnižší. Nejnižší hodnota byla vykázána v Karlovarském a nejvyšší v Ústeckém kraji.

Graf 4.12 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Jihomoravském kraji (průměr let 2013–2018)

Zdroj: ČSÚ

Investoři se sídlem v kraji vydali na ochranu životního prostředí 7,8 mld. Kč.

Investoři, kteří měli sídlo v Jihomoravském kraji, vynaložili na ochranu životního prostředí v roce 2018 celkem 7,76 mld. Kč. Investice tvořily 1,58 mld. Kč, částky 6,18 mld. Kč dosahovaly neinvestiční náklady. Meziroční nárůst celkového objemu výdajů činil 5,6 % (411,4 mil. Kč). Neinvestiční náklady se zvýšily o 10,7 % (596,9 mil. Kč), ale naopak poklesl objem investic, a to o 10,5 % (185,5 mil. Kč).

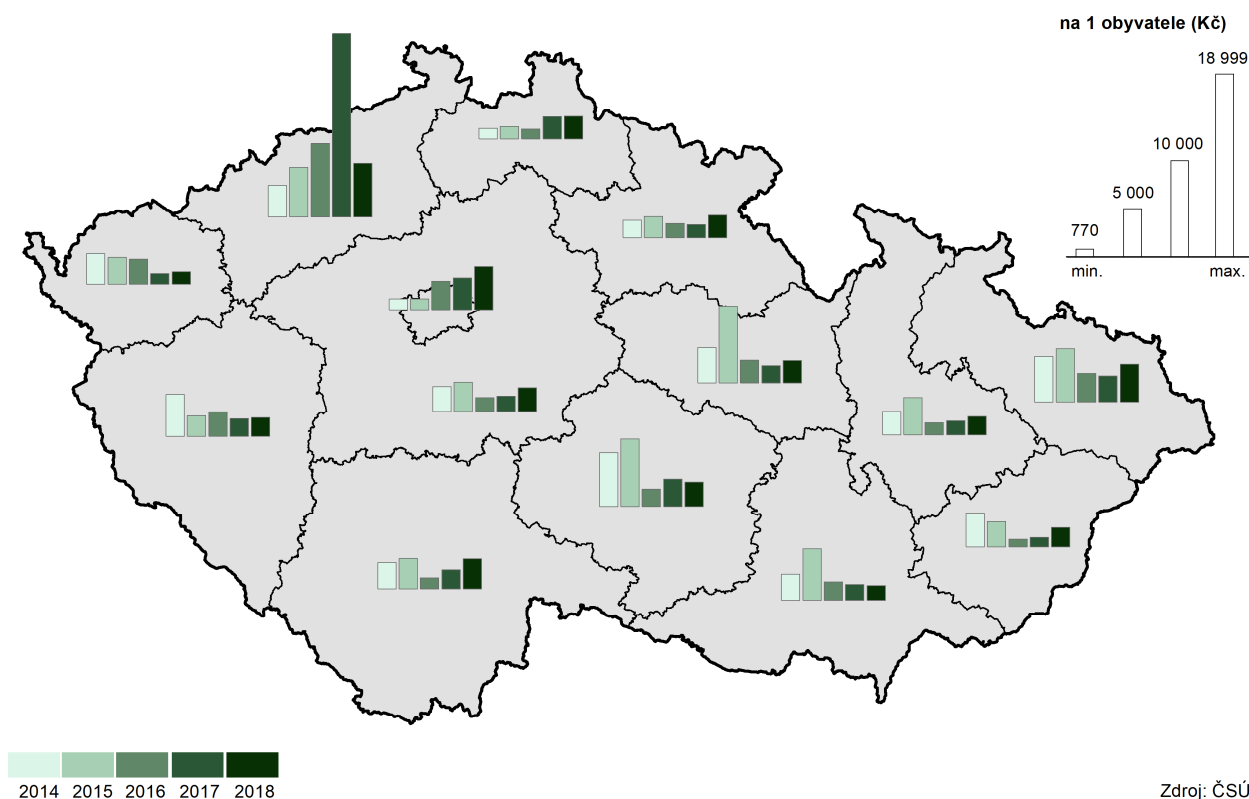
Investice tvořily jen pětinu celkových nákladů. Nejvíce bylo investováno do nakládání s odpadními vodami.

Investice se na celkových nákladech v roce 2018 podílely pětinou, předcházející rok byl podíl vyšší (čtvrtinový). Z celkového objemu investic bylo v roce 2018 457,0 mil. Kč vynaloženo na ochranu ovzduší a klimatu (tj. 29,0 %), 508,9 mil. Kč (32,2 %) se využilo k nakládání s odpadními vodami a 371,9 mil. Kč (23,6 %) k nakládání s odpady. V průměru let 2013 až 2018 (graf 4.12.) přitom investice k nakládání s odpadními vodami tvořily větší podíl (více než poloviční), naopak investice na ochranu ovduší a nakládání s odpady představovaly podíl nižší.

Přes dvě třetiny neinvestičních nákladů byly použity k nakládání s odpady.

Z celkového objemu výdajů investorů se sídlem v Jihomoravském kraji zaujímaly necelých 80 % neinvestiční výdaje (již zmíněných 6,18 mld. Kč). V letech 2013 až 2018 se v kraji jedná o 2. nejvyšší částku, maxima (6,48 mld. Kč) bylo dosaženo v roce 2014. V roce 2018 bylo z celkové výše neinvestičních nákladů použito 141,4 mil. Kč (2,3 %) na ochranu ovzduší a klimatu, 1,45 mld. Kč (23,4 %) k nakládání s odpadními vodami a 4,18 mld. Kč (67,6 %) k nakládání s odpady. V průměru let 2013 až 2018 měly náklady podobnou strukturu.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2014 až 2018

5. Mezikrajské srovnání

Z pohledu demografického vývoje byly v roce 2019 v řadě ukazatelů zachovány trendy předchozích let. Dlouhodobě trvalým procesem zůstává stárnutí populace. Základní migrační proudy se nemění a převažuje stěhování do Středočeského kraje a hl. m. Prahy. Naděje dožití mužů i žen roste ve všech krajích. Ekonomice se i v roce 2019 dařilo, i když tempo růstu hrubého domácího produktu České republiky (podle revize zveřejněné v červnu 2020) se po roce 2017, kdy dosáhlo 5,2 %, zvolna snižovalo. V roce 2018 HDP Česka vzrostl o 3,2 %, v roce 2019 podle předběžných výsledků o 2,3 %. V regionálním pohledu jsou informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2018 (revidované regionální účty a výsledky za rok 2019 budou zveřejněny v lednu 2021). Plochy ekologického zemědělství se rozšiřují ve všech krajích. V posledních letech dochází k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

Demografický vývoj

Nejrozlehlejší a nejlidnatější je kraj Středočeský, který jako jediný má přes milion hektarů i přes milion obyvatel.

Česká republika se od 1. ledna 2000 člení na 14 vyšších územních samosprávních celků, tzv. krajů. Jubilejní dvacáté výročí je vhodnou příležitostí k ohlédnutí a nejen statistické rekapitulaci. Vzhledem k pouze drobným územním změnám se pořadí krajů podle rozlohy od vzniku novodobého krajského uspořádání nezměnilo. Výměrou největšími jsou v České republice kraje Středočeský a Jihočeský. Nejmenší rozloha náleží Praze. Vývoj počtu obyvatel byl v uplynulých dvou dekadách výrazně dynamičtější. Do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 je jím již 10. rok v řadě kraj Středočeský. Zejména díky výrazně kladnému přírůstku stěhování se populace Středočeského kraje v letech 2001 až 2019 rozšířila o 263,6 tis. na 1 385,1 tis. obyvatel.

Ve čtyřech nejlidnatějších krajích žije téměř polovina obyvatel České republiky.

Druhý nejvyšší populační přírůstek (176,9 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšimu kraji, kterým je hlavní město Praha (1 324,3 tis. obyvatel). Aktuálně třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský (1 200,5 tis. obyvatel) charakterizoval trend opačný. Od roku 2001 v něm ubylo 56,2 tis. osob, tj. nejvíce obyvatel ze všech krajů. Zatímco v roce 2001 činil rozdíl mezi Moravskoslezským a Jihomoravským krajem 95,7 tis. osob, o 18 let později se díky protichůdné tendenci obou krajů ztenčil na 8,6 tis. osob. Převažující populační úbytek byl v letech 2001 až 2019 zaznamenán v pěti ze čtrnácti krajů. K nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Vedle Moravskoslezského kraje se týkal krajů Zlínského a Olomouckého. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, a to především vlivem populačních úbytků od roku 2009.

Od roku 2001 zestárla populace ve všech krajích, nejrychleji v Karlovarském kraji.

Z pohledu demografického vývoje roku byly v roce 2019 v řadě ukazatelů zachovány trendy předchozích let. Dlouhodobě trvalým procesem zůstává stárnutí populace, které se ve všech krajích projevilo rostoucím průměrným věkem obyvatel. Mezi lety 2001 a 2019 vzrostl průměrný věk v krajích o 0,6 až 5,1 roku. Nejvyšší tempo stárnutí bylo charakteristické pro oblasti s výraznou převahou vystěhovalých, tj. v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejpomaleji stárla populace hl. m. Prahy a kraje Středočeského, pro které je dlouhodobě typická vysoká převaha přistěhovalých. V Praze se zvyšování průměrného věku obyvatel dokonce zastavilo, resp. po kulminaci v roce 2013 se v posledních letech spíše velmi mírně snižuje.

Od roku 2015 žije ve všech krajích více seniorů než dětí.

Výrazně se v posledních dvou desetiletích změnila věková skladba obyvatel, tj. počty a podíly dětí a seniorů. Tyto změny se promítly do indexů stárání a ekonomického zatížení. Index stárání, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let, ve všech krajích kromě Prahy i v roce 2019 nadále rostl. V Praze se již poosm v řadě snížil. Do roku 2013 však byl index stárání v Praze vůbec nejvyšší v České republice. Od roku 2014 přísluší nejvyšší index stárání kraji Královéhradeckému (138,8 v roce 2019). Naopak nejnižší je posledních devět let

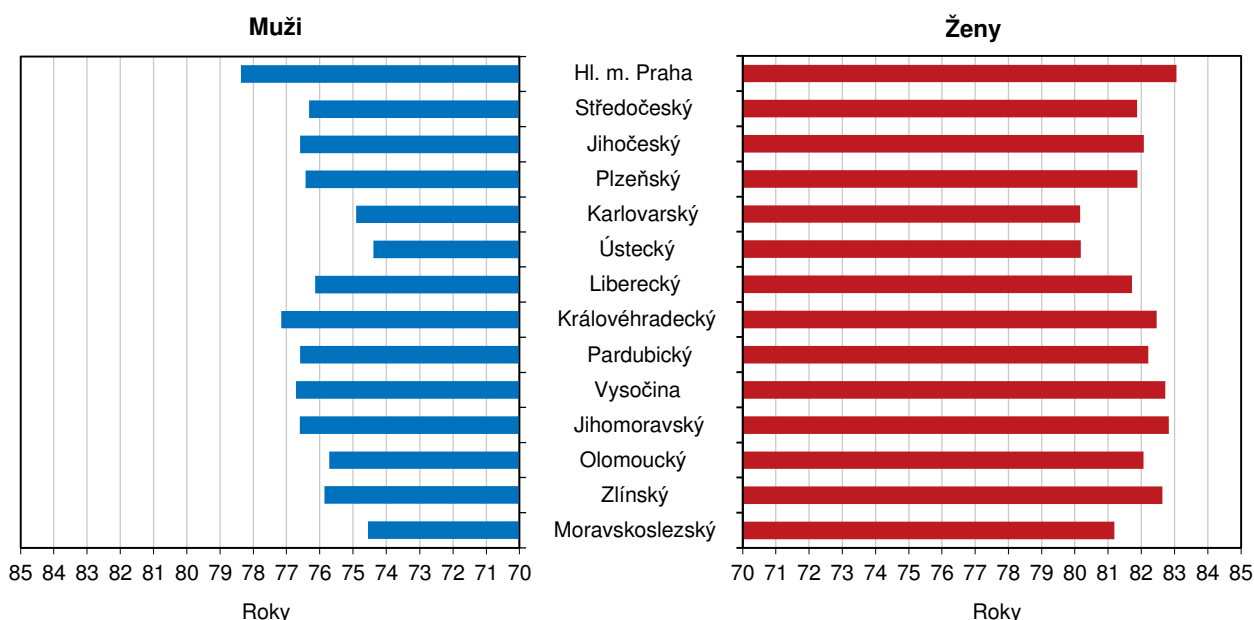
v kraji Středočeském (103,9 v roce 2019). Počet seniorů zde převýšil nad počtem dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Neměnná tendence charakterizovala vloni také index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let. Index vzrostl ve všech krajích s tím, že růstový trend trvá již 12 let. V posledních dvou letech se nezměnila ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému (59,3 v roce 2019) a nejnižší hl. m. Praze (53,6 v roce 2019).

Základní migrační proudy se nezměnily; převažuje stěhování do Středočeského kraje a hl. m. Prahy.

Převahu živě narozených nad zemřelými vykazala v dlouhodobém pohledu od roku 2001 šestice krajů: Středočeský, hl. m. Praha, Jihomoravský, Liberecký, Kraj Vysočina a Pardubický. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v letech 2001 až 2019 kraj Středočeský následovaný hl. m. Prahou. Nejvyšší migrační úbytek charakterizoval kraj Moravskoslezský. Déletrvající převaha vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro kraj Olomoucký, Zlínský, Karlovarský a Kraj Vysočina.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2018–2019

Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití mužů i žen vzrostla za poslední dvě desetiletí ve všech krajích.

Příznivě se za poslední dvě desetiletí vyvinula předpokládaná naděje dožití mužů i žen při narození. Z porovnání mezních let sledovaného období vyplývá, že naděje dožití mužů rostla rychlejším tempem než naděje dožití žen. Ačkoliv se vzájemný rozdíl mezi oběma pohlavími ve všech krajích mírně snížil, naděje dožití žen zůstala napříč všemi kraji vyšší. Podle průměru let 2018 až 2019 náležel nejvyšší genderový rozdíl kraji Zlínskému (o 6,8 let), nejnižší rozdíl mezi oběma pohlavími vykazala Praha (o 4,7 let). V hlavním městě byl současně registrován nejvyšší nárůst naděje dožití mužů (o 4,7 let) i žen (o 3,8 let) oproti průměru let 2001 až 2002 a zcela nejvyšší naděje dožití mužů (78,4 let) i žen (83,0 let) v mezikrajském srovnání. Pod 75letou hranicí byla v letech 2018 až 2019 naděje dožití mužů při narození v kraji Ústeckém (74,4 let), Moravskoslezském (74,5 let) a Karlovarském (74,9 let). Nejnižší naděje dožití žen charakterizovala stejnou trojici krajů, ale v odlišném pořadí. Zcela nejnižší byla v krajích Karlovarském (80,2 let) a Ústeckém (80,2 let), třetí nejnižší hodnota příslušela kraji Moravskoslezskému (81,2 let).

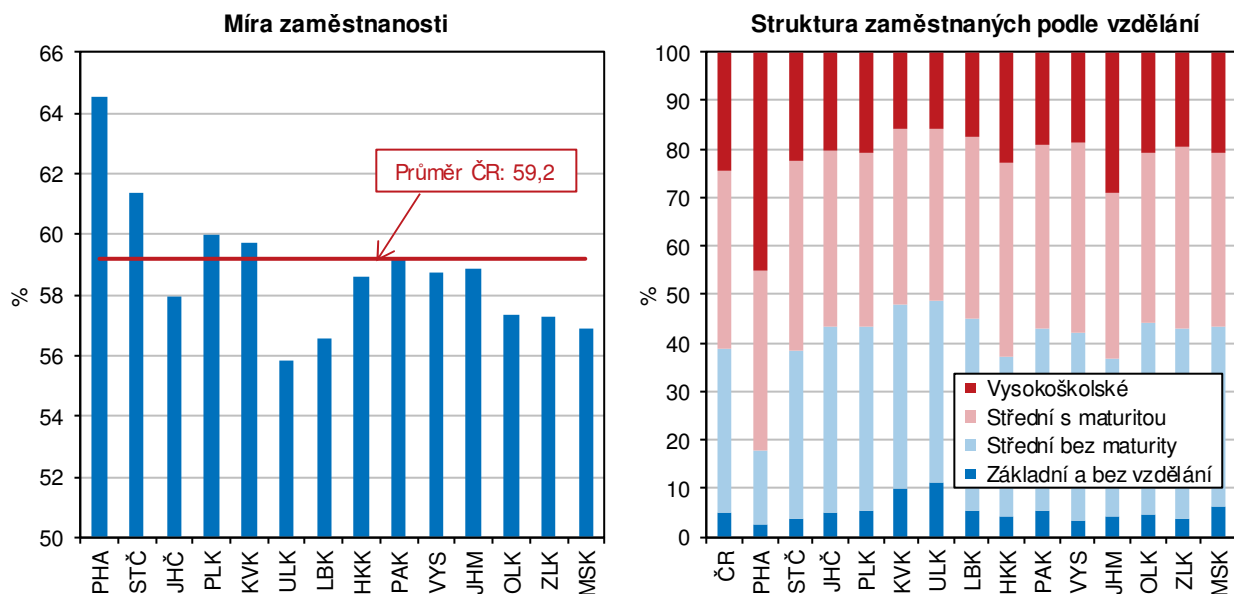
Sociální vývoj

Zaměstnanost roste od roku 2011, v roce 2019 ale začíná tempo růstu lehce zpomalovat.

Růst ekonomiky příznivě ovlivňoval vývoj na trhu práce. Míra zaměstnanosti v posledních letech rostla; v roce 2016 a 2017 bylo tempo růstu nejrychlejší od roku 2011, v roce 2019 však tempo začíná lehce zpomalovat. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2019 byla nejvyšší zaměstnanost tradičně v hlavním městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v Ústeckém a v posledních třech letech i v Libereckém kraji. Zaměstnanost vzrostla proti roku 2018 meziročně v polovině krajů, nejrychleji v Královéhradeckém kraji (o 0,6 procentního bodu); v ostatních krajích došlo k meziročnímu poklesu (nejvíce Olomoucký kraj – pokles o 0,9 p. b.).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi výší vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2019 dle vzdělanostní struktury vidíme, že podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 o 10 procentních bodů a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 12 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2019 evidován v hlavním městě Praze (45 %) a Jihomoravském kraji (29 %), nejvyšší podíl zaměstnaných se základním vzděláním vykázal Ústecký (10 %) a Karlovarský kraj (9 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Zatímco v hlavním městě Praze je ve službách zaměstnaných více než 80 % osob, ve Zlínském kraji a v Kraji Vysočina je to méně než polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se zvyšoval ve všech krajích.

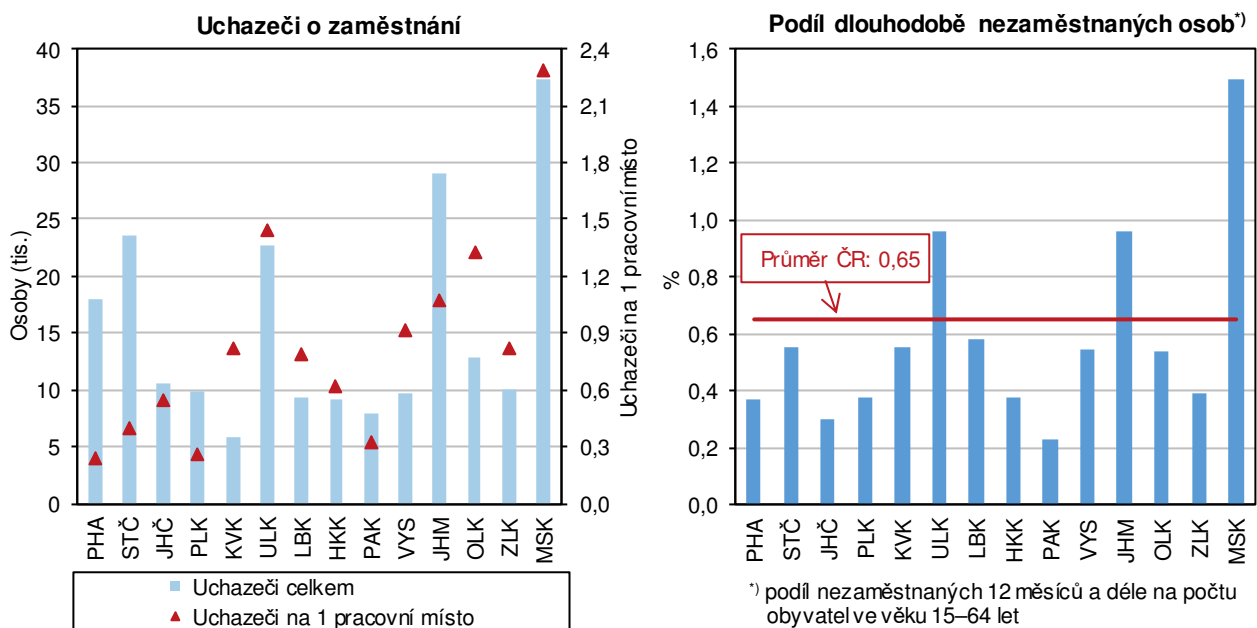
Zatímco na sklonku roku 2018 nabízely úřady práce ve své evidenci 324 tisíc pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 341 tis. volných pozic, přičemž od roku 2014 se počet volných pracovních míst zvýšil téměř šestkrát. Nejvyšší meziroční nárůst počtu pracovních míst v evidenci úřadu práce byl zaznamenán ve Středočeském kraji (o 23 %), Královéhradeckém (o 14 %) a Jihomoravském kraji (o 13 %); pokles pak zaznamenaly kraje Pardubický (o 31 %), Karlovarský (o 13 %), Olomoucký (o 11 %) a Moravskoslezský (o 5 %).

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2019 nejnižších hodnot v desetileté řadě.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota v roce 2018, a hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena v roce 2007). Dobrým signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než 1 rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2014 do roku 2019 stále snižoval, meziročně klesal ve všech krajích, nejvíce v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2019

Pramen: MPSV

Čistý disponibilní důchod domácností v letech 2014–2018 rychle rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2018) v průměru o 7 %; ve srovnání s rokem 2014 činil průměrný nárůst 21 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v kraji Vysočina (+8,6 %, tj. o 19 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v Plzeňském kraji (+4,3 %, tj. o 10 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze a naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

<p>Tempo růstu mezd v roce 2019 lehce zpomalilo.</p>	<p>Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd však v roce 2019 začalo lehce zpomalovat.</p>
<p>Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hlavním městě Praze.</p>	<p>Podle výsledků strukturálního šetření mezd za rok 2019, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, vzrostly proti roku 2018 hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR, nejrychleji pak v Královéhradeckém a Olomouckém kraji (o 9,5, resp. 8,6 %), nejpomaleji v Plzeňském a Jihočeském kraji (o 6,6, resp. 6,8 %). Diference mzdové úrovně zůstávají mezi krajemi zachovány, i když náskok hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy v roce 2019 byly vyplaceny v hl. městě Praze (45 928 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (31 651 Kč) byly o 14 tisíc Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd, avšak rozdíl mezi nimi byl nižší (necelých 9 tisíc korun).</p>
<p>Počet příjemců starobních důchodů překročil 2,4 mil. a od roku 2010 vzrostl o 7,2 %.</p>	<p>Počet osob ve starobním důchodu se v České republice každoročně zvyšuje. Ve srovnání s rokem 2010 činil nárůst počtu příjemců starobních důchodů včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem na republikové úrovni 7,2 %, celkový počet starobních důchodců v roce 2019 tedy již překročil 2,4 mil. osob. V rámci regionů se v období let 2010 až 2019 nejméně zvýšil počet starobních důchodců v hlavním městě Praze (o 0,5 %), za kterým následoval Ústecký kraj (o 5,7 %) a maximální nárůst byl evidován ve Středočeském (o 13,0 %) a Jihočeském kraji (o 11,0 %).</p>
<p>Příjemci předčasných důchodů tvoří čtvrtinu ze všech starobních důchodců.</p>	<p>Více než čtvrtinu osob ve starobním důchodu tvořili v roce 2019 příjemci předčasných starobních důchodů, jejichž počet se mezi roky 2010 a 2019 zvýšil o polovinu. V mezikrajském srovnání podíl příjemců předčasných starobních důchodů na příjemcích starobních důchodů drží kraje dlouhodobě svoje pozice. Již od roku 2010 se na nejvyšší příčku řadí Kraj Vysočina (33,8 % z příjemců starobních důchodů) následovaný Pardubickým krajem (31,8 %). Pod republikovým průměrem podílu příjemců předčasného starobního důchodu, který v roce 2019 činil 26,7 %, se umístily čtyři kraje, s nejnižším podílem hlavní město Praha (13,8 %) a s odstupem Středočeský (23,0 %), Jihomoravský (25,2 %) a Liberecký kraj (25,9 %).</p>
<p>Průměrný starobní důchod ve vztahu ke mzdovému mediánu zaznamenal po letech poklesu nárůst.</p>	<p>V roce 2019 tvořil průměrný starobní důchod v ČR 42,9 % mediánu hrubého výděлку. Nejvyšší poměr starobního důchodu ke mzdovému mediánu vykázal kraj Zlínský (45,5 %) a nejnižšího poměru dosahuje dlouhodobě hlavní město Praha (38,3 %). V období let 2014 až 2018 hodnota poměru starobního důchodu ke mzdovému mediánu meziročně klesala ve všech krajích republiky s výjimkou roku 2015 v Olomouckém kraji. V roce 2019 byl ve všech krajích, kromě hlavního města Prahy a Královéhradeckého kraje, zaznamenán meziroční nárůst.</p>

Ekonomický vývoj

HDP v celém Česku i v jednotlivých regionech od roku 2014 rostl, v roce 2018 růst většinou zpomalil a v Karlovarském kraji HDP reálně poklesl.

Od roku 2014 procházela ekonomika obdobím konjunktury a HDP reálně rostl. Po zrychlení růstu v roce 2015 v souvislosti s dočerpáváním eurofondů a následném zpomalení pak v roce 2017 růst zrychlil, aby v roce 2018 znovu zvolnil. Podobným vývojem prochází i regionální HDP jednotlivých krajů, ale vzhledem k odlišné ekonomické skladbě jsou mezi nimi rozdíly. V roce 2017 měly nejrychleji expandující ekonomiku Královéhradecký a Středočeský kraj s přírůstkem HDP v s. c. o 10,2 %, resp. 7,7 %, v roce 2018 se však růst v těchto krajích téměř zastavil (+0,5 %, resp. +1,6 %). Zbrzdění ekonomického vývoje v roce 2018 ale nepostihlo všechny kraje. V Jihočeském a Jihomoravském kraji růst zrychlil na 4,9 %, resp. 5,3 %, což byly

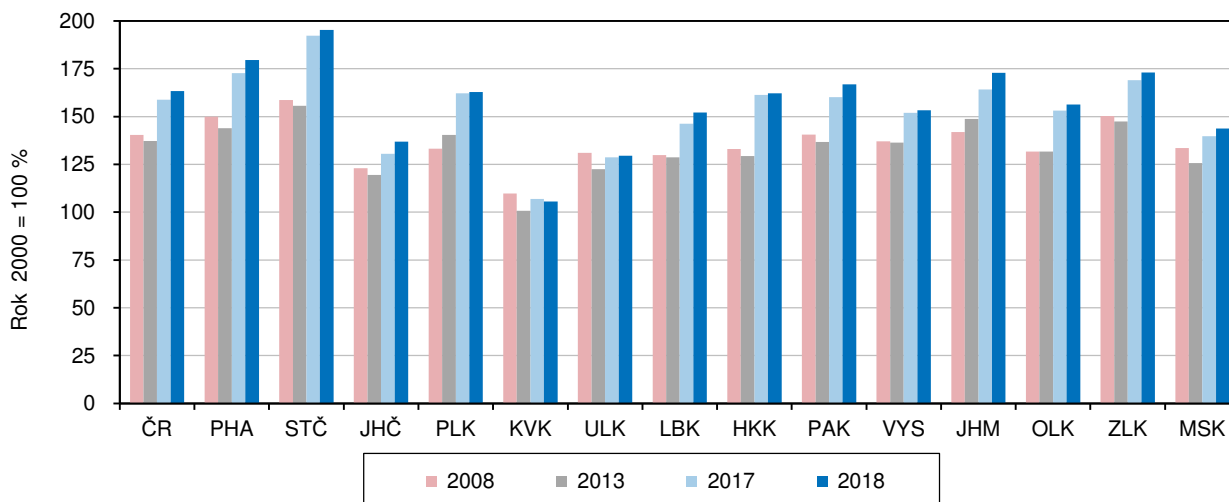
nejvyšší přírůstky HDP v daném roce. Problematický byl vývoj v Karlovarském kraji, kde došlo reálně k poklesu HDP o 1,2 %.

Většina krajů již v roce 2014 překonala předkrizovou úroveň, jen Karlovarský a Ústecký kraj na ni nedosáhly ani v roce 2018.

Ze srovnání vývoje HDP v roce 2018 s předkrizovým rokem 2008 je zřejmé, že ekonomika expandovala nejvíc ve Středočeském, Plzeňském, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji. V roce 2018 jejich HDP ve srovnání s rokem 2008 reálně vzrostl o 22 % až 23 %. Protipólem jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které podle předběžných výsledků ještě ani v roce 2018 nedosáhly předkrizové úrovně.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má hlavní město Praha s vysokým podílem služeb na HPH.

Krajem s nejvyšším podílem na tvorbě HDP Česka je dlouhodobě hlavní město Praha (25,8 % v roce 2018), jehož HDP v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a značně převyšuje i unijní průměr HDP EU vyjádřený ve standardu kupní síly (PPS) na 1 obyvatele (v roce 2018 o 90,9 %). Ostatní kraje unijního ani republikového průměru nedosahují. Republikovému průměru se v roce 2018 nejvíce přiblížil Jihomoravský kraj (z 96,9 %), který unijního průměru v PPS dosáhl z 87,7 %. Hranici 75 % průměru EU překročily dále kraje Středočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Zlínský a Moravskoslezský kraj. Za unijním a republikovým průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se výrazný odstup hlavního města od ostatních krajů zmenšil. Praha republikový průměr překročila o 46,3 % a druhý Středočeský kraj o 1,7 %. Ostatní kraje průměru nedosáhly.

K vysoké ekonomické výkonnosti hlavního města napomáhá odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty (HPH), ve které již po několik let tvoří více než 84 % služby.

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal podíl primárního sektoru a stavebnictví a rostl podíl služeb.

Změny ve struktuře HPH v době konjunktury odpovídají dlouhodobým trendům, i když mají regionální specifika. Ve většině krajů je patrný klesající podíl primárního sektoru a rostoucí podíl terciárního sektoru. Podíl sekundárního sektoru v některých krajích kolísá, v hl. městě Praze dlouhodobě ztrácí na významu a kupříkladu ve Středočeském a Královéhradeckém až do roku 2017 spíše rostl, a v roce 2018 se snížil. Přitom ve všech krajích klesala váha stavebnictví a do roku 2017 rostl (s výjimkou Prahy) podíl zpracovatelského průmyslu; nejvíce v již zmiňované dvojici krajů Středočeském a Královéhradeckém.

Zemědělská produkce v roce 2018 ve většině krajů meziročně vzrostla.

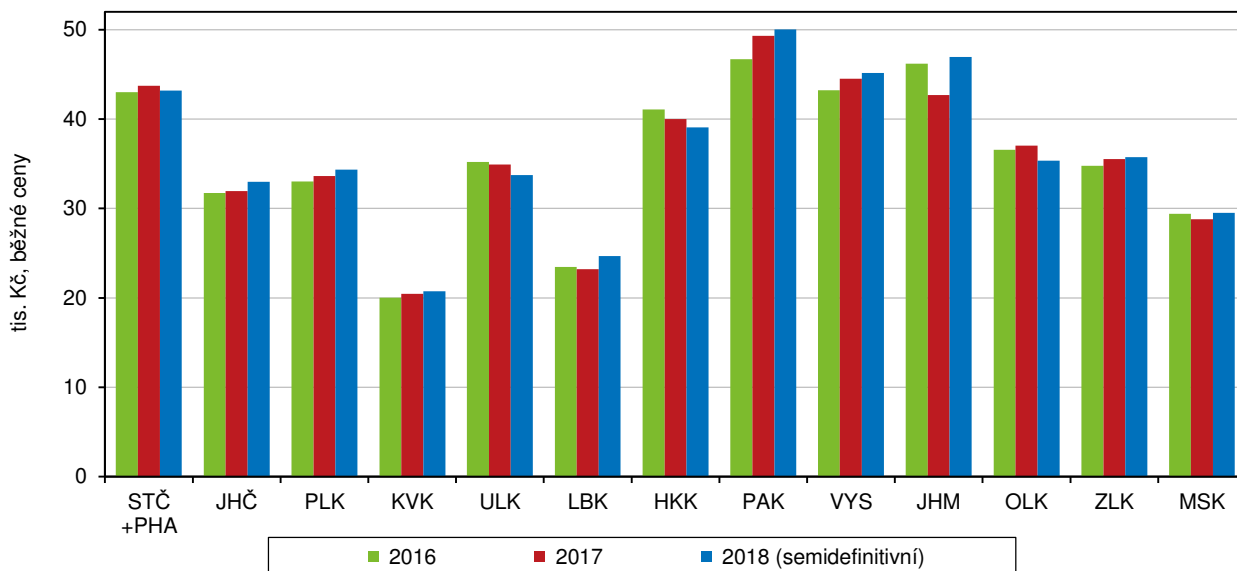
Produkce zemědělského odvětví ve finančním vyjádření byla v roce 2018 podle semidefinitivních výsledků v běžných cenách (poslední dostupný údaj) meziročně vyšší v devíti regionech především vlivem přírůstků rostlinné produkce. Ten byl dosažen vlivem rostoucích cen při nižším objemu sklizně ve srovnání s rokem 2017. Také živočišná produkce vzrostla v devíti krajích a to zásluhou lepších výsledků živočišné výroby. V pěti krajích byla v roce 2018 produkce zemědělského odvětví historicky nejvyšší a ve dvou krajích druhá nejvyšší.

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy vytváří pardubičtí zemědělci.

Více než polovinu celorepublikové produkce zemědělského odvětví vytvářely regiony s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, kraje Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele žebříčku krajů od roku 2012 díky drůbežářství držel Pardubický kraj a na jeho konci byl dlouhodobě Karlovarský kraj, jehož produkce nedosahovala ani z poloviny hodnot Pardubického kraje.

Graf 5.5 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy podle krajů

Zdroj: ČSÚ

V roce 2019 se meziročně zvýšila produkce obilovin, vajec a drůbeže, menší však byla úroda řepky a poklesla také výroba jatečného skotu a prasat.

V roce 2019 bylo oproti roku 2018 díky lepším výnosům sklizeno ve všech krajích více obilovin, píce na orné půdě a sena z trvalých travních porostů, ve většině krajů se urodilo i více brambor. Slabší a podprůměrná byla ve všech krajích sklizeň řepky a v polovině krajů, které ji pěstují, se sklídilo méně cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2019 zvýšila meziročně ve většině krajů výroba vajec a jatečné drůbeže, výroba mléka však byla spíše nižší a zemědělci téměř ve všech krajích vykázali pokles výroby jatečných zvířat (skotu a prasat).

Téměř ve všech krajích byla dosažena historicky nejvyšší těžba dřeva ...

Těžba dřeva v letech 2018 a 2019 dramaticky rostla, zejména v souvislosti s likvidací následků postupující kůrovcové kalamity, a téměř ve všech krajích dosáhla rekordního objemu. Pouze v Jihočeském, Plzeňském a Karlovarském kraji zůstal nepřekonaný objem těžby z roku 2007 spojený s odstraňováním polomů po orkánu Kyrill. Z hlediska regionálního srovnání se v letech 2018 a 2019 nejvíce dřeva vytěžilo v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji.

... spojená s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů.

Nahodilá těžba dřeva, při které se zpracovávaly zejména kůrovcem napadené stromy a polomy, se na celkové těžbě dřeva v roce 2018 podílela od 76,2 % v Plzeňském kraji po 97,5 % v Kraji Vysočina a tento podíl se v roce 2019 ještě zvýšil. Nejnižší byl ve Zlínském kraji (85,2 %) a nejvyšší v Kraji Vysočina (99,4 %). V celé České republice dosáhl v roce 2019 podíl nahodilé těžby dřeva 95,0 %.

Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci dosáhly téměř stejného objemu tržeb jako v roce 2018

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji mohou být v meziročním srovnání ovlivněny tím, že na základě neměnných kritérií pro zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů, se může tento soubor rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí.

Závislost na exportu se regionálně liší, nejsilnější je ve Středočeském kraji. Ve většině krajů mírně klesla.

V celé ČR realizovaly v roce 2019 průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci, jejichž počet se meziročně snížil o necelé 1 %, téměř shodný objem tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy jako v roce 2018 (nárůst +0,2 %). Totéž lze konstatovat i pro podniky zpracovatelského průmyslu Česka (nárůst +0,1 %) a průmysl většiny krajů. Z průmyslových tržeb v roce 2019 bylo celorepublikově 61,3 % dosaženo za zboží vyvezené přímo do zahraničí. Z regionů byl v roce 2019 na export nejvíce orientován průmysl Středočeského kraje (74,4 %) a naopak nejméně průmysl hlavního města Prahy (42,0 %). Oproti roku 2018 se exportní závislost průmyslu ve většině krajů snížila.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem se v roce 2019 ve většině krajů snížil.

Ve vývoji počtu zaměstnanců velkých průmyslových firem nastal v roce 2019 zlom. V letech 2014 až 2018 se zaměstnanost v průmyslu ČR a zpravidla i v regionech zvyšovala, v roce 2019 se však většinou snížila (v ČR -1,5 %). Pouze ve Středočeském a Jihočeském kraji vzrostla a v Moravskoslezském stagnovala. Díky tomu se Středočeský kraj stal největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony, když v roce 2018 předstihl do té doby vedoucí Moravskoslezský kraj.

Ve stavebnictví došlo v roce 2016 k útlumu, ale v letech 2017 a 2018 již objem prací na stavbách v tuzemsku rostl.

Stavebnictví zaznamenalo v letech 2014 a zejména 2015 oživení v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU, rok na to však stavební aktivita propadla a stavební práce „S“, které provedly stavební firmy s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku poklesly o 12,1 %. K útlumu stavebních prací tehdy nedošlo pouze na stavbách v hlavním městě Praze a Plzeňském kraji. V roce 2017 stavební práce „S“ již opět narostly ve většině krajů s výjimkou čtyř a v roce 2018, za který jsou poslední známé údaje, vzrostl objem „S“ na stavbách ve všech krajích vyjma Jihočeského, kde stagnoval. Celorepublikově vzrostl o 12,6 %.

Objem prací pro veřejného zadavatele se v roce 2018 ve všech krajích zvýšil.

Dočerpávání eurofondů v roce 2015 se odrazilo i ve vývoji stavebních prací pro veřejného zadavatele. V roce 2015 celorepublikově tvořily 41 % celkového objemu „S“ a dosáhly 111 mld. Kč. V roce 2016 se jejich objem meziročně propadl o 30,7 %, v roce 2017 jen mírně vzrostl, ale v roce 2018 se již zvýšil o 46,2 % na 116 mld. Kč. Podíl veřejných zakázek na tuzemském objemu „S“ v roce 2018 představoval 42 %, v krajích se pohyboval od 30 % v hlavním městě Praze po více než 50 % v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji.

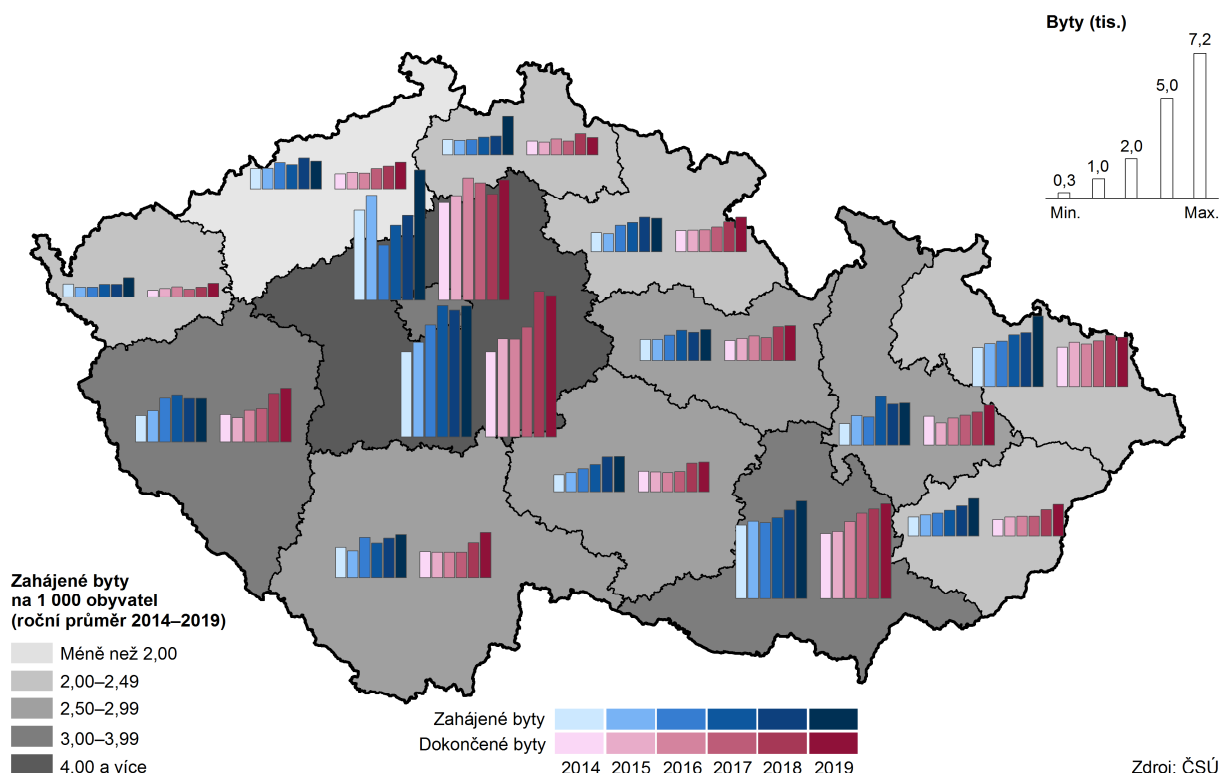
V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací na stavbách v Praze a na jihu Čech.

V intenzitě výstavby hodnocené podle objemu stavebních prací „S“ provedených na stavbách v kraji v přepočtu na 1 obyvatele bylo zcela bezkonkurenčně v čele žebříčku krajů hlavní město Praha, které v průměru let 2014–2018 převyšovalo republikový průměr o 80 %, za ním se na druhém místě umístil Jihočeský kraj (nad průměrem o 35 %) a těsně nadprůměrný byl Jihomoravský kraj (o 6 %). Intenzita výstavby v ostatních krajích byla podprůměrná; nejnižší ve Zlínském kraji (-32 %).

Od roku 2014 rostl nepřetržitě počet zahájených bytů. V Libereckém kraji jich bylo v roce 2019 zahájeno nejvíce od roku 2000.

Hospodářský růst provázelo oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů se celostátně zvyšoval od roku 2014 a počet dokončených bytů od roku 2015. Z regionů nepřetržitý růst počtu zahájených bytů zaznamenal od roku 2014 Zlínský kraj a od roku 2015 také Moravskoslezský kraj a Kraj Vysočina. V roce 2019 bylo v Česku při meziročním zvýšení o 16,8 % zahájeno nejvíce bytů od roku 2009. V krajském pohledu byl nejstrmější meziroční nárůst počtu zahájených bytů v roce 2019 registrován v Libereckém kraji (o více než 100 % díky rozsáhlé výstavbě bytových domů), kde bezmála 1,9 tis. zahájených bytů znamenalo pro kraj historicky nejvyšší počet zahájených bytů od roku 2000.

Bytová výstavba v krajích v letech 2014 až 2019

Od roku 2015 se zvyšoval počet dokončených bytů.

Dokončených bytů přibývalo od roku 2014 každým rokem ve Zlínském kraji a od roku 2015 v kraji Královéhradeckém a Jihomoravském. V roce 2019 při meziročním nárůstu o 7,6 % bylo v Česku dokončeno nejvíce bytů od roku 2011 (36,4 tis.). Z regionů vzrostl v roce 2019 počet kolaudací meziročně nejvíce v Karlovarském kraji (+40 %). Historicky největší počet bytů od roku 2000 byl v roce 2019 dokončen v Plzeňském a Ústeckém kraji.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Středočeský kraj a Praha, nejnižší Ústecký kraj.

V letech 2014 až 2019 se nejvíce bytů stavělo ve Středočeském kraji, hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji; do celorepublikového počtu dokončených bytů přispěly 52 % a do počtu zahájených bytů 47 %. Protože jde o kraje s vysokým počtem obyvatel, není to nikterak překvapivé. Tato trojice si však umístění na špici udržela i po přepočtu na 1 000 obyvatel. Na prvním místě v intenzitě dokončování bytů bylo hl. m. Praha před Středočeským krajem, v intenzitě zahajování si kraje umístění prohodily. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích již pátým rokem rostl počet hostů ubytovaných v HUZ, ...

Prosperující ekonomika spojená s vysokou zaměstnaností a rostoucími příjmy osob vedla k rozmachu cestování. Prakticky všechny kraje zaznamenávaly již pátým rokem (tedy v letech 2015–2019) zvýšený počet hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) i rostoucí počet přenocování. Ve všech krajích v těchto letech

... zvyšoval se i počet jejich přenocování.

stoupal zájem ze strany tuzemské klientely; rostl počet hostů i počet přenocování. Počet příjezdů zahraničních hostů i jejich přenocování se každoročně zvyšoval od roku 2015, a to jak celorepublikově, tak ve čtyřech krajích. Případný pokles zájmu cizinců v ostatních regionech nebyl nikdy hluboký a vždy šlo jen o meziroční výkyv, dva roky po sobě klesal počet ubytovaných cizinců pouze v Pardubickém kraji (v letech 2018 a 2019). Mezi roky 2012 a 2019 se relativně nejvíce zvýšil zájem tuzemských hostů o Olomoucký kraj (+65 %) a cizinců o Jihočeský kraj (+89 %).

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, pro tuzemské hosty je nejpřitažlivější Jihomoravský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má hlavní město Praha, které láká k návštěvě zejména cizince. V roce 2019 se na celorepublikové návštěvnosti cizinců podílelo z 62 %, na počtu tuzemských hostů z 11 %. Celkem se v roce 2019 v HUZ Prahy ubytovalo 8,0 mil. návštěvníků na 18,5 mil. nocí, přitom více než 90 % z nich bydlelo v hotelech. Na druhém místě s 2,1 mil. ubytovanými hosty byl Jihomoravský kraj, který se na celorepublikovém počtu cizinců podílel 7 % a na počtu tuzemských hostů 12 %.

Statistiku počtu noclehů v přepočtu na obyvatele vede Karlovarský kraj.

V přepočtu na 1 tis. obyvatel bylo v HUZ Prahy realizováno 14,0 tis. noclehů za rok. Tato hodnota však v regionálním srovnání nepředstavuje maximum. Nejvíce přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel měl Karlovarský kraj (18,3 tis.), kde hosté díky lázeňství trávili nejdelší pobyty (5,5 dne, průměr na Česko 3,6 dne). Na třetím až pátém místě podle počtu přenocování na 1 tis. obyvatel se umístily kraje, které lákají možnostmi rekreačního vyžití – Královéhradecký (8,1 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský (7,2 a 7,0 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Životní prostředí

Nadále ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesní půdy i zastavěných ploch.

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2019 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 12,5 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 10,1 %), třetí příčka pak patřila hlavnímu městu Praze (snížení o 9,8 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán v Jihomoravském a Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2019 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,9 % a Kraj Vysočina (10,7 %). Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvoří, nejvíce v kraji Jihočeském, Středočeském a také v hlavním městě Praze (o více jak 6 % proti roku 2000).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2019 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15,5 %; naopak nejmenší podíl měl kraj Pardubický (necelá 3 %).

Zvyšuje se podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykazují od roku 2013 hlavní město Praha a od roku 2012 Karlovarský kraj. Nejmenší podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů měl kraj Plzeňský a Středočeský (86 % a 87 %). Ve srovnání let 2014 a 2019 vzrostl podíl obyvatel zásobovaných vodou v sedmi krajích, kdy největší nárůst byl v Olomouckém kraji (o 2,9 procentních bodů). Pokles podílu obyvatel

zásobovaných vodou z veřejného vodovodu zaznamenaly v tomto období čtyři kraje, přičemž nejvyšší pokles byl evidován v Jihomoravském kraji (o 1,9 procentního bodu). Podíl obyvatel Moravskoslezského kraje zásobovaných vodou v posledních šesti letech stagnuje na 99 %.

Nejnižší spotřebu vody na obyvatele mají dlouhodobě domácnosti ve Zlínském kraji.

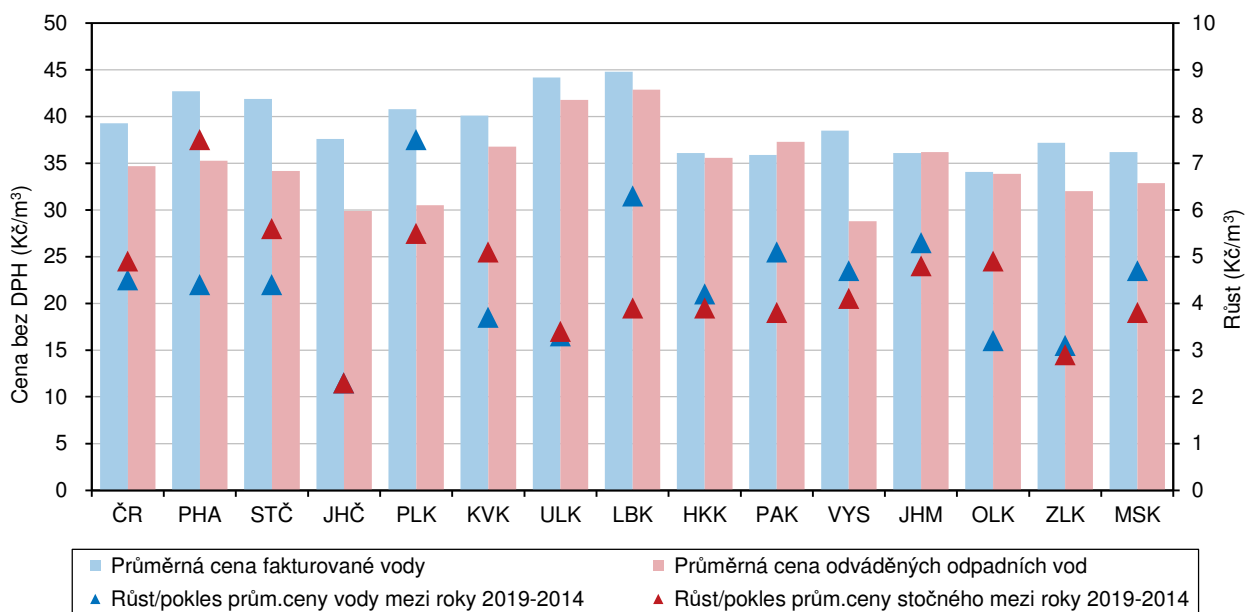
V roce 2019 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v hl. m. Praze (113 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykázaly domácnosti ve Zlínském kraji. Oproti roku 2014 pokleslo specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele pouze v Jihočeském a Plzeňském kraji, k jeho nejvyššímu růstu, o 9 %, došlo v Královéhradeckém kraji.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Libereckém a Ústeckém kraji.

Jevem, který je patrný ve většině krajů, je růst ceny vody; nejdražší voda teče v současné době z kohoutků v Libereckém a Ústeckém kraji. V roce 2019 tak zaplatili obyvatelé těchto krajů v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 44,80, resp. 44,20 Kč, zatímco v celé České republice 39,30 Kč. V posledních pěti letech se nejméně za vodu platí v Olomouckém kraji (v loňském roce 34,10 Kč za 1 m³).

Graf 5.6 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod v krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejvíce postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. V rámci České republiky jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře v hlavním městě Praze a v krajích Moravskoslezském a Ústeckém. A i když dochází ke snižování vlivu mobilních zdrojů, při jejich zohlednění patří již zmíněné oblasti k těm nejhorším.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla téměř ve všech krajích.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2014 a 2018 vzrostla ve všech krajích České republiky, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 86 kg. Nejméně se produkce komunálního odpadu v porovnaném období zvýšila v hlavním městě Praze – o 10 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2017 a 2018 se produkce odpadu na obyvatele zvýšila s různou intenzitou téměř ve všech krajích, nejvíce pak v Libereckém a Jihočeském kraji, a to o 25, resp. o 22 kg. Produkce komunálního odpadu na obyvatele stagnovala

v Karlovarském kraji, ke snížení došlo v krajích Pardubickém (o 4 kg), Olomouckém (o 3 kg) a v hlavním městě Praze (o 1 kg).

V Libereckém kraji je produkce komunálního odpadu na obyvatele o čtvrtinu nižší než v kraji Středočeském.

V České republice bylo v roce 2018 vyprodukováno celkem 3 732,2 tis. tun komunálního odpadu. V přepočtu na jednoho obyvatele činila v roce 2018 produkce komunálního odpadu 351 kg, což bylo o 7 kg více proti předchozímu roku. V jednotlivých krajích se produkce odpadu na jednoho obyvatele značně lišila. Rozdíl mezi krajem Středočeským (402 kg), kde byl objem komunálního odpadu na obyvatele nejvyšší, a krajem Libereckým (308 kg), kde byla produkce na obyvatele nejnižší, činil 94 kg.

V roce 2018 poklesl objem investic na ochranu životního prostředí.

Investice na ochranu životního prostředí v České republice se v roce 2018 snížily, přičemž k meziročnímu snížení investic došlo pouze na území tří krajů republiky – Ústeckého, Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje, pokles v Ústeckém kraji byl nejvýraznější. Nejvíce v rámci celé ČR bylo na ochranu životního prostředí v roce 2018 investováno v hlavním městě Praze, a to 5,9 mld. Kč, což představovalo 18,9 % z celkového objemu investic v ČR. Naproti tomu nejméně prostředků na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo v Karlovarském kraji (384,5 mil. Kč; tj. 1,2 % z částky za ČR).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly v jedenácti krajích.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2014 a 2018 téměř ve všech krajích, s výjimkou Libereckého, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje. Na 1 obyvatele bylo v roce 2018 nejvíce neinvestičních výdajů (podle kraje sídla investora) vynaloženo v hlavním městě Praze (13,2 tis. Kč), téměř pětkrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
Živě narození mimo manželství (%)															
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
2018	48,5	40,7	47,0	50,3	51,6	61,7	63,4	54,2	49,8	48,9	43,4	43,8	49,8	42,3	51,9
2019	48,2	40,3	46,8	49,3	48,3	59,6	63,5	52,7	51,4	47,2	45,7	42,7	49,4	43,4	52,2
Index stáří k 31. 12. (%)¹⁾															
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2014	75,4	77,4	75,6	75,6	76,1	74,2	73,4	75,2	76,2	75,9	76,2	75,9	74,8	75,0	73,9
2015	75,7	77,5	76,0	75,6	76,1	74,4	73,8	75,4	76,5	76,2	76,5	76,3	75,1	75,4	74,1
2016	75,8	77,7	76,1	76,0	76,0	74,6	73,8	75,7	76,8	76,3	77,0	76,4	75,2	75,4	74,2
2017	76,0	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2014	81,4	82,3	81,5	81,4	81,4	80,2	79,4	81,5	81,9	81,6	82,5	82,3	81,8	81,5	80,5
2015	81,6	82,4	81,5	81,5	81,4	80,2	79,7	81,4	82,2	82,1	82,6	82,4	81,7	81,8	80,8
2016	81,6	82,5	81,5	81,6	81,4	80,5	79,7	81,5	82,0	82,1	82,4	82,4	81,5	82,2	81,0
2017	81,8	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4

1) počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
2018	0,88	0,48	0,74	0,43	0,44	0,76	1,49	0,79	0,48	0,26	0,79	1,25	0,88	0,59	1,84
2019	0,65	0,37	0,55	0,30	0,38	0,55	0,96	0,58	0,38	0,23	0,54	0,96	0,54	0,39	1,49
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	221,4	291,9	244,7	206,5	219,2	202,3	191,4	209,0	212,9	208,1	212,7	219,2	197,9	203,0	197,1
2017	230,2	307,3	239,1	216,1	231,2	218,1	199,8	214,8	225,7	217,6	223,3	228,7	207,1	212,6	207,2
2018	246,4	324,9	258,5	231,9	241,2	228,4	216,0	227,4	242,5	233,8	242,6	242,6	223,4	228,5	223,2
2019
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 434	37 602	32 570	29 460	31 985	28 793	30 165	30 936	30 872	29 761	30 262	30 951	29 613	29 164	29 881
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)³⁾ (MPSV)															
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁴⁾ (ČSSZ)															
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

³⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁴⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,3	943,3	418,4	371,7	421,8	296,4	330,1	349,2	401,1	367,7	370,9	435,4	351,1	388,0	374,6
2017	476,6	997,6	445,7	387,0	440,6	315,7	345,2	364,7	442,0	388,0	392,1	450,1	373,7	408,0	392,8
2018	501,0	1 056,8	453,5	413,9	449,8	323,7	359,0	386,8	450,8	410,6	405,5	485,7	392,9	424,9	418,3
2019
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,5	102,1	106,2	102,1	103,0	100,3	98,3	102,4	104,6	102,7	102,3	100,6	103,4	102,3	102,5
2017	104,4	104,7	107,7	103,0	104,0	102,8	101,2	104,1	110,2	104,5	104,1	101,8	104,5	104,0	102,8
2018	102,8	103,9	101,6	104,9	100,4	98,8	100,6	104,0	100,5	104,1	100,8	105,3	102,1	102,4	102,8
2019
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2014	39,1	44,2	32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1	31,9
2015	36,8	41,7	29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9	29,4
2016	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	28,8
2017	38,0	43,7	32,0	33,6	20,5	34,9	23,2	40,0	49,3	44,5	42,7	37,0	35,5	28,8	29,5
2018 ¹⁾	38,5	43,2	33,0	34,4	20,7	33,7	24,7	39,1	50,0	45,2	47,0	35,4	35,7	29,5	29,5
2019
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019 ⁴⁾	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370

¹⁾ semidefinitivní údaje

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

⁴⁾ předběžné údaje

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2014	1,64	0,58	1,81	0,65	0,86	2,86	7,25	0,37	0,86	2,59	0,27	0,23	0,74	1,08	3,54
2015	1,58	0,60	1,79	0,61	0,85	2,91	6,51	0,41	0,91	2,57	0,29	0,26	0,75	1,09	3,36
2016	1,41	0,47	1,58	0,36	0,59	3,06	6,34	0,40	0,92	1,56	0,29	0,21	0,71	1,03	3,23
2017	1,33	0,50	1,70	0,40	0,55	2,32	5,43	0,39	0,88	1,55	0,30	0,20	0,68	1,18	3,18
2018	1,14	0,52	1,39	0,32	0,51	1,97	4,80	0,32	0,72	1,30	0,25	0,18	0,60	0,80	2,90
2019
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2014	2,29	17,29	2,58	0,91	1,07	2,01	6,57	1,11	1,36	3,09	1,31	1,79	1,62	1,58	4,46
2015	2,21	16,50	2,49	0,87	1,07	2,16	6,07	1,10	1,30	2,82	1,22	1,80	1,61	1,57	4,38
2016	2,10	15,99	2,53	0,87	0,91	2,11	5,74	1,12	1,08	2,52	1,24	1,81	1,34	1,27	4,27
2017	2,06	15,70	2,52	0,88	0,92	2,01	5,54	1,11	1,09	2,68	1,27	1,80	1,33	1,27	3,82
2018	1,97	15,42	2,34	0,83	0,86	1,88	5,43	1,04	1,01	2,74	1,18	1,71	1,28	1,21	3,57
2019
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017	1 972	4 250	1 326	2 190	2 008	523	2 010	1 014	1 000	1 239	1 040	2 450	955	1 511	2 251
2018	2 276	6 182	1 390	1 690	1 597	708	1 706	1 252	1 166	1 555	1 140	2 962	1 356	1 630	2 267
2019
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017	344	312	399	370	324	328	361	283	323	348	379	317	365	315	350
2018	351	311	402	392	337	328	364	308	332	343	387	326	362	331	360
2019
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017	15,3	17,9	12,9	15,5	18,1	14,0	12,5	13,0	16,8	16,1	16,4	14,6	13,7	21,0	15,2
2018	16,1	18,6	13,9	15,8	17,9	14,9	14,1	17,1	17,6	15,5	17,0	15,3	14,8	20,9	15,7
2019
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017	3 345	3 298	1 605	1 991	1 797	1 109	18 999	2 292	1 378	1 819	2 785	1 612	1 452	958	2 710
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2019

	Měřicí jednotka	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 131 534	1 130 238	1 130 353	1 132 558	1 140 531	1 147 143	1 151 705	1 154 651
v tom ve věku: 0–14 let		177 258	166 233	163 135	160 256	159 102	158 728	160 012	162 565
15–64 let		791 454	799 254	800 184	802 227	808 104	810 219	808 980	805 398 ¹
65 a více let		162 822	164 751	167 034	170 075	173 325	178 196	182 713	186 688 ¹
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	39,2	40,0	40,3	40,5	40,6	40,8	40,9	41,1
Sňatky		5 646	5 688	5 693	5 859	6 287	5 802	5 252	5 099
Rozvody		3 113	3 303	3 154	3 096	3 369	3 334	3 047	3 548
Živě narození	osoby	9 685	10 720	11 149	11 512	12 371	13 196	13 145	13 040
Zemřelí	osoby	11 726	11 659	12 059	11 667	11 774	11 262	11 581	11 566
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2 041	-939	-910	-155	597	1 934	1 564	1 474
Přistěhovalí	osoby	5 513	10 674	9 494	10 217	16 883	12 327	10 392	9 503
Vystěhovalí	osoby	6 977	9 077	8 469	7 857	9 507	7 649	7 394	8 031
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-1 464	1 597	1 025	2 360	7 376	4 678	2 998	1 472
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-3 505	658	115	2 205	7 973	6 612	4 562	2 946
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	126 336	145 286	151 468	159 436	172 994	183 990	188 487	192 973
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	555,4	555,4	559,1	560,3	562,6	561,7	568,6	576,2
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	392,4	401,2	402,6	409,1	413,3	423,6	421,5	415,0
Míra ekonomické aktivity	%	58,6	58,1	58,1	57,8	57,7	57,0	57,4	58,1
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	55 139	66 207	63 692	55 230	44 239	43 063	65 944	69 342
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)	%	.	.	7,52	6,49	5,16	5,08	8,05	8,46
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 726	7 189	7 659	8 097	8 653	9 540	9 941	10 016
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	4,2	4,3	4,3	4,3	4,6	4,7	4,8	4,8
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		31 725	31 394	31 015	31 466	32 170	33 181	34 615	36 377
základních škol		116 749	103 752	99 841	95 529	91 546	88 365	85 711	84 974
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	64 330	63 828	63 386	62 318	61 534	60 471	57 724
Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)	osoby	40 210	52 701	56 931	61 330	65 873	69 127	71 579	72 153
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		28,4	28,5	27,3	28,3	29,4	27,7	26,2	25,4
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	257 756	305 115	322 420	346 984	383 770	413 007	403 892	408 092
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	103,0	104,7	105,5	105,5	106,9	104,9	95,2	102,8
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	.	.	4 675	5 450	6 481	7 072	8 050	8 519
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		231 492	252 506	258 291	263 071	269 366	276 783	275 189	283 202
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	.	12 401	12 815	14 805	14 802	12 267	12 401
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	81 365	74 672	74 879	76 504	80 001	78 009	69 100	63 213
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	18 807	28 345	27 728	33 574	31 229	37 207	33 173	30 545
Dokončené byty		2 878	3 842	3 816	3 985	6 013	4 553	4 928	4 455
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	901,0	994,8	1 056,3	1 069,3	1 178,1	1 185,8	1 041,5	1 042,1
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	427 059	425 323	431 563	430 858	429 851	429 187	428 099	427 411
z toho orná půda		359 439	355 609	359 498	358 469	357 309	356 662	355 249	354 248
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	279 511	281 351	288 070	288 772	289 703	290 354	291 356	292 052
z toho: lesní pozemky		196 173	196 276	201 169	201 311	201 418	201 467	201 611	201 675
zastavěné plochy a nádvoří		13 979	13 963	14 122	14 149	14 147	14 198	14 190	14 179
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	98,2	99,7	94,0	93,2	97,2	93,2	94,1	90,1
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	282	271	263	283	275	281	297	296
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 140	2 530	2 230	1 852	1 200	2 090	2 860	2 709

¹⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdovečským; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starob. důchodu; data za prosinec³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji⁴⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2019

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
6 ^a) 166 311	1 168 647	1 170 076	1 172 851	1 175 023	1 178 812	1 183 207	1 187 667	1 191 989	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
6 ^b) 168 031	170 460	172 886	175 874	178 921	182 280	185 660	189 153	191 600	v tom ve věku: 0–14 let
6 ^b) 803 163	796 447	789 415	783 750	777 832	772 488	768 319	764 698	761 769	15–64 let
6 ^b) 195 117	201 740	207 775	213 227	218 270	224 044	229 228	233 816	238 620	65 a více let
6 ^c) 41,3	41,5	41,7	41,9	42,0	42,2	42,3	42,4	42,5	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
4 894	4 973	5 043	5 153	5 414	5 837	6 040	6 156	6 164	Sňatky
2 945	3 001	3 000	2 924	2 770	2 758	2 867	2 684	2 631	Rozvody
12 404	12 339	12 403	12 802	12 771	13 193	13 509	13 594	13 328	Živě narození
11 466	11 709	11 629	11 399	12 106	11 738	12 275	12 542	12 190	Zemřelí
938	630	774	1 403	665	1 455	1 234	1 052	1 138	Přirozený přírůstek/úbytek
8 660	9 471	9 308	10 050	10 537	11 416	12 031	12 649	12 995	Přistěhovalí
6 910	7 765	8 653	8 678	9 030	9 082	8 870	9 241	9 811	Vystěhovalí
1 750	1 706	655	1 372	1 507	2 334	3 161	3 408	3 184	Přírůstek/úbytek stěhováním
2 688	2 336	1 429	2 775	2 172	3 789	4 395	4 460	4 322	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
190 738	195 121	198 722	205 549	216 403	219 175	228 749	242 593	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
577,0	585,1	597,0	593,7	598,9	601,1	598,0	599,1	600,7	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
421,0	412,6	400,2	402,8	397,5	394,7	398,2	398,5	398,3	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
57,8	58,6	59,9	59,6	60,1	60,4	60,0	60,1	60,1	Míra ekonomické aktivity
62 722	66 435	71 970	66 203	56 032	49 032	37 290	32 042	29 087	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
7,62	8,15	8,94	8,25	7,01	6,11	4,60	3,86	3,48	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)
10 443	10 662	10 845	10 950	11 218	11 328	11 719	12 279	13 331	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
4,9	4,9	5,0	5,4	5,1	5,2	5,2	5,3	.	Lékaři na 1 000 obyvatel
38 072	39 489	40 498	41 330	41 519	41 129	41 301	41 618	41 796	Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.) mateřských škol
85 672	87 444	89 755	92 481	95 654	98 990	101 540	103 570	105 272	základních škol středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
54 359	50 824	48 089	46 536	45 496	45 155	45 115	45 096	45 384	Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)
71 292	68 852	65 390	60 507	56 512	53 375	50 409	48 899	47 898	Registované trestné činy na 1 000 obyv.
25,7	25,3	25,5	23,2	20,3	18,4	17,0	16,5	16,6	
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
421 653	434 334	452 931	473 554	502 175	512 483	531 374	575 378	.	Hrubý domácí produkt
103,0	101,4	102,7	102,6	105,1	100,6	101,8	105,3	.	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)
11 192	14 645	16 185	17 012	17 699	14 968	15 486	16 475	.	Výdaje na výzkum a vývoj
291 162	294 308 ⁷⁾	295 523	300 204	304 729	309 786	314 742	319 647	320 758	Registované subjekty (stav k 31. 12.)
15 192	13 518	15 505	14 921	15 161	16 705	15 507 ⁸⁾	17 040	.	Produkce zemědělského odvětví
69 984	67 716	65 313	67 090	68 901	70 498	70 699	72 053	69 008	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
25 774	26 775	25 716	27 776	35 963	25 753	27 104	32 859	.	Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾
3 608	3 770	3 516	3 242	3 338	3 833	4 236	4 447 ⁹⁾	4 719	Dokončené byty
1 115,3 ¹⁰⁾	1 317,7	1 427,2	1 500,0	1 536,2	1 647,5	1 886,4	2 040,6	2 137,3	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
426 703	426 041	425 765	425 168	424 577	424 021	423 770	423 318	422 902	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
353 724	353 116	352 771	352 171	351 428	350 947	350 454	349 833	349 044	z toho orná půda
292 776	293 449	293 746	294 355	294 929	294 761	295 027	295 484	295 903	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
201 866	201 898	201 926	202 004	202 137	201 514	201 559	201 642	201 717	z toho: lesní pozemky
14 229	14 269	14 274	14 327	14 323	14 429	14 472	14 509	14 560	zastavěné plochy a nádvoří
91,3	92,6	91,2	91,5	92,4	92,9	92,9	92,9	92,9	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
279	277	288	295	297	309	317	326	.	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
1 607	2 596	2 174	2 665	5 286	1 896	1 612	1 515	.	Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností⁶⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky⁸⁾ semidefinitivní údaje⁹⁾ předběžné údaje¹⁰⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj

	Měřící jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 172 851	1 175 023	1 178 812	1 183 207	1 187 667	1 191 989
v tom: muži		574 176	575 534	577 723	580 152	582 516	585 254
ženy		598 675	599 489	601 089	603 055	605 151	606 735
z toho cizinci (bez azylantů)		38 588	40 366	43 447	46 574	50 351	52 741
Sňatky		5 153	5 414	5 837	6 040	6 156	6 164
Průměrný věk při prvním sňatku: ženichové		31,6	31,8	32,1	32,2	32,2	32,6
nevěsty		28,9	29,1	29,3	29,5	29,7	30,0
Rozvody		2 924	2 770	2 758	2 867	2 684	2 631
Živě narození	osoby	12 802	12 771	13 193	13 509	13 594	13 328
z toho mimo manželství	%	41,4	43,1	43,0	43,6	43,8	42,7
Průměrný věk matky při narození dítěte		30,8	30,9	30,9	31,1	31,1	31,3
prvního dítěte		29,1	29,2	29,1	29,3	29,4	29,6
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,553	1,575	1,660	1,723	1,763	1,754
Potraty		3 867	3 771	3 413	3 484	3 218	3 220
z toho umělá přerušení těhotenství		2 218	2 040	1 796	1 832	1 822	1 828
Potraty na 100 narozených	%	30,1	29,4	25,8	25,7	23,6	24,1
Zemřelí	osoby	11 399	12 106	11 738	12 275	12 542	12 190
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 403	665	1 455	1 234	1 052	1 138
Přistěhovalí	osoby	10 050	10 537	11 416	12 031	12 649	12 995
z toho z ciziny		3 905	4 349	4 694	5 315	5 913	6 318
Vystěhovalí	osoby	8 678	9 030	9 082	8 870	9 241	9 811
z toho do ciziny		2 790	2 934	2 780	2 393	2 698	3 211
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	1 372	1 507	2 334	3 161	3 408	3 184
z toho s cizinou		1 115	1 415	1 914	2 922	3 215	3 107
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	2 775	2 172	3 789	4 395	4 460	4 322
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,9	10,9	11,2	11,4	11,5	11,2
zemřelí	‰	9,7	10,3	10,0	10,4	10,6	10,2
přirozený přírůstek/úbytek	‰	1,2	0,6	1,2	1,0	0,9	1,0
přistěhovalí	‰	8,6	9,0	9,7	10,2	10,7	10,9
vystěhovalí	‰	7,4	7,7	7,7	7,5	7,8	8,2
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	1,2	1,3	2,0	2,7	2,9	2,7
celkový přírůstek/úbytek	‰	2,4	1,9	3,2	3,7	3,8	3,6
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	3,4	1,7	2,0	2,3	2,1	2,6
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	2,3	0,9	1,2	1,5	1,6	1,6
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.) ve věku:							
0–14 let	osoby	175 874	178 921	182 280	185 660	189 153	191 600
%	%	15,0	15,2	15,5	15,7	15,9	16,1
15–64 let	osoby	783 750	777 832	772 488	768 319	764 698	761 769
%	%	66,8	66,2	65,5	64,9	64,4	63,9
65 a více let	osoby	213 227	218 270	224 044	229 228	233 816	238 620
%	%	18,2	18,6	19,0	19,4	19,7	20,0
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	41,9	42,0	42,2	42,3	42,4	42,5
mužů		40,3	40,5	40,6	40,7	40,9	41,0
žen		43,4	43,5	43,7	43,8	43,8	44,0
Index stáří (stav k 31. 12.) ⁴⁾	%	121,2	122,0	122,9	123,5	123,6	124,5
mužů		96,4	97,5	98,6	99,5	100,1	101,2
žen		147,3	147,6	148,4	148,6	148,2	148,9
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ⁵⁾	%	49,6	51,1	52,6	54,0	55,3	56,5
Naděje dožití (dvoutelé období)	roky						
mužů při narození		75,9	76,3	76,4	76,5	76,3	76,6
žen při narození		82,3	82,4	82,4	82,7	82,7	82,8
mužů ve věku 65 let		16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,5
žen ve věku 65 let		20,1	20,1	20,1	20,3	20,3	20,5

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	996,4	996,4	995,8	996,2	997,6	999,0
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	13,6	12,8	11,6	12,8	13,1	12,8
střední bez maturity	%	32,0	30,9	31,6	32,3	31,4	31,8
střední s maturitou	%	33,8	34,5	33,0	32,4	32,9	32,2
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	20,7	21,8	23,7	22,5	22,6	23,0
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	593,7	598,9	601,1	598,0	599,1	600,7
v tom: zaměstnaní		557,5	569,1	577,9	578,1	583,4	588,0
z toho ženy		242,5	252,7	254,2	257,8	257,3	260,6
nezaměstnaní		36,2	29,8	23,2	19,9	15,6	12,7
z toho ženy		17,3	14,7	12,4	11,9	9,5	8,1
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	402,8	397,5	394,7	398,2	398,5	398,3
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	83,9	84,0	83,0	85,0	84,7	85,9
zaměstnavatelé	%	3,0	3,2	3,1	2,7	2,5	2,5
pracující na vlastní účet	%	12,4	12,2	13,3	12,1	12,3	11,3
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	576,4	591,1	594,8	597,3	605,7	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	33,8	33,7	33,6	33,2	33,2	.
terciární (služby)	%	63,1	63,3	63,5	63,8	63,8	.
Míra ekonomické aktivity	%	59,6	60,1	60,4	60,0	60,1	60,1
v tom: muži		69,0	68,5	69,1	67,8	68,5	68,3
ženy		50,7	52,2	52,1	52,7	52,1	52,4
Míra zaměstnanosti	%	55,9	57,1	58,0	58,0	58,5	58,9
v tom: muži		65,1	65,4	66,9	66,1	67,2	67,3
ženy		47,3	49,3	49,7	50,4	50,2	50,8
Obecná míra nezaměstnanosti	%	6,1	5,0	3,9	3,3	2,6	2,1
v tom: muži		5,7	4,6	3,2	2,4	1,8	1,4
ženy		6,6	5,5	4,7	4,4	3,6	3,0
NEZAMĚŠTNANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	66 203	56 032	49 032	37 290	32 042	29 087
z toho: ženy		32 916	28 380	24 690	18 866	16 479	14 592
absolventi škol a mladiství		3 764	2 917	2 188	1 554	1 464	1 367
osoby se zdravotním postižením		7 732	7 457	7 113	6 058	5 175	4 546
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		14 306	13 516	13 280	11 418	11 197	10 891
dosažitelní		64 570	54 477	47 140	35 285	29 517	26 469
v tom podle věku:							
do 19 let		1 879	1 579	1 352	1 025	1 000	895
20–24 let		8 191	6 194	4 815	3 138	2 735	2 445
25–34 let		14 661	11 984	10 165	7 447	6 360	5 784
35–44 let		16 133	13 787	12 169	8 880	7 360	6 600
45–54 let		13 825	11 902	10 543	8 291	6 969	6 495
55 a více let		11 514	10 586	9 988	8 509	7 618	6 868
průměrný věk	roky	40,3	41,0	41,7	42,7	42,7	42,7
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		15 493	13 410	12 243	9 560	8 305	7 603
střední bez maturity		27 987	23 300	20 250	15 057	12 746	11 408
střední s maturitou		16 892	14 131	12 005	9 078	7 799	7 052
vyšší odborné vč. nástavbového		618	533	434	371	268	273
vysokoškolské		5 213	4 658	4 100	3 224	2 924	2 751
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby	31 347	26 835	23 197	17 647	15 463	13 961
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		9 355	8 104	7 115	5 433	4 717	4 389
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		21 992	18 731	16 082	12 214	10 746	9 572
manuální pracovníci	osoby	32 062	27 235	24 695	18 808	15 910	14 544
kvalifikovaní (třídy 6–8)		16 113	13 216	11 607	8 222	6 605	6 306
nekvalifikovaní (třída 9)		15 949	14 019	13 088	10 586	9 305	8 238

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měsíční jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
v tom podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		16 254	15 465	14 379	12 369	12 095	11 691
3–6 měsíců		10 203	8 777	7 756	6 169	5 702	5 624
6–12 měsíců		10 425	8 154	7 509	5 394	4 697	4 461
od 1 roku do 2 let		11 269	7 488	6 156	4 114	3 107	2 769
více než 2 roky		18 052	16 148	13 232	9 244	6 441	4 542
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	5 963	6 217	6 462	6 921	7 434	8 196
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	8,25	7,01	6,11	4,60	3,86	3,48
v tom: muži		8,19	6,83	5,98	4,47	3,69	3,42
ženy		8,30	7,20	6,23	4,73	4,04	3,54
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾	%	3,74	3,04	2,51	1,74	1,25	0,96
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	4 523	8 097	11 228	16 826	24 014	27 149
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	14,6	6,9	4,4	2,2	1,3	1,1
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	240 632	253 963	257 963	270 033	287 407	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	205,5	216,4	219,2	228,7	242,6	.
průměr ČR = 100	%	100,3	101,3	99,0	99,4	98,5	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	26 079	27 051	28 319	30 311	32 639	35 356
v tom: muži		29 034	30 088	31 261	33 422	35 767	38 545
ženy		22 408	23 236	24 404	26 240	28 643	31 356
Medián mezd	Kč	22 392	23 328	24 675	26 559	28 728	30 951
v tom: muži		24 189	25 248	26 521	28 645	30 908	33 113
ženy		20 193	21 012	22 236	24 034	26 118	28 356
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		41 330	41 519	41 129	41 301	41 618	41 796
základních škol		92 481	95 654	98 990	101 540	103 570	105 272
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		46 536	45 496	45 155	45 115	45 096	45 384
vyšších odborných škol (denní studium)		2 188	2 032	1 768	1 537	1 407	1 364
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		33 955	31 754	29 779	28 239	27 427	26 958
s místem výuky v kraji		60 507	56 512	53 375	50 409	48 899	47 898
z toho v prezenčním studiu	%	81,0	81,1	81,3	81,7	82,4	83,8
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	16 916	15 720	14 631	13 878	12 814	12 031
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	6 316	6 018	6 115	6 187	6 322	.
na 1 000 obyvatel		5,4	5,1	5,2	5,2	5,3	.
Nemocnice		22	21	22	23	23	.
lůžka		7 151	7 126	7 395	7 455	7 454	.
případy hospitalizace ⁶⁾	tis. případů	261,3	257,5	266,3	262,5	269,4	.
průměrná ošetrovací doba	dny	7,43	7,40	7,16	7,02	7,01	.
využití lůžek	dny	272,2	267,3	257,7	247,3	253,2	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,723	4,051	4,199	4,263	4,418	4,612
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	47,1	44,1	44,9	44,0	42,6	43,3
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péstounské péče)	tis. dávek	1 263,5	1 237,8	1 188,9	1 111,8	987,5	929,0
z toho přídavek na dítě		588,1	550,9	504,3	437,3	335,0	292,7
Výdaje na dávky celkem (vč. péstounské péče)	mil. Kč	4 140	4 170	4 206	4 156	4 333	4 208
z toho přídavek na dítě		355	332	303	263	265	237
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 537	3 553	3 573	3 520	3 658	3 538

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZARÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		3 028	2 946	2 879	2 740	2 732	2 647
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		14,2	13,5	12,9	12,0	11,7	11,1
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		2 816	2 938	3 136	3 282	3 262	3 094
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		1 262	1 239	1 166	1 142	1 137	1 119
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁷⁾	osoby	261 226	263 652	265 643	266 644	267 495	268 138
z toho ženy		163 022	163 976	164 426	164 164	163 985	163 664
Příjemci starobního důchodu sólo ⁸⁾	osoby	193 103	195 804	197 784	199 157	200 428	201 418
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{7,9)}	osoby	59 393	61 535	63 412	65 078	66 402	67 647
z toho ženy		33 280	34 407	35 527	36 426	37 130	37 707
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	22,7	23,3	23,9	24,4	24,8	25,2
v tom: muži		26,6	27,2	27,5	28,0	28,3	28,7
ženy		20,4	21,0	21,6	22,2	22,6	23,0
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁸⁾	Kč	10 950	11 218	11 328	11 719	12 279	13 331
v tom: muži		12 085	12 371	12 478	12 893	13 491	14 590
ženy		9 988	10 240	10 340	10 697	11 218	12 214
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁸⁾ na mzdovém mediánu	%	48,9	48,1	45,9	44,1	42,7	43,1
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	2 423 434	2 620 373	2 865 807	3 108 594	3 706 342	4 239 696
v tom dávky:							
nemocenské		1 495 167	1 641 075	1 809 691	1 956 521	2 405 797	2 811 959
ošetřovné		84 300	105 435	110 891	136 971	158 395	169 507
peněžitá pomoc v mateřství		842 890	872 866	944 586	1 014 349	1 109 952	1 209 787
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		1 078	997	640	752	1 112	905
otcovská poporodní péče ¹⁰⁾		27 010	32 974
dlouhodobé ošetřovné ¹⁰⁾		4 076	14 565
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		27 109	23 828	21 599	20 086	19 562	19 757
na 1 000 obyvatel		23,2	20,3	18,4	17,0	16,5	16,6
Objasněné trestné činy		11 619	10 074	9 168	8 598	8 101	8 400
Hlášené dopravní nehody		6 950	7 056	7 094	7 587	7 689	8 141
na 1 000 obyvatel		5,9	6,0	6,0	6,4	6,5	6,8
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	66	81	49	59	49	63
Podíl bodovaných řidičů ¹¹⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	8,6	8,2	7,7	7,1	7,2	7,1
Požáry		1 700	1 760	1 505	1 763	1 844	1 590
na 1 000 obyvatel		1,5	1,5	1,3	1,5	1,6	1,3
přímá škoda	mil. Kč	155	215	499	191	231	130

1) údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

2) zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

3) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

5) pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výděлку) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

6) do roku 2015 počet hospitalizovaných pacientů

7) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

8) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

9) předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

10) dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

11) bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

12) některé LDN se staly součástí nemocnic

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	473 554	502 175	512 483	531 374	575 378	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	102,6	105,1	100,6	101,8	105,3	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	404,5	427,9	435,4	450,1	485,7	.
průměr ČR = 100	%	98,7	98,2	96,5	94,4	96,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	821,6	849,6	861,7	889,6	949,9	.
průměr ČR = 100	%	97,3	95,8	95,1	94,2	96,7	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	427 935	451 889	460 659	476 826	517 603	.
v tom sektory: primární	%	2,9	2,7	2,7	2,5	2,4	.
sekundární	%	36,6	34,9	34,6	33,8	33,5	.
terciární	%	60,5	62,4	62,7	63,7	64,1	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	114 394	122 977	123 984	112 596	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	97,7	104,8	105,3	95,4	.	.
průměr ČR = 100	%	94,9	90,8	93,6	80,8	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	576 390	591 062	594 762	597 304	605 710	.
z toho zaměstnanci		495 595	507 262	505 139	519 942	525 727	.
NÁKLADY PRÁCE¹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	33 631	34 904	36 303	38 571	41 739	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		24 433	25 394	26 371	28 041	30 392	.
sociální náklady a výdaje		8 730	9 075	9 431	9 986	10 771	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY²⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	48 724	49 516	48 312	51 263	57 381	63 695
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	47 246	48 976	44 344	48 300	57 450	61 889
z toho: běžné výdaje		34 185	34 043	35 237	38 295	42 452	46 936
kapitálové výdaje		13 061	14 933	9 106	10 005	14 998	14 952
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	17 012	17 699	14 968	15 486	16 475	.
z toho: mzdové		7 419	8 185	9 196	9 123	10 078	.
financované z veřejných zdrojů ČR		5 045	5 259	5 550	5 931	6 336	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	12 042	13 048	13 096	13 019	13 772	.
z toho výzkumní pracovníci		7 246	8 182	8 098	7 834	7 304	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE³⁾							
Podíl domácností vybavených počítačem	%	73,4	75,1	76,2	77,3	78,0	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	73,1	75,6	77,4	79,3	80,6	.
ORGANIZAČNÍ STATISTIKA							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		300 204	304 729	309 786	314 742	319 647	320 758
z toho živnostníci		195 020	200 549	203 507	206 668	208 203	210 904
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		161 931	161 177	161 172	166 556	169 722	172 890
z toho živnostníci		96 795	98 806	99 536	101 502	102 725	103 885
Vzniklé subjekty		10 709	10 887	11 626	11 752	11 367	11 491
z toho živnostníci		6 074	5 811	5 970	5 941	5 975	6 361
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	14 921	15 161	16 705	15 507	⁷⁾ 17 040	.
z toho: rostlinná produkce		9 821	10 064	10 877	9 204	⁷⁾ 10 661	.
živočišná produkce		4 329	4 106	4 054	4 434	⁷⁾ 4 461	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (stav k 31. 5.)	ha	364 076	361 265	360 655	362 665	363 721	361 872
z toho orná		319 274	318 412	319 379	320 074	320 372	318 167
Sklizeň: obilovin	t	1 289 642	1 173 579	1 372 158	959 926	970 481	1 124 717
brambor	t	38 842	36 888	35 697	32 847	37 245	37 032
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.)							
skot	kusy	60 240	62 385	63 425	63 388	64 678	65 525
prasata	kusy	167 423	168 405	149 500	132 413	136 968	135 686
drůbež	tis. ks	3 391	2 990	3 094	3 818	3 537	3 667
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	7 835	8 145	8 769	9 178	8 874	9 771
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	34 454	35 914	34 238	31 192	36 593	29 396
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	46 978	49 149	50 421	52 541	52 236	59 333
Výroba mléka	tis. l	158 932	167 414	171 228	174 458	176 123	181 292
Snáška konzumních vajec	tis. ks	133 929	124 601	166 328	155 672	160 692	169 253

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 978	1 771	1 706	1 584	1 849	3 855
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 142 460	1 219 712	1 154 970	1 318 163	2 414 588	3 394 341
z toho nahodilá hmyzová		33 173	99 544	163 187	295 637	1 130 451	2 386 946
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků		249	247	246	251	257	249
Tržby za prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnanec	mil. Kč tis. Kč	202 801 3 023	216 251 3 139	224 437 3 184	245 303 3 470	269 828 3 745	249 117 3 610
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	67 090	68 901	70 498	70 699	72 053	69 008
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec	Kč	26 075	27 030	28 216	30 289	32 529	34 163
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	1 521	1 608	1 598	1 690	1 694	1 770
podíl na ČR	%	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0
Spotřeba elektřiny netto	GWh	5 125	5 098	5 215	5 338	5 434	5 385
podíl na ČR	%	9,2	9,0	9,0	9,0	9,1	9,1
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 050,2	1 066,6	1 087,5	1 110,8	1 092,9	1 098,4
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	953 538	1 034 958	1 087 098	1 125 270	1 058 706	1 042 250
podíl na ČR	%	13,4	13,8	13,3	13,4	13,2	12,4
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	922,2	1 036,9	1 120,6	1 158,9	1 079,0	1 028,2
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁵⁾		80	74	71	76	71	71
Základní stavební výroba ⁵⁾	mil. Kč tis. Kč	19 557 1 937	21 324 2 224	16 605 1 774	16 588 1 772	18 283 2 029	21 517 2 373
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁵⁾	fyz. os.	10 098	9 586	9 362	9 362	9 009	9 068
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec ⁵⁾	Kč	28 634	29 900	30 709	31 335	34 561	37 490
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁶⁾	mil. Kč	27 776	35 963	25 753	27 104	32 859	.
z toho pro veřejné zadavatele		12 615	18 685	8 786	9 768	15 708	.
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	25 941	26 218	31 200	36 636	34 990	40 933
z toho: budov (bytových a nebytových)		18 582	21 262	25 753	27 387	27 132	30 399
na ochranu životního prostředí		3 027	1 815	1 678	2 881	2 582	3 047
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 675	2 410	3 210	3 806	4 046	4 381
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		3 650	3 841	3 776	4 027	4 406	4 849
z toho v nových rodinných domech		1 605	1 811	2 098	2 413	2 242	2 522
Dokončené byty		3 242	3 338	3 833	4 236	4 447 ⁸⁾	4 719
z toho v nových rodinných domech		1 791	1 654	1 791	2 003	2 218 ⁸⁾	2 363
Investiční náklady na výstavbu 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	35 600	36 105	37 838	38 955	39 923 ⁸⁾	42 168
v novém bytovém domě	Kč	40 266	41 291	39 149	44 205	44 254 ⁸⁾	51 923
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		504 154	530 161	549 979	573 731	594 778	614 420
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		816	813	800	805	858	857
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		44 213	45 236	45 095	44 955	45 176	45 360
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	1 500	1 536	1 648	1 886	2 041	2 137
z toho ze zahraničí		515	492	549	638	687	757
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
z toho hostů ze zahraničí		2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7

1) podniky se sídlem v kraji

2) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

3) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2016 je vypočten z dat roku 2015, 2016 a 2017)

4) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

5) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

6) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

7) semidefinitivní údaje

8) předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	425 168	424 577	424 021	423 770	423 318	422 902
z toho: orná půda		352 171	351 428	350 947	350 454	349 833	349 044
zahrady a ovocné sady		25 021	24 880	24 819	24 843	24 844	24 999
trvalé travní porosty		30 127	30 212	30 174	30 228	30 350	30 445
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	294 355	294 929	294 761	295 027	295 484	295 903
z toho: lesní pozemky		202 004	202 137	201 514	201 559	201 642	201 717
zastavěné plochy a nádvoří		14 327	14 323	14 429	14 472	14 509	14 560
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	97,0	95,3	94,7	95,3	95,1	95,1
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	91,5	92,4	92,9	92,9	92,9	92,9
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	30,8	32,5	33,5	33,6	34,5	36,1
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	31,4	32,4	33,2	33,5	34,5	36,2
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	90,4	89,9	89,5	91,0	89,9	90,3
na kanalizaci s koncovou ČOV		86,4	86,4	86,9	88,4	87,8	88,3
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	97,0	96,6	98,5	98,5	98,8	98,8
Čistírný odpadních vod (ČOV)		219	230	240	245	247	253
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	335 353	333 672	335 444	329 779	329 565	336 533
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	18 358	19 284	19 168	19 382	20 261	20 156
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)¹⁾							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,59	0,61	0,58	0,58	0,54	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,48	0,50	0,51	0,52	0,48	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,11	0,11	0,06	0,06	0,06	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,23	0,26	0,21	0,20	0,18	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,23	0,26	0,21	0,19	0,18	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,79	1,80	1,81	1,80	1,71	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,54	0,59	0,58	0,58	0,55	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,25	1,21	1,23	1,22	1,16	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	7,61	8,14	8,26	8,21	7,31	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		5,40	6,12	6,27	6,33	5,59	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		2,21	2,02	1,99	1,88	1,72	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ²⁾	t	2 225 041	3 635 845	2 811 180	2 891 882	3 509 716	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	347 935	366 948	345 367	363 944	381 496	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	264 188	249 637	280 201	269 906	330 859	.
stavebnictví	t	1 507 863	2 911 286	2 087 721	2 114 467	2 398 573	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 901	3 098	2 388	2 450	2 962	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	295	297	309	317	326	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	11,8	12,6	13,7	14,6	15,3	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	34,8	37,3	42,2	46,4	49,7	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 665	5 286	1 896	1 612	1 515	.
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	3 200,5	5 284,7	2 136,2	1 764,0	1 578,5	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	20,8	20,5	21,1	22,2	29,0	.
nakládání s odpadními vodami	%	52,2	69,3	34,4	42,9	32,2	.
nakládání s odpady	%	15,4	6,2	27,1	25,6	23,6	.
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	6 480,4	5 214,4	5 642,6	5 583,5	6 180,4	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	1,6	2,0	1,9	2,0	2,3	.
nakládání s odpadními vodami	%	18,2	22,3	22,8	22,1	23,4	.
nakládání s odpady	%	73,7	68,0	68,1	69,2	67,6	.

¹⁾ emise v celé časové řadě nově vypočteny podle mezinárodní metodiky (především zpřesněny odhady emisí z dopravy a emisí ze spalování v domácnostech)

²⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2014 a 2019

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	2014	1 172 851	107 925	377 440	213 149	115 049	155 431	90 458	113 399
	2019	1 191 989	109 136	381 346	224 642	116 291	153 943	92 280	114 351
z toho cizinci (bez azylantů)	2014	38 588	2 133	23 681	4 569	2 310	1 983	1 524	2 388
	2019	52 741	2 513	32 998	6 306	3 354	2 765	2 059	2 746
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2014	15,0	15,3	14,4	16,8	14,5	13,8	15,5	15,0
	2019	16,1	16,4	15,6	18,2	15,3	14,4	16,8	15,8
15–64 let	2014	66,8	66,3	65,9	66,1	68,3	68,3	67,4	67,8
	2019	63,9	63,0	63,6	63,4	64,8	64,9	64,1	64,4
65 a více let	2014	18,2	18,4	19,7	17,1	17,3	17,9	17,1	17,2
	2019	20,0	20,5	20,8	18,4	19,9	20,7	19,2	19,8
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2014	41,9	41,8	42,6	40,7	41,8	42,3	41,3	41,5
	2019	42,5	42,6	42,9	41,1	42,9	43,6	41,9	42,5
Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾	2014	121,2	120,3	136,2	102,0	119,3	129,2	110,5	115,0
	2019	124,5	125,0	133,9	101,1	130,1	144,0	114,4	125,8
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾	2014	49,6	50,9	51,8	51,3	46,5	46,5	48,3	47,4
	2019	56,5	58,6	57,2	57,7	54,3	54,2	56,0	55,3
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2014	1,2	0,9	1,7	2,9	0,3	-0,5	1,4	-0,2
	2019	1,0	0,9	1,5	2,3	0,1	-1,2	1,4	-0,1
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2014	1,2	0,7	-1,9	8,6	0,4	-1,5	3,3	0,8
	2019	2,7	2,2	0,2	7,9	3,2	-0,2	5,5	2,3
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2014	2,4	1,7	-0,2	11,4	0,6	-2,0	4,6	0,6
	2019	3,6	3,1	1,7	10,2	3,3	-1,4	6,9	2,2
Naděje dožití při narození (v období 2015–2019)									
mužů		.	76,2	77,3	76,6	75,7	75,8	75,9	75,8
žen		.	82,7	82,7	82,8	82,5	82,7	82,8	82,0
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2014	66 203	4 930	22 501	9 023	6 152	11 397	3 816	8 384
	2019	29 087	1 948	10 235	3 735	2 751	5 145	1 321	3 952
z toho (%):									
ženy	2014	49,7	51,5	51,3	51,0	48,2	45,3	49,3	50,4
	2019	50,2	47,8	53,5	50,1	48,2	45,5	50,4	50,1
absolventi škol a mladiství	2014	5,7	6,7	4,7	6,6	6,9	5,3	6,8	5,8
	2019	4,7	5,6	4,2	4,9	6,1	4,7	5,0	4,3
osoby se zdravotním postižením	2014	11,7	16,4	8,1	13,7	12,8	15,0	13,2	10,1
	2019	15,6	22,5	11,5	20,2	16,1	19,5	20,7	11,5
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2014	21,6	23,1	15,4	23,3	28,3	21,8	24,6	29,0
	2019	37,4	38,9	27,8	42,8	50,5	37,1	44,1	45,7
dosažitelní	2014	97,5	97,0	96,4	99,6	98,5	97,0	95,1	99,7
	2019	91,0	90,5	88,3	91,2	93,7	91,4	90,0	96,0
ve věku do 24 let	2014	15,2	14,5	14,2	16,6	16,3	15,5	16,3	15,2
	2019	11,5	12,2	10,6	11,2	12,9	11,9	12,3	11,9
ve věku 55 a více let	2014	17,4	19,3	16,1	16,5	19,2	17,1	18,5	19,2
	2019	23,6	25,1	21,6	25,2	23,8	24,5	24,1	25,2
evidovaní 12 a více měsíců	2014	44,3	43,8	49,6	39,7	37,4	46,4	37,6	40,6
	2019	25,1	22,5	32,2	21,3	14,4	25,7	21,1	19,9

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2014 a 2019

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Hromadná ubytovací zařízení	2014	816	81	119	107	238	89	31	151
	2019	857	83	130	100	266	94	31	153
lůžka	2014	44 213	4 042	12 232	5 032	9 796	4 997	1 525	6 589
	2019	45 360	3 865	12 991	4 645	10 785	5 323	1 537	6 214
lůžka na 1 000 obyvatel	2014	37,8	37,5	32,5	23,7	85,2	32,1	16,9	58,2
	2019	38,1	35,5	34,1	20,8	92,9	34,6	16,7	54,4
hosté (tis. osob)	2014	1 500,0	⁸⁾ 124,0	513,0	191,9	340,3	116,8	⁸⁾ 46,3	167,7
	2019	2 137,3	156,4	875,3	243,8	466,2	⁸⁾ 136,5	⁸⁾ 57,4	⁸⁾ 201,7
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):									
orná půda	2014	48,9	33,7	22,3	48,0	49,8	48,3	49,3	61,7
	2019	48,6	33,4	21,8	47,5	49,0	48,0	49,1	61,4
lesní pozemky	2014	28,1	43,4	27,8	31,6	17,1	25,4	34,2	22,2
	2019	28,1	43,5	27,8	31,6	17,1	25,4	33,8	22,2
zastavěné plochy a nádvoří	2014	2,0	1,6	9,1	1,9	2,0	2,2	1,6	1,3
	2019	2,0	1,6	9,2	2,0	2,1	2,2	1,6	1,4

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

²⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁶⁾ starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

⁷⁾ předběžné údaje

⁸⁾ méně spolehlivý údaj

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
			Pelhřimov	PE	CZ0633
			Třebíč	TR	CZ0634
			Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031			
České Budějovice	CB	CZ0311	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Český Krumlov	CK	CZ0312	Blansko	BK	CZ0641
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Brno-město	BM	CZ0642
Písek	PI	CZ0314	Brno-venkov	BI	CZ0643
Prachatice	PT	CZ0315	Břeclav	BV	CZ0644
Strakonice	ST	CZ0316	Hodonín	HO	CZ0645
Tábor	TA	CZ0317	Vyškov	VY	CZ0646
			Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeňský kraj	PLK	CZ032			
Domažlice	DO	CZ0321	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Klatovy	KT	CZ0322	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomouc	OC	CZ0712
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Prostějov	PV	CZ0713
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Přerov	PR	CZ0714
Rokycany	RO	CZ0326	Šumperk	SU	CZ0715
Tachov	TC	CZ0327			
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Cheb	CH	CZ0411	Kroměříž	KM	CZ0721
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Sokolov	SO	CZ0413	Vsetín	VS	CZ0723
			Zlín	ZL	CZ0724
Ústecký kraj	ULK	CZ042			
Děčín	DC	CZ0421	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Chomutov	CV	CZ0422	Bruntál	BR	CZ0801
Litoměřice	LT	CZ0423	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Louny	LN	CZ0424	Karviná	KI	CZ0803
Most	MO	CZ0425	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Teplice	TP	CZ0426	Opava	OP	CZ0805
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Ostrava-město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			